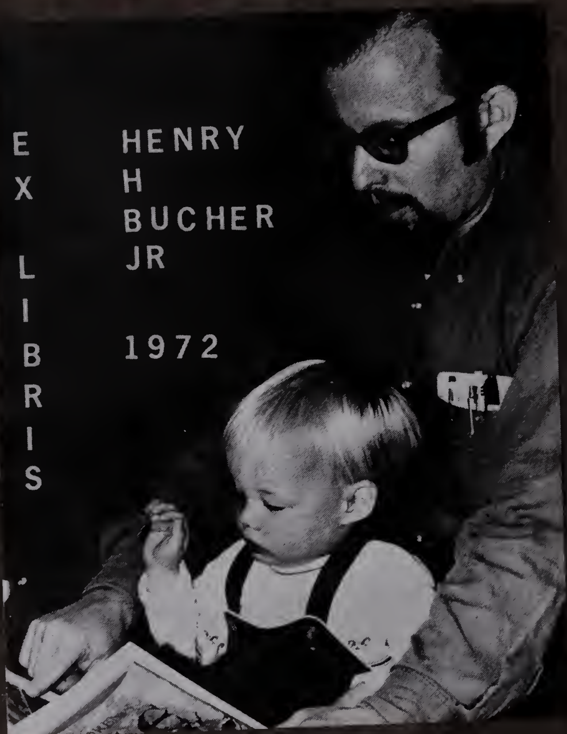
MPONGWE SCRIPTURES

EX LIBRIS
HENRY
H
BUCHER
JR
1972

THE BOOKS

OF

ECCLESIASTES, SONG OF SOLOMON,

DANIEL, AND THE MINOR PROPHETS,

TRANSLATED INTO

THE MPONGWE LANGUAGE,

AT THE

GABOON AND CORISCO MISSION, GABOON, WEST AFRICA.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1879.

ECCLESIASTES GE OKAMBI.

EWONJO I.

1 Agamba m'Okambi, y'oŋwa wi
Devid, oga go Jeruselĕm.
2 Oŋwei w'oŋwei, buli' Okambi,
oŋwei w'oŋwei; yodu *nle* oŋwei.
3 Oba nde wi re nl'oma gw'ijanji
sĕ sodu si janjo ndĕ g'odolongo wi
nkombe?
4 Mbamba *mâri* yi piaganla,
mbamba *nyĕnlĕ* yi bia: ndo ntye
yi doanla pĕkĕpĕkĕ.
5 Nkombe yi tângwa kĕ, kâ
nkombe kwa, nl'anlĕgize fwinlia
go mbori yĕ ya tângwa nl'ayĕ.
6 Ompunga wi kĕnda g'olomba,
avâ fwinlia go nkâmi; wi fwiza-
ṽiza pĕkĕpĕkĕ, kâ ompunga fâ fwi-
nlia ga nta r'igâmi nyĕ.
7 Ilâvi yodu yi pova go mbenle
mpolo; ge mbenle y'ayonlia; go
mbora pila nl'ilâvi, gogo fwinlia
yo.
8 Yâma yodu yi *re* ralie nl'ija-
nja; oma ay*á*lie kâgunlie yo: intyâ
nyi pa jora nl'ijenla, ge nlâ oroi
ralie nl'ijâgâ.
9 Eza zi re pila pa, *nle* zo zi be
fâ doanla; nl'eza zi re dendo pa,
nle zo zi be fâ dendo; zy'ezâm'
ezânla g'odolongo wi nkombe.
10 R'ezâma zi bulio 'nlĕ, Yenla-
re zinlâ *ezâm'* ezânla? zi re pila
pa gw'alonga, go bosyo yazyo.
11 Zye sijonginlia si *yáma* longa;
ge fâ doanla sijonginlia s'*isaon* yi
re go bia, nla yo yi be fâ nuunla
bia.
12 ¶ Mi' Okambi, mi avegag' oga
wi Isreĕl go Jeruselĕm.
13 Nle be pa mi' orĕmi wam go
buta, nla go kĕlagĕl' imia g'oŋwa-
nja w'isaon yodu yi janjo g'odolo-
ngo w'orowa: njuke mpolo mĕyi-
nlâ yi re Anyambiĕ pa pa gor'
awa' w'anlaga go kĕnlizo go yo.
14 Mi are jenla pe vilo yodu yi
janjo g'odolongo wi nkombe; vo-
nla, yodu oŋwei nl'isyugazyuga s'i-
nlinla.
15 Eza zi re regâ z'avâ k*u*ma-
nlio: nl'eza zi belo z'ar*a*ngizo.
16 Mi avikili nl'orĕmi wam imĕ
inlĕ, Vonla, mi are bia pa go mbọ-
ra mpolo, nl'alĕng' imia viaganlo
nla *waodu* wa longe pili nla miĕ
go Jeruselĕm: iñ, orĕmi wam w'a-
mĕn' imia nl'ikotiza.
17 Nl'aṽenli mi' orĕmi wami go
m' imia, nli nkende nl'edâsyu: mi
ȧgotizi inlĕ, sinlâ kĕ si syugazyuga
s'inlinla.
18 Kânde gw' im' ijenge nl'ekĕ-
ṽe zenge: nl'ayĕ o bunl' ikotiza a
bunli aŋandi.

EWONJO II.

1 Mi awulinl' orĕmi wam inle,
Oviro, mbe kĕnlizâ nli mbia; sa-
mbo lĕng' igeṽa: nla vonla nyinlâ
kĕ oŋwei.
2 Mi awuli g'oŋwanja w'akĕ 'nle,
mĕzá eranlia, nla gw' igeṽa 'nlĕ,
nyi dend' ande?
3 Mi awuti g'orĕmi wam go p'o-
ku' wam gw' ivĕ, ge orĕmi wam
w'amĕni nl' imia; nla go kota
ngwasi edâsyâ, kao mi tâ jenle
mbia mĕyânlâ gor' awa w'anlaga,
yi be dendo wao g'odolongo w'o-
rowa intyugu si mĕnlâ yao sodu.
4 Mi avanginl' oku' wam vilo
volo; mi anloginl' oku' wam ina-
go; mi aṽĕnl' oku' wam intyaga
s'igâli:
5 Mi aṽĕnl' oku' wam intyaga

nl'intyaga si rere, nl'aṽĕnli miĕ
rere go sodu y'anlângâ m'ilonda
yodu.
6 Mi avanginl' oku' wam vero
y'anlingo, go tĕvizag' iga nyi bage
rere:
7 Mi alĕnginl' *oku' wam* inyongo
nl'inyong' inyanto, nl'inyongo ja-
nlo go nag' wam; miĕ ke, mi ave-
gagi nl'egumb' ivolo nyi vugunlia
volo nli yango, viaganlo nla wao-
du wa longi nla miĕ go Jeruselĕm
8 Mi agenjinl' oku' wam syika
yapupu nla yatenlatenla, nl'igumba
nyi tândo nl'oga nli mbĕi yi ntye:
mi alĕnginl' oku' wam inyemb'
inlom̃e, nl'inyemb' inyanto, nl'a-
rânda m'awa' w'anlom̃e g'ibeka
nl'abeka.
9 Yenlâ aroenli miĕ om' âmpolo
nl'avenda polo viaganlo nla waodu
wa longi nla miĕ go Jeruselĕm:
imi' sam kĕ s'ariganli nla miĕ.
10 Nl'ezâm' edu z'arândio nl'a-
ntyâ mam, Mi b*a*ngwanla nla zo,
Mi s*i*mbi' orĕmi wam avila gw'i-
geṽ' edu; kânde orĕmi wam w'a-
yenlagi mbia gw'ijanji sam sodu;
nla nyinlâ nle mbĕi yam gw'ija-
nji sam sodu.
11 Be ponla mi' ijanja sodu si re
agâ mam janja pa, nla go vilo
y'aroenlo miĕ go janja; nla vonla,
sodu oŋwei nl'isyugazyuga s'inli-
nla, kâ aloanl' oba g'odolongo wi
nkombe.
12 ¶ Nle be kegwa miĕ go po-
nl' imia, nl'itanla, nl'edâsyâ kâ-
nde omâ bie song' oga *kâ denda*
sĕ? vanganle ndaga yi re dendo
pa nl'im̃âri.
13 Ṽâṽâ jenla miĕ 'nlĕ, imia si
kev' edâsyâ ga nte kev' ozange
ageve mpiri
14 Antyâ m'oma wi mia *re* gw'
ewonjo zĕ, ndo edâsyu zi kanganla
go mpiri: ṽâṽâ ajenla miĕ 'nlĕ
ndaga mo yi re gore waodu.

15 Abulia miĕ g'orĕmi wam inlĕ,
Nt'are yo gor' edâsyu, yenlâ re yo
vanganle gore miĕ; ndo mi ave-
gagi nl'imia viaganlo se? Awuli
miĕ g'orĕmi wam inlĕ, yinlâ kĕ
oŋwei.
16 Kânde zye sijonginlia gor'o-
ma w'okeli viaganlo nl'edâsyu pĕ-
kĕpĕkĕ; njenlaga 'nlĕ isaon yi *re*
vĕnlâ, gw'intyugu si bia yi be de-
ṽanlo. Nd' *oma* w'okeli e juwa
g'edâsyu sĕ?
17 Sambo mi aviki em̃ĕnlâ: kâ-
nde ijanja si janjo g'odolongo wi
nkombe si r'ekĕṽa gore miĕ. Kâ-
nde sodu oŋwei nla si syugazyuga
s'inlinla.
18 ¶ Iñ, mi avik' ijanji sam s'a-
yanjio miĕ g'odolongo wi nkombe:
kânde m'be tiga so gore oma o bia
go nyumi yam.
19 Nla mande be mia vendetua e
be doanl' *oma* wa simia g'edâsyu?
ge e be panginl' ijanji sam sodu
s'ayanji miĕ, nla s'atevo miĕ oku'
wam simia g'odolongo wi nkombe.
Sinlâ kĕ oŋwei.
20 Sambo mi aganganlagi go pa-
ng' orĕmi wam poz' ijanja s'ayanjo
miĕ g'odolongo wi nkombe.
21 Kânde re oma o r'ijanji sĕ
gw'imia, nl'ikotiza nl'ogore; ge gor'
oma re ay*a*nja go so, e be tiginlĕ
so go mbĕi yĕ. Winlâ kĕ oŋwei
nl'ibe s'ipolo.
22 Kânde ezande zi re nl'oma
gw'ijanji sĕ sodu, nl'isyugazyuga
s'orĕmi wĕ, si re ye janja pa g'o-
dolongo wi nkombe?
23 Kânde intyugu sĕ sodu si r'e-
kĕṽa, nl'injuke sĕ aŋandi; iñ, orĕ-
mi wĕ wi b*â*nga sijâwa ogwĕra.
Winlâ ke oŋwei.
24 ¶ Zye' mbia gor' oma viaganlo
nla go nya, nla go jânga, kâ inlinli
nyĕ jenle mbia gw'ijanji sĕ? Yinlâ
kĕ mi ajenla yo 'nlĕ, ya pila g'ogâ
w'Anyambiĕ.

25 Kânde mande o re kâ nya, ge
mande om̃âri o re kâ nĕgiza vĕnlâ
viaganlo nla miĕ?
26 Kânde *Anyambiĕ* e p'oma o re
mbia gw'antyâ mĕ, imia nl'ikotiza,
nl'igeṽa; ndo gor' omâ mbe e pe
njuke, go kenja nla go kuminlia, kĕ
pĕ yo *ayĕ o re* ombia g'ozyo w'A-
nyambiĕ. Yinlâ kĕ oŋwei nl'isyu-
gazyuga s'inlinla.

EWONJO III.

1 G'*osaon* edu wi re nl'igwĕra,
nl'egombe go mondâ edu g'odolo-
ngo w'orowa.
2 Egombe zi janlo, nl'egombe zi
juwa; egombe zi bĕnla, nl'egombe
si todunle *ya yi re* bĕnlo pa:
3 Egombe zi jonla, nl'egombe zi
jinga; egombe zi syazya nl'egombe
zi noga;
4 Egombe zi denla, nl'egombe zi
jânla; egombe z'iwâga nl'egombe
zi jinla;
5 Egombe zi fal' ado, nl'egombe
zi kuminli' ado ta; egombe zi sya-
ngunla, nl'egombe zi tig' isyangu-
nla;
6 Egombe zi dĕnga, nl'egombe zi
pero; egombe zi penjavenja, nl'ego-
mbe si fala;
7 Egombe zi jarunla, nl'egombe
zi tuma; egombe zi doanla dâ, nl'e-
gombe zi kamba:
8 Egombe zi tânda, nl'egombe zi
bika; egombe z'igâvi nl'egombe z'a-
m̃ĕnje.
9 Oba' nde wi re nl'ayĕ o janja,
go zo zi janjinlo ndĕ?
10 Mi are jenla pe njuke yi re
Anyambiĕ pa pa gor' awa w'anlaga
go kĕnlizo go yo.
11 Are panga pa *ezâm'* edu eṽia
gw'egombe zĕ; are kĕ dovia pe
ntye gw'irĕmi yao, yenlâ re om'
edu am*i'* evilo zi r'Anyambiĕ pa-
nga pa avila gw'ipakilia agĕnda
go nuunla.
12 Mi avoro inlĕ zye mbia go yo,
ndo gor' *oma* go jenl' igeṽa, nla go
janje mbia gw'em̃ĕnlâ zĕ.
13 Nla kĕ 'nlĕ om' edu ga nye kĕ
jânga, kĕ jenle mbia y'ijanji se so-
du, yo *nle* mpagaga y'Anyambiĕ.
14 Mi avoro inlĕ ezâm' edu zi
dendo nl'Anyambiĕ, zi be doanla
pĕkĕpĕkĕ, zy'ezâma zi kundo gogo,
zye kĕ ezâma zi tombo gogo: nl'A-
nyambiĕ denda yenlâ 'nlĕ, *anlaga*
wi ga rie g'ozyo wĕ.
15 Ndaga yi re pila pa, yi re vĕ-
nlâ *nlĕnlâ:* nli ndaga yi re go doa-
nla, ya pili: nl'Anyambiĕ bambia
isao' yi re piaganla pa.
16 ¶ Nla viaganlo, mi ayenli g'o-
dolongo wi nkombe mbora y'ijĕkĕ-
lia, *inlĕ*, ibe s'*avegagi* ṽâṽâ; nli
mbora y'ogore inlĕ ipava s'*avegagi*
ṽâṽâ.
17 Mi awuli g'orĕmi wam 'nlĕ
Anyambiĕ e be jĕkĕli' agore nl'arĕ-
gâ: kânde *r*'egombe z'osaon edu
nl'evilo edu.
18 Mi awuli g'orĕmi wam g'o-
ŋwanja wi ndoanli y'awa w'anlaga
inlĕ, Anyambiĕ e ga gĕnlize wao,
kâ wao jenla 'nlĕ waomĕ s'inyama.
19 Kânde ndaga yi bia gor' anla-
ga, yo bia gor' inyama; vanganle
ndaga m̃âri yi bia gore wao; ga
nte juw' om̃âri, yenlâ juw' om̃âri;
Iñ waodu wi re oŋwei omo; yenlâ
re om'azye viaganlo nl'inyama: kâ-
nde yodu oŋwei.
20 Waodu wi kĕnda mbora mo;
waodu w'irâi, waodu kĕ wi fwinlia
go ntyĕngĕ.
21 Or'avoro inlinla ny'oma nyi
pande mpandaga mande? nl'inlinla
nyi nyama nyi suminla go ntye?
22 Gambĕnlĕ mi ajenla inlĕ zy'o-
saon wi r'ombia, ga nte oma e jenl'
igeṽa gw'ijanji sĕmĕ; kânde mĕyâ
nle mbĕi yĕ: kânde mande be bagĕ
go jenla nte be toa go nyumi
yĕ?

EWONJO IV.

1 Nl'aṽinli miĕ nl'avikili oṽa-
ngatio wodu wi dendo g'odolongo
wi nkombe: nla vonla antyânli
mao waṽangatiago, kâ w'aloanla
nl'ozindio; nla g'ozamba wi ba-
ngatia wao *avegagi* mbao; ndo wi
pegaga nl'ozindio.
2 Yenlâ mi asuminlie bende yi
re juwa pa, viaganlo nla wabâ wi
pare bâ vĕnlâ.
3 Iñ, mbiambiĭ gore yĕ viaganlo
nla wâo aṽanli, o re e pa pila, o
re e pa jenl' ijanj' ibe si dendo
g'odolongo wi nkombe.
4 ¶ Nl' aṽâ pikili miĕ injuke
sodu, nl'evilo edu za gore, inle go
yinlâ oma e jenlo ŋandi nl'oganga-
nlo wĕ. Yinlâ kĕ *nle* oŋwei nl'
isyugazyuga s'inlinla.
5 Edâsyu zi pur' agâ mĕ ta, kâ
yĕ ny'ozyonli wĕmĕ.
6 Mbia kwĕ *nle* ntyâme ralie
nl' okendekendi, viaganlo nl ntyâ-
me mbanli ralie nl'injuke nl'isyu-
gazyuga, s'inlinla.
7 ¶ Nle be fwinlia miĕ, nl' aye-
nli miĕ oŋwei g'odolongo wi nko-
mbe.
8 Re om̃âri *anka*, nla zyele w'a-
ṽanli; iñ, azye nl' oŋwanla ge
oŋwângwĕ; ge zyele ntyai gw'ijanji
sĕ; ge nlâ intyâ nyĕ nyi jora nl'i-
gumba: nlâ *yĕ bulia* nlĕ, Mi janji-
nla mande nl' aṽonliz' inlinli nyam
mbia? Yinlâ kĕ oŋwei, iñ, yo nle
njuke mpolo.
9 ¶ Aṽanli wi re mbia viaganlo
nl' om̃âri: kânde wi *re* nl'ipa si-
bia gw' ijanji sao.
10 Kânde ja w'aposwa, om̃âri e
be nungunle ndeg' wĕ: ndo azyili
gore yĕ o r'anka j' aposwa: kânde
azye nl' oŋwĕnlĕ go nângunliĕ.
11 Kĕ nlĕ, j' aṽanli w'ananla ta,
gambĕnlĕ w'adĕnge mpio: ndo
om̃âri kâ dĕnge mpio ayĕ *anka*
sĕ?
12 Nla j' om̃âri akevĕ, aṽanli
wao kâ kumanla gore yĕ: nl'ogâli
wi nkâle ntyaro wi *su*nge taṽo.
13 ¶ Viaganlo *nle* elĕngĕ nl' oŋwa
w'imia, nl' oga onlĕrâ w'edasyu, o
re ay*á*lie tevunlo.
14 Kânde avila go ntyogo e bia
go panginla; nl'*ayĕ* o janlo gw'i-
nlângâ nyĕ e doanl' elĕngĕ.
15 Mi avikili waodu wabâ wi
kanganla g'odolongo wi nkombe,
nl' oŋwa w'aṽanli o kumanli go
mbore yĕ.
16 Zyele ntyai gor' anlaga wao-
du, vanganle waodu wi re pila pa
g'obosyo yao: wao kĕ wi be so-
nga, wi be jenl' igeṽa gore yĕ,
Reti yinlâ kĕ oŋwei nl'isyuga-
zyuga s'inlinla.

EWONJO V.

1 Venjavenje ntyozyo yâ jâ m̃'a-
kĕnda go nago y'Anyambiĕ, kâ
doa' nĕganĕga go jâgâ, viaganlo
nla go pe ntyago yi dâsyu; kâ-
nde wi m*i*a nlĕ wi janj' ibe.
2 Aloa' nĕganĕga nl'ogwanli wâ,
kâ orĕmi wâ w'aloa nĕganĕga go
kâgunl' igamb' edu g'ozyo w'A-
nyambiĕ; kânde Anyambiĕ *are*
g'orowa, nl'awĕ go ntye; sambo
agambi mâ mi ga loanle amĕwâ.
3 Kânde nyilinlo yi pila gw'ibu-
nla s'ijanja; nl'inyoi ny' edâsyu
nyi mio nl' ibunla s'agamba.
4 Jâ m̃'atang' orango gor' Anya-
mbiĕ, al*i*nge go pa wo: kânde
azye nl'itânda go re dâsyu: va
orango wi re wĕ tanga pa.
5 Re mbia vâ wĕ go do'ar*a*ng'
orango, viaganlo nla go tanga kâ
av*a*.
6 Ar*i*g' ogwanli wâ pang' ozyo-
nle wâ fwema; ge wĕ bulinli Oṽâ-
ṽi 'nlĕ, *a toa* sifwema; go ntinl'
ande yi be bendinl' Anyambiĕ
inyoi nyâ, nl' ayiliz' ijanja s'agâ
mâ?

7 Kânde go nkândâ y'inyilinlo
nl'agamb' amenge gogo r'agamba
mi syâlâ fâ amenge: ndo ri' Anya-
mbiĕ.
8 ¶ Jâ m̃'ajenl' ibangatia s'iyu-
nge, nl'isapilia sipolo s'ivanga nl'
ogore gw'inlângâ, am*a*ma go nda-
ga mĕ: kânde *ayĕ o r*'inyanga via-
ganlo ayĕ bandaminla; *re* kĕ
oŋwĕnlĕ viaganlo nl'ayĕ.
9 ¶ Ndo inyenla si ntye si re
gore waodu: oga *ayĕmĕ* e nyezo
nl'intyaga.
10 Ayĕ o tânde syika yapupu e
be jorio nle syika yapupu; nlâ yĕ
o tânde yenge nl'ibunla; yinlâ ke
oŋwei.
11 Jâ igumba ny'abunla, wao kĕ
wi bunla wi nya nyo; nli mbia
nde *yi re* gor' inlivisi ya nyo, kao
dadie go jenla *nyo* nl'antyâ mao?
12 Antyâvinlâ m̃' omâ janja mi
re onligi, vanga anya oŋwâ zâma
ge s'ipolo: ndo ibunl' igumba s'e-
nlam̃i nyi be t*i*ge nanla.
13 Re ndaga mbe yi nkazya *yi*
re miĕ jenla pa go ntye, *yo nlĕ*,
igumba nyi penjavenjo gor' inli-
visi gw' inkazyi sao mĕ.
14 Ndo igumba mĕyâ nyi bunda-
kanla nli njuke y' ibe; kâ yĕ ja-
nl' oŋw'anlom̃e nl'ezâma fâ gw'i-
ntyâmĕ sĕ.
15 Ga nt'aṽienliĕ gw'iwumu nyi
ngi yĕ e ga fwinlia kĕ tele ga nt'a-
ṽienliĕ, e be b*á*ng' ezâma z'ijanji
sĕ zi kĕnda nl'ayĕ go ntyâm̃ĕ yĕ.
16 Yinlâ kĕ ndaga yi nijuke
mpolo, gw'isaon yodu nt'aṽienliĕ
yenlâ be fwinliĕ; nl'oba nde wi
re nl'ayĕ o janjinlag' ompunga?
17 Intyugu sĕ sodu kĕ e nya go
mpiri, nl' *are* nl' ekĕṽ' evolo nl'e-
gunlu, nli nkanli yĕ.
18 ¶ Vonla osaon wi re miĕ je-
nla pa; re mbia mĕ, g'oma go
nya nla go jânga, nli jenle mbia
y'ijanji sĕ si re yĕ bânga pa g'o-
dolongo wi nkombe, intyugu s'em̃ĕ-
nlâ zĕ sodu s'avenlio ye nl'Anya-
mbiĕ, kânde mĕyâ *nle* mbĕi yĕ.
19 Om'edu kĕ o re Anyambiĕ pa
p'iboŋwa nl'igumba nl'aṽe ngulu
yi nya nla nyo, nli bânge mbĕi
yĕ, nla go jenle mbia gw'ijanji
sĕ; sinlâ nl'idavia s'Anyambiĕ.
20 Kânde e be jonginl' intyugu
s'em̃ĕnlâ zĕ polo; kânde nle Anya-
mbiĕ are jivirĕ pa gw' igeṽa ny'o-
rĕmi wĕ.

EWONJO VI.

1 Re sifwema si re miĕ jenla pa
g'odolongo wi nkombe, so kĕ si
re dira polo nl'anlaga:
2 Oma o re Anyambiĕ pa pa ibo-
ŋwa, nl'igumba, nl'idubo, kâ yĕ
av*e*l' ezâma gw'inlinli nyĕ go yâ-
ma yodu yi belo ndĕ, ge Anya-
mbiĕ e pĕ ngulu go nya yo, ndo yi
nyo nl'ogĕnda: winlâ oŋwei, yo kĕ
nkanli mbe.
3 ¶ Jâ m̃'ajanla nkama y'*awanla*
aloanl' impum̃' imienge, kâ intyu-
gu s'impum̃i yĕ doa' sinyenge, kâ
inlinli nyĕ ny'ayora nli mbia, nla
kĕ *inlĕ*, 'azye' nla sibĕnlo; mi bu-
lia *nlĕ* inyem̃e nyi mpiaganlaga
nyi re viaganlo nl'ayĕ.
4 Kânde e bia nl'oŋwei, nl'agĕ-
nda nli mpiri, nl'ini nyĕ nyi be
doanla ralie nli mpiri.
5 Ndo e pa jenle nkombe, ge
mi' *osaon edu;* nyinla nyi re nl'i-
jâwa viaganlo nla mĕwânlâ.
6 ¶ Iñ, vanganl' adoanla ntâzen
y' impum̃a nyângâ mbanli, ge aye-
nle mbia; waodu wi kĕnde mbora
mo?
7 Ijanja s'oma sodu si re g'o-
gwanli wĕ, ge ibela s'inlinla s'a-
yore?
8 Ande zi re nl'oma w'imia via-
ganlo nl'edâsyu? ande zi re nl'o-
yunge or'avoro kanganla g'obosyo
yi mângi wabâ?

9 ¶ Mbia kwĕ viaganlo *nl'*ijenla
s'antyâ nl'ibolanganla s'ibela; wi-
nlâ kĕ oŋwei nl'isyugazyugia s'i-
nlinla.
10 Eza zi re pila pa zi re teto
pa, zo kĕ z'amienlo inlĕ, zo oma;
ge kĕ e be sungakanla nl'ayĕ o re
ngulu viaganlo nl'ayĕ,
11 ¶ Re isaon imienge yi bunlio
agamba mi syâlâ fâ, oma ande o
re mbiambiĭ?
12 Kânde mande o re kâ mia eza
zi *re* mbiambiĭ nl'oma gw'em̃ĕnlâ
zinlâ, intyugu sodu s'em̃ĕnlâ zĕ
ev̄e si piaganla g'iviri? kânde ma-
nde o re kâ bulinli' oma nte be
toa go nyumi yĕ g'odolongo wi
nkombe?

EWONJO VII.

1 In'iv̄ia nyi *re* viaganlo nl'a-
gali mi nkango; nli ntyugu y'iju-
wa viaganlo nli ntyugu yi janl' oma.
2 ¶ Re mbia go kĕnda go nago
y'iwâga, viaganlo nla go kĕnda go
nago yi ntyago: kânde meyâ nle
ntyai y'anlaga waodu; nl'oma
wabâ e be fela *nyo* g'orĕmi wĕ.
3 Ekĕv̄a zi r'ev̄ia viaganlo nl'a-
kĕ: kânde vâ ekĕv̄a z'ozyo, orĕma
wi doanlizo mbiambiĭ.
4 Orĕma w'oma w'imia wi *re* go
nago y'iwâga; nd'orĕma wi dâsyu
wi re go nago y'akĕ.
5 Re mbia go jâgâ orevunlo w'i-
mia, viaganlo nla gor'oma go jâgâ
evanda zi dâsyu.
6 Kânde ga nt'are itodua s'arĕ-
nde gw'inu gw'iwongo nyi ntyua-
nla, yenlâ *re* akĕ m'edâsyu: wi-
nlâ kĕ oŋwei.
7 ¶ Rĕti ibangatio si pang'oma
w'imia tanla; nli mpagaga yi jili-
z'orĕma.
8 Mbia kwĕ *nle* ntyai yi ndaga,
viaganlo nl'ipakilia sa yo; nl'inli-
nla ny'isindinla nyi re viaganlo
nl'inlinla ny'ekale.

9 Aloanla gw'inlinli nyâ nĕga-
nĕga go benda; kânde egunlu zi
doanla go ntonlo yi dâsyu.
10 Awulia nlĕ, ndaga nde yi re
intyugu s'alonga s'avegagi mbia
viaganlo nla sinlâ? kânde o pa
bambia nl'imia g'oŋwanja wi nda-
ga yinlâ.
11 ¶ Imia si re sibia g'ijiga;
nla *so re* inyenla gore wao wi je-
nle nkombe.
12 Kânde imia so nguv̄a; nl'a-
nliva kĕ nguv̄a; ndo ipendio s'i-
kotiza *nle*, imia p'em̃ĕnlâ gore wao
wi re nla so.
13 Vikil' ijanja s'Anyambie; kâ-
nde mande o re kâ kumanlia eza
gore, zi re yĕ panga pa rĕgâ?
14 Go ntyugu y'ombiambiĭ ye-
nl' igev̄a, ndo go ntyugu yi njuke
vikilia; Anyambiĕ kĕ are dovia pa
yinlâ swaswa go mĕyânlâ, go nti-
nla nlĕ oma alĕng' osaon go nyu-
mi yĕ.
15 Yinlâ yodu mi are yo jenla pa
gw'intyugu s'oŋwei wam; re *oma*
w'ogore o pera g'ogore wĕ, nla re
om̃'âmbe o dav' *intyugu* sĕ gw'ibe
sĕ.
16 Aloanl' ogore polo mĕ, ge pa-
ng' oku' wâmĕ imia s'ipolo; O tâ
jiliz' oku' wâmĕ sĕ?
17 Ay*a*nj' ibe polo mĕ, ge doanl'
edâsyu o tâ juwa egombe zâ v*i*aga-
garâ sĕ?
18 Re mbia 'nlĕ gote ndaga yinlâ
ngwasi; iñ, aromb' ogâ wâ avila
go ndaga yinlâ; kânde ayĕ o tia
Anyambiĕ e be kâgwa avila go so-
du.
19 Imia si jâliz' oma w'imia via-
ganlo nl'igomi ny'*anlaga* wi ngulu
wi re go nka mpolo.
20 Kânde zyel' oma w'ogore go
ntye, o dende mbia kâ av̄ema.
21 Av*a*ndaminla kĕ gw'agamba
modu mi kambo: o vende jâgâ
nyongo yâ yi tâwâ:

22 Kânde gombe yenge kĕ orĕmi
wâmĕ w'avoro inlĕ, awĕ awĕmĕ
onlângâ mĕmo o re tâwa p'amâri.
23 ¶ Yinlâ yodu mi are yo syilia
pa nl'imia; Mi awuli nlĕ, m'be doa'
nl'imia; ndo s'aroenli bo avila gore
miĕ.
24 Eza zi re bo, nl'orâng' ompolo,
mande o re kâ mia zo?
25 Mi avenl' orĕmi wam go mia,
nla go kĕlagĕla, nla go but' imia,
nli ntinla *y' isaon*, nla go m'ibe s'e-
dâsyu, vanganl' edasyu nl'itanla;
26 Kâ miĕ dĕnge nonle viaganlo
nl'ijuwa, omanto o r'orĕmi wĕ
s'imondo nl'asyinga, nl'agâ mĕ g'i-
goro: om' edu o tândia Anyambiĕ,
e be pera avila gore yĕ; nd' om'
âmbe e be koto nle yĕ.
27 Vonla, mi adĕngi yinlâ, (buli'
okambi) *ntangag'* omâri omâri, go
mie ntango;
28 Yi pĕ buto nl'inlinli nyam, kâ
mi' alĕnga: onlom' omâri avila go
ntâzen re miĕ dĕnga pa; nd' oma-
nto avila go ntango mĕyâ yodu,
m'pa dĕnga.
29 Vonla! yinlâ dadie, yi re miĕ
jenla pa, inlĕ, Anyambiĕ avang'
oŋwânlaga gore; ndo wi re dĕnga
p'isaon imienge.

EWONJO VIII.

1 Mande o *re* g'*oma* w'imia? nla
mande o re avoro ibĕngunla s'osaon?
imia s'oma si pang' ozyo wĕ ba-
mba, ndo ekali z'ozyo wĕ zi be ka-
lua.
2 Mi *pâ mondâ* go penjavenj'
ivanga ny'oga, nla *mĕvânlâ* g'o-
ŋwanja w'orango w'Anyambiĕ.
3 Aloa nĕganĕga go dubua g'ozyo
we: aloanla go ndaga mbe; kânde
e dende nte tândĕ.
4 Mbora yi re igamba ny'oga, *vâ-
vâ* re ngulu: nla mande o re kâ bu-
linliĕ nlĕ, O denda sĕ?
5 Om' edu o penjavenj' ivanga e
be dĕnga ndaga mbe: nl'orĕma
w'oma w'imia wi syilia agombe ta
nl'ijĕkĕlia.
6 ¶ Kânde go ndagi edu r'ego-
mbe nl'ijĕkĕlia, sambo aguga m'o-
ma mi r'ampolo gore yĕ.
7 Kânde am*i*e osaon wi be doa-
nla: kânde mande o re kâ bulinliĕ
nte be toa?
8 Zye' oma o re nli ngulu gw'inli-
nla go simb' inlinla; ge doanla nli
ngulu go ntyugu y'ijuwa: zyele si-
pera gw'igâvi mĕnyânlâ; g'ibe to-
liza wao wi re po pa go so.
9 Yinlâ yodu mi are yo jenla pa,
nl'av' orĕmi wam gw'evilo edu zi
re dendo g'odolongo wi nkombe:
r'egombe zi re om' omâri e pangi-
nl' omâri go nkaz' iyĕmĕ.
10 Nla yenlâ ayenli miĕ om'
âmbe e bĕnlo, o re bia pa nl'agĕnda
avila go mbora y'orunda, nl'aleva-
nlo wao go nka mpolo gw'alendi
wao yenlâ. Winlâ kĕ oŋwei.
11 Kânde ijĕkĕlia gw'ibe yi *su-
nge* doanlizo nĕganĕga, sambo irĕ-
ma y'awa w'anlaga yi re ralie go
so go janj' ibe.
12 ¶ Vang' om' âmbe ajanj' ibe
nkama y'inyângâ, k'*intyugu* sĕ si
davizo, mi'avoro nlĕ be doanla mbi-
ambii nla wao wi tia Anyambiĕ, wi
tia g'ozyo wĕ.
13 Ndo be doanla mbiambii nl'a-
nlag' ave, ge nlĕ e be daviz' intyu-
gu *sĕ, si re* g'iviri; kânde e t*i*a g'o-
zyo w'Anyambiĕ.
14 Re ndaga y'isyâlâ fâ yi dendo
go ntye; gor' *anlag'* avia, kâ yo
doanla g'ijanja s'*anlag'* ave; re kĕ
anlag' ave ijanji sao si re g'anlaga
w'agore. Mi awuli, nlĕ, yinlâ kĕ
oŋwei.
15 Nl'asuminli miĕ igeva, kânde
om' azyele nli ndaga mbia g'odolo-
ngo wi nkombe, viaganlo nla go
nya, nla go jânga, nla go jenle
mbia; kânde mĕyâ yi be doanla

nl'ayĕ gw'ijanji sĕ intyugu s'em̃ĕnlâ zĕ, s'avenlio yĕ nl'Anyambiĕ g'odolongo wi nkombe.

16 ¶ Gw'avenli miĕ orĕmi wam go kotiz' imia, nla go jenl' ijanja si janjo go ntye: (kânde *re kĕ nlĕ* zye om̃anda ge ogwĕra go jenla antyâvinlâ nl'antyâ mĕ):

17 Nl'avonli miĕ evilo z'Anyambiĕ zodu, inlĕ oma ay*a*lie mie ijanja sodu si janjo g'odolongo wi nkombe: kânde vang' oma ajanja go buta *zo*, ay*a*lize dĕnga; iñ viaganlo bo; vanganle oma w'imia apikilia go mia *zo*, ay*a*lie mie *zo*.

EWONJO IX.

1 Kânde gw' *isaon* yinlâ yodu mi' avikili g'orĕmi wam go mieza sinlâ sodu, inlĕ agore, nl'anlaga w'imia nl'ijanji sao sodu, *re* g'ogâ w'Anyambiĕ, zyele om' omia itânda g'ibika go yodu yi *re* g'obosyo yao.

2 *Isaon* yodu yi *toa* egâlanli mo gore waodu: *re* ndaga mo gor'av̄ia nla gor'av̄e; gor'av̄ia, gore yĕ o re pupu, nla gore yĕ nli nanga; gore yĕ o dende ntyago, nla gore yĕ o re e dende ntyago: ntare ombia yenlâ r'om' âmbe; nl'ayĕ o tâv̄a g'ayĕ o fang' orango.

3 Sinlâ s'ibe gw' *isaon* yodu yi re dendo pa g'odolongo wi nkombe, inlĕ, *re* ndaga mâri gore waodu; iñ, irĕma kĕ y'awa w'anlaga yi re ralie nl'ibe, nl'itanla si *re* gw' irĕmi yao go pa re wao bâ, nla viaganlo v̄âv̄â *wi kĕnda* gw' ijuwa.

4 ¶ Kânde gore yĕ o re jongo pa nli mângi wi re bâ waodu, gogo r'ibekelio: kânde mboa yabâ yi re viaganlo nli lion yi re juwa pa.

5 Kânde mângi wabâ w'avoro nlĕ wi be juwa: ndo mângi re juwa pa wi m*i*e mpângâ, wao kĕ wi zye nla sipa; kânde ijonginli sao s'adev̄anlio.

6 Kĕ itândi sao, nl'ibiki sao, nli ŋandi yao, y'aperi; ge fâ doanla nli mbĕi go kânlakâ go *ndag'* edu yi janjo g'odolongo wi nkombe.

7 ¶ Gĕnde nkov̄i yâ, nye mpĕmbi yâ nl'igev̄a, kâ jâng' ivĕ nyâ nl'orĕma w'itânda; kânde Anyambiĕ vĕnlâ abâng' ijanji sâ.

8 Ingâi sâ si ga loanle ntyugw' edu pupu; kâ ewonjo zâ z'*a*vel' agali.

9 Loanla nl'igev̄a nl'oŋwanto o tândo ndâ intyugu sodu s'em̃ĕnlâ s'oŋwei wâ, si re yĕ pâ pa g'odolongo wi nkombe, intyugu s'oŋwei wâ sodu: kânde mbĕi yâ yo mĕyâ gw'em̃ĕnlâ zinlâ, nla gw'ijanji sâ si bângo ndâ g'odolongo wi nkombe.

10 Ezâm' edu zi dĕngo nl'ogâ wâ go denda, lenda zo nli ngulu yâ; kânde zy'evilo, ge mondâ, ge ipikilia, g'imia, g'oronginlo go kĕndo ndâ.

11 ¶ Mi av̄inyi, nl'ayenla g'odolongo wi nkombe, inlĕ, olembianlo wi zyele gore mângi anlĕge, g'igâvi gore mângi wi ngulu, ge mpĕmba gore mângi w'imia, ge iboŋwa gore mângi w'ikotiza, g'ipoginla gore mângi w'akĕngĕ; ndo egombe nl'inyanga yi bia gore waodu.

12 Kânde oma am*i*' egombe zĕ: ga nte koto v̄ĕrĕ go mbuzya mbe, ga nte koto inyânli go mondo; yenlâ koto awa w'anlaga gw'egomb' ev̄e, ja za bia nĕganĕga gore wao.

13 ¶ Imia sinlâ kĕ so re miĕ jenla pa g'odolongo wi nkombe, nl'*ayenlanli* so sipolo gore miĕ:

14 Avegagi nkala nyango nl'anlaga wakwĕ go yo; nl'av̄ienl' og' ompolo go bânga yo, nl'anlog' izir' impolo go yo.

15 Go nkala mĕ avegag' oyungi w'oma wa simia, nl'ayĕ gw'imi' sĕ

azunginli nkala, ge jongil' oma elĕ-
ngĕ mĕmo mĕzâ.
16 Nl'awuli miĕ inlĕ, Imia si re
viaganlo nli ngulu: yenlâ re imia
s'elĕngĕ mezâ si pĕdio, kâ agambi
mĕ m'ay*á*ganlo.
17 Agamba mi *mângi* w'imia
mi jâganlo g'okendekende viaga-
nlo nl'edingo zĕ o panginl' edâsyu.
18 Imia si re viaganlo nl'imianga
y'igâvi: nd'om' âmbe om̃âri e bu-
ndakanle mbia nyenge.

EWONJO X.

1 Intyinli si re juwa pa, si pang'
agali mi nkango m'aganga bânla:
yenlá re ntyĕmbâ nyango gore yĕ
o re teto pa gw'imia nl'idubo.
2 Orĕma w'oma w'imia wi *re*
g' og' onlom̃iĕ wĕ; nd' orĕma w'e-
dâsyu g'oga wĕ onyantwĕ.
3 Iñ kĕ, ja om̃' edu o r'edâsyu e
kanganla go mpânla imi sĕ si perĕ,
kâ yĕ bulinl' om̃' edu nlĕ ayĕ
edâsyu.
4 Ja inlinla ny' omâ panginla
ny'abendinlâ, ar*i*ge mbori yâ; kâ-
nde evoyĕ zi pânlie gunlu volo.
5 Re sibe *si* re miĕ jenla pa g'o-
dolongo wi nkombe, *si re* ga si-
fema avila gore om̃' o panginla:
6 Edâsyâ zi re nl'idirio s'ipolo,
nl'oma w'iboŋwa e doanla gw'iloa-
nlo nyi ntye.
7 Mi' ajenl' inyongo gw'inkava-
la, nl'injaliĕ si kĕnda ga s'inyongo
go ntye.
8 Ayĕ o tumb' ivemba e be po-
swa go nyo; nl'ayĕ o jonl' ogo-
mba, om̃amba wi be nom̃ĕ.
9 Om̃' edu o tomb' ado e be jâ-
gâ nkazyâ nla mo; *nl'* ayĕ o jaru-
nl' ikonli e be jâgâ nkazya nla so.
10 Ja oŋwanga w'adoanle tula,
kâ ayĕ avoria wo tuatua, gambĕ-
nlĕ avâ pe wo ngulu nyĕnlĕ: ndo
imia si re si bia go teva.
11 Rĕti om̃amba wi be nom̃a
avonlo fâ; nl' eroanle ntyango zi
zyel' eṽia mĕ.
12 Agamba m'ogwanla w'oma
w'imia, mo nl'idavia; ndo inlu-
mbu y'edâsyu yi be mĕnlĕ ayĕ-
mĕ.
13 Ipakilia s'agamba m'ogwanli
wĕ nl'edâsyâ: nli ntyai y'elâmbĕ
zĕ *nle* mbe y'itanla.
14 Idusyâ kĕ zi re ralie nl'aga-
mba: om' aw*u*lize nte be toa; nli
nte be toa go nyumi yĕ, mande
o re kâ bulinliĕ?
15 Ijanja s'edasyu si jasiza wao-
du, kânde am*i*e nte be kĕndĕ go
nka mpolo.
16 ¶ Azyile gore wĕ, ntye, ja
Og' iwâ *nle* oŋwârumbe, nl' inja-
liĕ sâ nye ny' ibanga!
17 Ozavinlo gore wĕ, ntye, ja
Og' iwâ oŋwanla w'avolo, nl' inja-
liĕ nye gw'egombe go ngulu, ndo
aranga gw'ibângo timbili!
18 ¶ Ogera w'ato' ompolo nago
yi bânla; nl'omosya w'agâ nago yi
tugwa.
19 ¶ Ntyago yi pango gw'akĕ,
nl'ivĕ nyi pange mbia: ndo anli-
va mo kĕndiz' *isaon* yodu.
20 ¶ Ar*á*ṽ' oga, nyawĕ, vanganle
gw'ipikili sâ; ar*á*ṽ' enlam̃i go nâ-
ntye yâ: kânde nyânli y'igonlo yi
toanl' inyoi, nla yi re nl'ampava
yi be takilia ndaga.

EWONJO XI.

1 Vĕnle mpĕmbi yâ go wogo y'a-
nlingo: kânde o be dĕnga yo intyu-
gu sinyenge viaganlo.
2 Va mbĕi gor' orâgenlo, nla gor'
enlanlai kĕ; kânde o m*i*e ibe si be
doanla go ntye.
3 Ja vindi y'ajonlia nli ningo, yi
savua *yomĕ* go ntye: ja erere z'a-
poswa g'olomba, ge go nkâmi mbo-
ra yi poswa nl'erere, ṽâṽâ be doa-
nla zo.
4 Ayĕ o pikili' ompunga e be

bĕnla; nl'ayĕ o ponle vindi e be tenla.

5 Nt'are wĕ o m*i*e mpânlâ y'inlinla, ge nte *pome* pa gw'iwum̃u ny'om̃â re nl'inyeme: yenlâ re o m*i*e vilo y'Anyambiĕ, o vangi waodu.

6 Ibanga vĕnl' olondi wâ, nli nkolo az*i*mbi' ogâ wâ; kânde o m*i*e vendetua yi be bowunlia, yinlâ ge mĕyânlâ, ge yo ṽanli yi *be* doanle ṽia mpanginli mo.

7 ¶ Rĕti ozange wi r'onligi, nli *ndaga* mbia mĕ gw'antyâ go ponle nkombe:

8 Ndo jâ m̃' adoanl' impum' imienge, ayenle mbia go yo yodu; e ga vikilie intyugu si mpiri; kande si be doanla sinyenge. *Isaon* yodu yi biâ y'oŋwei.

9 ¶ Yenl' igeṽa iwanjâ wĕ, gw'erumbe zâ; kâ orĕmi wâ sindiâ gw'intyugu s'erumbe zâ, nl'aganganla gw'impânlâ s'orĕmi wâ, nla g'ozange w'antyâ mâ: ndo mia 'nlĕ, gw'*isaon* yinlâ yodu Anyambiĕ e be bagâ gw'ijĕkĕlia.

10 Sambo romb' ekĕṽa avila g'orĕmi wâ, kâ tomb' ibe avila g'ozyonli wâ: kânde ekĕikĕi nl'erumbe oŋwei.

EWONJO XII.

1 Yonginli' vĕnlâ Ovangi wâ gw'intyugu s'erumbe zâ, vâ r'intyugu imbe si pa bia, g'impuma syusya piĕrĕ, go be buliâ' nlĕ mi'azye nl'itânda go so;

2 Vâ re nkombe, g'ozange, g'ogwĕli, g'igĕgĕnli yi pa jilanganlio, ge vindi fwinlia go ningo:

3 Go ntyugu yi be tataminla mângi penginle nago, nl'anlaga wi ngulu syonl' ikui yao mĕ, nli mângi kila jasa kânde wi re awĕwâ, nla wao wi dâdinla gw'asyangala j*i*langanlio.

4 Nl'agugi mi be nunjo gw'agala, ja inyoi nyi kilinla ny'apânla, kâ yĕ nângwa nl'inyoi nyi nyânli, nl'awanto wi jembo pânlio;

5 Go be tia wao *ya yi* re londui, nl'itia si *be doanla* go mpânlâ, nl'erere zi almân zi be punjinla, nl'osyakampazya wi be doanl' iroanlo, nl'ibela si be pera: kânde oma e kĕnda go ntye yĕ yabo, nli mângi pang' iwâga wi tĕlarĕla gw'agala:

6 Ge nl'ogâli wi syika yapupu purunlo, ge ntyĕnge yi syika ya tenlatenla jonlo, g'imâgi jonlo gw'evero, ge ntyonle taṽa go mbenle.

7 Gambĕnl' irâi y'afwinlia go ntyĕngĕ ga nt'avegagi yo: kâ inlinla fwinlia gor' Anyambiĕ y'avenli nyo.

8 ¶ Oŋwei w'oŋwei, buli' Okambi; yodu oŋwei.

9 Nla viaganlo kĕ, kânde Okambi aroenli simia anlĕnjag' anlag' imia; iñ, avoganlagio mbiambiĭ, awuta, aloanliz' inkogo sinyenge mbiámbiĭ.

10 Okambi awuti go dĕng' agamba mi bângo: nla *mĕmá* m'arĕndio m'avegagi gore, vanganle agamba m'orĕti.

11 Agamba m'im̃ia mi re g'im̃iang' iruenli, nla ga s'intyângâ dirinlo pa nl'ivanginli y' iŋando yi re po pa nl'ovenjavenji omo.

12 Nla viaganlo kĕ, nl'agamba minlâ, oŋwanli am revunlo: go pange yango yenga gogo zyele ntyai; nl'inĕng' ipolo so s'ijasa s'izyonle.

13 ¶ Azuĕ ga yâgânli ntyai yi ndaga yodu: ri'Anyambiĕ kâ peᴎjavenj' ampangi mĕ: kânde zinlâ nl'evilo zodu z'oma.

14 Kânde Anyambiĕ e be bag' ijanja sodu gw'ijĕkĕlia nli ndag' edu yi re gw'iyumbunlo, *ya doanle* mbia ge *ya doanle* mbe.

EVANDA ZI SŎLOMŎN.

EWONJO I.

1 Evanda zi vanda, zi re zi Sŏ-
lomŏn.
2 E ga zâmbe miĕ nl'isâmba s'o-
gwanli wĕ: kânde itândi sâ si re
viaganlo nl'ivĕ.
3 Kânde inkango s'agali mâ si re
s'imbia; ini nyâ nyi re ga ya yi
nkango jiro pa; sambo yenlâ tândo
wĕ nl'azyali.
4 Lura miĕ, kâ zuĕ songâ; Oga
abângi miĕ gw'ịnântye sĕ y'igonlo;
azuĕ be jenl' igeṽa nli mbia gore
wĕ; azuĕ be suminl' itândi sâ via-
ganlo nl'ivĕ. Wi be tândâ nl'o-
gore?
5 Mi *are* ṽiâṽiâ, ndo nl'eranga,
anluĕ awawanto wi Jerusalem, g'i-
nago s'akuku si Kida, g'inlambi-
zambe yi Sŏlomŏn.
6 Avonlanli miĕ, kânde mi are
ṽiâṽiâ, kânde nkombe yi re bambi-
nla pa miĕ; awângwĕ wam bendi-
nla miĕ; aloanliza mie go penginl'
intyaga s'igâli; *ndo* ntyaga yami-
mĕ mi penjavenja yo.
7 Wulinlia miĕ, irânda ny'inli'
nyam, nkoṽe nli yi nyezâ, nli mbo-
re yi jâwizâ *olembi* wâ nkolo: kâ-
nde miĕ kâ doanla g'omâ re kegwa
pa g'ozamba sĕ nl'ilemba y'iganga-
nlo ya?
8 ¶ Jâ o m*iĕ*, awĕ y'eranga gw'a-
nto, gĕndaga nl'intyozyo s'olemba,
anyeza awâmbonli wâ gw'inago s'a-
kuku s'ivenjavenji y'adâmbĕ.
9 G nkândâ y'inkavali yi ntyo-
nle yi Fero yo kĕnlizo miĕ nl'awĕ,
irândi nyami.
10 Ambugu mâ mi r'eranga nli
ya ṽia yi syika, ompele wâ nl'i-
mpang' imbia si *syika yatenlatenla.*
11 Azu' are panginlâ p'impanga
si syika yatenlatenla nl'aroki mi
syika yapupu.
12 ¶ Go *doanl'* oga tu go taṽoro yĕ,
agali mam mi pazanganle nkango
gogo.
13 Igĕwa ny'aka mi nkango nyo
nl'irândi nyam gore miĕ, e be nanl'
ogwĕra wodu go gare y'ambĕnlĕ
mam.
14 Irândi' nyam a *re* gore miĕ g'i-
ta nyi kamfaya gw'intyaga s'igâli
si Engĕdai.
15 Vonla, o r'ombia, irândi nyam;
vonla, o r'ombia; o *re* nl'antyâ m'i-
bembe.
16 Vonla o r'eranga, irândi nyam;
iñ, o r'ombia; odo wazẏo kĕ wi *re*
mbezyo.
17 Ibimi si nago yazyo so sida,
nl'intĕvĕ atanda.

EWONJO II.

1 Miĕ *NLE* rose yi Syarŏn, nl'i-
langa ny'idĕdĕ.
2 Ga ntare ilanga gw'arĕndĕ, ye-
nlâ r'irândi' nyam gor' awawanto.
3 Ga nt'ar' oba go rere y'iga, ye-
nlâ r'irândi nyam gor' awanlom̃e.
Mi aloanli tu gw'iviri nyĕ nl'itâ-
ndâ sipolo, nl'aroenl' olondi wĕ
onligi g'ogwanli wam.
4 Aṽagi miĕ go nago y'ivĕ, nli
ntyangi yĕ gore miĕ *nl'*irânda.
5 Nyeza miĕ nli dukatânda, yâ-
wiza miĕ nl'aba; kânde mi jâgâ
nl'irânda.
6 Ogâ wĕ oŋyantwĕ wi *re* jyĕza
p'ewonjo zam, nl'ogâ wĕ onlom̃iĕ
wi durinla miĕ.
7 Mi sombia nluĕ awawanto wi
Jeruselĕm, nli ntyeri nl'inkambi
s'orove, inlĕ aṽendanli, nlâ jĕm'
itândi sam, kao atânda.
8 ¶ Inyoi ny'irândi nyam! vo-

nla, e bie dogwaga gw'inomba, do-
gwaga go sadomba.
9 Irândi nyam are ga nkambi,
ge ga ntyeri: vonla, e kumanla
go nyuma y'oziri wazyo, e dâdinla
gw'isyangala, ntuminliaga gw'isya-
ngala.
10 Irândi nyam agambi, awu-
linlia miĕ nlĕ, Nlângwa, irândi
nyam, wam w'eranga, kâ bia.
11 Kânde, vonla, enlom̃o z'apia-
ganli, iningo s'apiaganli agĕndaga;
12 Iflâurs s'abowunli go ntye; nl'
egombe z'ijemba *s'inyânli* z'abie-
nli, inyoi ny'ibembe ny' ajâganlio
go ntye yazyo;
13 Mponde y'ajanl' ilondi yĕ, nl'i-
gâli yi re nl'ilonda yi pe nkango
mbia. Gumanla, irândi nyam, wam
w'eranga, kâ bia.
14 ¶ Ibembi nyam, *nyi re* gw'i-
gĕla y'ado, gw'*imbora* s'ayumbunlo
s'impandinlo, mi ga yenl' ozyo wâ,
mi ga yâg' inyoi nyâ; kânde inyoi
nyâ nyi r'onligi nl'ozyo wâ ombia.
15 Rombinl' azu' isingi, yesingi
yango, yi bundakanl' igâli: kânde
igâli yazyo y'apunjinli.
16 ¶ Irândi nyam *nl'*inyam, miĕ
kĕ iyĕ: e nyeza gw'alanga.
17 Kao owenja w'anungunla, kâ
iviri daṽa, gegwa irândi nyam, kâ
doanla ga ntyeri, ge nkambi nya-
ngo gw'inomba si Bitha.

EWONJO III.

1 G' ogwĕra g'odo wam mi awutiĕ
o tândo nl'inlinli nyam: Mi awutiĕ,
ndo mi dĕngĕ.
2 M'be nângwa vĕnlâ agĕnda go
nka mpolo gw'agala, nl'impânlâ
s'ompuzyu m'be butĕ o tândo nl'i-
nlinli nyam: Mi awutiĕ, ndo mi
dĕngĕ.
3 Mângi wi penginle nkala w'a-
lĕngi miĕ: *awulinli miĕ wao* inlĕ,
Anlu' ajenlĕ o tândo nl'inlinli nyam?
4 Miĕ piaganla pa wao *kwĕ*, alĕ-
ngi miĕ yĕ o tândo nl'inlinli nyam;
Mi agotiĕ, kâ mi a*rig*ĕ diĕ, kao
aṽagi miĕ yĕ go nago yi ngwĕ
yam, go nântye y'omâ yanli miĕ.
5 Mi sombia nluĕ awawanto wi
Jerusalĕm, nli ntyeri nl'inkambi
s'orove, inle, aṽendanli, nlâ jĕm'
itândi *sam*, kao atânda.
6 ¶ Mandĕ winlâ o bia avila
gw'iga g'inyara ny'otutu, pango pa
nli nkango nli nkeṽa yi nkango,
nli mpira yodu yi masen?
7 Vonl' odo wĕ, wi Sŏlomŏn; vi-
ngo wo re skoa s'anlom̃e ntyaro
s'anlaga wi ngulu, vĕmba wi Isreĕl.
8 Waodu wi re nl' ikwara, kekiza
pa gw'igâvi: om' edu *are* nl'okwa-
ri wĕ gw'ivĕvĕnli nyĕ, g'onwanja
w' itia s'ogwĕra.
9 Oga Sŏlomŏn avanginl' okuwĕ-
mĕ ntyonle y'erere zi Lĕbeńŏn.
10 Avang' amĕngâ ma yo mi syika
yapupu, iloanlo nyi syika yatenlate-
nla, Ompugo wa yo nli purpil, gã-
regare kando pa nl'itânda, gor awa-
wanto wi Jeruselĕm.
11 Gĕndaganli anluĕ awawanto
wi Ziŏn, nla vonla oga Sŏlomŏn
nli korowa y'awonlizo yĕ nle ngiĕ
go ntyugu ye yi tâm' ijomba, nla
go ntyugu y'igeṽa g'orĕmi wĕ.

EWONJO IV.

1 Vonla, o r' ombia irândi nyam;
vonla, o r' ombia; o *re* nl'antyâ m'i-
bembe gw'asari mâ: itue sâ si re
g'olemba wa simbonli, wi bowunlia
go nomba yi Giliĕd.
2 Anâ mâ mi *re* g'olemba *w'a-
dâmbe* mi re shĕnginla-pa m'apila
go jovunlo; go mo modu mi janl'
ampazya, zyele nyi nkele go mo.
3 Inlumbu yâ yi *re* ga nyângĕ
yatenlatenla, nl'igambi nyâ iṽia;
ambugu mâ mi *re* ga ntyonle yi
pomigranĕt gw'asari mâ.
4 Ngâri yâ yi *re* ga mbora ndo-

ndui yi Devĭd y'imianga y'igâvi,
gogo re banlio pa ntâzen y'inguv̄a,
inguv̄a sodu s'anlaga wi ngulu.
5 Ambĕnle mâ ambanli mi *re* ga
ntyeri nyango mbanli si re ampa-
zya, si nya gw'alanga.
6 Koanga owenja w'adĕla, kâ
av̄iri dav̄a, m'be boŋwa go nomba
yi mŭr, nla gw'esâdomba zi nkev̄a.
7 Or' ombia, irândi nyam; zyel'
iboke gore wĕ.
8 ¶ Gâgwa nla miĕ avila go
Lĕbenŏn om̃anto wam, nla miĕ
avila go Lĕbenŏn: vonla avila go
ntyai yi Amana, avila go ntyai yi
Syinir nli Hĕrmŏn, avila gw'ibu-
lungu y' iliân, avila gw'inomba
s'injĕgâ.
9 O re bânga p' orĕmi wam, oŋwâ-
ngwĕ wam oŋwanto, om̃anto *wam;*
o re bânga p'orĕmi wam nl'antyâ
mâ, nli mpanga mâri y'ompele wâ.
10 Mĕpinli nde yi re nl' irândi
nyâ oŋwângwĕ wam oŋwanto,
om̃anto wam! mĕpinli nde yi r'i-
tândi sâ viaganlo nl'ivĕ! nli nka-
ngo y'agali mâ mi nkango viaganlo
nli ndag' edu nyi nkango!
11 Inlumbu yâ, om̃anto *wam*, yi
tuezinla g'ekoka z'onlĕmbĕ: onlĕ-
mbĕ nl' ambĕnlingo mi *re* g'onlĕ-
mĕ wâ; nli nkango y'ingâi sâ ga
nkango yi Lĕbenŏn.
12 Ntyaga yi re kombinlo pa,
nle oŋwângwĕ wam oŋwanto, om̃a-
nto *wam*; mbenle yi re nunjo pa,
evero zi re bĕbo pa.
13 Owângâ wâ wo ntyaga yi po-
migranets, nl' ilond' imbia; kanfa-
ya, nli nard mbia,
14 Spikenard, nli safrân; kala-
mâs, nli sinemân, nli rere v̄ia y'a-
ka mi nkango; mŭr nli alos, nli
ya v̄ia yi nkango yodu.
15 Evero za sintyaga, mbenle
y'anlingo m'egombe zodu, nli ye-
lâvi avila go Lebenŏn.
16 ¶ Nl'ângwa, ompunga wi
nkâmi; kâ pĕvinla awĕ olomba;
vĕvinla go ntyagi yam, kâ nkango
pazanganla. Irândi nyam ga vie go
ntyagi yĕ, go bie ny' ilondi yĕ
imbia.

EWONJO V.

1 Mi abienli go ntyagi yam, oŋwâ-
ngwĕ wam oŋwanto, om̃anto *wam:*
Mi are kuminlia pa mŭr yam, nli
yâmi yam yi nkango; Mi anyenl'
ekoki zam z'onlĕmbĕ nl' onlĕmbĕ
wam; Mi ajâng ivĕ nyam nl'ambĕ-
lingo: nyanli indego; yânganli, iñ,
yânganli polomĕ arânda.
2 ¶ Mi nanla, nd' orĕmi wam wi
re bala: inyoi ny' irândi nyam
nyo doka, *inle* Nlungunla gore miĕ,
oŋwângwĕ wam oŋwanto, irândi
nyam, ibembe nyam, wam w'ogo-
re: kânde ewonjo zam zi re ralie
nl' ompĕmbĕ, nl' asari mam nl'
adâdâ m'ogwĕra.
3 Mi atombi ngâi yam yi koto;
m'be bâra yo sĕ? mi are jovunla
p' intyozyo sam; mbe feviza so sĕ?
4 Irândi nyam av̄el' ogâ wĕ g'o-
mpogonli *nl'iguge*, kâ iwum̃u nyam
pizya g'oŋwanji wĕ.
5 Mi anlângwi go nungunla gw'
irândi nyam; kâ agâ mam tuezinle
mŭr, nl' im̃enlo yam nli mŭr
mbia yi nkango, gw' impenle yi
mpâga.
6 Mi anlungunli gor' irândi nyam;
ndo irândi nyam aluo akĕndagi:
inlinli nyam ny' avoswi gw' aga-
mbiĕ; mi awutiĕ ndo mi dĕnge;
mi av̄eliĕ ndo e j*i*vira miĕ.
7 Mângi penginla w' aganganla-
gi go nka mpolo w'ajenli miĕ, w'
awoli miĕ, w'awânji miĕ; anlaga
w'avenjavenja g' ozira w' awângi-
nli mi' onlamba *w' ozyo wam.*
8 Mi sombia nluĕ awawanto wi
Jeruselĕm, jâ anlu' adĕng' irândi
nyam, kâ bulinlianli yĕ nlĕ, mi jâ-
gâ nl' irânda.
9 ¶ Ezande ze nl' irândi nyâ

viaganlo nl' irândi *nyĕnlĕ?* Awĕ
o r' eranga gor' anto? Ezande zi
re nl' irândi nyâ viaganlo nl' irâ-
ndi *nyĕnlĕ?* go sombiâ zwĕ yenlâ?
10 Irândi nyam ar' ogĕngilia
ntyinla gw' ambugu, ayĕ *re* via-
ganlo gw' igomi nyi ntâzen.
11 Ewonjo zĕ zi *re ga* syika
mbia yatenlatenla; itue sĕ si re
sijenge nl' ijilanganla ga revĕn.
12 Antyâ mĕ mi re g' antyâ
m'ibembe, g'ilâvi y'anlingo, jovunla
pa nl' ambĕnlingo alendo mbia-
mbiĭ:
13 Ambugu mĕ mi re g'odo wi
ya yi nkango, g'iflâur si nkango
inlumbu yĕ yi re g' alanga, yi
tuezinle mŭr mbia yinkango.
14 Agâ mĕ mi *re g'* im̃oro yi
syika yatenlatenla yi re datizo pa
nli bĕryl: iwum̃u nyĕ nyi *re* ga
mpunji mbia yi re dimbinlo pa
nli safair:
15 Agolo mĕ mi *re g'* amĕngâ
mi marble, dovio pa go pondom̃a
yi syika yatenlatenla: edidi zĕ zi
re ga Lĕbenŏn, imĕpa g' atanda:
16 Ogwanli wĕ wi *r'* onligi ompo-
lo: iñ ar' osaon' edu ombia. Nyi-
nlâ *nl'* irândi nyam, nla winlâ
nle ndeg' wam, oŋwânwanto wi
Jeruselĕm.

EWONJO VI.

1 Irândi nyâ are kĕnda pa gwĭ,
Awĕ eranga mĕ gw'anto? Irândi
nyâ are kalunlio pa nla gwĕ? inle
azwĕ ga wutĕ nl'awĕ.
2 Irândi nyam are kĕnda pa go
ntyagi yĕ, gw'ado minkango, go
nya gw'intyaga nla go kuminli'
alanga.
3 Miĕ nl' irândi nyam, nl' irândi
nyam iyam: e nya gw'alanga.
4 ¶ O r' ombia irândi nyam ga
Tirza, nl'idubo ga Jeruselĕm, ereria
g'*igâvi* nl'intyanga.
5 Romb' antyâ mâ gore miĕ, kâ-
nde m'akevi miĕ: itue sâ si *re* g'o-
lemba w'imbonli wi bowunlia avila
go Giliĕd:
6 Anâ mâ mi *re* g'olemba w'adâ-
mbĕ wi panda avila go jovunlo, go
mo idâmb' edu nyi janl' ampazya,
zyel' im̃âri nkele go mo.
7 Ga ntyonle yi pomigranĕt ye-
nlâ jenlanl' ambugu mâ gw'asari
mâ.
8 Re agomi m'inkonde oroṽa,
nl'agomi m'inkângĕ enlanlai, nl'a-
zyali ntango fâ.
9 Ibembi nyam, wâm o re e pa
feva are omo; ayĕ nl'omo wi ngiĕ,
o tândo ndĕ ayĕ o yanliĕ. Awawa-
nto w'ayenliĕ, kâ wao savinlĕ; iñ,
inkonde, nl'inkângĕ w'azavinliĕ.
10 ¶ Mandĕ winlâ o bamba g'i-
banga, eranga g'ogwĕli, nkĕrĕ ga
nkombe, nl'ereria g'igâvi nyi re
nl'intyanga?
11 Mi azuminli go ntyaga y'ilo-
nda go jenl' ilonda y'odĕdĕ, nla
go jenla vendetua igâli y'apunjinli
nl'ipomigranĕt gw'iflâur.
12 Mi m*i*agaga, inlinli nyam
ny'avangi miĕ g'intyonle s'Amme-
nadib.
13 Ṽinlia, ṽinlia, Syulamait; ṽi-
nlia, ṽinlia, kâ zwĕ ponla gore wĕ.
Anluĕ be jenl' ande gw'Syulemait?
Ga nkândâ y'agâvi ambanli.

EWONJO VII.

1 Mĕpinli nde yi r' intyozyo sâ
nl'intyozyo satanga, Oŋwânwanto
wi njaliĕ! intyângakanlo s'ambĕ-
vĕnli mâ si re ga ya yi sâlâwâlâ,
ijanja s'agâ m' omâ r'avoro janja.
2 Irârâ nyâ nyi r'egâlanli g'elas
zi re nkotinlo fâ, zi re zi bele felo
s'ijânga: iwum̃u nyâ nyi r' egâlanli
g'okondo w'oresi wi re vingovingo
nl'alanga.
3 Ambĕnle mâ ambanli mi *re* ga
ntyeri nyango mbanli si r'ampa-
zya.

4 Ompele wâ wi *re* ga mbora
ndondui yi mpunji; antyâ mâ mi
re *g*'eliva zi ṽěrě zi Hěsbŏn, piěre
nl'ogomba wi Bath-rabim: ompo-
mbo wâ wi re ga mbora ndondui
yi Lěbenŏn yi ponla go Dema-
skŏs.
5 Ewonjo zâ zi re nl'awě, zi *re*
ga Kamĕl, nl'itue s'ewonjo zâ te-
nlatenla; oga âre koro ṽâṽâ.
6 Měpinli nde yi re nl'awě nl'e-
ranga ta, irânda gw'itânda!
7 Elavinli zâ zinlâ zi re g'oyila,
nl'ambĕnle mâ g'akataka m'ilonda
y'igâli.
8 Mi abulia nlě, m'be kěnda go
oyila, m'be kot' ampari ma wo:
vĕnlâ ambĕnle mâ mi be doanla
g'akataka m'ogali w'ilonda, nl'anla-
ngo m'ompombo wâ g'aba;
9 Nl'onlěmě w'ogwanli wâ g'iṽ'
iṽia gor' irândi nyam, nyi suminla
nl'onligi, mpangag' inlumbu ya wao
wi nanla kamba.
10 ¶ Miě y'irândi nyam, nl'ibeli
sě si *re* gore miě.
11 Yogo, irândi nyam, azuě ga
gěnde g'orove; azuě ga loanle gw'i-
nki nyango.
12 Azuě ga nlângwe ibanga ntye
mpiri gw'intyaga s'igâli; azuě ga
yenle vendetua igâli y' ajanli, ve-
ndetua aba m' apunjinli, nl'ipomi-
granět punjinla: ṽâṽâ be pa miě
wě itândi sam.
13 Imandreke si pe nkango, nla
gw'agugi mazyo r'anlângâ modu
m'*ilondi* mbia, imiânla, nl'ilungu,
yi re miě penjavenjâ pa, irândi
nyam.

EWONJO VIII.

1 O ga vâ loanle nlě awě oŋwâ-
ngwě wam, O yâng' iwĕnle nyi
ngwě yam! jâ mi tâ děngâ gw'
igala, m'be sâmbâ; iñ m'be pě-
dio.
2 M'be kĕndiâ, aṽagâ go nago
yi ngwě yam, o be nĕnja miě:
mpâ go jânga iṽě nyi nkango nyi
pomigraně t yam.
3 Ogâ wě oŋyantwě wi be doa-
nla syězo pa nl'ewonjo zam, nl'
ogâ wě onlom̃iě wi be syangunla
miě.
4 Mi sombia nluě, anluě awa-
wanto wi Jeruselěm, ay*a*gimianli,
ge nângunl' irândi *sam* kao atâ-
nda.
5 Mande winlâ o pila avila gw'
ig' ivolo, jěza pa gor' irând' inyě?
Mi anlângunliâ go ntye y'oba:
ṽâṽâ agâgunlio wě nle ngi yâ; ṽâ-
ṽâ agâgunliě wě ayě o yanliâ.
6 Loanliza miě g'iběbo g'orěmi
wâ, g'iběbo g'ogâ wâ: kânde itâ-
nda si re ngulu g'ijuwa; ŋandi
yi re ngosyu g'oronginlo: amingi-
lia ma ṽâṽâ mo amingilia m'ogo-
nli, mi re nl' elongo eṽolo.
7 Anlingo amenge m' anl*i*miz'
itânda, nlâ intonda dâminlia so:
jâ m̃' ap' igumba nyi nagwě nyo-
du gw' itânda, yi be doanle si-
pědio.
8 ¶ Azu' are nl'oŋwângwě oŋwa-
nto orumbe, ndo azye nl' ambě-
nle: azuě be denda sě nl' oŋwâ-
ngwě wazyo go ntyugu yi be ka-
mbo yě?
9 Jâ *adoanl'* ozira, azuě be noga
gorě yě nago yi syika yapupu: jâ
adoanl' iguge, azuě be nunja nyo
nl' itimbe s'ikume.
10 Mi ozira, nl' amběnle mam
mi re ga mbora ndondui; yenlâ re
miě gw' antyâ mě g'om̃âri o re
děnga pe nkěngâ.
11 Sŏlomŏn avegagi nle ntyaga
y'ilonda go Beal-hamŏn, avenli
ntyaga y'igâli gore mângi penja-
venja; om' edu gw' ilonda avega-
gi go baga ntâzen yi *mbĕi* syika
yapupu.
12 Ntyagi yam y'igâli, yi re

yam, yi *re* go bosyo yam: awĕ
Sŏlomŏn lĕnge ntâzen, nla wao
wi pejavenj' ilonda nkama mba-
nli.
13 Awĕ o doanla gw' intyaga,
iganganlo wi poganlio inyoi nyâ:
vanga miĕ jâgâ *nyo*.
14 ¶ Nlĕgiza, irândi yam, kâ
doanla ga ntyeri, ge nkambi nya-
ngo gw' inomba si ya yi nkango.

DANIĔL.

EWONJO I.

1 G' ompuña w' iraro w' ipangi-
nla si Jehoiakĭm oga wi Juda, av̄i-
enli Nĕbukadnĕza oga wi Babylŏn
go Jeruselĕm go pingwavingwa yo.
2 Nl' avenle Jehova Jehoiakim
oga wi Juda g' oga wĕ, nl' erenli
z' intyĕnge si nago y'Anyambiĕ, s'
aroanlio ndĕ go ntye yi Syaina
go nago y'anyambiĕ yĕ; nl' avagiĕ
intyĕnge go nago y' igumba y'A-
nyambiĕ yĕ.
3 Nl' agambi oga gore Aspenaz
ewonjo z' ivĕngunle yĕ nlĕ, e ga
v̄ag' *awĕwâ* w' awa wi Isreĕl nl'
ilonda y' oga nli nlam̄i:
4 Awanla mpĕlâ fâ, nli mĕpe
jenlo, nl' avonlo gw' imia sodu, nl'
avonlo m' imia nl' ikotiza s' inĕnga,
mângi wi re nli nyanga nyi ku-
manla go nago mpolo y' oga, wao
wi re kâ nĕnjo imia nli nkambinli
y'Ikaldia.
5 Nl' alov̄iago wao nl' oga inya
si ntyugu, gw' inya s' oga nl' avila
gw' ivĕ ny' ayângago ndĕ: yenlâ
anyezago wao impum̄' iraro, inlĕ
go ntyai ya yo, wi ga gumanle g'
ozyo w'oga.
6 Ndo gore mângi sinlâ avegagi
gw' awa wi Juda, Daniĕl, Hana-
naia, Misyaĕl, nli Azaraia:
7 Gore wao avenlio ana nl' enla-
m̄i z' ivĕngunli: kânde avenli Da-
niĕl *ina* nyi Bĕltisyaza, nla gore
Hananaia nyi Syedrak; nla gore
Misyaĕl nyi Misyak, nla gore Aza-
raia nyi Abĕd-nigo.
8 ¶ Ndo Daniĕl agengi nl' orĕmi
wĕ, inlĕ, e be fevez' oku' wĕ nli
mbĕi y' inya s' oga: ge nl' ivĕ
ny' ayângo ndĕ, yenlâ av̄ambiĕ
enlam̄i z' ivĕngunle inlĕ, aveviz'
oku' wĕmĕ.
9 Ndo Anyambiĕ av̄agi Daniĕl
gw' imĕpinlo nl' itând' idĕle nl'
enlami z' ivĕngunle.
10 Nl' awulinlio Daniĕl nl' enla-
m̄i z' ivĕngunle inlĕ, mi tia reri
am y' oga, o re dov̄ia pa inyi sâ nl'
ijângi sâ, kânde ezande nlĕ ajenl'
azyo manli ekĕv̄a viaganlo nl' awa-
nla wi re g'ozambi wâ? anluĕ venda
periza, miĕ ewonjo zam gor' oga.
11 Nl' awulinli Daniĕl Mĕlzar, o
lovio nl' enlam̄i z'ivĕngunle gore
Daniĕl, Hananaia, Misyaĕl, nl' Aza-
raia inlĕ,
12 Gĕnliz' inyongo sâ, Kâkâlâ,
igomi ny'intyugu, kâ wao pa zuwĕ
osyuka wi nyo zuwĕ nl' anlingo
mi jânga.
13 Gambĕnle azyo mazyo mi ga
vonlo ndâ, nl' azyo m' awa wi nya
mbĕi y' inya s' oga; kâ dendinl'
inyongo sâ ga nte jenlâ.
14 Yenlâ ayivirĭĕ nli ndaga
yinlâ, agĕnlizi wao vâ igomi ny'
intyugu.
15 Nla go ntyai y'igomi ny' intyu-
gu azyo mao m' ayenlio ambia nl'
ipâma g' ozyonli, viaganlo nl' awa-

nla waodu w'aluo w'anyenli mbĕi
y' inya s' oga,
16 Yenlâ awângi Mĕlzar mbĕi y'
inya sao, nl'ivĕ ny' avâ jângio wao:
nl' avenli wao inyi teno.
17 ¶ Nla gore awanla winlâ
anlai, Anyambiĕ avenli wao iko-
tiza nl' avonlo nl' inĕnga sodu nl'
imia; nli Daniĕl avegagi nl' ikotiza
gw' ijenla sodu nl' inyilinlo.
18 Go ntyai y' intyugu y' awulio
nl' oga, inlĕ, e ga yinginlia wao,
enlam̃i z' ivĕngunle aṽagi wao g'
ozyo wi Nĕbukadnĕza.
19 Nl' oga ayiragi nla wao elâ-
mbĕ, ndo gore waodu, dĕng' oma
egâlanli ga Daniĕl, Hananaia, Mi-
syaĕl, nl' Azaraia: yenlâ agumanli
wao g' ozyo w' oga.
20 Nla gw' isaon yodu y' imia nl'
ikotiza, y'aṽambio wao nl' oga, alĕ-
ngi wao igomi nyi nyângâ, via-
ganlo nl' aganga nl'astrâlogers wao-
du w' avegagi gw' inlângâ nyĕ.
21 Nl' aloanli Daniĕl koanga
g' ompum̃' olonga w'oga Sairus.

EWONJO II.

1 Nla g'ompum̃a wi mbanli y'
ipanginla si Nĕbukadnĕza ayilinli
Nĕbukadnĕza inyilinlo y' azyuga-
zyug' inlinli nyĕ; nl'arombinlio
antyâvinlâ mĕ.
2 M'azombi' oga go fweli' aganga
nli mângi w' imia nl' intyĕnle,
nl' Ikaldian go tuminlia oga inyi-
linlo yĕ. Yenlâ aṽienli wao agu-
manle g'ozyo w'oga.
3 Nl' awulinlio wao nl' oga inlĕ,
mi ayinlinli nyilinlo nl' azyuga-
zyug' inlinli nyam, go mie nyi-
linlo.
4 Nl' agambi Ikaldian gor' oga
nli nkambinli yi Siria, oga, loanla
go kânlakâ: wulinlia inyongo sâ
nyilinlo, nl' azuĕ be tuminliâ ibĕ-
ngunla.
5 Nl' ayivir' oga awulinlia Ika-
ldian inlĕ, osaon w'apiaganli avila
gore miĕ; kao anluĕ mieza miĕ
nyilinlo, nl'ibĕngunla sa yo, anluĕ
be tenlo simbĕi, nl' inago sanli si
be doanl' ayela.
6 Ndo j'anluĕ tuminlie nyilinlo
nl'ibĕngunla sa yo, anluĕ be bânga
gore miĕ idavia, nl'ipa, nl' ivend'
ivolo; yenlâ ruminliâ miĕ nyilinlo
nl' ibĕngunla sa yo.
7 Nl'avâ jiviri wao awulia inlĕ,
oga e ga wulinl' inyongo sĕ nyili-
nlo, gambĕ' azuĕ atuminlie ibĕngu-
nla sa yo.
8 Nl'ayiviri oga awulia inlĕ, mi
avoro giligili anluĕ be niv' egombe,
kânde anluĕ jenla 'nlĕ osaon w'api-
aganli gore miĕ.
9 Ndo ja nluĕ am*i*eza miĕ nyili-
nlo, o wulio om̃âri gore nluĕ; kânde
anluĕ are kekiza p'agamba m'inlo-
ka nl'isapilia, go kamba g'ozyo
wam, kao egombe z'agalui; sambo
wulinlianli miĕ nyilinlo, kâ miĕ
mia 'nlĕ, anluĕ kâ tuminlia miĕ
ibĕngunla sa yo.
10 Nl'ayiviri Ikaldian g'ozyo, w'o-
ga inle, Zyel' oma go ntye o re kâ
tuminlia ndaga y' oga; yenlâ re
zyel' oga, ge ovanginli, ge enlam̃i,
o bambia isaon y' onlângâ mĕwinlâ
gor' ogangi edu, ge oma ponl' igĕ-
gĕnli, ge Kaldian.
11 Osaon wi' bambio nl' oga osa-
on oyâle, nl' azyel' oma o re kâ
tuminlia yo gor' oga, kao inyambiĕ,
si zyele nl' idoanla g'ozyonli.
12 Go ntinla yinlâ oga aṽendi
polo nl'ereria, nl'azombia go jiliz'
anlaga w' imia waodu go Babylŏn.
13 Nl' agĕnd' igamba nlĕ, *anlaga*
w' imia wi ga yonlo; nl' awuti wao
Daniĕl nl'iganganlo yĕ go jonlo.
14 ¶ Nl'ayiviri Daniĕl nli mondâ
nl'imia gore Ariâk ngâwĕ y'iyonlisi
y'oga, o luo kâgwa pa go jonl' *anla-*
ga w'imia go Babylŏn:
15 Ayivirie awulinlie Ariâk ngâ-

wĕ y'oga inlĕ, Igamba ny'oga nyi
nĕga yenlâ sĕ? Nl' amiezi Ariâk
Daniĕl ndaga.
16 Nl'ayinginli Daniĕl, av̄ambia
oga nlĕ, e ga vĕ egombe, kâ yĕ
miez'oga ibĕngunla.
17 Nl'agĕndi Daniĕl go nag' wĕ,
amiezi ndaga gore Hananaia, Mi-
syaĕl, nli Azaraia, iganganlo yĕ:
18 Inlĕ wi' ga v̄amb' ikĕsyi gore
Anyambiĕ y'orowa g'oŋwanja w'o-
saon w'iyumbunlo winlâ, inlĕ, Da-
niĕl nl'iganganlo yĕ w'ayilizo, nli
nkândâ mo nli *mângi* w' imia go
Babylŏn.
19 ¶ Egombe mĕ ndaga y'amiezo
Daniĕl gw'ijenla s'ogwĕra. Nl' aza-
vinli Daniĕl Anyambiĕ y' orowa.
20 Nl' ayiviri Daniĕl awulia nlĕ,
Ozavinlo gw'ini ny' Anyambiĕ, go
kânlakâ nla go kânlakâ: kânde
imia nli ngulu nle yĕ:
21 Nla e kalunlie gombe nl' intyu-
gu; e syonli' aga, kĕ pandi' aga; e
p'imia gore mângi w'okeli, nl'imia
gore mângi w' ikotiza:
22 E tuminlia isaon y' orânga nl'
iyumbunlo: avoro eza zi *re* go
mpiri, nl' ozange wi doanla nla yĕ.
23 Mi pâ akev̄a nl' azuminliâ,
awĕ Anyambiĕ, y' ireri sam, o re
pa pa miĕ imia nli ngulu nl' ami-
eza miĕ *vĕnlâ* isaon y' av̄ambio zuĕ
wĕ: kânde o re mieza pa zuĕ nda-
aga y' oga.
24 ¶ Yenlâ ayinginli Daniĕl gore
Ariâk, alov̄io nl' oga go jlliz' *anla-
ga* w'imia go Babylŏn: agĕndiĕ
awulinliĕ yenlâ nlĕ, Ay*i*liz' *anlaga*
w'imia go Babylŏn: yinginlia miĕ
gor' oga, kâ miĕ tuminlia oga ibĕ-
ngunla.
25 Nl' ayinginlio Daniĕl nle Ari-
âk g' ozyo w'oga nl' inĕga, nl' awu-
linliĕ inlĕ, mi' are dĕnga p'oma gw'
imbwedi si Juda o be miez'oga ibĕ-
ngunla:
26 Nl'ayiviri oga awulinlie Da-
niĕl, ini nyĕ nlĕ Bĕltĕsyaza inlĕ,
O re ngulu yi mieza miĕ nyilinlo
y'ayenlio miĕ nl' ibĕngunla sa yo?
27 Ayiviri Daniĕl g'ozyo w'oga
awulia inlĕ. Iyumbunlu nyi ba-
mbio nl' oga, ny' aw*u*lio gor' oga
nl'anlaga w'imia nli mângi w'imia
nl'aganga, nl'intyĕnli:
28 Ndo re Anyambiĕ g'orowa o
tuminlia yumbunlo, amiez' oga Nĕ-
bukadnĕza isaon yi toa gw'intyugu
sinuunla. Nyilinlo yâ nl' ijenla
s'ewonjo zâ, g' odo wâ, se sinlâ;
29 Gore wĕ, oga, ipikili sâ s'avi-
enli *g'ogu* wâ, g'odo wâ, inlĕ isaon
yi be toa g'obosyo: nl'ayĕ o tumi-
nlia ayumbunlo nl' amiezâ isaon
yi bia.
30 Ndo gore miĕ, iyumbunlo
yinlâ yi t*u*minlio miĕ g'oŋwanja
w' imia si re nla miĕ, viaganlo nl'
om'edu o re bâ, ndo gw' inyangi
nyao wi be tuminlia oga ibĕngunla,
kâ wĕ miâ ipikili s'orĕmi wâ.
31 ¶ Awĕ, oga, om̄'ajenli, nla vo-
nla, oganla mpolo. Oganla mpolo
winlâ, wi re nli jâmbua polo, w'
agumanli g' ozyo wâ; nl'edidi za
zo *z'avegagi* ereria.
32 Ewonjo z'oganla winlâ *z'ave-
gagi* syika yatenlatenla mbia, nto-
nlo yĕ nl' agâ mĕ syika yapupu,
iwumu nyĕ nl' ambĕvĕnli mĕ nyĕ-
nliĕ,
33 Agolo mĕ oŋwanga, nl' intyo-
zyo sĕ mbĕi oŋwanga nli mbĕi y'o-
râi.
34 Om̄' ajenli kao ido ny'atenlo
ogâ fâ, ny'awoli oganla gw'intyo-
zyo sĕ s'oŋwanga nl' orâi, nl' amâ-
gunla so s'imbĕi.
35 Gambĕnle oŋwanga, nl' orâi,
nli nyĕnliĕ, nli syika yapupu, nli
syika yatenlatenla, y'amâgunlo s'i-
mbĕi ta, nl' aroenli yo ga wulu yi
mbora yi jar' oresi; nl' ompunga
w'aroanli wo, nla dĕŋgo mbora go
yo; nl'ido ny'awol' oganla ny' aro-

enli nomba mpolo, ayonlie ntye
yodu.
36 ¶ Nyilinlo ye yinlâ; nl'azuĕ be
bulia ibĕngunla sa yo g'ozyo w'oga.
37 Awĕ, Oga, o *re* oga w' aga',
kânde Anyambiĕ y'orowa are pâ
p'inlângâ, ngulu, nl' ivenda.
38 Nla go mbori' edu yi doanl'
awa' w' anlaga, inyama s'orove,
nl' inyânli s'orowa si re yĕ pâ pa
gw' agâ mâ, nl' are doṽiâ pa go
panginla yo sodu. Awĕ *nl'* ĕwonjo
zi syika yatenlatenla yinlâ.
39 Go nyumi yâ, be kumanla
inlângâ nyĕnlĕ inyango viaganlo
nla wĕ, nl'inlângâ nyararo nyi
nyĕnliĕ, nyi be panginla go ntye
yodu.
40 Nl'inlângâ ny'anlai nyi be
doanl' iyâle g'oŋwanga: kânde ga
nte jarunl' oŋwanga s'imbĕi nl'a-
geṽa; ya yodu nla g' oŋwanga wi
jarunla ya yinlâ yodu; be jarunlo
nyo s'imbĕi arukia.
41 Ga nt'ayenliâ intyozyo nl'i-
m̃enlo y'intyozyo, mbĕi y'iwonlo,
nli mbĕi oŋwanga, yenlâ re inlâ-
ngâ nyi be keranlo; ndo be doa-
nla go nyo ga ngulu y'oŋwanga,
kânde o jenl' oŋwanga bundunlo
pa nl'iwonlo.
42 Ga nt'avegagi im̃enlo y'intyo-
zyo mbĕi y'oŋwanga, nli mbĕi y'i-
wonlo, *yenlâ* inlângâ be doanla
mbĕi jâla, nli mbĕi dĕla.
43 Kânde ga nt'ayenliâ oŋwanga
bundunlo pa nl'iwonlo, wi be bu-
ndunla ikui yao nl' ilonda y' anla-
ga: ndo wi be d*a*tanla ta, vanga-
nle ga nt'are oŋwanga wi b*u*ndu-
nla nl'iwonlo.
44 Nla gw' intyugu s'aga winlâ
Anyambiĕ y'orowa e be doṽ' inlâ-
ngâ, ny' ay*i*lizo go kânlakâ; nl'-
inlângâ nyi t*i*go gor' anlag' awĕ-
nlĕ, ndo nyi be jarunla simbĕi, nl'
ayiliz' anlângâ minlâ modu, nyi be
doanla go kânlakâ.
45 Kânde ga nt' are wĕ, jenla pa
inlĕ, ido ny'arenlio avila go no-
mba, agâ fâ, ny'ayarunli simbĕi
oŋwanga nli nyĕnliĕ nl' iwonlo, nli
syika yapupu, nli syika yatenla-
tenla; Anyambiĕ mpolo are mieza
pa oga isaon yi be toa g'obosyo: nli
nyilinlo yi *re* giligili, nl' ibĕngu-
nla so yo, rĕti.
46 Nl' avoswa oga Nĕbukadnĕza
g'ozyo wĕ, nl' azavinli Daniĕl, azo-
mbia inlĕ, ntyago yi ga yiro gore
yĕ nl'anlango m'onligi.
47 Nl' ayivirio Daniĕl nl'oga
inlĕ, Rĕti Anyambiĕ yâ nle Anya-
mbiĕ y'inyambiĕ, nli Rerĕ y' aga,
nl' aruminli w'isaon y' iyumbunlo,
kânde o vegagi nli ngulu yi tumi-
ni' osaon w'iyumbunlo winlâ.
48 Nl'oga avangi Daniĕl omâ
mpolo, nl'avenliĕ idaṽia sijenge
sipolo, nl'aloṽiĕ ovanginli gw' inlâ-
ngâ nyodu nyi Babylŏn, nl'ewo-
njo zi nlam̃i gor' anlaga w'imia go
Babylŏn.
49 Nl'aṽambi Daniĕl oga inlĕ, kâ
yĕ doṽia Shadrak, Misyak nl' Abĕd-
nigo gw' ewonjo z' isaon y' inlângâ
nyi Babylŏn: ndo Daniĕl *aloanli tu*
g' ompombanla w'oga.

EWONJO III.

1 Nĕbukadnĕza y'oga avangi oga-
nla wi syika yatenlatenla, gw'ido-
ndua agomi mi kubit oroṽa, nl'
evendinli ikubit oroṽa; nl'aloṽiĕ
wo g'odĕdĕ wi Dura, gw'inlângâ
nyi Babylŏn.
2 Nl'arom̃i Nĕbukadnĕza y'oga
go datize inlam̃i, nl'igâvĕn, nl'ingâ-
wĕ, nl'iyĕkĕli, nl'ivenjavenji y'a-
nliva, nl'ikambi, nl' iyonlisi, nl'i-
vanginli yodu y'anlângâ, go bia
gw'ijekanla s'oganla w'aloṽio nli
Nĕbukadnĕza oga.
3 Vĕnlâ nlam̃i, nl'igâvĕn, nl'igâ-
wĕ, nl'iyĕkĕli, nl'ivenjavenji y'a-
nliva, nl'ikambi, nl'iyonlisi, nl'iva-

nginli yodu y'anlângâ, w'alatizo
gw'ijekanla s'oganla w'aloṽio nle
Nĕbukadnĕza oga. Nl'agumanli
wao g'ozyo w'oganla w'aloṽio nli
Nĕbukadnĕza.
4 Nl'arong' erom̃i nli ngulu inlĕ,
Anluĕ are sombio pa, anluĕ anlaga,
anlângâ, nl'inkambinli inlĕ,
5 Egombe zi jâgâ nluĕ kânĕt,
orĕru, ntyambi, sakbŭt, ŋâmbi,
dŭlsima nl'anlângâ m'abeka modu,
anluĕ ga voswa go ntye azavinl'
oganla wi syika yatenlatenla w'a-
loṽio nli Nĕbukadnĕza oga.
6 Nl'om'edu o re e poswa go ntye
azavinla, igwĕra mĕmo e be falo go
garegare y'inu, nyi baminla nl'o-
gonli.
7 Yenlâ, gw'egombe mĕ, gw ayâ-
gio anlaga inyoi nyi kânĕt, orĕru,
ntyambi, sakbŭt, ŋâmbi, nl' anlâ-
ngâ m'abeka modu, anlaga waodu,
anlângâ nl'inlĕm̃ĕ w'avoswi go ntye
azavinla oganla wi syika yatenla-
tenla w'aloṽio nli Nĕbukadnĕza
y'oga.
8 ¶ Yenlâ gw' egombe mĕ, aṽie-
nli Ikaldian sinyĕwâ piĕrĕ azâziz'
Iju.
9 Nl'agambi wao awulinli Nĕbu-
kadnĕza inlĕ, Oga, loanla go kânlakâ.
10 Awĕ, oga, o re panga p'ivanga,
inlĕ, om'edu o be jâgâ nyângâle yi
kânĕt, orĕru, ntyambi, sakbŭt, ŋgâ-
mbi, dŭlsima, nl'anlângâ modu
m'abeka, e ga voswa go ntye aza-
vinl' oganla wi syika yatenlatenla;
11 Nl'om' edu o re e poswa go
ntye nl'azavinla inlĕ, e ga vungo
go garegare y'inu, nyi baminla
nl'ogonli.
12 R'Iju sinyĕwâ si re wĕ doṽia
pa gw' ewonjo z'indaga s'inlângâ
nyi Babylŏn, Syadrak, Misyak nl'
Abĕd-nigo; mângi sinlâ, oga, wi
j*á*ginlo wĕ: wi j*a*njinl' inyambiĕ
sâ, nlâ savinla oganla wi re wĕ
doṽia pa, wi syika yatenlatenla.

13 ¶ Nl'azombi Nĕbukadnĕza nl'
ereria nl'egunlu go bage Syadrak,
Misyak nl' Abĕd-nigo. Nl'aṽagi
wao mângi sinlâ g'ozyo w'aga.
14 Nl'agambi Nĕbukadnĕza awu-
linla wao inle, re giligili Syadrak,
Misyak nl' Abĕd-nigo, inlĕ, anluĕ
ay*a*njinle inyambiĕ sam, nlâ savi-
nle aganla wi syika yatenlatenla
wi re miĕ doṽia pa?
15 Vĕnlâ ja nlue akekiza, gw'
egombe zi jâgâ nluĕ nyângâlĕ yi
kânĕt, orĕru, ntyambi, sakbŭt ŋgâ-
mbi, nli dŭlsima, nl' anlângâ m'a-
beka modu, kâ poswanli go ntye
azavinl' oganla wi re miĕ doṽia
pa; *kwĕkwĕ:* ndo j'anluĕ az*a*vinla,
anluĕ be pungo igwĕra mĕ go ga-
regare y'inu nyi baminla nl' ogo-
nli; nl' Anyambiĕ mande o be su-
nginla nluĕ avila gw' agâ mam.
16 Nl' ayiviri Syadrak, Misyak,
nl' Abed-nigo awulinlia oga inlĕ,
Nĕbukadnĕza, azuĕ azy'isyâlâ nyi
jâginlo wĕ go ndaga yinlâ.
17 Jâgâ y'adoanla *yenla*, Anya-
mbiĕ yazyo, o savinlo zuĕ are ngulu
yi sunginla zuĕ avila gw' inu nyi
baminla nl' ogonli; nl' e be sungi-
nla *zuĕ* avila gw' agâ mâ, oga.
18 Ndo ja zye nlânla, yi ga mio
gore wĕ oga, azuĕ ay*a*njinla anya-
mbiĕ sâ, nlâ savinl' oganla wi
syika yatenlatenla wi re wĕ doṽia
pa.
19 ¶ Nl'ayonli Nĕbukadnĕza nl'
ereria, nl' edidi g' ozyo wĕ z'agalui
gore Syedrak, Misyak nl' Abĕd-
nigo; *yenlâ* agambi, nl' azombia
inlĕ, wi ga yegerie inu nyângâ
orâgenlo viaganlo nte baminla nyo
nl' im̃âri.
20 Nl'azombiĕ mângiĕ wi sâzyĕ
wi ngulu viaganlo go kora Misyak
Syedrak nl' Abĕd-nigo, aṽunga wao
go garegare y' inu nyi baminla nl'
ogonli.
21 Ndo anlom̃i winlâ w'agorio

nl' ingai sao nl'ikandi yao, nli po-
kolo yao, nl' ingâi sao im̃âri, nl'
avungio wao go garegare y' inu ny'
av̄aminli nl' ogonli.
22 Yenlâ kândenlĕ ozombio w'
aga w' avegagi nĕganĕga, nl' inu
mpio mpolo, ibaminla s'ogonli s'a-
yonli mângi mĕsânlâ w' awânge
Syedrak Misyak nl' Abĕd-nigo.
23 Nl'anlom̃i winlâ araro Sye-
drak, Misyak nl' Abĕd-nigo w'a-
voswi koro pa, go ntye go garegare
y' inu ny' av̄aminli nl' ogonli.
24 Nl'amami Nĕbukadnĕza oga,
agumanla nĕganĕga agamba, awu-
linl' ikambi yĕ inlĕ, azuĕ p*u*ng'
anlag' araro koro pa go garegare
y' agonli? Nl' ayiviri wao awu-
linli' oga inlĕ, giligili oga.
25 Nl'ajiviriĕ awulia nlĕ, Vonla,
mi jenl' anlag' anlai purunlo pa
kĕndagĕndaga go gare y'ogonli, wi
zye nli nkazya; nl'edidi z'oma w'a-
niai zi re ga Oŋwa w'Anyambiĕ.
26 ¶ Nl' asyusyi Nĕbukadnĕza
piĕrĕ g'ogwanla w' inu ny'av̄a-
minli nl'ogonli, *nl'* agambiĕ awu-
lia, inlĕ, Syadrak, Misyak, nl'
Abĕd-nigo, anluĕ inyongo s'Anya-
mbiĕ y'igonlo, yogonli, gâgwanli,
kâ bianli *gunlu.* Nl', agâgwi Sya-
drak, Misyak, nl' Abĕd-nigo avila
go garegare y'ogonli.
27 Nli nlam̃i ivanginli nl'ingâwĕ,
nl'ikambi y'oga, datiza pa ta, w'a-
yenl' anlaga winlâ, wi re gw'ikui
yao ogonli wi pegaga nli ngulu,
nlâ orue w'ewonjo zao pezyo pa,
nl'ingâi sao si k*a*luo, nl'anlango
m' ogonle mi p*i*aganli gore wao.
28 Nl'agami Nĕbukadnĕza awulia
nlĕ, Ozavinlo gore Anyambiĕ yi
Syadrak, Misyak, nl' Abed-nigo, o
re tom̃a p'ovâvi wĕ, nl'azunginl'
inyongo sĕ s'avekeliĕ, nl'agalunl'
igamba ny'oga, av̄'ikui yaomĕ inlĕ,
wi j*a*njinla ge savinl' anyambiĕ
edu, kao Anyambiĕ yaomĕ,
29 Sambo mi pang' ivanga, Inlĕ
anlagi edu, inlângâ, nl' inlĕm̃ĕ, mi
kamb' igamba nyi sir' Anyambiĕ
yi Syadrak, Misyak, nl' Abed-nigo,
wi be tenlarenlo, nl'inago sao si be
pang' iyela: kânde nlĕ, zyel' Anya-
mbiĕ nyĕnle o re kâ sunginla yenlâ.
30 Nl' avendiz' oga Syadrak, Mi-
syak, nl' Abed-nigo gw' inlângâ
nyi Babylŏn.

EWONJO IV.

1 Nĕbukadnĕza y'oga gor' anlaga
waodu, anlângâ, nl' inlĕm̃ĕ, wi
doanla go ntye yodu; Am̃ĕnje mi
ga wunle gore nluĕ.
2 Mi avikili nlĕ, re mbia go tu-
minlia lingilio nl'isaon yi mamo
y' ayanjinlo miĕ nl' Anyambiĕ y'
igonlo.
3 Mpendinli nde yi *re* lingilio
yĕ! nlĕ ngulu nde yi *re* isaon yĕ
yi mamo! inlângâ nyĕ nyi *re* go
kânlakâ, nl' ivende nyĕ nyi *re*
gw' imbamba nl' imbamba.
4 ¶ Miĕ Nĕbukadnĕza, mi avega-
gi nl'ijâwa go nag' wam, avenda
go nag' wam mpolo;
5 Mi ayenli nyilinlo y' ariezi
miĕ, nl'ipikilia g'odo wam nl'ije-
nla s'ewonjo zam s'azyugi miĕ.
6 Yenlâ avangi miĕ ivanga go
bag' *anlaga* w'imia waodu go Ba-
bylŏn g'ozyo wam, inlĕ wi ga vĕ-
ngunle miĕ nyilinlo.
7 Nl' av̄ienli aganga, nli *mâng*i
w'imia. Nl' Ikaldia, nl' intyĕnli:
nl' arakili' miĕ nyilinlo gw'azyo
mao: ndo wi m*i*eza miĕ ibĕngunla.
sa yo.
8 ¶ Ndo go nuunla av̄ienli Da-
niĕl g'ozyo wam, ini nyĕ Bĕlti-
syaza, egâlanli z' ina ny' anya-
mbiĕ yam, o *re* nl'inlinla ny'a-
nyambiĕ y' orunda; nl' awuli miĕ
nyilinlo g' ozyo wĕ, inlĕ,
9 Bĕltisyaza, ewonjo z' aganga,
kânde mi avoro nlĕ, inlinla ny'

anyambiĕ y' orunda nyi *re* gore
wĕ, zye' ndaga y' iyumbunlo yi
syâkaliâ, wulinlia, mie ijenla si
nyilinlo yam yi re miĕ jenla pa,
nl'ibĕngunla sa yo.
10 Yenlâ *avegagi* ijenla s'ewonjo
zam g' odo wam: Mi ayenli, nla
vonla erere go garegare yi ntye,
nli ndondiunli ya zo y' *avegage*
mpolo.
11 Erere z'avom̃i, nl' aroenli ngu-
lu, nl' idondua nya zo ny' aluki
koanga g' orowa, nl' ijenla sa zo
go ntyai yi ntye yodu:
12 Ijavi sa zo s' *avegagi* mĕpe
jenlo, nl' ilonda ya zo imienge,
nla go zo *avegagi* sinya gore wao-
du; inyama s' orove s' alĕng iviri
g' odolongo wa zo, nl' inyânli s'
orowa s' aloanli gw' ampari ma
zo, nl' izyonli yodu y' anyezo go
zo.
13 Nl' ayenli miĕ ijenla s' ewo-
njo zam g' odo wam, nla vonla,
Ovĕmbisi nl' oma w'orunda azumi-
nli avila g'orowa:
14 Nl'arongiĕ nli ngulu, awulia
yenlâ, nlĕ, veg' erere, kâ tenl'ampa-
ri mĕ; zyugazyug' ijavi sĕ, avaza-
nganl' ilondi yĕ: inyama si ga lu-
bue g'odolongo wa zo, nl'inyânli
avila gw' ampari ma zo.
15 Ndo rig' ekumu z'irambi yĕ
go ntye, vanganle elango z'oŋwa-
nga nli nyĕnliĕ, gw' amanl' alĕle
m'orove, kâ mo tĕvia nl'ompĕmbĕ
w'orowa nli mbĕi yĕ yi ga *loanle*
nl'inyama s'iga gw' amanli mi
ntye.
16 Orĕmi wĕ wi ga galunlo avila
g'orĕma w'oma, kĕ p'orĕma wi
nyama; kâ nyângâ orâgenlo si ga
viaganlo gore yĕ.
17 Ndaga yinlâ yi *re* nl'ivanga
ny' ivĕmbisi, nl' isombia v'igamba
nyi mângi w'orunda: go ntinla nle,
mângi wi re bâ kâ mia nlĕ Oma
w'Igonlomĕ e panginla gw' inlâ-
ngâ ny' anlaga, ava nyo gor' om'
edu o tândo ndĕ, nl'aloṽia go *pa-
nginla* nyo anlag' aṽe polomĕ.
18 Nyilinlo yinlâ miĕ oga Nĕbu-
kadnĕza mi are jenla pa. Vĕnlâ
awĕ, Bĕltisyaza rakilia ibĕngunla
sa yo, kânde *mângi* w'imia waodu
w'inlângâ nyam wi *jâ*lie bĕngunla
miĕ yo: ndo awĕ *re* ngulu, kânde
inlinla ny' anyambiĕ y'orunda nyi
re nla wĕ.
19 ¶ Nli Daniĕl, ini nyĕ *nle*
Beltisyaza — amami v'igwĕra nyi
nkâla im̃âri, nl'ipikili sĕ s' azyu-
giĕ. Agambi oga awulinlia nlĕ,
Beltisyaza, ar*i*ge nyilinlo ge ibĕ-
ngunla sa yo syugâ. Ayiviri Bĕlti-
syaza awulia nlĕ, Reri yam, nyi-
linlo yi re gore wao wi numbâ,
nl'ibĕngunla sa yo si re gor' iloṽa-
loṽi yâ.
20 Erere z'ayenlio ndâ, z'avom̃i,
z'avegagi nli ngulu, elonduinli gwa
zo z'aluki g'orowa, nl' ijenla nla
sa zo go ntye yodu:
21 Ijavi sa zo s'*avegagi* mĕpe je-
nlo, nl'ilonda ya imiĕnge, nl' ave-
gagi go zo inya gore waodu: inya-
ma s'orove s'aloanli g'odolongo wa
zo, nl'inyânli s'orowa s'alĕng' aloa-
nlo mao gw'ampari ma zo:
22 *Nle* wĕ oga, o re pom̃a pa
alĕnge ngulu: kânde ipendi sâ s'a-
pom̃i aluki g'orowa, nl' ipanginli sâ
go ntyai yi ntye.
23 Nla ga nt'are ayenli oga Ovĕ-
mbisi nl'oma w'orunda suminlaga
avila g'orowa, awulia nle: Veg'
erere, ayiliza zo; ndo rig' ekumu
z'iramba ya zo go ntye, vanganl'
elango z'oŋwanga nli nyĕnliĕ, gw'
amanl' alĕle m'orove: kâ zo tĕvi-
za nl'ompĕm̃bĕ w'orowa, nli mbĕi
yĕ yi ga *loanle* nl'inyama s'orove
kâo nyâng' orâgenlo piaganlo go-
re yĕ.
24 Ibĕngunla se sinlâ, Oga, nl'i-
vanga ny' Oma w'Igon̄logonlue, nye

nyinlâ; nyi re bia pa gore reri yam
oga:
25 Inlĕ, wi be kâmbizâ avila gor'
anlaga, nli ndoanli yâ yi g'aloanle
nl' inyama s'orove, wi be pangâ
ny'amanli g'inyar' inom̃e, kâ wĕ
tĕvizo nl'ompĕmbĕ w'orowa, nli
nyângâ orâgenlo be piaganla gore
wĕ, kao o mia nlĕ, oma w'Igonlo-
gonlue e panginla gw'inlângâ ny'a-
nlaga, ava nyo gor' om' edu o tândo
ndĕ.
26 Ga nt'azombio wao go tiga eku-
mu z'iramba y'erere: inlângâ nyâ
nyi g'aloanle giligili gore wĕ, awĕ
mia pa inlĕ, irowa yi panginla.
27 Sambo, Oga, mondâ yam yi ga
wângo nle wĕ, wal' ibe sâ v'orĕti,
nl'ipavi sâ nli tuminlie nkĕngâ gor'
ikugi, vendetua si be daṽiz' odu-
ĕrĕ wâ.
28 ¶ *Isaon* yinlâ yodu y'aṽienli
gore Nĕbukadnĕza y'oga.
29 Go ntyai y'igomi ny'agwĕli
nl'agwĕl' imbanli, aganganliĕ go
nago mpolo y'inlângâ nyi Babylŏn.
30 Nl'agambi' oga awulia nlĕ,
yinlâ aranga Babylŏn mpolo, yi re
miĕ noga pa ṽâ nago y'inlângâ ṽâ
ngulu y' inyangi nyam, nla ṽâ
olubo w'ipendi sam?
31 Gw' *avegag'* igamba g'ogwa-
nla w'oga, avosw' inyoi avila g'o-
rowa *inlĕ*, Oga Nĕbukadnĕza, gore
wĕ re kambo pa nlĕ; Inlângâ ny'a-
dubui' avila gore wĕ.
32 Wi be kâmbizâ avila gor' anla-
ga, nl'iloanlo nyâ nyi *be doanla*
nl'inyama s'orove; wi be pangâ
ny' amanli g'inyare nom̃e, nli nyâ-
ngâ orâgĕnlo be piaganlo gore wĕ,
kao o mia nlĕ, Oma w'Igonlogonlue
e panginla gw'inlângâ ny'anlaga,
ava nyo gor' om' edu o tândo ndĕ.
33 Nl'igwĕra mĕ osaon w'aroenli
gore Nĕbukadnĕza: nl'agâmbizo ye
avila gor' anlaga, nl' any' amanli
g'inyar' inom̃e, nl' oku' wĕ w'arĕ-
vizo nl'ompĕmbĕ w'orowa, kao alа-
vi' itui sĕ g'*ibowa* si ngwanyânli
nl'ifĕri sĕ g'*akosyo* m'inyânli.
34 Nla gw'isula s'intyugu, miĕ
Nĕbukadnĕza, mi arombinli antyâ
mam g'orowa, nl' ikotizi sam s'a-
ṽinli' gore miĕ, nl'azavinli miĕ Oma
w' Ingonlue nl'azuminli miĕ nl'a-
lubĕ, o doanla go kânlakâ o re ipa-
nginli sĕ sipanginla s'egombe zodu,
nl'inlângâ nyĕ nyi re gw'imbamba
nli mbamba,
35 Nl'iloanlo yi ntye jenlo ga nya-
wĕnyawĕ, e dend' egâlanli zi ntâ-
ndinli yĕ go mbĕli y'orowa, nla
gor' iloanla yi ntye: nla zyel' omâ
re kâ simbia ogâ wĕ, ge bulinliĕ inle,
O dend' ande?
36 Gw' igwĕra mĕmo ogu wam
w'aṽinyi gore miĕ; nla ṽ'ipenda
s'inlângâ nyam, olubo wam nl'o-
njĕlĕnjĕlĕ wam w'aṽinyi gore miĕ:
nl'anlom̃e w'imondâ sam nl' inlam̃i
yam w'awuti miĕ: nl'aloanlizo miĕ
gw' inlângâ nyam: nl'olubo mpolo
w' agundio miĕ.
37 Vĕnlâ miĕ Nĕbukadnĕza, mi
suminlia avendia nl'alub' Oga w'o-
rowa, ijanji sĕ sodu si r'omiĕnlĕ,
nl'impânlâ sĕ ijĕkĕlia; nl'are ngulu
yi syonlia wao wi kanganla nl'e-
kale.

EWONJO V.

1 Bĕlsyaza y'oga avangi ntyago
mpolo gore ntâzen y'inlam̃i yĕ, ayâ-
ng' ivĕ gw'azyo mi ntâzen.
2 Gw' alembi Bĕlsyaza ivĕ, azo-
mbiĕ go bag' intyĕnge si syika ya-
tenlatenla nla yapupu s'awângio
nli reri yĕ, Nĕbukadnĕza go nago
mpolo y'Anyambiĕ y'*avegagi* go
Jeruselĕm; inlĕ, oga, nli nlam̃i yĕ,
nl'anto wĕ, nl'ikângĕ sĕ wi ga yâ-
ngage nla so.
3 Nl'aṽagi wao intyĕnge si syika
yatenlatenla s'awângio avila go na-
go mpolo y'Anyambiĕ, y'*avegagi* go

Jeruselĕm, nl'ayâng' oga nli nlam̃i
yĕ nl' anto wĕ, nl'ikângĕ sĕ go so.
4 W'ayâng'ivĕ, azuminlia anya-
mbiĕ si syika yatenlatenla nla si
syika yapupu, si nyĕnliĕ, simianga
si rere, nla s'ado.
5 ¶ Nl'igwĕra mĕ, awowunli
im̃enlo y'ogâ w'oma, arĕnda swa-
swâ nl'oŋwanga w'ojo g'ozira wi
nago mpolo y'oga: nl'ayenli oga
erenle z' ogâ z'arĕndi.
6 Nl'agalunl' onjĕlĕnjĕlĕ w'oga,
nl'ipikili sĕ s'azyâkâliĕ, yenlâ re
intyângakanlo s'ini yĕ y'awangwa-
nli nl'ampuvi mĕ m'alokanli.
7 Yenlâ Oga arongi nli ngulu go
bag' aganga, Ikaldia, nl' intyĕnli.
*Nl'*agamb' oga, awulinlia *anlaga*
w'imia wi Babylŏn, inlĕ, Om' edu
o be tangunl' irĕndâ yinlâ, arumi-
nlia miĕ ibĕngunla sa yo, e be bâ-
rizo nl'angâla, nli mpanga yì syika
yatenlatenla g'ompele wĕ, kâ yĕ
doanla enlam̃i ziraro gw'inlângâ.
8 Nl'ayinginli *anlaga* w'imia
w'oga waodu; ndo wi j*á*lie tangu-
nl' irĕndâ, ge miez' oga ibĕngunla
sa yo.
9 Nl'oga Bĕlsyaza azyugi polo,
nl'onjĕlĕnjĕlĕ wĕ w'agalui gore yĕ,
nli nlam̃i yĕ w'amami polo.
10 ¶ *Nd'* og' om̃anto v'igamba ny'
oga nli nlam̃i yĕ, aṽienli go nago
yi ntyago: *Nl'*agambi' og' om̃anto,
inlĕ, Oga, loanla go kânlakâ: ipi-
kili sâ si ga *rig'* azâkâliâ, ge onjĕlĕ-
njĕlĕ wâ kalunlio.
11 R'oma gw'inlângâ nyâ o re
nl'inlinla ny'inyambiĕ s'orunda;
nla gw'intyugu sa reri yâ, ozange
nle ikotiza, nl'imia, g'imia s'inya-
mbiĕ, s'alĕngio gore yĕ; s'alĕngio
nl'oga Nĕbukadnĕza ya reriâ, y'oga,
mi bulia nlĕ, reria avangi ewonjo
z' aganga, mângi w'imia, nl'Ikaldia,
nl'intyĕnli;
12 Kânde inlinl' im̃ia, nl'imia,
nl'ikotiza, nl'ibĕngunla s'inyilinlo,
nl'ituminlia s'irĕnd iyâle, nl'itenl'
impaga, s'alĕngio nli Daniĕl mĕmo,
avĕtio nlĕ, Bĕltisyaza; vĕnlâ Da-
niĕl e ga ṽeyo, kâ' yĕ tuminliâ
ibĕngunla.
13 Nl'aṽagio Daniĕl g'ozyo w'oga.
*Nl'*agambi' oga awulinlie Daniĕl,
inlĕ, Awĕ *nle* Daniĕl mĕwâ o re
gw'awa w'imbwedi si Juda, o ṽa-
gio nle reri yam avila go Judia?
14 Mi are jâgâ pa g'oŋwanji wâ,
inlĕ, inlinla ny' inyambiĕ nyi *re*,
nl'awĕ, nl'ozange nl'ikotiza nl'im-
ibia s'alĕngio gore wĕ.
15 Ndo vĕnlâ anlaga w'imia, nl'i-
ntyĕnli w'avagio gore miĕ, inlĕ, wi
ga rangunl' irĕndâ yinlâ, amieza miĕ
ibĕngunla sa yo, ndo wi j*á*lie tumi-
nlia miĕ ibĕngunla s'osaon:
16 Mi are jâgâ pa g'oŋwanji wâ,
inlĕ, awĕ kâ bĕngunla, arenl' impa-
ga; vĕnlâ ja o re nli ngulu yi ta-
ngunl' irĕndâ, nl'amieza miĕ ibĕ-
ngunla sa yo: o be bârio nl'angâ-
la nli mpanga yi syika yatenlate-
nla g'ompele wâ, kâ wĕ doanl' enla-
m̃i ziraro gw' inlângâ.
17 ¶ Nl'ayiviri Daniĕl awulia g'o-
zyo w'oga inlĕ, Idavi' sâ si ga loa-
nle gor' awĕmĕ, nl' av' ipi sâ gor'
om' oŋwĕnlĕ; ndo m'be tangunl'
irĕndâ gor' oga, amiezĕ ibĕngunla.
18 Awĕ, oga, Anyambiĕ y' igo-
nli gonlue avenli Nĕbukadnĕza
ya reriâ, inlângâ, nl'ivenda, nl'idu-
ba, nl'inyanga;
19 Nla g'oŋwanja w'ivenda ny'a-
venlio ndĕ yĕ, anlaga waodu, nl'a-
nlângâ nl'inlĕm̃ĕ, w'aratamin li nl'a-
rienli g'ozyo wĕ: ayonl' om' edu
o tândo ndĕ; nl' om' edu o tândo
ndĕ avenjavenji bâ; nl' om' edu o
tândo ndĕ e pendiĕ; nl' om' edu o
tândo ndĕ e syonliĕ *go ntye.*
20 Ndo gw' arombinl' orĕmi wĕ,
nl'ogu wĕ jâlizo pa nl'ekale, aro-
mbio avila gw'eka, nl'awânginlo
yĕ ivendi nyĕ:

21 Nl'agâmbizo yĕ avila gor' awa
w'anlaga; nl'avangi' orĕmi wĕ g'i-
nyama, nl' iloanle nyĕ y'*avegagi*
nl'iburu s'iga; nl'anyezo yĕ nl'
amanli g'inyare inom̃e, nl'okui wĕ
w' arĕvizo nl' ompĕmbĕ w'orowa;
kao amienli nlĕ, Anyambiĕ y'igo-
nlomĕ avanginli gw'inlângâ ny'
anlaga, kâ yĕ dov̄ia nyo gor' ome-
du o tândo ndĕ.
22 Nl'awĕ oŋwanliĕ, Bĕlsyaza, o
syonl' orĕmi wâmĕ, vanganle o
mienli *isaon* yinlâ yodu;
23 Ndo o re tombinla p'oku' wâ
gore Rerĕ y'orowa; nla wi re baga
p'intyĕnge si nagwĕ g' ozyo wâ,
nl'awĕ nli nlam̃i yâ, nl'anto wâ,
nl'inkângĕ sâ, anlu' are jânga p'i-
vĕ go so; nl' o re suminlia p'a-
nyambiĕ yi syika yapupu, nla ya
tenlatenla, nla yi nyĕnliĕ, nl'oŋwa-
nga, nl'erere, nl'ado, si re si jenla
nlâ jâgâ, ge mia; ndo Anyambiĕ
yi re nl' oŋwei wâ g'ogâ wĕ, nl'
onlivi w'impânlâ sâ sodu, o pa pe-
ndiĕ:
24 Nl'arom̃io erenle z'ogâ avila
gore yĕ; nl'irĕndâ yinlâ y'avegagi
tĕndo pa.
25 ¶ Nla yinlâ nl'irĕndâ y'arĕ-
ndio inlĕ, MENE, MENE, TE-
KEL, UPHARSIN.
26 Ibĕngunla s'osaon se sinlâ
'nlĕ: MENE; Anyambiĕ are ta-
nga p'inlângâ nyâ, amĕnliza nyo.
27 TEKEL; inle, O re pesyo pa
nl' adodo kâ dĕngo nli mbelaga.
28 PERES; Inlângâ nyâ nyi re
keranla pa, avo go re Imidi nli
Ipŭrsia.
29 Nl'azombi Bĕlsyaza, nl'awâri
wao Daniĕl nl'angâla, av̄ele mpa-
nga yi syika yatenlatenla g'ompe-
le wĕ, nl'av̄oginlagi anlaga inlĕ, e
ga loanl' enlam̃i zi raro gw' inlâ-
ngâ.
30 ¶ G'ogwĕra mĕmo ayonlio
Bĕlsyaza oga w'Ikaldia.

31 Nl'awângi Deriŭs y'Imedia
awâng' inlângâ, v̄â agomi m'impu-
m̃' orov̄a nl'impum̃' imbanli g'o-
nlĕrâ.

EWONJO VI.

1 Derius arândi go dov̄ia gw'i-
nlângâ, nkama nl'agomi mi nlam̃i
ambanli, kâ wao panginla gw'i-
nlângâ nyodu;
2 Nla gw'ewonjo zi mângi sinlâ
ivanginli iraro, (gore wao Daniĕl
avegag' olonga;) nli nlam̃i yi ga
vâ bambio ntango gore wao, kâ
oga ayâgizo nkaza.
3 Ndo Daniĕl yinlâ avinjo via-
ganlo nl'ivanginli nli nlam̃i, kânde
inlinl' ivia ny'*avegagi* nla yĕ; nl'a-
vikili oga go dov̄iĕ gw'ewonjo z'i-
nlângâ nyodu.
4 ¶ Ndo'ivanginli nli nlam̃i w'a-
wuti ndaga gore Daniĕl g'oŋwanja
w'inlângâ; ndo wi dĕnga ndaga ge
ntyĕmbâ: kânde gw' *avegagiĕ* gili-
gili, dĕngo mbe g'ifwema gore yĕ.
5 Yenlâ awuli mângi sinlâ inlĕ,
azuĕ be dĕnge ndaga gore Daniĕl,
yinlâ g'oŋwanja w'inlângâ, kao
azuĕ dĕnga *yo* gore yĕ gw'ivanga
ny'Anyambiĕ yĕ,
6 Yenlâ alatanli ivanginli nli
nlam̃i gor' oga awulinliĕ yenlâ inle;
Oga Deriŭs, loanla go kânlakâ.
7 Ivanginli yodu y'inlângâ, igâ-
vĕn, nli nlam̃i, iwondisi, nl'ingâwĕ,
yi re datanla pa ta go doanlize ntya-
le y' oga, nla go pang' ivanga jâla
inlĕ, om' edu o be bamb' inkâlâ
gor' anyambiĕ edu ge gor' oma v̄â
agomi m'intyugu araro, kao gore
wĕ, oga, e be pungo g'obulungu w'i-
liân.
8 Ndo oga, loanliz' ivanga, kâ
ndingil' irĕnda, inlĕ, ny'agalunlo,
egâlanli' z' ivanga ny' Imidia nl'
Ipŭrsia, nyi re nyi kalua.
9 Yenlâ alingili Deriŭs oga, irĕ-
ndâ nl'ivanga.

10 ¶ Ndo gw'amienli Daniĕl inlĕ,
irĕndâ y'alingilio, ayinginli go nag'
wĕ, asyangale zange go nântye yĕ
g'ozamba wi Jeruselĕm, aloṽi akâ
tâlâ nyângâ ntyaro g'owenja, nl'aga-
mbinla, nl' aṽinliz' akeṽa g'ozyo
w'Anyambiĕ yĕ, ga nt'alendiĕ gw'a-
longa.
11 Nl'alatanli mângi mĕsinlâ, alĕ-
nge Daniĕl nkambinlaga, nl'agwe-
nlag' inkâlâ g'ozyo w'Anyambiĕ yĕ.
12 Nl'aṽienli wao piĕrĕ, agamba
g'ozyo w'oga g'oŋwanja w'ivanga
ny' oga; O pa dingil' ivanga nlĕ, om'
edu a be bamb' *inkâlâ* gor' anya-
mbi' edu g'oma ṽâ agomi mi ntyugu
araro, kao gore wĕ, oga, e be falo
g'obulunge w'iliân? Nl' ayiviri
oga awulia inlĕ; osaon wi *re* giligili,
egâlanli z'ivanga ny' Imidia nl'
Ipŭrsia, nyi re ny' ag*a*lue,
13 Nl'ayiviri wao agamba g' ozyo
w' oga inlĕ, Daniĕl mĕyânlâ, yi *re*
gw' awa' w' imbwedi si Juda, azy'
isyâlâ nla wĕ oga, g' ivanga nyi re
wĕ dingilia pa, ndo e pang' inkâlâ
sĕ nyângâ ntyaro g'owenja.
14 Ndo gw' ayâgi' oga agamba
minlâ, aṽendinl' oku wĕmĕ polo,
âloṽi' orĕmi *wĕ* gore Daniĕl go
sunginlĕ: nl'ayanji polo koanga
gw' avoswi nkombe go sunginlĕ.
15 Yenlâ alatanli mângi sinlâ gor'
oga, nl'awulinlia oga inlĕ, oga o voro
nlĕ, ivanga ny' Imidia nl' Ipŭrsia
nyi re nlĕ, Zyele ntyale gw' ivanga
nyi re oga doanliza pa nyi re kâ
kalunlio.
16 Yenlâ agambi' oga nl'aṽagi
wao Daniĕl, avungĕ g'obulungu w'i-
liân; Nd' oga agambi awulinlia,
Daniĕl inlĕ, Anyambiĕ yâ yi janji-
nlo ndâ pĕkĕpĕkĕ, e be sunginlâ.
17 Nl'aṽagio ido, aloṽio g'ompo-
mbanla w'obulungu; nl'avĕbio nyo
nl' oga nl'elingilio zĕmĕ, nl'elingi-
lio zi nlam̃i yĕ, kâ ndaga y'ag*a*lua
g'oŋwanja wi Daniĕl.

18 ¶ Yenlâ agĕndi' oga go nag 'wĕ
mpolo, aviaganl' ogwĕra nli peng'
esonge: b*a*go kĕ abeka g'ozyo wĕ,
nl'alubui antyâvinlâ mĕ avila gore
yĕ.
19 Yenlâ anlângwi oga ayenjinla,
agĕnda nĕganĕga g'obulungu w'i-
liân.
20 Ndo gw'awoŋwĕ g'obulungu,
arongi nl'inyoi ny'edingo gore Da-
niĕl: *nl'*agambi oga awulinlie Da-
niĕl, inlĕ, Daniĕl, nyongo y'Anya-
mbiĕ yabâ, Anyambiĕ yâ yi janjinlo
ndâ pĕkĕpĕkĕ, are nli ngulu yi
sunginlâ avila gw' iliân?
21 Ndo Daniĕl awulinli oga inlĕ,
oga, loanla go kânlakâ.
22 Anyambiĕ yam are tom̃a p'o-
ṽâṽi wĕ, nl'anlunj' agwanla w'iliân
inlĕ, s'ay*á*giza miĕ nkazya; kânde
mi dĕngo nli ntyĕmbâ g'ozyo wĕ,
nlâ kĕ g'ozyo wâ, oga, m' pa dende
ndaga mbe.
23 Nl'oga ayenli mbia polo g'a-
ŋwanji wĕ, azombia inlĕ, Daniĕl e ga
rombo avila g'obulungu. Yenlâ aro-
mbio Daniĕl avila g'obulungu, nli
nkazyi edu yi dĕngo gore yĕ, kânde
aṽekelie Anyambiĕ yĕ.
24 ¶ Nl'azombi' oga, nl'aṽagi wao
mângi mĕsânâ w'azâzizi Daniĕl,
nl'avungio *wao* g'obulungu w'iliân,
wao, awanliao, nl'anto yao; ndo iliân
s'ageṽi wao, amâgunle pi yao yodu
simbĕi wao v*i*agagâ râ go ntye y'o-
bulungu.
25 ¶ Yenlâ arĕndi Deriŭs y'oga
ezango gor' anlaga waodu, anlângâ
nl' inlĕm̃ĕ, yi doanla go ntye yodu;
Am̃enje mi ga wunle gore nluĕ.
26 Mi' pang' ivanga, inlĕ, Gw' ipa-
nginli edu s'inlângâ nyam anlaga
wi ga rataminle nl'aria g'ozyo w'A-
nyambiĕ yi Daniĕl; kânde ayĕ *nl'*
Anyambiĕ yabâ, nla jâlajâla go
kânlakâ, nl'inlângâ nyĕ *nyi re* ny'a-
y*i*lizo, nl'ipanginli sĕ si *be doanla
koanga* go ntyai.

27 E dandunla nl'azunginla, nla e janje lemba nl'isaon yi mamo g'orowa nla go ntye, o re sunginla pe Daniĕl avila go ngulu y' iliân.

28 Yenlâ agĕndi Daniĕl winla gw' ipanginla si Deriŭs, nla gw'ipanginla si Sairŭs y'Ipŭrsian.

EWONJO VII.

1 G'ompum' olonga w'ipanginla si Bĕlsyaza y'oga wi Babylŏn, Daniĕl ayilinlo nyilinlo, nl'ijenla s'ewonjo zĕ g'odo wĕ; nl'arĕndĕ nyilinlo, *nl'*arakili agamba.

2 Agambi Daniĕl awulia inlĕ, mi ayenli gw'ijenli sam ogwĕra, nla vonla, impung' inlai y'orowa y'asungakanli go mbenle mpolo.

3 Nl'avandi nyama simpolo nlai avila go mbenle, arang' onlâng' omo.

4 Nonga y'*avegagi* ga liân, nl'ampava mi ngwanyânli: nl'avonli miĕ koanga gw'alulio ampavi mĕ, nl'arombinlo yo go ntye, nl'agumanlio gw'intyozyo g' oma, nl'avenlio yo, orĕma w'oma.

5 Nla vonla nyama nyĕnlĕ, yi mbanli, egâlanli ga bear, nl'arombinli y' oku' wĕ g'ozamb' om̃âri, nla *y'avegagi* nli pa yi banja iraro, g'ogwanla ntyâ anâ ma yo: nl'awulinlio yo nle wao yenlâ inlĕ, Gumanla kâ ny'ozonl' imienge.

6 Yinlâ piaganla pa, mi avonli, ayenla nyĕnlĕ, egâlanli ga njĕgâ, y'avegagi nl'ampava mi njâgânli, anlai go nyuma; nyama kĕ y'avegagi nli wonjo nlai; nl'avenlio yo ipanginla.

7 Yinlâ piaganla pa, mi ayenli gw' ijenla s'ogwĕra, nla vonla, nyama y'anlai, ereria, nl'ereri' evolo, nli ngulu mpolo; y'avegagi nl'anâ ampolo m' oŋwanga; y' anyenli ayarunla simbĕi, nl'ayari ntango y' ariganli nl'agolo mĕ; y'*avegagi* onlângâ nli wĕ, avila gw'inyama sodu s'*avegagi* g'obosyo ya yo; nla y'avegagi nl'igomi nyi mengo.

8 Nl'avikili miĕ imengo, nla vonla, awowunli mengo nyĕnlĕ nyango avila go gare ya so, g'obozyo wa yo aluo atodunlo mengo ntyaro gw' imengo inonga nl'iramba; nla vonla, go mengo yinla *avegagi* antyâ g'antyâ m' oma, nl'ogwanla wi kamb' isaon impolo.

9 ¶ Avonlagi miĕ koanga gw' avosyunlio ka, nl'Onlĕrâ w'intyugu aloanli tu, ingâi sĕ s'*avegagi* pupu, ga sino, nl'itue s'ewonjo zĕ g'imia imbia y'adâmbe; eki zĕ z'*avegagi* g'ogonli wi baminla, nl'intyonle sĕ g'ogonli wi piaga.

10 Olâvi w'ogonli w'agâgwi avia avila g'ozyo we; ntâzen y'intâzen s'ayanjinlĕ; nl'igomi ny'intâzen, igomi ny'intâzen s'inyângâ s'agumanli g'ozyo wĕ; ijĕkĕlia saloṽio, nli yango nungunlo.

11 Nl'avonli miĕ, g'onwanja w'inyoi ny' agamb' ampolo m' agambio nli mengo: nl'avonli miĕ, *vanganla* kao ayonlio nyama, nl' okuĕ w'ayilizo, awalo g'ogonli w'aviagagi.

12 Ndo g'oŋwanja w'inyar' im̃âri, ipanginli sao s'awânginlio wao: ndo m̃ĕnlâ yao y'alavizo ṽâ oŋwâlingo, nl'egombe.

13 Mi ayenli gw'ijenla s'ogwĕra, nla vonla, *omâri* egâlanli z'Oŋwa w'oma aṽienli nli vindi y'orowa, nl'avia gor' Onlĕrâ w'intyugu, nl'avagi wao yĕ piĕrĕ g'ozyo wĕ.

14 Nl'avenlio yĕ ipanginla, nl'ĭvenda, nl'inlângâ, inlĕ, anlaga waodu, anlânga nl'inlĕm̃ĕ, wi ga yanjinlĕ: ipanginli sĕ so nl' ipanginla sakânlakâ, si re s'av*i*aganle, nl'inlângâ nyĕ ny' ay*i*lizo.

¶ 15 Miĕ Daniĕl mi'ayenl' ekĕṽa gw'inlinla go garegare y'oku' *wam*, nl'ijenla s'ewonjo zam s'azyakâli miĕ.

16 Mi' aṽienli piĕrĕ gor' om̃âri

gore wao w'agumanli piĕrĕ, av̄a-
mbiĕ ogiligili w'*isaon* yinlâ yo-
du. Yenlâ awulinliĕ miĕ, amie-
za miĕ ibĕngunla s'isaon:
17 Inyam' impolo sinlâ nlai, so
nle aga anlai, *wi* be kumanla avi-
la go ntye.
18 Ndo iyambui y'Oma w' Igo-
nluigonlui yi be bâng' inlângâ,
nl' anliv' inlângâ, go kânlakâ, va-
nganle go kânlakâ nlâ go kânlakâ.
19 Yenlâ aveli miĕ mia ogi-
ligili wi nyama yanlai y'ava-
ngwanli avila gw' inyam' inyĕ-
nli sodu, ereri evolo, anâ mĕ m'
avegagi m' oŋwanga nl'ifĕri sĕ nyĕ-
nliĕ; y'ayilizi ayarunla s'imbĕi,
nl' ayara y'ariganli nl'intyozo sĕ:
20 Nla gw' igomi ny' imengo
s'*avegagi* gw' ewonjo zĕ, nla g'o-
ŋwanja wi mâri y' agâgwi' nla
g' ozyo wo avoswe ntyaro; vanga-
nle g' oŋwanja wi mengo mĕyâ
y'avegagi nl' antyâ, nl'ogwanla
w' agambag' isaon' impolo mĕ, nl'e-
didi z'avonli nli ngulu viaganlo
nl'im̄âri.
21 Nl'avonli' miĕ, nli mengo
mĕmo y' avang' igâvi nl' iyâ-
mbui, agĕva wao;
22 Kao Onlĕrâ w' intyugu av̄i-
enli, nl' avenlio ijĕkĕlia gor' iyâ-
mbui y'Oma w'Igonlo mĕ; nl' av̄i-
enli egombe z' anliv' iyâmbui inlâ-
ngâ.
23 Yĕnlâ awuliĕ, inlĕ, Nyama
yinlai yi be doanla inlângâ ny'
anlai go ntye, nyi be bangwanla
avila gw' anlâng' am̄âri modu,
ayilize ntye yodu nl'ayara yo, kâ
yĕ jara yo go ntye, nl' ayarunla
yo s'imbĕi.
24 Nl'igomi ny' imengo avila
gw' inlângâ nyinlâ, *nle* igomi ny'
aga *wi* be kumanla: nl' oŋwĕnlĕ
be kumanla g' nyumi yao: kâ yĕ
bangwanla avila gw' alonga nl' e
be kev'ag'araro.
25 Nla e be kamb'agamb' *ampo-
lo* gor' Oma w' Igonlo mĕ, e be
kângiz' iyâmbui y'Igonlo mĕ, nl'
avikilia go kalunl' egombe nl'
ampanga; nla wao be po gw' agâ
mĕ, kao egombe nli gombe nl' ike-
ra s'egombe.
26 Ndo ijĕkĕlia si be doanla,
nla wi be tomb' ipanginli sĕ, go
suliza nla go jiliza so, koanga go
ntyai.
27 Nl'inlângâ, nl'ipanginla, nl'i-
penda, s'inlângâ g'odolongo w'o-
rowa wodu, yi be po gor' anla-
ga w' iyâmbui y'Oma w' Igonlui-
gonlue, inlângâ nyĕ nyo nl' inlâ-
ngâ nya kânlakâ, nl' ipanginla
sodu si be janjinlĕ nl'ayâgenlo yĕ.
28 Ntinla y' osaon yi re koa-
nga vĕnlâ. Ndo gore miĕ Daniĕl,
ipikili sam s'azyâkâli miĕ polo
nl' ozyo wam w'agalui gore miĕ,
ndo mi avenjavenj' osaon g'orĕmi
wam.

EWONJO VIII.

1 G' ompum̄a w'iraro w'ipangi-
nla si Bĕlsyaza y'oga ijenla s'a-
wowunli' gore miĕ, *vanganli gore*
miĕ Daniĕl, ijenl' idonga s'awo-
wunli gore miĕ piaganla pa.
2 Mi ayenli gw'ijenla: nl' aro-
enli gw' ayenli miĕ, inlĕ, mi'
avegagi go Syuzan, go nago mpo-
lo y'avegagi gw' inlângâ nyi
Ilam; nl'ayenli miĕ gw' ijenla,
inlĕ, mi avegagi g'olâvi wi Ulai,
3 V̄âv̄â arombinli miĕ antyâ
mam, nl'ayenla, nla vonla, agu-
manli g'ozamba w'olâvi idâmbe
inlom̄e ny'avegagi nli mengo *mbal-
ni;* nli mengo *mbanli* s'*avegagi*
si ndondui; ndo mâri y'*avegagi*
ndondui viaganlo nli mâri, nli
ndondui mĕ y'anuunli nl'ibowu-
nlia.
4 Mi ayenl' idâmb' inlom̄e nkâ-
mbizaga go poswa nli nkombe, nla

go nkâmi nla g'olomba; yenlâ
zyele nyama kâ kumanla g'ozyo
wĕ, pegaga k'oma o vegagi nli ngu-
lu yi sunginla avila g'ogâ wĕ: ndo
alendi egâlanli zi ntândinli yĕ, nl'
av̄endiĕ polo.
5 Nla gw' avikiliagi miĕ, vonla,
mbonli nlom̄e y'avienli avila go kwa
nli nkombe, g'ozyo wi ntye yodu,
nla yi kota go ntye: nli mbonli
y'*avegagi* nli mengo y'elumi ntyâ
antyâ mĕ.
6 Nl'av̄ienli yo gor' idâmbe nlo-
m̄e ny'avegagi nli mengo *mba-
nli*, ny'ayenlio miĕ kumanla pa
g'ozamba w'olâvi nl'agĕnda nli
mango gore yĕ nl'egunlu zi ngu-
lu yĕ.
7 Nl'ayenli miĕ yĕ bia piĕrĕ nl'i-
dâmb' inlom̄e, nl'azyugio nl' egunlu
gore yĕ, nl' awol' idâmbĕ, nl'amâ-
gunl' imengo sĕ mbanli; nl'idâmbĕ
nyi pegaga nli ngulu yi, kumanla,
g'ozyo wĕ, nl'avosyunliĕ yĕ go ntye
kâ yĕ jarĕ nl'agolo, nla pegaga oma
o re kâ sunginl' idâmbe avila g'ogâ
wĕ.
8 Yenlâ mbonli nom̄e y'avendi
mpendaga polo: ndo gw' alĕngiĕ
ngulu, mengo y'amâgunlio: nla go
mbora ya yo awowunli imengo
s'elumi nlai.
9 Nl'avila go mâri go so awowu-
nli oŋwâ mengo, y'avendi polo,
g'ozamba w'olomba, nla g'ozamba
wi tângwe nkombe nla g'ozamba
wi *ntye* mbia.
10 Nl'av̄endi yo polo, *vanganle*
koanga go mbĕli y' orowa; nl' avo-
syunli yo mbĕli nyĕwâ nl'igĕgĕnl'
imiĕwâ go ntye, ayara yo nl'agolo.
11 Iñ, avendi *okuwĕ* koanga gor'
ovanginli wi mbĕli, nl' *ijir' inya* si
ntyugu edu s'arombio nle yĕ, nli
mbora yi nag' wĕ y' orunda y' avo-
syunlio.
12 Nli mbĕli y'avenlio *yĕ* go sir'
ijir' inya s'intyugu edu g'oŋwanja
w'ipava nl'avali orĕti go ntye, nl'a-
gĕnlizi yo kâ yo penda.
13 ¶ Nl' ayâgio miĕ oyâmbui
om̄âri kamba; nl'agambi oyâmbui
oŋwĕnlĕ gor' *oyâmbui* mĕwânlâ
o gambi, inlĕ. Olingo sanli wi *be
doanla* ijenla g'*onwanja* w'*ijir'inya*
si ntyugu edu, nl' ipava si pang'
ewoga go pe nago mpolo, nli mbĕ-
li ta go jaro nl'agolo?
14 Nl'awunlinliĕ miĕ, inlĕ, kao
ntâzen mbanli nl' ikama s'intyugu
ntyaro; gambĕnlĕ nago mpolo y'
ajâmbunlio.
15 ¶ Nl'aroenli, gw' ayenli miĕ,
vanganle miĕ Daniĕl, ayenl' ijenla,
nl'awute mpivinli, egombe mĕ, vo-
nla, agumanli' gore miĕ g'egâlanli
z' oma.
16 Nl'ayâgio miĕ inyoi ny'oma
go garegare y' izamba y' Ulai,
ny'aweli awulia nlĕ, Gebriĕl, vang'
onlome winlâ kotiz' ijenla.
17 Yenlâ azyusyĕ piĕrĕ go mbora
y'avegago miĕ gore: nla gw' av̄ie-
nliĕ, mi arienli avoswa g'ozyo wam
go ntye: ndo awulinli miĕ, inle,
Gotiza, oŋwa w'oma; kânde gw'
egombe zi ntyai *be doanl'* ijenla.
18 Nla gw' agambagiĕ nla miĕ,
mi avegagi gw' antyâvinlâ ampolo,
g'ozyo wam go ntye: ndo agoti miĕ,
nl'agumanlia miĕ.
19 Nl'awuliĕ, inlĕ, vonla, m' be
miezâ nte be doanla go ntyai nu-
unla y'egunlu: kânde ntyai yi *be
doanla* gw' egombe zi re teto pa.
20 Idâmbĕ nom̄e ny'ayenlio ndâ
nli mengo *mbanli nle* aga wi Midia
nli Pŭrsia.
21 Nli mbonli mbe *nle* oga wi
Grisya: nli mengo mpolo yi re go
mbame yĕ, *nl'*og' olonga.
22 Ndo mĕyâ mâgunlo pâ, gw'
agumanli anlai go mbora ya yo, be
kumanl' anlângâ anlai avila gor'
inlângâ, ndo aranga go ngulu yĕ.
23 Nla gw' egomb' enuunla z'ipa-

nginli sao, go be bunl' ivavisi polo, oga w'ozyo w'ereria nl'ikotize wiriĕ, be kumanla.

24 Nli ngulu yĕ yi be doanle mpolo, ndo aranga nli ngulu yĕmĕ: nl' e be jiliza nli *njilizi* yi mamo, nl'agĕnda mbiambiĭ nl'ayanja, nla e be jiliz' ingulungulu nli mângi w'orunda.

25 Nla gw' avonlo mĕ e be pang' itemiza kĕnda mbiambiĭ g'oga wĕ; nla e be pendi' *oku' wĕmĕ* g'orĕmi wĕ, nla e be jiliz' awengĕ ṽ am̃ĕnje; e bĕ kumanla kĕ gor' Oga w'aga; ndo e be mâgunlo ogâ fâ.

26 Nl'ijenla si nkolo nla s'ibanga s'awulio si *re* giligili; sambo nlunj' ijenla; kânde si *be doanla* ṽâ intyugu s'inyenge.

27 Nla miĕ Daniĕl, mi agwenl' oge, nl'ayâgâgâ s'intyugu *sinyĕwâ:* avila ṽâṽâ mi agumanli ayanj' evilo z'oga; nla mi 'amam' ijenla, ndo si kotizo nl'oma.

EWONJO IX.

1 G'ompum̃' olonga wi Deriŭs oŋwâ wi Ehasuirŭs, y'awanla w' Imidia, o vangi' oga gw'inlângâ ny' Ikaldia.

2 G'ompum̃' olonga w'ipanginli sĕ, miĕ Daniĕl mi agotizi nli yango ontango w'impum̃a, gw' aṽienli igamba nyi Jehova gore Jerĕmaia y' ovâgisi inlĕ, e be suliz' agomi m'impum̃' orâgenlo gw'ipanga s'ewoga go Jeruselĕm.

3 ¶ Nl'aloṽi miĕ ozyo wam gore Jehova Anyambiĕ go buta nl' ikambinla, nli kwenl' inkâlâ, nl'ipeng' esyonge, nli pinda, nl'ombu:

4 Nl'agambinli m̃iĕ gore Jehova Anyambiĕ yam, nl'avang' imĕmi sam, nl' awulia inlĕ, Jehova Anyambiĕ mpolo nla y' ereria, penjavenjage njeka nli nkĕngâ gore wao wi tândĕ, nla gore wao wi penjavenj' isombi sĕ;

5 Azu' are fwema pa, nli dende mbe, ayanj' ibe, nl' azu' are paṽa pa, vanganle nli dubw' avila gw' intyale sâ, nl' avila gw' ijĕkĕli sâ:

6 Azuĕ poganlio kĕ inyongo sâ ivâgisi, y'agambi gw'ini nyâ gore agi wazyo, nlam̃i yazyo, nl' ireri sazyo, nla gor' anlaga waodu wi ntye.

7 Jehova, orĕti wi re gore wĕ, ndo gore zuĕ ntyânli yazyo ga nt'are nlĕnlâ winlâ; gor' anlom̃e w' Iju, nla gor' iloanla yi Jeruselĕm, nla gore Isreĕl yodu, *wi re* piĕrĕ, nla *wi re* bo, gw'anlângâ modu mi re wĕ kâmbiza pa wao, g'oŋwanja w' ipaṽi sao si re wao paṽa pa gore wĕ.

8 Jehova gore zuĕ re ntyânli y'ozyo, gor' agi wazyo, gore nlam̃i yazyo, nla gor' ireri sazyo, kânde azu'are fwema pa gore wĕ.

9 Gore Jehova Anyambiĕ yazyo r' ekĕṽa nl'inyeza, vanganle azu'are paṽa pa gore yĕ;

10 Azuĕ poganlio inyoi nyi Jehova, Anyambiĕ yazyo, go kanganla gw' ampangi mĕ, m'aloṽinlo ndĕ zuĕ gw'azyo mazyo nl' inyongo sĕ aganga.

11 Iñ, Isreĕl yodu yi re paṽa p' ivangi nyâ, vanganle nli dubua, inlĕ, kâ w' avoganlio inyoi nyâ: go ntinla yinlâ, ozavo wi re jiro pa gore zuĕ, nl'orango wi *re* tĕndo pa gw'ivanga nyi Moses nyongo y'Anyambiĕ, kânde azu'are janja p'ibe gore yĕ.

12 Nl'are doanliza p'agambi mĕ, m'agambo ndĕ gore zuĕ, nla gor' iyĕkĕli yazyo y'ayĕkĕliagi zuĕ, nli baga gore zuĕ mbe mpolo; kânde g'odolongo w'orowa wodu pa dendo nli mâri ga nt'are dendo pa go Jeruselĕm.

13 Ga *nt'are* tĕndo pa gw'ivanga nyi Moses, mbe yinlâ yodu yi re bia pa gore zuĕ: ndo azuĕ pang'

ikâmbinli sazyo g'ozyo wi Jehova
Anyambiĕ yazyo, inlĕ, azue ga ge-
gwe avila gw' ipaṽi sazyo, agotiz'
orĕti wâ.
14 Yenlâ Anyambiĕ are bĕmba
pa mbe, nl'aṽaga yo gore zuĕ:
kânde Jehova Anyambiĕ yazyo
ar'ogore gw' ijanji sĕ sodu si ja-
njo ndĕ: kânde azuĕ poganlio
inyoi nyĕ.
15 Ndo Jehova Anyambiĕ yazyo,
yi re baga p' anlagi wĕ avila go
ntye y'Ijipt nl'ogâ wi ngulu, nl' o
re dĕnga p' elumi, nla ga nt'are
nlĕnlâ winlâ; azu' are fwema pa
nl'ayanje mbe.
16 ¶ Jehova egâlanli z'orĕti wâ
wodu, mi kwenlâ inkâlâ inlĕ, egu-
nlu zâ nl' ibendi sâ yi ga gegwe
avila go nkali yâ mpolo Jeruse-
lĕm, nombi yâ y'orunda; kânde
g'oŋwanja w'ibe sazyo nla g'o-
ŋwanja w'ipaṽi, s'ireri sazyo, Je-
ruselĕm nli mângiâ wi *re toa* p'o-
reṽo gore waodu *wi re* vingovingo
zuĕ.
17 Ndo vĕnlâ, Anyambiĕ yazyo,
voganlio ikambinla nl'inkâlâ si
nyongo yâ, kâ bambiz' ozyo wâ
go nag' wâ y'orunda yi r'ewoga,
g'oŋwanja wi Jehova.
18 Anyambiĕ yam, voganli' oroi
wâ nl' ayâgâ; nungunl' antyâ mâ,
kâ ponle wogi yazyo, nli nkala
mpolo yi re fwelio pa nl' ini nyâ;
kânde azuĕ *tu*minl' inkâlâ sazyo
g'ozyo wâ g'oŋwanja w'orĕti wa-
zyo mĕ, ndo g'oŋwanja w'ikĕsyi
sâ sipolo.
19 Jehova, voganlio: Jehova,
nyeza; Jehova, voganlio nl'alenda;
avenginla, g'oŋwanji wâmĕ, Anya-
mbiĕ yam: kânde nkali yâ nli
mângi yâ wi re fwelia pa nl'ini
nya.
20 ¶ Nla gw'agambagi miĕ nl'a-
gambinlaga, nl' amĕmag' ibe sam,
nl'ibe si mângi wi Isreĕl, nl' aru-
minliag' inkâlâ sam g'ozyo wi Je-
hova Anyambiĕ yam g'oŋwanja
wi nomba y' orunda y'Anyambiĕ
yam;
21 Iñ, gw'agambinlagi miĕ, va-
nganle oma Gebriel, o yenlio miĕ
gw'ijenla gw'ipakilia, ayĕ sombio
pa go dogwa nĕganĕga, avati miĕ
gw'egombe y'ijir' inya si nkolo.
22 Nl' awulinlie *miĕ* nl' agamba
nla miĕ, inlĕ, Daniĕl, mi are bia
pa go pâ ovonlo nl'ikotiza.
23 Gw'ipakilia s' inkâlâ sâ ozo-
mbio w'aṽienli, nla mi are bia pa
go miez*á*; kânde o *re* tândo pa
polo: sambo gotiz' osaon, kâ piki-
lia ijenla.
24 Agomi m'amenja mi syânâ
orâgenlo mi re teto pa gor' anlagi
wâ, nla go nkali yâ mpolo y' o
runda, go mĕnliz' ipaṽa, nla go
suliz' ibe, nla go pang' imĕpanlo
g'oŋwanja w'ipaṽa, nla go jingi-
nlia ogore w' akânlakâ, nla go bĕ-
ba ijenla, nl'ipâga, nla go sagio
Orundorundue.
25 Mia sambo kâ kotiza *inlĕ*,
avila gw'ikâgwa s'ozombio go fwi-
nliza nla go noge Jeruselĕm koa-
nga gore Mĕsaia y'Ovanginli, *be
doanla* syânâ orâgĕnlo, nl' agomi
mi syânâ oroṽa nli syânâ mbanli:
igala nyi be fâ nogo, nl' ogomba,
vanganle go gombe yi njuke,
26 Nl'agomi mi syânâ oroṽa nli
syânâ mbanli piaganla pa, Mĕ-
saia e be tenlo, kwĭ, ndo aranga
g'oku' wĕmĕ; nli mângi w'ova-
nginli o be bia, wi be jilize nkala
nli nago mpolo; nli ntyai ya yo
yi *be doanla* nli ntonda, nla go
ntyai y'igâvi woga yi re teto pa.
27 Nla e be doanlize njeka nl'
awenge ṽâ syânâ mâri: nla go ga-
regare yi syânâ e be pang' ijir'
inya nl'idavia, manla, nla gw'i-
puga si ya yi biko e be panga *so*
ewoga, vanganle koanga gw'isu-

liza, nl' osaon wi re teto pa wi be
jiro gw' ewoga.

EWONJO X.

1 G'ompum̃a w'iraro wi Sairâs
y'oga wi Pŭrsia osaon w'aruminlio
gore Daniĕl, o ṽeliago inlĕ, Bĕlte-
syaza; nl'osaon w'*avegagi* giligili,
ndo egombe z'aretio z'*avegag'* ela;
nl' agotiziĕ osaon, nl' alĕng' ikotiza
s'ijenla.

2 Gw' intyugu mĕsânlâ miĕ Da-
niĕl mi alenla ṽ'isyânlâ si ntuntu
nytaro.

3 Mi ny*a* inya s'ibia, mi b*á*nga
k'ozyonle ge jâng' ivĕ g'ogwa-
nli wam, mi as*a*g' okui wam kĕ,
kâo syânlâ si ntuntu ntyaro s'amĕ-
nlizo.

4 Nla gw'agomi mi ntyugu amba-
nli nli ntyugu nlai s'ogwĕli olonga,
gw' avegagi miĕ piĕrĕ nl' olâvi
ompolo, wo *nle* Hidikĕl;

5 Yenlâ arombinli miĕ antyâ
mam, nla vonla, mi' ayenli onlom̃e
bârio pa nli nkĕmbâ yapupu, nl'oni
wĕ w'*avegagi* bârio pa nli syika ya
tenlatenla yi Ufaz:

6 Oku' wĕ w'*avegagi* egâlanli ga
bĕrĕl, nl'ozyo wĕ ga ibowunlia si
njalitoṽa, nl'antyâ mĕ g'ijo y' ogonli,
nl'agâ mĕ nl'intyozyo sĕ s'avegagi
ga nyĕnliĕ yi re jâmbunlio pa, nl'i-
nyoi ny'agambi mĕ egâlânli g'inyoi
nyi nkândâ mpolo.

7 Nla miĕ dadie Daniĕl mi' ayenl'
ijenla; kânde anlaga w'avegagi nla
miĕ wi jenl' ijenla; ndo isyugia-
zyugia polo s'avoswi gore wao,
yenlâ aṽangi wao agĕ syâmbunla.

8 Yenlâ ariganli miĕ dadie, ayenl'
ijenl' ipolo sinlâ, nla t*i*ganle ngulu
go re miĕ: kânde erangi zam z' aga-
lui gore miĕ sibânla, nla mi d*ĕ*nge
ngulu.

9 Ndo mi ayâgio inyoi ny'agambi
mĕ: nla gw' ayâgio miĕ inyoi ny'a-
gambi mĕ, mi'avegagi gw' antyâ-
vinlâ ampolo g'ozyo wam, nl'ozyo
wam go ntye.

10 ¶ Nla vonla, mi' avatio nl'ogâ,
w'aloṽi miĕ gw' ampuvi mam nla
gw'intyâmĕ s'agâ mam.

11 Nl'awulinliĕ miĕ inlĕ, Daniĕl
omâ tândo polo, gotiz' agamba mi
kambo miĕ nla wĕ, kâ kumanla
gore; kânde mi' atom̃o gore wĕ.
Nla gw'agambiĕ nla miĕ, igamba
nyinlâ mi agumanli tatam̃inlaga.

12 Yenlâ awulinliĕ miĕ inlĕ, Ar*i*a
Daniĕl; kânde avila go ntyugu no-
nga y'aloṽio ndâ orĕmi wâ go koti-
za, nla go tevunl' oku' wâ g'ozyo
w'Anyambiĕ yâ, agambi mâ m'a-
yâganlo, nla mi are bia pa g'oŋwa-
nja w'agambi mâ.

13 Ndo enlam̃i z' inlângâ ny' Ipŭ-
rsia alegi miĕ agomi mi ntyugu
ambanli nli ntyugu mâri; ndo vo-
nla, Maikĕl, enlam̃i em̃âri go nlam̃i
volo, aṽienli go nungunla miĕ; nl'
ariganli miĕ ṽâṽâ nl'aga wi Pŭrsia.

14 Vĕnlâ mi abienli go pangâ
kotiza nte be toa gor' anlagi wâ gw'i-
ntyugu inuunla: kânde ijenla si *re*
gw'intugu *sinyenge.*

15 Ndo gw' agambiĕ agamba mi-
nlâ gore miĕ, mi' aloṽi ozyo wam
go ntye, agalu' im̃am̃u.

16 Nla vonla, *omâri* o vegagi nl'e-
didi z' awa' w'anlaga aṽat' inlumbu
yam: yenlâ anlungunli mi ogwanli
wam, agamba, nl'awulinliĕ agu-
manli g'ozyo wam inlĕ, reri am, ṽâ
ijenla kĕvi yam y'aṽinyi gore miĕ,
nla m'pa penjavenje ngulu yam.

17 Kânde nyongo ya rerĕ yam
yinlâ kâ kamba nli rerĕ yam yenlâ
sĕ? kânde gore miĕ, nĕganĕga t*i*ga-
nle ngulu nla miĕ, pa t*i*ganla kĕ
oŋwei gore miĕ.

18 Yenlâ avâ bienli aṽata miĕ,
omâri egâlanli g'edidi z'oma, nl'a-
yâlizĕ miĕ.

19 Nl'awulia inlĕ, omâ tândo polo
ar*i*a; am̃ĕnje mi ga *loanle* gore wĕ;

loanla nli ngulu, iñ, loanla nli ngu-
lu. Nla gw'aluo yĕ akambi nla
miĕ, mi' alĕngi ngulu; nl'awulia
inlĕ, reri yam e ga gambe; kânde o
re dĕngiza pa miĕ ngulu.
20 Nl'awuliĕ inlĕ, ovoro gw'abia
miĕ gore wĕ? ndo vĕnlâ m'be fâ
fwinlia go noa nl'enlam͠i zi Pŭrsia;
ndo miĕ kĕnda pa enlam͠i zi Grisia e
be bia.
21 M'be tuminliâ nt'are tĕndo pa
gw' irĕndâ y' omiĕnlĕ; ndo zyel'
oma o re nla miĕ gw'isaon yinlâ,
kao Maikĕl enlami zanli.

EWONJO XI.

1 Miĕ kĕ g'ompum͠' olonga wi De-
rius y' Imidi, *vanganle* miĕ, mi agu-
manli go doanlizĕ nla go jâliĕ.
2 Ndo vĕnlâ m'be tuminliâ omiĕ-
nlĕ. Vonla, paŗe go kumanl' ag'
araro go Pŭrsia; ndo w 'anlai e be
boŋwa viaganlo nla waodu; nla ṽâ
ngulu yĕ g'oŋwanja w'agumbi mĕ,
e be jagimia waodu gw'inlângâ nyi
Grisia.
3 Ndo be kumanl' oga wi ngulu,
o be panginla nl'inyang' ivolo, kâ
yĕ dend' egâlanli zi ntândinli yĕ.
4 Ndo go be kumanlĕ, inlângâ
nyĕ nyi be pazanganla, kâ nyo kero
gw' impung' inlai y' orowa; ndo
aranga gor' awanliĕ, g'egâlanli z'
inlângâ nyĕ nyi be panginlo ndĕ;
kânde inlângâ nyĕ nyi be todunlo,
vanganle gor' am͠âri tombare pa
mĕwânlâ.
5 ¶ Nl'oga w'olomba e be doa-
nla jâla, nl'*emâri* gore nlami yĕ;
nla e be doanla nli ngulu viaga-
nlo nl'ayĕ, nl' aloanla nl' ipangi-
nla; ipanginli sĕ si be doanla
ipanginla sipolo.
6 Nla go ntyai y'impum͠a wi be
datanla ta; kânde oŋwânwanto w'
oga w'olomba e be bia gor' oga
wi nkâm͠i go pang' ompanganlo;
ndo e be penjavenje ngulu y' ogâ;
ayĕ kĕ e be k*u*manla; ge ogâ wĕ;
ndo e be tigo, ayĕ nla wao w'ava-
giĕ, nla yĕ, o yanliĕ, nl'ayĕ o yâ-
lizĕ go gombe *yinlâ*.
7 Ndo avila gw'ivari-ny'irambi
yĕ, be kumanl' *omâri* go mboriĕ,
o be bia nli mbĕli, nla e be jingi-
nla go nago njâle y'oga wi nkâ-
m͠i, nl' anloa nla wao, kâ yĕ
keṽa:
8 Nl'ayĕ kĕ e be toanla s'i-
mbwedi go Ijipt, inyambiĕ sao,
nl nlami yao, nli ntyĕnge njo-
nli sao si syika yapupu nla ya te-
nlatenla; nla e be kângwa impum͠'
imienge *viaganlo* nl'oga wi nkâm͠i.
9 Yenlâ oga w'olomba e be bia
gw' inlângâ *nyĕ*, aṽinya go ntye
yĕmĕ.
10 Ndo aw'anlom͠e wi be syu-
gazyugo, nl'alatiza nkândâ y'i-
mbĕli simpolo: ndo *omâri* e be bia
giligili, nl'ayambunlia, nl'aviaga-
nla pâkâsâ: gambĕnlĕ e be fâ fwi-
nlia nl'azyugazyugo, *vanganle* go
mboriĕ njâle.
11 Nl'oga w'olomba e be syugo
nl'egunlu, nla e be kâgwa anloa
nl'ayĕ, *vanganle* nl'oga wi nkâ-
m͠i: nla e be datize nkândâ mpo-
lo; ndo nkândâ yi be po g'ogâ wĕ.
12 Ndo ayĕ tomba pa nkândâ,
orĕmi wĕ wi be tombinlo; kâ yĕ
posyunlia agomi mi ntâzen *ame-*
nge; ndo e be dĕnge ngulu *nla yo*.
13 Kânde oga w'olombo e be
fwinlia, alalitze nkândâ mpolo via-
ganlo nli nonga, kĕ bia giligili
gw' impum͠a s'inyĕwâ piaganlo pa
nli mbĕli mpolo nl'anliv' amenge.
14 Nla go gombe mĕyânlâ be ku-
manl' awenge gor'oga w'olomba:
igwĕrisi y' anlagi wâ be pend' ikui
yaomĕ go doanliz' ijenla, ndo wi
be poswa.
15 Yenlâ oga wi nkâm͠i e be
bia avange sadomba, awâng' inkal'
impolo si re kombinlo pa; nl agâ

m' olomba mi be dĕnge ngulu, yi
keṽa, Vanganle anlagi wĕ, be d*o*a-
nla ngulu yi keṽa.
16 Ndo ayĕ o bia gore yĕ e be
dend' egâlanli zi ntândinli yĕmĕ,
ndo be k*u*manl' oma g'ozyo wĕ;
kâ yĕ doanla go ntye y'ivenda;
yomĕ mo yi be sulizo nl'oga wĕ.
17 E be doṽi' ozyo wĕ kĕ go ji-
nginla nli ngulu y'ipanginli sĕ so-
du, nli mângi w'agore nla yĕ: Ye-
nlâ be dendĕ, nla e be pĕ oŋwa-
wanto w' anto, go fevizĕ: ndo e
be kumanla *g'ozambe wĕ*, ge doa-
nla gore yĕ.
18 Osaon yinlâ piaganla pa e be
fwiz' ozyo wĕ gw'inĕnge, nl'awânga
sinyenge; ndo enlam̃i gw'inyangi
nyĕ e be pang' ipĕdia s'avĕdio yĕ
manla; ipĕdio sĕmĕ fâ e be panga
yo fwinlia gore yĕ.
19 Yenlâ e be fwiz' ozyo wĕ g'oza-
mba wi mbora njâle yi ntye yĕmĕ;
ndo e be pom̃o nl'ibaku kâ yĕ po-
swa, alĕngo.
20 Yenlâ be kumanla go mboriĕ
omâ bâng' oba *gw*'ivenda ny' inlâ-
ngâ; ndo intyugu sakwĕ e be jilizo,
ar*a*nga nl'egunlu, ge gw'igâvi.
21 Nla go mboriĕ be kumanl'
omâ mbe, ndo gore yĕ be p'*o*lubo
w'inlângâ: ndo e be jinginla nl'
amĕnje nl'awâng' inlângâ nl'onĕ-
mbâ,
22 Nl'agâ mi ntonda wi be povizo
avila g'ozyo wĕ, nl'amâgunlo; iñ,
enlam̃i zi njeka kĕ.
23 Njeka *pango* pa nl'ayĕ, e be
janja nl'itemiza; kânde e be panda,
nl' alĕnge ngulu, nl' anlag' awĕwâ.
24 E be jinginla nl'amĕnje vanga-
nle gw' imbor' impâme s'inlângâ;
nl' e be dend' *osaon* wi re wi d*e*ndo
nl' ireri sĕ, ge irerĕ s'ireri sĕ; e be
pazanganla gore wao im̃anlo, nta-
mbi, nl'anliva; *in* e be bond' imo-
ndâ go mbora yi ngulu ṽâ oŋwâ-
lingo.
25 E be syugazyuge ngulu yĕ nl'
evĕmbi zĕ gor' oga w'olomba, nl'
imbĕli mpolo: nl'oga w'olomba e be
syugazyugo gw' igâvi nl' imbĕli
mpolo mĕ; ndo e be k*u*manla:
kânde wao be bonde mondâ gore
yĕ.
26 Iñ, wao wi nye mbĕi y'inyi sĕ,
wi be jilizĕ, nli mbĕli yĕ yi be ja-
mbunlia; nl'awenge wi be poswa
ayonlo.
27 Irĕma y'aga winlâ aṽanli yi be
datanla go dend' orogo, kâ wao
kamb' inoka go tavoro mo; ndo yi
be kĕnda mbiambiĭ; kânde ntyai
yi *be doanla* gw' egombe zi re teto
pa.
28 Egombe mĕ e be fwinlia go
ntye yĕ nl' anliv' am̃enge; nl'orĕmi
wĕ wi be sire njeka y'orunda; nl' e
be dend' isaon impolo, nl' afwinlia
go ntye yĕmĕ.
29 Gw'egombe teto pa, e be fwi-
nlia nl' aṽia g'ozamba w'olomba;
ndo si be do*a*nla g'idonga, ge g''i-
nuunla.
30 ¶ Kânde am̃atanga mi Kyitim
mi be bia go *nloa* nl'ayĕ: yenlâ e
be jenl' ekĕṽa, aṽinlia, nl'oloanla
nl'egunlu go njeka y'orunda; yenlâ
be dendo ndĕ: vanganle e be fwi-
nlia nl'amĕpanla nla wao wi fale
njeka y'orunda.
31 Imbĕli si be kumanla g'oza-
mbi wĕ, nla si be fevize nago y'o-
runda yi ngulu, nl'âromb' *ijir'inya*
si ntyugu' edu, kâ wao dovia isĕkĕ
si pang ewoga.
32 Mângi janj' ibe go njeka y'o-
runda wi be fevizo ndĕ nl'idândâ-
lia; ndo anlaga wi mia Anyambiĕ
yao wi be toa' ngulu alend' *isaon'*
impolo.
33 Mângi w'imia gore anlaga wi
be nĕnj' awenge; ndo wi be poswa
nl'okwara, nl'ibaminla, nl'imbwe-
di, nl'im̃anlo, intugu *sinyenge*.
34 Ndo go be poswa wao, wi be

nungunlo nl'inungunlo sijango; ndo
awenge wi be tiganla gore wao nl'i-
dândâlia.
35 Nl'awĕwâ gore wao wi kotiza
wi be poswa, go kĕnliza wao, nla
go jâmbunlia, avangâ wao pupu,
vanganle gw'egombe zi ntyai; kâ-
nde egombe zi pare teto pa.
36 Nl'oga be dend' egâlanli zi
ntândinli yĕ; e be pendi' oku' wĕ-
mĕ, azuminli oku' wĕmĕ gw'igonlo
ny' anyambi' edu, kâ yĕ kamb'
isaon yi mamo go sir' Anyambiĕ y'
inyambiĕ, kâ yĕ pandinla kao egu-
nlu z' amĕnlizo; kânde isaon yi re
kenjo pa yi be dendo.
37 Ayĕ e be doanla nl'isyâlâ
nl'Anyambiĕ y'ireri sĕ, ge nl'ijo-
ngunla s'anto e be n*a*ka anya-
mbiĕ edu; kânde e be pendi' oku'
wĕmĕ gw'igonlo nya sodu.
38 Ndo go ndoanlinli yĕ e be
dub, Anyambiĕ y'imbĕli; nl'anya-
mbiĕ yi rĕ yi m*i*o nl'ireri sĕ, yo be
dubo ndĕ nli syika yatenlatenla, nla
yapupu, nl'ado mi njonli nli ya
ṽia.
39 Yenlâ be dendo ndĕ gw'imbor'
injâli nl'anyambiĕ nyânla, yi be
mĕmo ndĕ awunliz' ivendi nyĕ: e
be panga wao panginl' awenge,
nl'agere ntye vâ ŋjonli.
40 Nla gw'egombe zi ntyai oga
w'olomba e be pinjĕ: nl'oga w'i-
nkâmi e be bia gore yĕ g'efizagĕ-
ngĕ, nl'intyonle nl'anlom̃e wi nka-
vala, nl'am̃atang' amenge; e be
jinginla gw'anlângâ, nl'ayambunlia
kâ yĕ piaganla.
41 E be jinginla kĕ go ntye y'i-
venda, nl'*anlângâ* amenge mi be
jilizo, ndo minlâ mi be pera avila
g'ogâ wĕ, *vanganle* Idâm nli Moab,
nli nlam̃i y'awa' wi Amŏn.
42 E be nyânyunl' ogâ wĕ kĕ
gw'anlângâ; nli ntye y'Ijipt yi be
pera.
43 Ndo e be doanla nli ngulu
gw'anliva mi syika yatenlatenla nla
yapupu, nla go ya yi njonli yodu
yi Ijipt: nli mângi Libia nli mâ-
ngi wĕ Ithopia: wi *be doanla* gw'a-
bâ mĕ.
44 Ndo ntyango avila go tângwe
nkombe, nl'avila go nkâmi yi be
syugĕ; Yenlâ e be kĕnda nl'egunlu
evolo go bundakanlia, nla go jiliz'
awenge via.
45 E be doṽia ikanji yĕ yi nagwĕ
mpolo ntyâ y' imbenli go nomba
y'orunda; nla y'ivenda; ndo e be
bia go ntyai, gĕ zyele oma o be nu-
ngunlĕ.

EWONJO XII.

1 Nla gw'egombe mĕ be kuma-
nla Maikiĕl enlâm̃' evolo o kuma-
nla gor' awa' wi mângiâ: be doanl'
egombe zi njuke, oŋlângâ wi nju-
ke wi re wi pa doanla nl' im̃âri
nyi ga doanl' inlângâ *vanganle*
gw'egombe mĕmo: nla gw'egombe
mĕ anlagi wâ wi be dandunlo,
om' edu o be dĕngo tĕndo pa
gw'ezango.
2 Nl' awenge gore wao wi na-
nla go ntyĕngĕ yi ntye, wi be nâ-
ngwa, awĕwâ gw' em̃ĕnlâ zakânla-
kâ, nl' awĕwâ go ntyânli nl'ipĕ-
dio sakânlakâ.
3 Nla wao wi doanl' imia wi be
bamba g'ibamba s'orowa; nla wao
wi kalunli' awenge g'orĕti g'igĕ-
gĕnli go kânlakâ.
4 Ndo awĕ Daniĕl, nunj' aga-
mba, kâ bĕb' ezango, *vanganle* ko-
anga gw'egombe zi ntyai: awe-
nge wi be pule mango vĕnlâ nla
vâvâ, nl' imia si be bunlio.
5 ¶ Egombe mĕ miĕ Daniĕl mi'
avonli, nl' ayenla, vâvâ agumanli
awĕnlĕ aṽanli' omâri g'ozamba
winlâ w'ezyenli z'olâvi, nl'omâri
g'ozamb' omâri w'ezyenli z'olâ-
vi.
6 Nl'*omâri* awulinli omâ' vegagi

bâra p' ampĕla, o vegagi gw'anli-
ngo m' olâvi, inlĕ, Olingo sanli *wi
be doanla go* ntyai y'isaon yi ma-
mo yinlâ.
7 Nl'ayâgio miĕ omâ vegagi bâ-
ra p'ampĕla o *vegagi* gw'anlingo
m'olâvi; gw'arombinliĕ ogâ wĕ
onlom̃iĕ nl'ogâ wĕ oŋyantwĕ g'o-
rowa, arang' orango nla yĕ o doa-
nla go kânlakâ, inlĕ, *yi ga loanle*
gw'egombe, gombe, nl' erenle z'e-
gombe; ndo go be duo yĕ amĕnli-
zi go pazanganle ngulu yi mângi
w'orunda, *isaon* yinlâ yodu yi be
mĕnlizo.
8 Nl'ayâgio miĕ, ndo mi kotiza;
yenlâ awuli miĕ inlĕ, Reri yam,
ntyai yi *isaon* yinlâ yi *be doanla*
sĕ?
9 Nl'awuliĕ inlĕ, gĕndaga, Da-
niĕl; kânde agamba mi re nunjo
pa, nl' avĕbo koanga gw'egombe zi
ntyai.
10 Awenge wi be doanla jâmbu-
nlio pa, aṽango pupu, nl'agĕnlizo:
ndo aṽe wi be janj' ibe; nla zyele
oma gor'anlag' aṽe o be kotiza;
ndo anlaga w'imia wi be kotiza.
11 Nl'avila gw'egombe zi be to-
mbo *ijir'inya* si ntyugu edu, nl'
isĕkĕ si pang' ewoga doṽio pa, *be
doanle* ntâzen y'intyugu mâri nl'
inkama s'intyugu mbanli nl' ago-
m̃i m'intyugu enlâgom.
12 Ozavinlo gore yĕ o penginla,
avia go ntâzen y'intyugu nli nka-
ma s'intyugu ntyaro nl'agomi mi
ntyugu araro nli ntyugu ntyanli.
13 Ndo gĕndaga koanga go *be
doanle* ntyai; kânde o be jâwa,
nl'agumanla gw'eganlo zâ go ntyai
y'intyugu.

HOSIA.

EWONJO I.

1 Igamba nyi Jehova ny' aṽie-
nli gore Hosia, oŋw' onlom̃e wi
Birai, gw'intyugu si Uzzaia, Jo-
tyiam, Ahaz nli Hĕzekia, aga wi
Juda, nla gw' intyugu si Jĕro-
boam oŋw' onlom̃e wi Joasi, oga w'
Isreĕl.
2 Ipakilia s'igamba nyi Jehova
nli Hosia. Nl'agambi Jehova nli
Hosia inlĕ, Gĕ' bânge gore wĕ
oŋwanto wi ṽoṽe nl'awanla wi ṽo-
ṽe; kânde ntye yi re janja p'ibe
s'ipenga polo, dubuag' avila gore
Jehova.
3 Yenlâ agĕndiĕ awânge Gomĕr
oŋwâwanto wi Diblaim; ovundi-
gi, ayanlĕ oŋwâ nlom̃e.
4 Nl'awulinlio yĕ nli Jehova
inlĕ, veli' ini, nyĕ inlĕ Jĕzreĕl:
kânde atiganli oŋwâlingo gambĕ-
nlĕ mi afwilize ntyinla yi Jĕzreel
go nago yi Jehu, kâ miĕ pang'
inlângâ nyi nago yi Isreĕl manla.
5 Be toa go ntyugu mĕ inlĕ,
m'be mâgunl' elendinla zi Isreĕl
go'odĕdĕ wi Jĕzreĕl.
6 ¶ Nl'avundigĕ nyângâ nyĕnlĕ,
nl'ayanl' oŋwâm̃anto. Nl'awuli-
nlio yĕ nl'Anyambiĕ inlĕ, Ṽel' ini
nyĕ 'nlĕ, Lo-ruhama: kânde m'be
poginle nago yi Isreĕl nyĕnlĕ; ndo
m'be tomba wao ṽia.
7 Ndo m'be poginle nago yi Ju-
da, nla m'be sunginla wao ṽâ Je-
hova Anyambiĕ yao, nla m'be *su*-
nginla wao nl'elendinla, ge nl'
okwara, ge nl'igâvi, nli nkavala
ge nlâ anlom̃e wi nkavala.
8 ¶ Ndo ayĕ tomba pa Lo-ru-
hama gw'iwĕnlĕ, avundigi ayanl'
oŋwâ nlom̃e.
9 Ndo *Anyambiĕ* awuli inlĕ.
Ṽel' ini nyĕ nlĕ Lo-ammi, kând'

anlu' arang' anlagi wam, nla m'be
doanl' *Anyambiĕ* yanli.
10 ¶ Ndo ntango y'awa' w' Isreĕl
yi be doanla ga ntyĕngĕ yi ntyu-
ṽa, yi zyele ngulu kĕnlizo ge ta-
ngizo; nla be toa inlĕ, go mbora
y'awulinlio wao inlĕ, Anlu' ar*a*ng'
anlagi wam, *vâvâ* be bulinlio wao
inlĕ, *Anluĕ nl'*awanla w' Anya-
mbiĕ yabâ.
11 Egombe mĕ awanla wi Juda
nl' awanla w' Isreĕl wi be datizo
ta, aloṽ' ikui yaomĕ; ewonjo emo,
kâ wao panda avila go ntye; kânde
ntyugu yi Jĕzreĕl yi *be doanle*
mpolo.

EWONJO II.

1 Wulinlianli' awareri anli, Am-
mi; nl' awângianli anto, Ru-hama.
2 Nlĕgiranli ngi anli, nlĕgiranli;
kânde azyele om̃anto wam, miĕ kĕ
mi' azyel' onlom̃i wĕ; e ga ṽal' eṽo-
ṽe zĕ avila g'ozyo wĕ, nl' ibando
sĕ avila gw' ambĕnle mĕ.
3 Mi vende syorunlĕ tele, aloṽiĕ
ga go ntyugu y'ayanlio yĕ, ava-
ngĕ g'iga, aloṽiĕ egâlanli ga ntye
yakaka, nl'ayonlĕ nl'esyove.
4 Nla m' be poginl, awanliĕ; kâ-
nde wao awanla w'eṽoṽĕ.
5 Kânde ngi yao are janja p'eṽo-
ṽe: ayĕ o ṽundigi wao are janja pe
ndaga yi ntyânli; kânde awul'
inlĕ, m' be song' arândi mam, m'
avenli *miĕ* mpĕmbi yam nl' anli-
ngo mam, imi yam y'adâmbe, nli
linĕn yam, agali mam nl'ijângi
sam.
6 ¶ Yenlâ, vonla, m'be nunje
mpânlâ yâ nl'ogomba w'arĕnde, nl'
avang' ogomba w'ado, inlĕ, kâ y'
al*e*ng' impânlâ sĕ.
7 Nl' e be song' arândi mĕ, ndo
e be kota wao; e be buta wao ndo
e be dĕnga *wao;* yenlâ e be bulia
inlĕ, m'be kĕnd' aṽinlia gor' onlo-
m̃e wam olonga, kânde egombe mĕ
mi *avegagi* mbiambiĭ viaganlo nl'
egombe zinlâ.
8 Kânde e m*i*a du inlĕ, mi ave-
nliĕ imba, nl'ivĕ, nl'agali, awu-
nlie syiki yĕ yapupu nla yatenla-
tenla, y' agekizo wao gore Beĕl.
9 Sambo m'be fwinlia aromb' imbi,
sam gw'igwĕra nya so, nl'iṽi
nyam gw'egombe za nyo, m'be fâ
fwinliz' imi yam y'adâmbe nli li-
nĭn yam *po pa* go pug' o tele wĕ.
10 Nla vĕnlâ m'be tuminl' ibe
sĕ, g'ozyo w'arândi mĕ, nla zyele
oma o be sunginlĕ avila g'ogâ wam.
11 M'be panga k' igeṽi nyĕ ma-
nla, intyugu sĕ s'intyago, agwĕli
mĕ, amânla, nl'isyânâ nl' intya-
go sĕ s'orunda.
12 M'be jiliz' igâli yĕ nli rere yi
fig, gw' awulio ndĕ nlĕ, sinlâ nl'i-
pi sam s'aṽenlio miĕ nl'inkângĕ
sam: nla m'be pango yo iga, nl'i-
nyama s' orove si be nya yo.
13 M'be fwinliza gore yĕ intyugu
si Belim gw'avezinlo ndĕ wao aka
mi nkango; nl'awâriĕ oku' wĕ nl'i-
m̃oro yĕ y' aroi, nl'ado mĕ mi
njonli, nl'azong' arândi mĕ, nl'a-
leṽanla miĕ, bulie Jehova.
14 ¶ Sambo, vonla, m' be syâriĕ,
nl'avagĕ gw'ig' ivolo, agamba nl'a-
yĕ agamba m'isindia.
15 M'be pĕ intyagi sĕ s'iṽĕ avila
ṽâṽâ, nl'odĕdĕ wi Akâ ṽâ iguge
ny'igum̃u: nl' e be jemba ṽâṽâ, ga
gw'intyugu s'erumbe zĕ, nla ga go
ntyugu y'agâgwĕ avila go ntye y'
Ijipt.
16 Nla be toa go ntyugu mĕ, bulie
Jehova inlĕ, o be fwelia miĕ inlĕ,
Isyi; kâ o v*á* fwelia miĕ nyĕnlĕ inlĕ
Beeli.
17 Kânde m'be tomb' ana mi Be-
elim avila g'ogwanli wĕ, nla mi be
jonginlio nyĕnlĕ nl'ini nyao.
18 Nla go ntyugu mĕ m'be pange
njeka gore wao nl'inyama s'iga,
nl'inyânli s'orowa, nli ya yi danda-

landa go ntye: m' be mâgunl' ele-
ndinla nl'okwar' iwâra nl'igâvi avi-
la go ntye, nla m'be panga wao
nanla go ntye nl'am̃ĕnje.
19 Nla m'be kwĕlâ gore miĕ go
kânlakâ; iñ, m' be kwĕlâ gore miĕ
nl'orĕti, nl'ijĕkĕlia, nli nkĕngâ y'i-
tânda, nl'ikĕsyi.
20 M'be kwĕlâ gore miĕ vanganle
nl'ogore; kâ wĕ mie Jehova.
21 Nla be toa inlĕ, go ntyugu mĕ,
bulia Jehova, m' be jâgâ, m' be poga-
nli' orowa, nla wi be poganlio ntye;
22 Nli ntye yi be poganlio imba,
nl'iṽĕ, nl'agali: nla wi be poganlio
Jĕzeĕl.
23 Nla m'be nyĕnyĕ gore miĕ go
ntye; nla m'be poginlĕ o re e d*uo*
apoginlo; nla m'be bulinlia *wao wi*
re wi pegag' anlagi wam, inlĕ, anluĕ
mângi am; nla wi be bulia inlĕ, *Awĕ*
Anyambiĕ yam.

EWONJO III.

1 Yenlâ awulinlio miĕ nli Jeho-
va inlĕ, gĕnda kâ fâ tând' oŋwanto
o tândo nli ndeg *wĕ*, o pare eṽoṽe,
egâlanli z'itânda si Jehova gor' awa'
wi Isreĕl, wi ponl' inyambiĕ si nyĕ-
nlĕ, arând' akopa m' iṽĕ.
2 ¶ Yenlâ akolinlĕ miĕ ṽâ igomi
nyi *renle* nli *renle* tanli yi syika
yapupu, nla *vá* egĕnlizo nl'erenle z'
egĕnlizo zi bale;
3 Nl'awulinli miĕ yĕ, inlĕ, o be
doanla nla miĕ intyugu sinyenge;
o be d*e*nde' eṽoṽe, o be doanla gor'
onlom̃e *onwĕnlĕ*, yenlâ *be doanla*
miĕ kĕ gore wĕ.
4 Kânde awa' wi Isreĕl wi be doa-
nl' intyugu s'inyenge oga fâ, enla-
m̃i fâ nl' ijira s'inya fâ, nl' oganla
fâ, nli ĕfâd fâ, nli tĕrefim *fá*.
5 Avila ṽâṽâ, awa' wi Isreĕl wi
be fwinlia, awute Jehova Anya-
mbiĕ yao, nli Devid ogi wao; kâ
wao tie Jehova, nl'ombi wĕ gw'i-
ntyugu, inluunla.

EWONJO IV.

1 Voganlionl' igamba nyi Jehova,
anluĕ awa' w' Isreĕl; kânde Jehova
are nl'ozyâzyâ nl'iloanli yi ntye,
kânde zyel' ogiligili m'bĕ ekĕṽa,
ge imia s'Anyambiĕ go ntye.
2 Nl'itang' irango, nl'inoka, nl'i-
jonla, nl'ijufa, nl' ibanda, nla wi
podunla, nl' intyinla si bwatĕ
intyinla.
3 Yenlâ ntye yi be pang' iwâga,
nl'omedu o doanla go yo be kânga
nl' inyama s'orove, nl' inyânli s'o-
rowa; iñ, ṽĕrĕ yi mbenle kĕ yi be
tombo.
4 Ndo zyele omâ sungakanla, ge
sĕmb' om̃âri: kânde anlagi wâ wi
re ga wao wi sungakanla nli mi-
nisĕ.
5 Samb' o be posw' om̃anda, nl'
ovâgisi kĕ be poswa nl'awĕ ogwĕra,
kâ miĕ jilize ngi yâ.
6 ¶ Anlagi wam wi re jilizo pa
kânde wi zyele nl'imia; kânde o re
fala p'imia, miĕ kĕ m'be falâ, kâ
wĕ aloanlĕ minisĕ gore miĕ; kânde
o re deṽanla p'ivanga ny'Anyambiĕ
yâ, m'be deṽanla kĕ awanliâ.
7 Ga nt'avegagi wao bunla pa,
nlânlâ ayanji wao ibe, gore miĕ;
sambo m'be kalunl' ivendi nyao go
ntyânli.
8 Wi nya ibe s'anlagi wam, kâ
wao doṽ' irĕmi yao gw'ibe sao.
9 Nla ṽâṽâ be doanla, egâlanli
g'anlaga, egâlânli ga minisĕ: nla
m'be tevunla wao g'oŋwanja w'i-
mpânlâ sao, nla aṽinlize wao egâ-
lanli z' ijanji sao.
10 Kânde wi be nya, kâ w' ayo-
ra: wi dend' ibandanla kâ w' aw*u*-
nla: kânde wi re tiga pa go ba-
ndaminle Jehova.
11 Ibandanla nl'iṽĕ, nl'iṽ' inyâ-
nla yi bâng' orĕma.
12 ¶ Anlagi wam wi bamb' imo-
ndâ gor' ikanla, kâ nkâgu yao ta-
kilia gore wao; kânde inlinla ny'

ibandanla nyi re panga pa *wao* go
fwema, nla wi re kenda pa nl' ipenga avila gor' Anyambiĕ yao.
13 Wi jir' intyago gw' igonlo
ny' inomba, avez' aka mi nkango go sadomba gw'intinla s'imbimo nl'ikanla, nl' iĕlm, kânde iviri nyao nyi *r*'iṽia; sambo, awanli anl' anto wi be janj' ipengo, nl'anto anli wi be dend' eṽoṽe.
14 M'be tevunl' awm̃ato anli ja
w'ajanj' ibandanla, ge anto wanli ja w'adend' eṽoṽe: kânde waomĕ wi re keranla pa nli bandanliĕ, kâ wao jir' intyago nli ṽoṽe; sambo, anlaga wi re wi kotiza, wi be poswa.
15 ¶ Vanganle wĕ, Isreĕl oma
adend' ibandanla, Juda av*e*nda, kâ aṽ*i*anli go Gilgal, ge panda go Bĕth-evĕn, ge tang' orango inlĕ, Jehova are bâ.
16 Kânde Isreĕl asĕlĕli go nyu-
ma g'izyale nyi nyare yi fwinlia go nyuma; ndo Anyambiĕ be nyeza wao g'oŋw' idâmbe go mbora mpolo.
17 Ifraim *are* jongo pa gw'ika-
nla; rigĕ diĕnga.
18 Ijângi sao sa to' akanda; wi
re janja p'eṽoṽe pĕkĕpĕkĕ: nlam̃i yĕ nli ntyânli wi tânda inlĕ, "Ṽanli."
19 Ompunga wi re korĕ pa gw'
ampavi mĕ, kâ wao jenle ntyânli g'oŋwanja w' ijiri sĕ s'intyago.

EWONJO V.

1 Yâgânli nyinlâ, Iminisĕ; kâ
poganlionlio, anluĕ nago y'Isreĕl; kâ jâgânli anluĕ nago y'oga; kânde ijĕkĕlia s'abienli gore nluĕ, kânde anlu' avegagi mondâ go Mizpa, nl'isinga pura pa go Tebâ.
2 Nl'ivavisi yi re panga p'ojili
polo, m' be tevunla wao waodu.
3 Mi avoro Ifraim, nli Isreĕl e
j*u*mbunlo miĕ: ndo vĕnlâ Ifraim om̃' adend' ibandanla, nli Isreĕl are feva pa.
4 Wi be k*e*nj' indendinli sao go
fwinlia gore Anyambiĕ yao; kânde inlinla ny' ibandanla nyi re go garegare yao, kâ w' am*i*e Jehova.
5 Nl'ekale zi Isreĕl z'atuminli
g'ozyo wĕ; sambo Isreĕl nl'Ifraim be poswi gw'ibe sao. Juda kĕ be poswa nli wao.
6 Wi be kĕnda nl'ilembi yao
y'adâmbe nl' ilembi yao y' inyare go bute Jehova; ndo wi be dĕngĕ; are dubua p'avila gore wao.
7 Wi re janja pa nl'itemiza gore
Jehova: kânde wi re janla p' awanla w' agĕnda: vĕnlâ ṽâ ogwĕli wi be jilizo wao nl' imbĕi sao.
8 Rongizanli orĕru go Gibia, nl'o-
râmbâ go Rema; ronganli nli ngulu go Bĕth-evĕn, go nyumi yâ Bĕnjemin.
9 Ifraim be doanl' ewoga go
ntyugu y'orevunlo: mi are mieza p' osaon wi be doanla giligili gor' imbuve si Isreĕl.
10 Nlam̃i yi Juda y' avegagi ga
wao wi tomb' elingilio: *yenlâ* m' be jir' egunlu zam gore wao egâlanli g' anlingo.
11 Ifraim *are* bangatio nl' aru-
kio gw' ijĕkĕlia, kânde ayiviri kanganla g' ozombio.
12 Sambo mi doanla gore Ifraim
g'esyĕnginlabama, nla go nago yi Juda g'ibânla.
13 Gw'ayenl' Ifraim nkanli yĕ,
nla gw'*ayenli* Juda eṽori zĕ, yenlâ agĕndi Ifraim go Isirian nl' arominli gor' oga Jerĕb; ndo e p*e*gaga nli ngulu yi jingâ, m'bĕ tolizâ nl' eṽori zâ.
14 Kânde m' be doanla gore
Isreĕl ga liân, nla g'oŋwâ liân go nago yi Juda: miĕ, *vanganle* miĕ m' be sazunl' agĕndaga, m' be tomba, nla zyel' oma o be sunginlĕ.

15 ¶ M' be kĕnd' aṽinlia go mbo-
ri am, kao w'amĕm' ibe sao, kâ
wao but' ozyo wam; gw'azyingo
mao wi be buta mia nĕganĕga.

EWONJO VI.

1 Okanli, azuĕ ga ṽinlienli gore
Jehova; kânde are jarunla pa, kâ
yĕ jing' azuĕ; are bola pa, kâ yĕ
korinla zuĕ.
2 Ntyugu mbanli piaganla pa e
be toliza zuĕ: go ntyugu yi ntya-
ro e be nângunlia zuĕ, kâ zuĕ doa-
nla bâ g' ozyo wĕ.
3 Gambĕnlĕ azuĕ be mia, *jâgâ*
azuĕ azonga go mie Jehova: ikâ-
gwi sĕ si re kekizo pa g' ibanga;
kâ yĕ bia gore zuĕ ga ningo, ga
ningo nonga *nli* nuunla go ntye.
4 ¶ Ifraim, mi ga lend' ande gore
wĕ? Juda, mi ga lend' ande gore
we? kânde ombi wanli wi *re* g'
evindi z'ibanga, nla g'ompĕmbe
w'ibanga wi kĕndaga.
5 Yenlâ mi are panla pa *wao*
nl' ivâgisi; mi' are jonla pa wao
nl'agamba m' ogwanli wam: nl'i-
jĕkĕli sa si *re* g' ozange wi kâgwa.
6 Kânde mi bele nkĕngâ, arang'
ijira s'inya; nl'imia s' Anyambiĕ
viaganlo nl'ijir' inya si pezyo.
7 Ndo egâlanli g'anlaga wi re
pava pe njeka: ṽâṽâ wi re janja
pa nl'itemiza gore miĕ.
8 Giliad yo *nle* nka-mpolo ya wao
wi janj' ibe, nl' avevizo nli ntyi-
nla.
9 Kânde ga nte syâte inkândâ
s' igwĕrisi azyât' oma, *yenlâ* nkâ-
ndâ y' iminisĕ yi jonla go mpâ-
nlâ ta, kânde wi janj' ibiko.
10 Mi are jenla pe ndaga y' ere-
ria go nago yi Isreĕl; ṽâṽâ re iba-
ndanla s' Ifraim, Isreĕl are feva
pa.
11 Juda kĕ, are doṽia p' itenla
gore wĕ, go be fwinliza miĕ imbwe-
di s' anlagi wam.

EWONJO VII.

1 Gw'aveli miĕ jinge Isreĕl, ga-
mbĕ alĕngio ibe s' Ifraim, nl' ibe
si Semeria: kânde wi janj' inoka;
kâ ofe jinginla, nl' inkândâ s'i-
gwĕrisi bundakanla gw' igala.
2 Wi p*i*kilia gw'irĕmi yao, *inlĕ*,
mi jonginlia ibe sao sodu; vĕnlâ
ijanjinli saomĕ s'akombinli wao;
si re g' ozyo wam.
3 Wi jenliz' oga igeṽa nl' ibe
sao, nl' awa w' aga nl' inoki sao.
4 Waodu *nle* bandanliĕ, g' inlu
nyi jâgizo mpio nl' oviki, o tige
jâgiza, ayĕ panga pe mpĕmba, kao
yi re duma pa.
5 Go ntyugu y'ogi wazyo, nla-
m̃i yi re pangĕ nl' ijâgâ nl' imbu-
te s' iṽĕ; anyânyunli ogâ wĕ nl'i-
vĕdi.
6 Kânde wi re kekiza p'irĕmi
yao g'inlu, go pe syâta wao: oviki
wao ananl' antyâvinlâ ogwĕra wo-
du; ibanga yi pia g'ogonli wi ba-
minla.
7 Waodu w'atoenli nli mpio g'i-
nlu, ayiliz' iyĕkĕli yao; ogi wao
waodu wi re poswa pa: zyele oma
gore wao o fwelia gore miĕ.
8 Ifraim, are bundunle p'oku-
wĕmĕ nl' anlaga; Ifraim *nle* keki
yi re yi k*a*lunlo.
9 Agĕnda w' anyenli ngulu yĕ,
kâ am*i*a; iñ, ijuwe si re nyĕnyo pa
gore yĕ, ndo am*i*e.
10 Nl'ekale zi Isreĕl zi takilia
g'ozyo wĕ: kâ w' aṽ*i*nlia gore Je-
hova Anyambiĕ yao, mbĕ butĕ
g'oŋwanja w'*isaon* yinlâ yodu.
11 Ifraim kĕ are ga menga y'o-
tem̃u, orĕma fâ: wi fwelia go Ijipt,
wi kĕnda go Asyiria.
12 Go be kĕnda wao, m' be
syamb' isingi nyam gore wao;
m'be syonlia wao go ntye g' inyâ-
nli s'orowa; m'be siṽa wao ga
nt'are ŋando yao jâgâ pa.
13 Ayzile gore wao! kânde wi

re fanga p' avila gore miĕ: Ijiliza
gore wao! kânde wi re pava pa
gore miĕ: vanga mi adandunla
wao, wi pĕ kamb' inoka gore miĕ.
14 Nla wi pa tonga gore miĕ nl'i-
rĕmi yao, gw' arongi wao gw'ado
mao: wi datiz' ikui yao gw' imba
nl'ivĕ, kâ wao pava gore miĕ.
15 Ndo vanga miĕ akora pa ayâ-
liz' agâ mao, wi bondinla miĕ
njuke.
16 Wi fwinlia, *ndo* aranga gor'
Oma w'Igonluigonluĕ; wi r'egâla-
nli g'elendinla z' itemiza: nlam̃i
yao yi be poswa nl'okwara g'oŋwa-
nja w'ibenda s'onlem̃ĕ wao: yinlâ
be doanl' isyĕlia sao go ntye yi
Ijipt.

EWONJO VIII.

1 Ṽel' orâmbâ g'ogwanli wâ. *E be*
bia ga ngwanyânli go nago yi Je-
hova, kânde wi re jonla pe njeki
yam avav' ivangi nyam.
2 Isreĕl be tonga gore miĕ, inlĕ,
Anyambiĕ yam, azu' avoro wĕ.
3 Isreĕl are fala p'*osaon wi r'*
ombia: oloṽaloṽa be kâmbizĕ.
4 Wi re pandia p' oga, ndo aranga
ṽâ miĕ: wi re panga pe nlam̃i kâ
mi am*ia*; wi re panga p'ikanla nli
syiki yao yapupu nla yatenlatenla,
inlĕ, kâ wao tenlizo.
5 ¶ Oŋwanyare wâ, Semeria wi re
falâ pa; egunlu zam z' abaminli
gore wao: olingo sanli wi *be doanlo*
nluĕ ogara fâ?
6 Kânde w'*avegagi* kĕ avila gore
Isreĕl; okĕngĕkĕngĕ ayĕ vangi wo:
sambo *wo* aranga Anyambiĕ: ndo
oganla wi Semeria wi be jarunlo
simbĕi.
7 Kânde wi re nyĕnya p'ompu-
nga, wi be tenl' efizagĕngĕ wi zye
nl' ntongo; ipunjinla si j*a*nl' inya;
jâgâ yi tâ janla, gambĕnlĕ agĕnda
wi be mĕnla yo.
8 Isreĕl are mĕnlo pa: ndo wi be
doanla gor' anlângâ ga ntyĕnge yi
re yi zyele *nle* mbia.
9 Kânde wi re kĕnda pa go Asyi-
ria, buru y' iga ay'anka: Ifraim are
kola p'arânda,
10 Iñ, vanganle wi re kola pa
gw'anlângâ, vĕnlâ m' be datiza wao,
kâ wao jenl' ekĕṽa oŋwâlingo g'o-
ŋwanja, w'iroanlo ny'oga wi nlam̃i,
11 Kânde Ifraim are panga pe
seka yenge go janj' ibe, iseka si
be doanla gore yĕ gw'ifwema.
12 Mi are tĕndinlĕ pa isaon' impo-
lo y'ivangi nyam, *ndo* w'arangi yo,
inlĕ, isaon imiânla.
13 Wi jir' izyonle *vă* ijir' inya s'i-
ntyago sam, anya yo; ndo Jehova e
b*ă*nga wao; vĕnlâ e be jonginl' ibe
sao, aṽinl' ifemi sao; wi be fwinlia
go Ijipt.
14 Kânde Isreĕl are deṽanla p'o-
vangi wĕ, nl'anlog' inago mpolo kâ
Juda bunliza inkal' injâle: ndo m'
be tom̃' ogonli gw'inkali sĕ; kâ wo
nya inago mpolo sa so.

EWONJO IX.

1 Ayenl' igeṽa Isreĕl, ṽâ mbia,
g'anlag' *amĕnlĕ;* kânde o re kĕnda
pa njanjag' eṽoṽe avila gor' Anya-
mbiĕ yâ, o re tânda p'ipa go ndĕkĕ
edu y'imba.
2 Ndĕkĕ nli mbora y' ivĕ yi be
ny*e*za wao, nl'ivĕ nyânla nyi be
nokinla wao.
3 Wi be doanla go ntye yi Jehova;
ndo Ifraim be fwinlia go ntye yi
Ijipt, kâ wao nye *ya* y'isĕkĕ go
Asyiriâ.
4 Wi be j*i*r' *intyago* s'ivĕ gore Je-
hova, e be b*ă*nga so kĕ; intyago sao
si *be doanla* gore wao ga mpĕmba
yi mângi denla; waodu wi nya yo
wi be fevizo: kânde inya s'inlinli
nyao si be b*i*a go nago yi Jehova.
5 Anluĕ be denda sĕ go ntyugu
y'orunda, nla go ntyugu yi ntyago
yi Jehova?

6 Kânde, vonla, w' akĕndagi g'o-
ŋwanja w'ijiliza; Ijipt be datiza wao
ta, Mĕmfis 'be bĕnla wao: *imbor'*
imbia si syiki yao yapupu, si be nli-
vo·nl'ifalifa, arĕndĕ mi *be doanla*
gw'ikanji yao.
7 Intyugu s'ijĕkĕlia s'abienli,
intyugu si ngâkâ s' abienli; Isreĕl
be mia, ovâgisi nl' edâsyu, oma w'i-
nlinla atanli, g'oŋwanja w' ibunla
s'ibe sâ, nl'inumb' ipolo.
8 Ovenginli y' Ifraim *y'avegagi*
nl' Anyambiĕ yam: *nd'* ovâgisi *nle*
isinga ny'ombenla gw' impânlâ sĕ
sodu, *nl'*inumba go nago y' Anya-
mbiĕ yĕ.
9 Wi re feviza p'*ikui yao* polo, ga
nt' avegagi gw'intyugu si Gibia:
yenlâ e be jonginliâ ibe sao, e be
fwinliz' ifwemi sao.
10 Mi alĕngi Isreĕl egâlanli g'ilo-
nda y'igâli gw'ig' ivolo; Mi ayenl'
ireri sanli g'ivânde ilonga ny' ilo-
nda y'erere zi fig, gw'iyanli nyĕ
ilonga; ndo w'agĕndi gore Beĕpiâ
alov' ikui yao go ntyânli *mĕyânlâ;*
ndo isĕkĕ *sao* s'avegagi nt' arândi
wao.
11 Gore Ifraim, ivendi nyao nyi
dogwa ga nyânli, avila go njanli,
nl'avila gw' iwumu, nl'avila gw'i-
pundiga.
12 Vanganle w'ajanl' awanli yao
m' be panga wao junlo, inlĕ, Râ ar*i*-
ganl'oma: iñ, azyile kĕ gore 'wao
jâgâ mi adubua gore wao!
13 Ifraim, ga nt'ayenli miĕ Tairâs,
are bĕnlo pa go mbora mbia: ndo Ifra-
im e be janl' awanliĕ gor' oyonlisi.
14 Ṽa wao, Jehova; o be p'andĕ?
Ṽa wao iwumu ny' isapilia nl'a-
mbĕnle makaka.
15 Ibe sao sodu si re go Gilgâl;
kânde ṽâṽâ, aṽiki miĕ wao: g'o-
ŋwanja wi fevinli y'ijanji sao m'be
syuga wao avila go nag' wam, m'be
*tâ*nda wao nyĕnlĕ: nlam̃i yao yodu
nl' ivavisi.
16 Ifraim are bola pa, irambi yao
yi re joma pa, wi be j*a*nl' ilonda;
iñ, vanganle w'ajanla, m' be jonla
vanganl' ilonda y'itânda y'iwumu
nyao.
17 Anyambiĕ yam be fala wao,
kânde wi j*â*ginlo yĕ: wi be doanl'
iveravera gw'anlângâ.

EWONJO X.

1 Isreĕl ar' ogâ' orevo o janl' ilo-
nda g'okuwĕmĕ; egâlanli zi mbu-
nli y'ilondi yĕ, are bunlia pe seka;
egâlanli z'ombia wi ntye wi re panga
p'ikanl' imbia.
2 Orĕmi wao wi re keranla pa;
vĕnlâ wi be dĕngo nli ntyĕmbâ; e
be syazye seki yao, e be bundakanli
ikanli sao.
3 Kânde vĕnlâ wi be bulia, inlĕ,
azuĕ azye nl'oga, kânde azuĕ t*io*
Jehova; oga be dend' azuĕ ande?.
4 Wi re kamba p'agamba, w'a-
tang' orango w'inoka nli pange nje-
ka: yenlâ ijĕkĕlia s'atowanli ga hĕ-
mlŏk gw'amemba m'orove.
5 Iloanli yi Semeria yi be tia g'o-
ŋwanja w'awâ inyare si Bĕthevĕn,
kânde anlaga wa yo wi be denlinla
yo, nl'iminisĕ sa yo s'ayenli mbia
go yo, g'oŋwanja w'ivenda nyo,
kânde ny'adubui avila go yo.
6 Wi be toanlizo kĕ gw' Asyiria
g' eza zi mpagago gor' oga Jerĕb,
Ifraim be bânge ntyânli, kâ Isreĕl
jenlizo ntyânli nli mondâ yĕmĕ.
7 *Gore* Semeria, ogi wĕ are tenlo
pa g'ivunli gw'anlingo.
8 Imbor' indondui si Avĕn kĕ, ibe
si Isreĕl, si be jilizo: irĕndĕ nl' ofa-
lifa yi be bia go seki yao; kâ wao bu-
linl' inomba inlĕ, Ṽunganli zuĕ; nli
sadomba, inlĕ, Voswanli gore zuĕ.
9 Isreĕl o re fwema pa avila gw'i-
ntyugu si Gibia ṽâṽâ agumanli
wao: igâvi go Gibia gor' awa' w'ibe,
nyi kota wao.
10 Gw'ijongunli yam inlĕ, mi tâ

tevunla wao; nl'anlaga wi be da-
tanla gore wao, go be kora waomĕ
gw'amembi mao ambanli.
11 Ifraim *nle ga* nyare nyanto *yi*
re nĕnjo pa, yi tânda go jar' *imba;*
ndo mi aviaganli g'ompele wĕ w'e-
ranga; m'be pang' Ifraim panda;
Juda be tumbe ntye, kâ Jekâb saga
imbĕi sĕ si ntye.
12 Nyĕnyanli gw'ikui yanlimĕ
nl'agore, renlanli nli nkĕngâ; ru-
mbanli ntyĕngĕ yanli yi re yi pa
janjo: kânde atoenli egombe zi bute
Jehova, kao abia anlâgiz' orĕti gore
nluĕ.
13 Anluĕ are tumba p'ibe, anluĕ
are tenla p'ifwema; anlu' are nya
p' ilonda y'inoka: kânde o v̄ekeli
go mpânlâ yâmĕ, nl'ibunla s'ingu-
lungulu yâ.
14 Sambo edungu zi be nlângw'
avila gor' anlagi wa; nl'inago sâ
injâla s'ado si be bundakanla ga
nt'awundakanli Syalman, Bĕth-
arbel go ntyugu y'igâvi: ngwĕ y'a-
yarunlio s'imbĕi gw'awanliĕ.
15 Yenlâ be dende Bĕt-ĕl gore
nluĕ g'oŋwanja w'ibe sanl' ipolo:
gw'ibanga oga w' Isreĕl e be tenlo
kwĭ.

EWONJO XI.

1 Gw'egombe z'*avegag'* Isreĕl
oŋwanla, mi arândiĕ, nl'av̄eli oŋwa-
nli am avila go Ijipt.
2 *Ga* nt'av̄eli wao, yenlâ agĕndi
wao avila gore wao: w'ayiri ijir'
inya gore Belim, kâ wao pez' aka
mi nkango gw' ikanla si mpa-
nlago.
3 Mi alĕnj' Ifraim kĕ go kĕnda,
nkotaga wao gw' agâ mao; ndo wi
m*i*a inlĕ, mi ayingi wao.
4 Mi aluri wao nl'igâli y'oma,
nl'igoro y'itânda; nla mi avegagi
gore wao ga mângi wi tombe mpa-
nga avila gw'ambugi mao, kâ mi
adov̄' inya gore wao.
5 ¶ E be fw*i*nlia go ntye y'
Ijipt, ndo oma w' Asyiria be doa-
nl'ogi wĕ, kânde w'aviki go fwi-
nlia.
6 Nl'okwara wi be doanja gw'i-
nkali sĕ impolo, kâ wo sulize inlo-
ki yĕ, anya *wao*, g'oŋwanja w'i-
mondâ saomĕ.
7 Nl'anlagi wam wi re kenja pa
go fwinlia nli nyuma avila gore
miĕ: vanganle w'av̄elia gore Oma
w'igonlo mĕ, zyele ta be pendia
wao.
8 M'be falâ sĕ Ifraim? m' be su-
nginlâ *sĕ* Isreĕl? m' be pangâ g'
Adma sĕ? m' be dov̄iâ ga Ziboim
sĕ? Orĕmi wam wi re kalua pa
go gare yam, inligi sam si nkonde
s'abaminli ta.
9 M'be dend' ereria z'egunlo zam,
m' be fw*i*nlia go jiliz' Ifraim: kâ-
nde miĕ *nle* Anyambiĕ, arang'
oma; Oma w'Orunda go garegare
yâ: kâ mi ay*i*nginla go nka' mpo-
lo.
10 Wi be songe Jehova: e be
kungul' egâlanli ga liân, go be
kungulĕ, gambĕnlĕ awanla wi be
tataminla, avila go kwa nli nko-
mbe.
11 Wi be tataminla ga nyânli
avila go Ijipt, nla ga ibembe avila
go ntye y' Asyiria: nla m'be doa-
nliza wao gw'inago sao, bulie Je-
hova.
12 Ifraim e pingwavingwa miĕ
nl' inoka, nli nago y' Isreĕl nl'ite-
miza: ndo Juda e pĕ panginla nl'
Anyambiĕ, nl' ar' ogiligili nl' iyâ-
mbui.

EWONJO XII.

1 Ifraim e ny' ompunga, asong'
ompunga wi pila go tângwa nli
nkombe: e bunliz' inoka nl'ijili-
za ntyugw' edu; kâ wao pange
njeka nli mângi w' Asyiria, nl'a-
gali mi toanlio go Ijipt.

2 Jehova kĕ are nl'ozyâzyâ nli
Juda, nla e be tevunle Jekâb gw'
egâlanli z'impânlâ sĕ; e be fwinlizĕ
egâlanli z'injanjinli sĕ.
3 ¶ Agot' oŋwângiĕ go ntumbu,
gw'iwumu, nla ṽâ ngulu yĕ ave-
gagi nl'evĕmba gor' Anyambiĕ:
4 Iñ, avegagi nli ngulu gor' enjĕl,
nl' ageṽi: alenli, agwenlĕ inkâlâ:
alĕngiĕ go Bĕth-el nla ṽâṽâ aga-
mbiĕ nl'azuĕ;
5 Vanganle Jehova Anyambiĕ
yi mbĕli; Jehova *nle* ijonginli
sĕ.
6 Sambo, ṽinlia gor' Anyambiĕ
yâ: venjavenj' ijĕkĕlia nli nkĕ-
ngâ, kâ penginl' Anyambiĕ yâ pĕ-
kĕpĕkĕ.
7 ¶ Ayĕ nle masen, idodo y'i-
pita yi re g'ogâ wĕ: e tânda go
pitakanlia.
8 Nl'awul' Ifraim inlĕ, mi apa-
gi, mi are dĕnga pe yâma: gw'ija-
nji sam sodu wi be d*e*ng' ifwema
si re sibe.
9 Nla miĕ *o re* Jehova Anya-
mbiĕ yâ avila go ntye y' Ijipt, be
pangâ doanla gw'ilako, ga gw'i-
ntyugu si ntyago s'orunda.
10 Mi are kamba pa kĕ nl'ivâ-
gisi, nla mi are bunliza p' ijenla,
agâmbe gâmba nl'ogâ w'ivâgisi.
11 Re sibe *go* Giliad? giligili wao
nl'osaon wa nyawĕnyawĕ: wi jir'
inyar' inom̃e go Gilgâl: iñ, seki
yao yi *re* g'akonda gw'amemba m'
itove.
12 Nl'aṽangi Jekâb go ntye yi
Syiria, nl'ayanji Isreĕl ṽ' oŋwa-
nto, nl' avenjavenjĕ *adâmbe* g'o-
ŋwanja w'oŋwanto.
13 Nl'agâgunli' Jehova, agâgu-
nlie Isreĕl ṽ' ovâgisi avila go Ijipt,
nl' avenjavenjo yĕ nl'ovâgisi.
14 Ifraim aṽendiĕ nli nonle mpo-
lo; sambo e be tige intyinliĕ gore
yĕ, nli ntyĕmbâ yĕ yo be fwinlizo
nle Anyambiĕ yĕ gore yĕ.

EWONJO XIII.

1 Gw'agambi Isrĕĕl, avegagi s'i-
tataminla, aṽendi' oku' wĕmĕ go
Isreĕl; ndo gw'aṽemiĕ go Beal,
ayuwi.
2 Ndo vĕnlâ wi fwema viaganlo,
nla viaganlo, wi re panginla p'ikui
yao ikanla si re janginlio pa, si
syika yapupu, nl' ikanla egâlanli
z'ikotizi saomĕ, sodu s'ijanja s'akĕ-
ngĕkĕngĕ: wi bulia g'oŋwanja wa
so, inlĕ, mângi wi jir' inya wi ga
zâmb' awânyare.
3 Sambo wi be doanla g'evindi
z'ibanga, nla ga ompĕmbĕ w'aye-
njinla wi piaganla, ga wulu yi pĕ-
vizo nl'efizagĕnge avila go ndĕkĕ,
nla g'otutu avila gw' ekuma.
4 Ndo miĕ *pare* Jehova Anya-
mbiĕ yâ avila go ntye y'Ijipt, kâ
am*i*a anyambiĕ nyĕnlĕ kao miĕ:
kânde zyel' ozyunge kao miĕ.
5 ¶ Mi amienliâ gw' ig'ivolo, go
ntye y'esyov' eṽolo.
6 Egâlanli z'orove wao, yenlâ
ayorizo wao: nl' ayori wao nl' irĕ-
mi yao y'avendi; yenlâ re wi re
deṽanla pa miĕ.
7 Sambo m'be doanla gore wao
ga liân: m'be ponla *wao* ga njĕgâ
go mpânlâ.
8 M'be datanla nla wao ga bear
yi re junlo pa *nl'awanliĕ*, ayaru-
nla wao ikuga s'irĕmi yao, ṽâṽâ
be nya miĕ wao ga liân: nyama
y'iga yi be sazunlâ wao.
9 Isreĕl o re jiliza p'oku' wâmĕ;
ndo gore miĕ *nle* inungunli sâ.
10 M'be doanl' ogi wâ: omâ
ngwĕnlĕ o re kâ sunginlâ gw' ink'
impolo sa sodu are gwĭ? nl'iyĕkĕli
yâ yi bulio nlâ inlĕ, vanli miĕ
oga nl'ivanginli?
11 Mi avenliâ oga gw' egunlu
zam, nl'arombĕ gw' ibendi sam.
12 Ipaṽa s'Ifraim si *re* koro pa;
ibe sĕ si *re* jumbunlo pa.
13 Keṽa y'om̃anto o sĕli syângĕ

yi be bia gore yĕ: azyele oŋwâ-
nlom̃e w'imia; kânde aloanle oli-
ng' ola go mbora y'ijarunla s'awa-
nla.
14 M'be dandunla wao avila go
ngulu y'oronginlo; m'be sunginla
wao avila gw' ijuwa: Ijuwa, m'
be doanle vungi yâ; Oronginlo m'
be doanl' ijilizi sâ; ikalua s'orĕ-
ma si be jumbunlo avila gw' antyâ
mam.
15 Vanganle ajanl' ilonda gor'
awareriĕ, ompunga wi bia avila go
tângwa nli nkombe, ompunga wi
Jehova wi be bia avila gw'ig' ivo-
lo, nli mbenle yĕ yi be kaminla,
nl' evero zĕ zi be doanla kaka: e
be bundakanl' injonli s'intyĕnge
sodu simbia.
16 Semeria be kalua ewoga; .kâ-
nde are pava pa gore Anyambiĕ
yĕ: wi be poswa nl'okwara, awa-
nli wao wi be jarunlo s'imbĕi, nl'a-
nto' wao nl'ameme wi be jarunlo
go gare.

EWONJO XIV.

1 Isreĕl, ṽinlia gore Jehova
Anyambiĕ yâ; kânde o re poswa
pa nl'ibe sâ.
2 Wânga nla wĕ agamba, aṽi-
nlia gore Jehova: wulinliĕ inlĕ,
Romb' ipava sodu, kâ bânga zuĕ
nli nkĕngâ; yenlâ azuĕ be pâ intya-
go s'inlumbu yazyo.
3 Asyur be s*u*nginla zuĕ, azuĕ
bĕ p*a*nda gw' inkavala: azuĕ kĕ,
azuĕ be b*u*linlia ijanja s'agâ ma-
zyo nyĕnlĕ, inlĕ, *anluĕ nl'*inya-
mbiĕ sazyo: kânde awa' wi r'irerĕ
fâ w'alĕng' ekĕṽa nla wĕ.
4 ¶ M' be jing' ijĕrui sao, m' be
tânda wao polo; kânde 'nlĕ, egu-
nlu zam z'aṽinli' avila gore yĕ.
5 M' be doanla g' ompĕmbĕ gore
Isreĕl: e be punjinla g' ilanga,
agâgunli' irambi yĕ ga Lĕbenŏn.
6 Ampari mĕ mi be kĕnda, nl'
erangi zĕ zi be doanla g' erere zi
âliv, nli nkango yĕ ga Lĕbenŏn.
7 Wao wi doanla g'odolongo w'i-
viri nyĕ wi be fwinlia; wi be tola
g'imba, nl' avunjinla egâlanli
g'ogâli w'ivĕ; nkango yĕ yi be
doanla g'ivĕ nyi Lĕbenŏn.
8 Ifraim e be bulia inlĕ, ande zi
be fâ denda miĕ nl'ikanla? mi are
jâgâ pa, nl'ayenlĕ; mi ar' egâlanli
g'itand' ivezyo. Ilondi yam yi dĕ-
ngo avila gore wĕ.
9 O re nl' imia mande, inlĕ, e ga
gotiz' isaon yinlâ? nl' okeli inlĕ,
e ga gotize yo? kânde impânlâ si
Jehova si *re* gore, nl' ogore e be
kanganla go so: ndo ivavisi yi be
poswa go so.

JOĔL.

EWONJO I.

1 Igamba nyi Jehova ny' aṽie-
nli gore Joĕl y'oŋwa wi Pityuĕl.
2 Yâgânli nyinlâ, anlu' anlĕrâ,
kâ poganlionli, anluĕ du anlaga wi
ntye. Ndaga yinlâ yi re pila pa
gw'intyugu sanli, ge vanganle gw'i-
ntyugu sa reri sanli?
3 Wulinlianli awanli anli g'o-
ŋwanja wa yo, kâ awanli anli
bulinlia awanli yao, nl'awanli yao
mbamba nyĕnlĕ.
4 Eza zi r'ogu witâkunla tiga pa,
zo re nyo pa nl'osakampazyo; nl'e-
za zi re tigo pa nl'osakampazyo, zo
re nyo pa nl'ogu wi re nli mia;
nla za tigo nl'ogu wi re nli mia,
zo nyo nl'imândâ.
5 Nlângwanli, anluĕ yânga, kâ
denlanli; kâ tonganli, anluĕ du

inyângi s'ivĕ, g'oŋwanja w'iv' inyâ-
nla; kânde nyi re tenlo p'avila
gw'agwanli manli.
6 Kânde inlângâ nyi re bia pa
go ntye yam, ngulu, nli ntango
fâ, anâ mao mi *re* anâ mi liân, nla
are agĕgâ mi liân mpolo.
7 Are bundakanla p'ogâli wam,
nl'aromb' ebanda zi mponde yam:
are panga pa yo tele, awala *yo;*
ampari ma yo m' akalui pupu.
8 ¶ Lenla g'izyali nyi re bâra pa
pinda gor' onlom̃e w'erumbe sĕ.
9 Ijirinya s'inya, nl'ijirinya s'ijâ-
nga si re tenlo p'avila go nago yi
Jehova; iminis' impolo, iminisĕ si
Jehova lenl' iwâga.
10 Orove w'abundakanli, ntye yi
denla; imba si bundakanla: iv'i-
nyânla ny'akaminli, agali mi poa.
11 Yenlanli ntyânli, anlu' imbi-
lo; ronganli anluĕ mângi pang'
igâli y'ivĕ, g' oresi nli balĕ; kâ-
nde egombe zi tenla z'orove za bu-
ndakanla.
12 Agâli w'ivĕ w'ajomi, erere zi
mponde za jomi; erere zi pomi-
granĕt, oyila, kĕ, nl'erere zi oba,
vanganle rere yodu yi re g' orove
ya jomi: kânde igeṽa ya jomi avi-
la gor' awa, w'anlaga.
13 Gekizanli ikui yanli mĕ, nl'a-
lenla, anluĕ iminisĕ: ronganli
iminisĕ si âlta: yogo nlanlenli
ogwera wodu nli syĕsyĕgĕ, anlue
iminisĕ s'Anyambiĕ yam: kânde
ijirinya sinya, nl'ijirinya s'ijânga
si re simbio pa avila go nago
y'Anyambiĕ yanli.
14 ¶ Vanganl' esonge z'orunda,
alatanlo ombia w'orunda, latizanli
anlĕrâ nl'anlaga wi ntye *waodu go*
nago yi Jehova Anyambiĕ yanli,
kâ denlanli gore Jehova,
15 Azile go ntyugu! kânde ntyu-
gu yi Jehova y' atoenli piĕrĕ, yi
be bia g' oyilizo avila gore ny'O-
ngulungulu mĕ.

16 Eṽerĕ zi tenlo gw'antyâ ma-
zyo, *in*, igeṽa, nli mbia avila go
nago y'Anyambiĕ yazyo?
17 Ilonda yi re bânla pa go ntye,
inago si penjevenj' inya s'atoenli
sintevo, inago sinya si nyare sa
syazyo; kânde imba sa bundakanli.
18 Inyama si tonga ande! ile-
mba y'inyare yi jenle njuke kâ-
nde si zye nl'inya; iñ, ilemba
y'adâmbe yir' irevo.
19 Jehova, gore wĕ be denlo miĕ:
kânde ogonli w'apezyi amanli m'i-
ga, nl'ibaminla s'apezye rere yodu
y'orove.
20 Inyama siga sodu si denla
gore we: ilâṽi y'anlingo yodu ya
poenli, nl'ogonli w'apezye rere nl'a-
manli modu m' iga.

EWONJO II.

1 Ronganl'orĕru go Zaiŏn, kâ bo-
ginlanli mboginla go nombi yam
y'orunda: anlaga waodu wi ntye
wi ga rataminla: kânde ntyugu yi
Jehova yi bia, kânde *y'atoenli* pi-
ĕrĕ;
2 Ntyugu yi mpiri nl'iwombe,
ntyugu y'ivindi nli mpiri mpolo,
g'oṽanga wi tuminlia gw'inomba:
anlag'avolo nla wi ngulu; onlângâ
mĕ wi pa pila nl'im̃ari, ge fâ doa-
nla oŋwĕnlĕ onlângâ mĕ, *vanganle*
gw'impuma y'imbamba sinyenge.
3 Ogonli wi pia go bosyo yao;
nla go nyumi yao elongo zi du-
mbula: ntye yi *re* ga ntyaga yi
Idĕn go bosyo yao, nla go nyumi
yao ig'ivolo irevo; iñ, zy'ezâma zi
pera wao.
4 Ibowunli sao si re ga sibowu-
nla s'inkaṽala; g'anlaga wa s'i-
nkavala, yenlâ be pula wao ma-
ngo.
5 Ga nyângâlĕ ya s'intyonle gw'i-
ntyai s'inomba, yenlâ be dogwa
wao, ga nyângâlĕ y'ibaminla s'o-
gonli wi pezye wulu g'anlaga wi

ngulu wi re kumanla pa gw'inkâ-
ndâ s'igâv̂i.
6 Go jenl'azyo mao anlaga wi be
jenle nkazya mbe: azyo modu mi
be kalua viâviâ.
7 Wi be pule mango g'anlaga wi
ngulu; wi be pand' ogomba g'a-
nlaga w'igâv̂i; wi be kĕnda omedu
gw'impânlâ sĕ, kâ w'ayonl' inkâ-
ndâ sao:
8 Zyel'omâ pindi' om̃âri; wi be
kĕnda omedu go mpânlâ yĕ: jâ
w'aposwa g'okwara, wi be bânja-
nla.
9 Wi be kĕndagĕndaga go nka'
mpolo; wi be pul emango g'ozira,
wi be panda gw'inago; wi be ji-
nginlaga gw'asangala g' ofe.
10 Ntye yi be syugiazyugia gw'a-
zyo mao; orowa wi be tataminla:
nkombe nl'ogwĕli yi be jilanganla,
nl' igĕgĕnli yi be simbi' ozange wao:
11 Nli Jehova e be kâgunl'inyoi
nyĕ go bosyo yi nkândâ yĕ: kâ-
nde olako wĕ wi r'ompolo: kânde
are nli ngulu ayĕ o dend' igambi
nyĕ; kânde ntyugu yi Jehova yi
re mpolo, nl'ereria; mande be ku-
manla go yo?
12 ¶ Sambo vĕnlâ kĕ, bulie Je-
hova galuanli gore miĕ nl'irĕmi
yanli yodu, nli peng' esonge, nl'e-
dingo nl'iwâga:
13 Kâ jarunlanl' irĕmi yanli, ndo
arang' ingâi sanli, kâ kegwanli go-
re Jehova Anyambiĕ yanli: kânde
are nli nkĕngâ nl'ipoginla, e sile-
benda, nl'ombi' impolo, nl'ikalunliĕ
gw'ibe.
14 Mande o re kâ mia ja e be
f̂winlia, kĕ nige nkondi, nl'arig'
ozavinlo go nyumi yĕ; *vanganle*
ijirinya si nya, nl'ijirinya si jânga
gore Jehova Anyambiĕ yanli?
15 Ronganl' orâmbâ go Zaiŏn,
vanganl' esonge z'orunda, vanganli
olatanlo w'orunda:
16 Latiz' anlaga, yâmbunlie nkâ-
ndâ, latiz' anlĕrâ, latiz' awanla, nla
wao wi jâng' ambĕnle: onlom̃' o jo-
mba e ga gâgwe avila go nântye
yĕ, nl'oŋwanto avila go nântye yĕ.
17 Iminis' impolo, iminisĕ si Je-
hova, wi ga lenle ntyâ evungu
ntyâ âlta, kâ wao bulia 'nlĕ, Rig'
anlagi wâ, Jehova, kâ av*a* ijigi
sâ go ntyânli, kâ anlângâ pangi-
nla wao: mbulinli nde yi re wao
kâ bulia gor' anlaga 'nlĕ, Anya-
mbiĕ yao are nla gwĭ?
18 Gambĕnlĕ Jehova adoanle ŋa-
ndi go ntye yĕ, nl'avoginl' anlagi
wĕ.
19 Iñ, Jehova e be jivira, nl'a-
wulinli anlagi wĕ 'nlĕ, Vonanli,
m'be baga nluĕ imba, nl'ivĕ, nl'a-
gali, kâ nluĕ jora nla yo: kâ mi
av*á* panga nluĕ ntyânli gor' anlâ-
ngâ,
20 M'be tomba bo avila gore nlue
nkândâ y'igâv̂i yi nkâm̃i, nl'agĕ-
ndizĕ go ntye yi nkele ntevo, nl'o-
zyo wĕ go mbenle yi re, go nkova
yi tângwa nli nkombe, nli nyu-
mi yĕ go mbenle yi nkov̂a mâri;
nl'ompunli wĕ wi be boŋwa, nl'a-
nlango mĕ ambe mi be boŋwa, kâ-
nde are denda pa isaon impolo.
21 ¶ Ar*i*anli ntye; yenlanli mbia
nl'igev̂a: kânde Jehova e be dend'
isaon impolo.
22 Ar*i*anli inyama s'orove: kânde
amanli m'ig'ivolo mi punjinla, kâ-
nde erere zi janl' ilondi yĕ, mpo-
nde nl' ogâli wi kâgunlie ngulu yao.
23 Yenlanli mbia sambo, anlu'
awa wi Zaiŏn, kâ jenlanl' igev̂a
gore Jehova Anyambiĕ yanli: kâ-
nde are nluĕ pa pa iningo inonga
nli nkĕngâ, nla e be pang' iningo
suminla gore nluĕ, ningo nonga,
nl' iningo nuunla g'ogwel' olonga.
24 Nl' indĕkĕ sodu si be jonlia
nl'oresi, nl'imbor' ipiara si be pov̂a
nl'ivĕ nl'agali.
25 M'be pa nluĕ y' impum̃a yi r'

isakampazyo nya pa, ogu wi re
nl'imia, nl'imândâ, nl'ogu wi pa-
ma, nkândâ yam y'igâṽi yi re miĕ
tom̃a pa gore nluĕ.
26 Nla nluĕ be nya gw'ijenge,
nl'ayora, nl'azuminl' ina nyi Jeho-
va Anyambiĕ yanli, yi re denda
p' isaon yi mamo gore nluĕ, kâ anla-
gi wam w'ayenle ntyânli.
27 Kâ nluĕ mia 'nlĕ mi *are* go
gare yi Isreĕl, inlĕ miĕ *nle* Jehova
Anyambiĕ yanli nla zyel'oŋwĕnlĕ:
nl'anlagi wam wi be jenle ntyânli.
28 ¶ Be toa *nlĕ*, m' be jir' Inli-
nli nyam gor' izyonle yodu; nl'a-
wanlianli anlom̃e nl'awanliani anto
wi be pâga, anlĕrâ wanli wi be
jilinlo inyilinlo, awanjâ manli mi
be jenl' ijenla sa bore:
29 Nla kĕ gor' inyongo, nla gor'
inyongo inyanto gw'intyugu mĕ
m'be jir' Inlinli nyam.
30 M'be teve lemba gw'irowa nla
go ntye, ntyinla, nl'ogonli nli nyĕ-
ngâ y'otutu.
31 Nkombe yi be kalunlio go
mpiri, nl'ogwĕli go ntyinla, ntyu-
gu mpolo yi Jehova y'ereria v*i*aga-
ga râ.
32 Be doa *nlĕ*, omedu o be fwelia
gw'ina nyi Jehova e be sunginlo:
kânde go nomba yi Zaiŏn nla go
Jeruselĕm be doanl' isunginlo, ga
nta re Jehova bulia pa, nli mbĕi
yi re tiganla pa yi be fwelio nle
Jehova.

EWONJO III.

1 Kânde vonla, gw'intyugu mĕ-
sânlâ, nla gw'egombe mĕzânlâ, go
be fâ baga miĕ mbwedi yi Juda
nli Jeruselĕm,
2 M'be datiz' anlângâ modu kĕ,
azyonlia mo g'olânga wi Jiyosya-
fat, m'be sâzya nla wao gogo g'o-
ŋwanja w'anlagi nl'ijigi sam Isreĕl,
yi re wao pazanganla pa gor' anlâ-
ngâ modu, nl'agere ntye yam
3 Wi re punga p'eganlo gor' anla-
gi wam; nla v'oŋwâ nlom̃e gw'e-
ṽoṽeṽoṽe, agol' oŋwâ ŋwanto nl'i-
vĕ, kâ wao jânga.
4 Iñ, ande zi re nluĕ nla miĕ,
Taire, nli Zaidŏn, nli ntye yodu yi
Palĕstin? anluĕ kâ fwinliza miĕ
ngâkâ? jâ anluĕ fwinliza miĕ ngâ-
kâ, nĕganĕga m'be fwinlize ngâkâ
yanli go wonjo yanli;
5 Kânde anlu' are bânga pe syi-
ki yam yapupu nla yatenlatenla,
nl'awânga gw'inago sanli s'anya-
mbiĕ, yâmi yam ṽia:
6 Awa kĕ wi Juda nla wi Jeru-
selĕm anlu' are kola pa wao gor'
Igrisians, kâ nlue tomba wao bo
avila go nkoṽi yao.
7 Vonla, m' be tomba wao avila
go mbora yi re nluĕ kola pa wao,
kâ miĕ fwinlize ngâkâ yanli go
wonjo yanli mĕ:
8 M' be kola awanlianli anlom̃e
nl'anto go ntye y' awa wi Juda,
kâ wao kola wao gore mângi Se-
bia, gor' anlaga wa bo: kânde Je-
hova are kamba pa yenlâ.
9 ¶ Vazanganlanli ndaga yinlâ
gor' anlângâ; Gekizanl' igâṽi, nlâ-
ngunli' anlaga wi ngulu, anlaga
w'igâṽi waodu wi ga syusye piĕrĕ;
wi ga vande gunlu:
10 Runlanl' imiangi yanli yi tu-
mbe ntye gw'ikwara, nl'ingâwâ sa-
nli gw'agânga: omâ re dĕla e ga
wulie 'nlĕ, mi ajâli.
11 Latanlanli, nl'aṽia, anluĕ du
anlângâ, kâ datanlanli ta vingovi-
ngo: gogo vang' anlagi wâ wi ngu-
lu suminla, Jehova.
12 Anlângâ mi ga yĕmo, kâ mo
bia g'olânga wi Jiyosyafat; kânde
ṽâṽâ be doanla miĕ go jĕkĕli' anlâ-
ngâ vingovingo.
13 Ṽelanl' osĕlĕ, kânde ntyaga ya
bândi: yogonli, zuminlanli; kânde
mbore piarinla yi re ralie, ivâma
nyi pova; kânde ibe sao s'apendi.

14 Sinkândâ, sinkândâ g'olânga
w'ijĕkĕlia: kânde ntyugu yi Jehova
yi *re* piĕrĕ g'olânga w'ijĕkĕlia.
15 Nkombe nl'ogwĕli yi be jila-
nganlio, nl'igĕgĕnli yi be simbi'
ozange wao.
16 Jehova kĕ e be kungula go
Zaiŏn, nl'agâgunl' inyoi nyĕ avila
go Jeruselĕm; irowa nli ntye yi be
tataminla: ndo Jehova ayĕ *be do-
anl'* ijongunla s'anlagi wĕ, nli ngu-
lu y'awa wi Isreĕl.
17 Gambĕnlĕ anlu' amia 'nlĕ, miĕ
nle Jehova Anyambiĕ yanli, yi doa-
nla go Zaiŏn, nombi yam y'orunda:
gambĕnlĕ Jeruselĕm e be doanl' oru-
nda, kâ agĕnda w'av*i*aganla ṽâṽâ
nyĕnlĕ.
18 ¶ Be doanla go ntyugu mĕ,
inlĕ, inomba si be syonlia iv' inyâ-
nla, nli sadomba pov' ambĕnlingo,
nl'ilâṽi yi Juda yodu yi be pov'
anlingo, kâ evero kâgw' avila go
nago yi Jehova, kâ zo tĕṽiz' olânga
wi Syitim.
19 Ijipt e be doanl' ewoga, nli
Idom e be doanl' iga nyi nkele, go
mbao gor' awa wi Juda, kânde wi
re poviza pa ntyinla y'om̃âr' ogara
fâ, go ntye yao.
20 Ndo Juda e be doanla go kâ-
nlakâ, nli Jeruselĕm ṽâ mbamba
nli mbamba.
21 Kânde m'be jâmbunlie ntyinli
yao *yi* re mi pa jâmbunlia: kânde
Jehova e doanla go Zaiŏn.

EMŎS.

EWONJO I.

1 Agamba mi Emŏs o vegagi nli
mângi penjavenj' ilemba wi Tikoa,
m'ayenlio ndĕ g'oŋwanja wi Isreĕl
gw'intyugu si Ŭzaia oga wi Juda,
nla gw'intyugu si Jeroboam y'o-
ŋwa wi Joas oga wi Isreĕl, impum̃'
imbanli isyugiazyugia si ntye v*i*a-
gaga râ.
2 Nl'awuliĕ inlĕ, Jehova e be ku-
ngula avila go Zaiŏn, nl'agâgunl'
inyoi nyĕ avila go Jeruselĕm; nl'a-
loanlo mi mângi penjavenj' adâmbe
mi be denla, nli ntyai yi Kamĕl yi
be joma.
3 Yenlâ bulie Jehova; gw'ipava
ntyaro si Demaskŭs, nla si nlai, m'be
kegunl' *azyingo* ma yo; kânde wi
re kila pe Giliad nl'imianga yi ki-
lina.
4 Ndo m'be tom̃' ogonli go nago
yi Hezeĕl, wi be pezy' inago s'impo-
lo si Bĕn-hedad.
5 M'be jonla kĕ ogomba wi De-
maskŭs, nl'arenl' anlaga avila g'oro-
ve wi Aven, nl'ayĕ o kote nkâgu
avila go nago yi Idĕn: nl'anlaga
wi Siria wi be kĕnda simbwedi go
Kŭr, bulie Jehova.
6 ¶ Yenlâ bulie Jehova; Gw'ipa-
va ntyaro si Geza, nla si nlai, m'be
kegunl' *azyingo* ma yo; kande wa
wângi s'imbwedi imbwedi sodu, go
pa wao go Idom:
7 Ndo m'be tom̃' ogonli g' ozira
wi Geza, wi be pezy' inago s'impo-
lo sa yo:
8 M'be tenl' anlaga avila go
Asdŏd, nl'ayĕ o kote nkâgu go
Askilŏn, m'be kegunl' ogâ wam go
sire Ikron: nli mbĕi yi Filistins
y'ariganli yi be pera, bulie Jehova
Anyambiĕ.
9 ¶ Yenlâ bulie Jehova; Gw'ipava
ntyaro si Tairŭs, nla si nlai, m'be
kegunl' *azyingo* ma yo; kânde w'a-

ṽenl' imbwedi sodu go Idom, kâ
w'av*i*kiliâ njeka y'oŋwângwĕ:
10 Ndo m'be tom̃'ogonli g'ozira
wi Tairŭs, wi be pezy'inago s'i-
mpolo sa yo.
11 Yenlâ bulie Jehova; Gw'ipa-
va ntyaro si Idom, nla si nlai, m'be
k*e*gunl' *azyingo* ma yo; kânde agâ-
mbiz' oŋwângiĕ nl'okwara, nl'a-
wal' ipoginla sodu, nl'egunlu zĕ za
zazyunli ntyug' wedu, nl'avenja-
venjĕ egunlu zĕ pĕkĕpĕkĕ:
12 Ndo m'be tom̃'ogonli go Timan,
wi be pezy'inago s'mpolo si Bozra.
13 ¶ Yenlâ bulie Jehova; Gw'i-
pava ntyaro s'awa wi Amon, nla si
nlai, m' be k*e*gunl' *azyingo* ma yo;
kânde wi re jarunla p'anto nl'o-
ŋwanla wi Gilĕd, kâ wao dumbi-
nla gw'izambi yao.
14 Ndo m' be baminl' ogonli
g'ozira wi Raba, kâ wo pezy'ina-
go sa yo, nli mboginla go ntyugu
y'igâvi, nl'ogulà go ntyugu y'efi-
zagĕngĕ:
15 Nl'ogi wao e be kĕnde mbwe-
di, ayĕ nl'injaliĕ sĕ ta, bulie Je-
hova.

EWONJO II.

1 Yenlâ bulie Jehova; Gw'ipa-
va ntyaro si Moab, nla si nlai, m'be
kĕgunl' *egunlu* za yo; kânde ave-
zyi pa y' oga wi Idom g'ombu.
2 Ndo m' be tom̃'ogonli go
Moab, kâ wo pezy'inago s'impolo si
Kiriât; nli Moab e be juwa nli
nyângâlĕ, nli mboginla, nl' inyoi
ny' orâmbâ:
3 M' be tenl' oyĕkĕli avila go
gare ya yo, nli jonl' injaliĕ sodu
nl'ayĕ, bulie Jehova.
4 ¶ Yenlâ bulie Jehova; Gw'i-
pava ntyaro si Juda nla si nlai, m'
be k*e*gunl' *egunlu* za yo; kânde wi
re pava p' ivanga nyi Jehova, kâ
w'av*e*njavenj' isombi sĕ, nl'inoki
sao s'avangi wao go fwema, gw'i-
ntyale s' aganganlago nle reri sao:
5 Ndo m' be tom̃'ogonli go Juda,
kâ wo pezy' inago si Jeruselĕm.
6 ¶ Yenlâ bulie Jehova; Gw'i-
pava ntyaro si Isreĕl, nla si nlai, m'
be k*e*gunl' *egunlu* za yo; kânde
w' agol' orĕti nli syika yapupu,
nl'oyunge gw'iwâra nyi ntyozyo;
7 Mângi pĕguma go ntyĕngĕ yi
ntye gw'awonjo z'oyunge, agalunle
mpânlâ y' okendekende: onlom̃e
nla reri yĕ wi be jinginla go nyo-
ngo *mĕmo*, go bundakanl' ini nyam
ny'orunda:
8 Wi nanla gw'inlamba, yi re
dimbinlo pa go panganla nli âlta
edu, wi jâng' ivĕ ny'ogara go nago
y' anyambiĕ yao.
9 ¶ Yenlâ ayilizi miĕ Amoraite
gw'azyo mao, elavinli *z'avegagi*
g'oyila, nli ngulu g'imbimo; ndo
mi ayilizi olondi wĕ avila gw'igo-
nlo, nl'irambi yĕ avila go ntye.
10 Mi aṽagi nluĕ kĕ avila go
ntye yi Ijipt, agĕndi' anluĕ agomi
m' impum' anlai gw' igi'volo, go jige
ntye yi Amoraite.
11 Nl' anlângunl' miĕ gw'awanliâ
ivâgisi, nl'awanjâ manli Inazerait:
Zyele yenlâ anluĕ awa wi Isreĕl?
bulie Jehova.
12 Ndo anlu' avenl' Inazerait ivĕ
go jânga; azomb'ivâgisi nlĕ, Av*á*-
ganli.
13 Vonlanli, mi are bangatio pa
gore nluĕ, ga ntyonle yi re banga-
tio pa ralie nl'ata.
14 Sambo ndogwaga yi be pera
avila go nĕganĕga, nl'ongulungulu
ay*á*lie ngulu yĕ, ge oma w' inyanga
sunginl' oku'wĕmĕ:
15 Nlâ yĕ k*u*manla ayĕ o nâz'e-
lendinla; *nl'ayĕ* o *re* nl' ogolo
nlĕge az*u*nginl' okuwĕmĕ: ge yĕ
o pande nkavala sunginl' oku'wĕ-
mĕ.
16 *Nl'ayĕ* o *re* nl'evĕmba gore
mângi ngulu e be fánga tele go
ntyugu mĕ, bulie Jehova.

EWONJO III.

1 Yâgânl' igamba nyinlâ nyi re
Jehova kamba pa g'oŋwanji wanli,
awa wi Isreĕl; gor'anlaga waodu
wi re miĕ baga pa avila go ntye
yi Ijipt, inlĕ.
2 Awĕ dadie awĕ re miĕ mia
pa gw' imbuve si ntye sodu: sambo
yenlâ m'be jenlizâ azyingo gw'ibe
sâ sodu.
3 Aṽanli kâ kanganle nkândâ
mo, kao wa kwezanganla?
4 Liŏn yo kâ kungula gw'iga,
yo nyama fâ? liŏn nyango yo kâ
tonga g'obulungu wĕ, yo y'agote
zâma?
5 Nyânli yo kâ poswa go mondo
go ntye, gogo azy' isinga? *omári*
kâ bânge mondo go ntye, kâ yĕ
aw*á*ng' ezâma du?
6 Orâmbâ wo kâ tongo go nka
mpolo, kâ anlaga w'ar*i*a? kâ doa-
nle ndaga mbe go nka mpolo, kâ
Jehova doanla inlĕ, e d*e*nda *yo?*
7 Rĕti Jehova Anyambiĕ e be
dende mpângâ, ndo e kâgunlie ru-
ngu yĕ, yodu gor' inyongo sĕ ivâ-
gisi.
8 Liŏn y' akunguli, o be do' ar*i*a
mande? Jehova Anyambiĕ akambi,
mande kâ tig' ipâga?
9 ¶ Gerizanli gw'inago simpolo
si Asdâd, nla gw'inago simpolo si
ntye yi Ijipt, awulia inlĕ, Lata-
nlanli ta gw' inomba si Semeria,
nli vonla nyângâlĕ mpolo yi re go
gare ya wao, nl'ovangatio wi re go
gare ya wao.
10 Kânde w'am*i*e go janj' orĕti,
bulie Jehova, o kenje mbao nl'i-
kwĕra gw'inago sao.
11 Sambo yenlâ bulie Jehova
Anyambiĕ; Oloṽaloṽi *wi be* doanla
vingo go ntye; kâ yĕ syonlie ngulu
yâ avila gore wĕ, nl' inago simpolo
sâ si be kwĕro.
12 Yenlâ bulie Jehova; Ga nte
bâng' ovenjavenji w'adâmbe ambĕ-
vanli ambanli g'ogwanla wi liŏn, ge
mbĕi y'oroi; yenlâ be tombo awa
wi Isreĕl wi doanla go Semeria
go ntulungu y'odo, nla go Dema-
skŭs g'odo.
13 Yâgânli, kâ takilianli go na-
go yi Jekâb, bulie Jehova Anya-
mbiĕ, Anyâmbiĕ yi mbĕli.
14 Gambĕnlĕ, go ntyugu mĕ, yi
be fwinlizi miĕ ipava si Isreĕl gore
yĕ, m'be fwinlize kĕ âlta si Bĕt-ĕl:
nl'imengo si âlta si be tenlo, avo-
swa go ntye.
15 M'be bole nago y'enlomo, nli
nago yi ntyanja; nl'inago s'impu-
nji si be pera nl'inaga, s'impolo
si be doa nli ntyai, bulie Jehova.

EWONJO IV.

1 Yângânl' igamba nyinlâ, anluĕ
inyare si Beshan, si *re* go nomba
yi Semeria, wi bangat' iyunge, wao
wi jar' elĕngĕ; wi bulinl' ivangi-
nli yao nlĕ, Ṽaganli, kâ zuĕ jâ-
nga.
2 Jehova Anyambiĕ are tanga
p'orango nl'orund'iwĕ, inlĕ, vonla,
intyugu si be bia gore nluĕ, inlĕ e
be bânga nluĕ nl'alâwâ, nl'awanli
anli nl'alâwâ.
3 Anluĕ be kâgwa gw'azege,
nyar' edu *songe* mâri; kâ nluĕ fala
so go nago mpolo, bulie Jehova.
4 ¶ Yogonli go Bĕt-el go pava;
wunlizanl' ipava go Gilgal; kâ ba-
ganl' ijirinyi sanli bang' edu nli
mbĕi *yanli* y'igomi impumi' edu
iraro viaganlo:
5 Kâ pang' ijirinya s'akeṽa nli
lĕvĕn, kâ bulia nli takilia intyago
simpagaga. Onlângâ wi tândo nluĕ,
wo winlâ anluĕ awa' wi Isreĕl, bu-
lie Jehova Anyambiĕ.
6 ¶ Nla miĕ kĕ mi are nluĕ pa
p'ijâmbua s'anâ gw'inkali sanl'
impolo, nli but' inya gw' imbori
sanli sodu: ge anlue pa fwinia go-
re miĕ, bulie Jehova.

7 Nla miĕ kĕ mi are simbinla
pa nluĕ ningo, *gw'avegagi* agwĕli
amĕnlĕ araro gw'itenla: nl'avangi
miĕ ningo nâga go nka mpolo
mâri, kâ miĕ panga inlĕ y'anl*á*-
ga go nka mpolo nyĕnlĕ: iningo
sanlâgag' ozamb' om̃âri, nl'ozamba
w'aroenl' iningo s'anl*á*ga, w'ayomi.
8 Yenlâ nkala mpolo mbanli *ge*
ntyaro s'agĕndagĕndagi go nka
mpolo mâri, go jâng'anlingo; ndo
wi jora: ge anluĕ pa fwinia gore
miĕ, bulie Jehova.
9 Mi are bola pa nluĕ nl'ijoma
nl'itowa: jâ intyagi sanli, nl'intya-
gi sanli s'igâli, nli rere yanli y'i-
mponde, nli rere yi oliv y'abunla,
ogu w'imia wi jiliza yo: ge anlu'
av*i*nia gore miĕ bulie Jehova.
10 Mi are baga pa gore nluĕ vu-
nga ga ntyale yi Ijipt: awanjâ
manli mi are jonla pa wao nl'o-
kwara, nl'awâng' inkavali sanli;
mi are panga p'ompunla w'ikanji
yanli bia kwanga gw'izâgunli ya-
nli y'impombo: ge anluĕ pa fwi-
nia gore miĕ, bulie Jehova.
11 Mi are bonla pa nluĕ bundu,
ga nt'awonl' Anyambiĕ Sâdŏm nli
Gomâra, ndo anlu' are g'inyingilia
nyi mpio nya tombo gw'inu: ge
anluĕ pa fwinia gore miĕ, bulie
Jehova.
12 Sambo, yenlâ be dendinla miĕ
wĕ Isreĕl: kânde m' be denda ye-
nlâ gore wĕ, gekiza go datanla
nl'Anyambiĕ yâ, Isreĕl.
13 Kânde vonla, ayĕ ovang' ino-
mba, nl'avang' ompunga, nl'awu-
linl' oma nt' ar' ipikili sĕ, o pange
mpiri y'ibanga, ayare wogo londui
yi ntye, Jehova, Anyambiĕ y'i-
mbĕli, *nl'*ini nyĕ.

EWONJO V.

1 Yâgânl' igamba nyinlâ nyi re
miĕ bânga pa gore nluĕ, *vanganl'*
edingo, nago yi Isreĕl.
2 Izyali nyi Isreĕl ny'aposwi; e
be fâ nangwa nyĕnlĕ; are biko pa
go ntye yĕ; *zye'* om' ânângunliĕ.
3 Kânde yenlâ bulie Jehova
Anyambiĕ; Nka mpolo y'agĕndi
nli ntâzen yi be tiganle nkama,
nla y'agĕndi nli nkama yi be ti-
ganl' igomi go nago yi Isreĕl.
4 ¶ Kânde yenlâ bulie Jehova go
nago yi Isreĕl, Wutanli miĕ, ga-
mbĕnlĕ anlu' atola:
5 Aw*u*tanli Bĕt-ĕl, nlâ jinginla
go Gilgal, av*i*aganla go Birsyiba;
kânde Gilgal e be kĕnde mbwedi,
nli Bĕt-ĕl e be doanl' eza z'isyâlâ fâ.
6 Wutanli Jehova, gambĕnlĕ anlu'
adoa bâ; e vende todua g'ogonli go
nago yi Josĕf, nl'ayiliza *yo*, oma
fâ nlima *yo* go Bĕt-ĕl.
7 Ayĕ o kalunl' ijĕkĕlia gw'ika-
za, nl'arig' orĕti go ntye,
8 *Wutanli yĕ* o vang' igĕgĕnl' orâ-
genlo nli Oriân, nl'agalunl' iviri
ny'ijuwa, gw' ibanga, nl'avang'
om̃anda mpiri nl'ogwĕra: o fey'a-
nlingo mi mbenle, nl'ayira mo g'o-
zyo wi ntye: Jehova *nl'*ini nyĕ:
9 Ayĕ o jâliz' eza zi re bunda-
kanla pa ta nla zi ngulu, yenlâ zi
re bundakanla pa, zi be sire mbora
njâle.
10 Wi bikĕ o zĕmbagi gw'iguge,
wi numb' oma o kamb' orĕti.
11 Ṽâ re nl'ijari sanli se *re* gor'
iyunge, kâ nluĕ bânginlĕ aroanlo
m'oresi: anlu' are noga p'inago
nl'ado mi mpanlago, ndo anluĕ be
doanla go so; anlu' are bĕnla p'i-
ntyag' imbia s'ilonda, ndo anluĕ be
j*á*ng' ivĕ nya so.
12 Kânde mi avoro ibunla s'ipa-
vi sanli, nl'ibe sanl' ipolo: wi kâ-
mbiz' agore, wi bâng' inoka, kâ
wao tomb' oyunge avila g'ompo-
mbanla, *avila go'rĕti wao.*
13 Sambo oma w'okeli e be doa-
nla dâ gw'egombe mĕ; kânde zo
egomb' eṽe.

14 Wute mbia, ndo ar*a*ng' ibe,
kâ nluĕ tola: yenlâ Jehova, Anya-
mbiĕ y'imbĕli, be doanla nl'anluĕ,
ga nta re nluĕ kamba pa.
15 Vik' ibe, kâ tânde mbia, kâ
doanliz' ijĕkĕlia g'ompombanla:
vendetua Jehova Anyambiĕ y'imbĕ-
li e be poginle mbĕi yi Josĕf.
16 Sambo, Jehova, Anyambiĕ y'i-
mbĕli, Jehova, abulia yenlâ; Edi-
ngo zi *be doanla* gw'agala modu;
kâ wao bulia gw'impânlâ indondui
sodu, inlĕ Eñ! Eñ! kâ wao fweli'
onlom̃e o jombanla go denla, nl'o-
nlângâ wi re nl'okeli w'edingo go
tonga.
17 Gw'intyaga s'igâli sodu *be
doanl'* edingo: kânde m'be kĕnda
pâkâsâ gore wĕ, bulie Jehova.
18 Azyili gore nluĕ yi bele ntyu-
gu yi Jehova! ntyai nde yi *re* yo
gore nluĕ? ntyugu yi Jehova yi
re mpiri, nl'ozange fâ.
19 G'omâ fanga avila gore liŏn,
kâ bear datanla nl'ayĕ; ge jingi-
nle go nago, avit'ogâ wĕ g'ozira,
ka om̃amba nomĕ.
20 Owenja wi Jehova wi *be doa-
nle* mpiri, nl'ozange fâ? vanganle
mpiri mpolo', nl'ozange fâ go wo.
21 ¶ Mi bika, mi ped' intyugu
sanli s' intyago, m' be n*u*nl' ida-
tanli sanli s' ekĕṽa.
22 Vang' anluĕ ap' intyago sanli
s' ipezyo nla s' inyama m' be b*á*-
nga so; m'be n*a*k' intyago si pe-
zyo sanli s' inyam' impâme.
23 Romba avila gore miĕ nyâ-
ngâlĕ y' ivandi yâ: m' be j*á*gâ
inyoi ny' intyambi yâ.
24 Ndo ijĕkĕlia si ga vove g'
anlingo, nl'orĕti g' olâvi wi pova.
25 Anluĕ are pa pa miĕ ijiri nya
nl'intyago gw' ig'ivolo agomi m'
impuma anlai, nago yi Isreĕl?
26 Ndo anluĕ are toanla p' oka-
nja wi Molâk yanli nli Tyiun
ikanl' isanli, ogĕgĕnli w' anyambiĕ
yanli, wa vanginlo nlu' ikui ya-
nli mĕ.
27 Sambo m' be panga nluĕ kĕ-
nda simbwedi go Demaskŏs, bulie
Jehova, or' ina nlĕ, Anyambiĕ y'
imbĕli.

EWONJO VI.

1 Azyile gore wao *wi re* duĕrĕ
go Zaiŏn, avekelie nomba yi Se-
meria, *si fwelio* inlĕ, avolo mĕ w'a-
nlângâ, gw'avili nago yi Isreĕl!
2 Viaganlanli go Kalne, kâ je-
nlanli; avila ṽâṽâ kâ kendaganli
go Hemat mpolo: kâ suminlanli
go Gati y' Ifilistins: wi r'ambia
viaganlo nl' anlângâ minlâ? g'iza-
mbi yao viaganlo ipenda nl'izambi
yanli?
3 Anluĕ yi pange ntyugu y'ibe
doa bo, avang' iloanlo nyi mbao
go bia piĕrĕ;
4 Wao wi nanla gw'ado m'i-
mpunji, nl'anyânyunl' ikui yaomĕ
gw' ado mao, nl'anya awa'dâmbe
avila g'olemba, nl'awa' nyare avi-
la go nago y'inyare;
5 Wi jenle mbia gw'inyoi nyi
ntyambi, *nl'*avanginl' ikui yaomĕ
ya y'abeka, ga Devid.
6 Wi jâng' ivĕ gw'intyĕng' inya-
ngo, nl'ayir' ikui yaomĕ nl'agel'
ambia mi nkango: ndo wi j*e*nl'
ekĕṽa gw'ikâmbizo si Josĕf.
7 ¶ Vĕnlâ sambo wi be kĕnda si-
mbwedi nl'alongo wa kĕnd' imbwe-
di, nli ntyago ya wao wi nyâ-
nyunl' ikui yaomĕ yi be tombo.
8 Jehova Anyambiĕ are tanga
p'orango nl' okuwĕmĕ, bulie Je-
hova Anyambiĕ y'imbĕli, mi bik'
onjĕlĕnjĕlĕ wi Jekâb, nl'avik' ina-
go s'impolo sĕ: gambĕnlĕ m'be su-
nginle nka mpolo nl' ezâm'edu zi
re go yo.
9 Be dao inlĕ, jâ atiganl' igomi
ny' anlom̃e go nago mâri, wi be
juwa.

10 Nli mbalo y'oma e be bângĕ,
nl' ayĕ o be pezyĕ, kâ yĕ kâgunle
pa avila go nago, nla bulia gore yĕ
o re gw' izamba zi nago inlĕ, *Re
onwĕnlĕ* nl'awĕ? kâ yĕ bulia inlĕ,
nyawĕ. Gambĕnlĕ e be bulia inlĕ,
Nlunj' ogwanli wâ: kânde azuĕ
tet'ina nyi Jehova.
11 Kânde, vonla, Jehova e so-
mbia, kâ yĕ bole nago mpolo nl'
azege, nli nago nyango nl'igĕla.
12 ¶ Inkaṽala so kâ pule mango
gw' ido? *oma* kâ tumbe ntye *go-
go* nli nyare? kânde anluĕ are
kalunla ijĕkĕlia go ntyua, nl' olo-
nda w'orĕti gw'are mi hĕmlak.
13 Anluĕ yi jenl' igeva go ndaga
yi syâlâ fâ, wi bulia inlĕ, Azuĕ pa
bâng' imengo nl' ingulu sazyo mĕ?
14 Ndo vonlauli, m' be nângunla
nluĕ inlângâ, nago yi Isreĕl, bulie
Jehova Anyambiĕ y' imbĕli; wi be
kâmbiza nluĕ avila go jinginla yi
Hemat g' olâvi w' ig'ivolo.

EWONJO VII.

1 Yenlâ re Jehova Anyambiĕ tu-
minlia pa miĕ; nla vonla, are pa-
nga p'isakampazyo gw'ipakilia s'i-
punjinla s'ampari mi nuunla; nla
vonla, *yo* nle ampari anluunla oga
ṽia nli sua.
2 Nl' aroenli wao ṽia nli tenl'
amanli mi ntye, awuli miĕ nlĕ,
Jehova Anyambiĕ, nyeza, mi akwe-
nlâ nkâlâ: Jekâb e be nângwa nla
mande? kânde ar'oŋwango.
3 Jehova agalunli go ndaga yi-
nlâ: Yi be d*o*anla, bulie Jehova.
4 ¶ Yenlâ re Jehova Anyambiĕ
tuminlia pa miĕ: vonla, Jehova
Anyambiĕ, e fwelio go sâza nl'o-
gonli, kâ wo pez' orâng' ompolo,
nla nye mbĕi.
5 Be bulia miĕ nlĕ, Jehova Anya-
mbiĕ, loa duĕrĕ, mi akwenlâ nkâlâ:
Jekâb e be nângwa nla mande?
kânde ar'oŋwango.
6 Jehova agalunli go ndaga yi-
nlâ: Yinlâ yi be d*o*anla kĕ, bulie
Jehova Anyambiĕ.
7 ¶ Yenlâ aruminliĕ miĕ: nla
vonla, Jehova agumanli g'ozira wi
re *pango* pa nl'ogâli w'egĕnlizo,
nl'ogâli w'egĕnlizo g'ogâ wĕ.
8 Nl'awulinlio miĕ Emŏs, nle Je-
hova inlĕ, o jenl'ande? Nl'awuli
miĕ inlĕ, Ogâli w'egĕnlizo. Be bu-
lie Jehova 'nlĕ, Vonla, m'be dimbi-
nl' ogâli w'egĕnlizo go gare y'anla-
gi wami Isreĕl: m'be fâ p*i*aganla
gore wao nyĕnlĕ:
9 Nle mbora ndondui yi Aisak
yi be doanl' ewoga, nl'inago si
syânâ si Isreĕl si be doanla si nte-
vo; kâ miĕ kumanla go sire nago
yi Jiroboam nl'okwara.
10 ¶ Amazaia yi minisĕ mpolo
yi Bĕt-ĕl, arom̃' igende gore Jiro-
boam y'oga wi Isreĕl, inlĕ, Emŏs
are bonda pe mondâ gore wĕ go
gare yi nago yi Isreĕl: ntye yi zye
nli ngulu yi penjavenj' agambi mĕ
modu.
11 Kânde yenlâ bulie Emŏs, Ji-
roboam e be juwa nl'okwara, nli
Isreĕl rĕti e be bângo mbwedi avila
go ntye yao mĕ.
12 Amezaia awuli kĕ gore Emŏs,
awĕ ovâgisi, gĕndaga, ṽan'ga go
ntye yi Juda, kâ ny'inya gogo, kâ
pâga gogo:
13 Ndo aṽâ p*á*ga nyĕnlĕ go
Bĕt-ĕl: kânde yo *nle* mbora y'o-
ga y'isavinla, nla yo *nle* mbora
y'oga y'ijĕkĕlia.
14 ¶ Be jivire Emŏs gore Ama-
zaia, mi pegag' ovâgisi, ge oŋwâ
w'ovâgisi; ndo miĕ oma w'olemba,
nl'omâ kuminl' ilonda yi sikemore:
15 Nl'awângio miĕ nle Jehova
gw'azongi miĕ olemba, nl'awuli-
nlio miĕ nle Jehova 'nlĕ, Gĕndaga
go pâginle mângi yami Isreĕl.
16 ¶ Sambo vĕnlâ yâg' igamba
nyi Jehova: O bulia 'nlĕ, a ṽâ p*á*-

ga nyěnlě g'oŋwanja wi Isreěl, avel' igambi *nyâ* go nago yi Aisak.

17 Sambo yenlâ bulie Jehova; Oŋwanto wâ e be doanl' eṽoṽeṽoṽe go nka mpolo, awanliâ anlom̃e nl'anto, wi be poswa nl'okwara, kâ ntye yâ kero nl'ogâli; o be juwa go ntye yi re fevizo pa: nli Isreěl e be kěnde mbwedi go ntye yě.

EWONJO VIII.

1 Yenlâ re Jehova Anyambiě tuminlia pa miě: nla vonla, otonda w'ilonda yi ntyanja.

2 Nle be bulie 'nlě, Emŏs o jenl' ande? Abulia miě nlě, Otondo w' ilonda yi ntyanja. Be bulinlio miě nle Jehova 'nlě, Ntyai y' abienli gor' anlagi wam wi Isreěl; m' be fâ p*i*aganla gore wao nyěnlě.

3 Vanda yi nago mpolo y'Anyambiě yi be doanle mboginla go ntyugu mě, bulie Jehova Anyambiě: *be doanle* bende yenge go mbori edu; wi be punga yo mpânlaga dâ.

4 ¶ Yâgânli nyinlâ anluě yi měnle lěngě, vanganle go pange lěngě yi ntye poswa,

5 Inlě, Ogwěl' oŋwânla wi be nim̃e ntyugu nde, kâ zuě kol' imba? nli syânâ, kâ zuě kenj' oresi, avang' egěnlizo ezango, nli syěkel mpolo, avang' ododo w' inoka go pita?

6 Kâ zuě kol' iyunge ṽâ syika yapupu, nli lěngě gw' iwâra nyi ntyozyo, nla gole nkizi y'oresi?

7 Jehova are tanga p'orango nl' onjělěnjělě wi Jekâb, Rěti m' be devanl' ijanji sao.

8 Ntye yi be syugazyuga go ndaga yinlâ, kâ omedu denla o doanla go yo? kâ yo panda ralie ga ntonda ge ijambunlia s' anlingo; kâ yo falo alâminlio, g'ijambunlia s'Ijipt.

9 Be doanla go ntyugu mě, bulie Jehova Anyambiě, inlě, m' be pange nkombe poswe nkombanyondo, kâ miě jilanginle ntye om̃and' ompolo;

10 M'be kalunl' intyago sanli gw'ambâga, nli vandi yanli yodu gw'edingo; m' be bage sěsěkě y'inlamba gw'ina yodu, nl'akanga go wonjo yodu: m' be panga wo g'iwâga ny' oŋwanl'omo, nl'intyai ya yo ga ntyugu yi nonle.

11 ¶ Nla vonlanli, intyugu si bia, bulie Jehova, Anyambiě m' be tom̃e njanla go ntye, arange njanla mpolo y'inya, g'esyove z'anlingo, ndo yi jâgâ agamba mi Jehova:

12 Wi be kanganlaga avila go mbenle agěnda go mbenle, avila go nkâmi vanganle go tângwa nli nkombe, wi be kěnda go but' igamba nyi Jehova, kâ w'alěnga nyo.

13 Go ntyugu měyâ azyali ambia, nl'awanjâ wi be kwa sike nl'esyove.

14 Wao wi tang' orango ṽâ mbe yi Semeria, awulia inlě, anyambiě yâ y'oganla, Dan are bâ; nl'onlângâ mě wi Biir-syiba wi re bâ; wi be poswa, kâ w'aṽâ k*u*manla nyěnlě.

EWONJO IX.

1 Mi ayenli Jehova kumanla pa go âlta: be buliě 'nlě, Wol' enlom̃iě zi nago gw' igonlo, kâ aměngâ syugazyuga: kâ tenla mo go wonjo, modudu; m' be jonle mběi nuunla nl'okwara: ayě o pera gore wao, *a*vere, nl'ayě o tola gore wao e be s*u*nginlo.

2 Vanganle wa tumba gw' ilombo, ogâ wam wi be bânga wao; gogo; vanga w' apanda g' orowa, m' be syonlia wao go ntye.

3 Vanganle w' asyâmbunla go ntyai yi Kaměl, m' be buta, agâgunla wao gogo; vanganle w' ajumbunlo avila g'ozyo wami go mbenle ntye, gamběnlě mi asombi om̃amba, kâ wo ta wao:

4 Vanganle w' akĕnda simbwedi
gw' azyo m' iloṽaloṽi yao, gambĕ-
nlĕ mi asombi okwara, kâ wo ji-
liza wao: m' be doṽi' antyâ mam
gore wao gw' ibe, ndo ar*a*nga gw'
ambia.
5 Nli Jehova Anyambiĕ y' imbĕli
nle yĕ o bwate ntye, kâ yo jangi-
nlia, nla waodu wi doanla go yo
wi be denla: kâ yo pandinla g' ija-
mbunlia s' anlingo; kâ yo nim̃izo
g' ijambunlia s' Ijipt.
6 *Nle yĕ* o nlog' indĕkĕ sĕ g' oro-
wa, nl' alĕnge mbĕli yĕ go ntyĕ;
ayĕ o fwelia anlingo mi mbenle,
ayira mo g' ozyo wi ntye: Jeho-
va nl' ini nyĕ.
7 Anlu' azye g' awa wi Ityiopia
gore miĕ, awa wi Isreĕl? bulie Je-
hova. Mi azye kâgunle Isreĕl avila
go ntye yi Ijipt? nli Ifilistins avi-
la go Kaftâ, nli Isirians avila go
Kŭr?
8 Vonla, antyâ mi Jehova mi
re gw' inlângâ nyi janj' ibe, m'be
jiliza nyo avila g' ozyo wi ntye;
kao, be doanla mi ay*i*lize nago
yi Jekâb via, bulie Jehova.
9 Kânde vonla, m'be sombia, m'be
sĕviĕ nago yi Isreĕl avila gor' anlâ-
ngâ modu, ga nte kanjunlo *imba*
gw' eganjunla, ge vanganle intyâ
imo ny' avoswe go ntye.
10 Anlag' aṽe w'anlagi wam wi
be juwa nl' okwara, wi bulia inlĕ,
Ibe si zyele nli ngulu yi bânga ge
dega zuĕ.
11 ¶ Go ntyugu mĕ, m' be to-
mbinl' okanja wi Devid wi re po-
swa pa, nl' anlunj' azege ma yo;
m'be nângunl' ikanji yĕ, m' be fâ
noga yo g' intyugu inonga.
12 Kâ wao jige mbĕi y' atiganla
yi Idom, nl'anlângâ modu, mi fwe-
lio gw' ini nyam, bulie Jehova yi
denda sinlâ.
13 Vonla intyugu si bia, bulie Je-
hova, inlĕ omâ tumbe ntye e be
kot' omâ tenla, nl' omâ jar' ilonda
y'ivĕ, ayĕ o bĕnl' ilonda nl' ino-
mba si be twezinl' ivĕ ny' onligi,
nli sadomba yodu yi be janginlia.
14 M' be fâ bag' imbwedi s' anla-
gi wam wi Isreĕl, kâ wao nlog'
inkala si re jilizo pa, nl' ayiga *so;*
wi be bĕnl' intyaga s' ilonda y' ivĕ,
nl' ayâng' ivĕ nya so; wi be bĕnla
kĕ intyaga, any' ilonda ya so.
15 M'be bĕnla wao go ntye yao,
kâ s' aṽâ todunlo nyĕnlĕ go ntye
yao y' avenli miĕ wao, bulie Je-
hova Anyambiĕ yâ:

OBADAIA.

EWONJO I.

1 Nyilinlo yi Obadaia. Yenlâ
bulie Jehova Anyambiĕ g'oŋwa-
nja wi Idom; Azu' are jâgâ pa
ntyango avila gore Jehova, nl' oṽâ-
ṽi wi re tom̃o pa gor' anlângâ,
Nlangwanli, kâ zuĕ kumanla gore
yĕ gw' igâvi.
2 Vonla, mi are kângiâ pa gor'
anlângâ: o re pĕdio pa polo.
3 ¶ Ekale z'orĕmi wâ zi re te-
mizâ pa, awĕ o doanla gw' ado
mi re jarua pa, o re nl' iloanlo nyĕ
gw' igonlo; o bulia g' orĕmi wĕ
'nlĕ, O be syonlia miĕ go ntye ma-
ndĕ?
4 Vanganle o pendi' *oku' wâmĕ*
ga ngwanyânli, jâgâ oma doṽia
ikundu nyâ gw' igĕgĕnli, avila ṽâ-
ṽâ m' be syonliâ, bulie Jehova.
5 Jâ ife y' abia gore wĕ, jâ igwĕ-
risi ogwĕra, (ntenlinle nde yi be
tenlo wĕ!) wi tâ jufa kao w' ajora?
jâ mângi wi datiz' ilonda y' ogâli

w' abia gore wĕ, w'arigize ilond'
i*miĕwâ?*
6 *Isaon* yi Isâ yi re kĕlagĕlo pa
sĕ! isaon yĕ y' iyumbunlo yi re
buto pa *sĕ!*
7 Anlom̃e waodu w'alatanli nl'
awĕ w' abiezâ *koanga* g'okumba,
mângi w'avegagi nl' awĕ nl' am̃ĕ-
nje w'atemizâ, agev̄â; *mângi wi
nya inyi* sâ w' apurinliâ mondo:
zyel' om̃âri o re nla sikotiza.
8 Go ntyugu mĕyânlâ, bulie Je-
hova, m' be jiliza vanganla *anlaga*
w'imia avila go Idom, nl' ikotiza
avila go nomba yi Isâ?
9 *Mângiâ* wi ngulu, Timan, wi
be sum' akete, go ntinla 'nlĕ, ome-
du go nomba yi Isâ e be jilizo nli
njonlago.
10 ¶ G'oŋwanja wi mbao *yâ* gor'
oŋwângiâ Jekâb, o be pugo nle
ntyânli, kâ wĕ tenlo go kânlakâ.
11 Go ntyugu y' agumanliâ g'o-
zamb' om̃âri, go ntyugu y'aroanl'
agĕnda imbwedi isâzyĕ sĕ, nl' ayi-
nginl' agĕnda gw'aguge mĕ, nl'a-
vung' eganlo go Jeruselĕm, vanga-
nle o *vegagi* g'om̃âri gore wao.
12 Tâtâ o ponla go ntyugu y'oŋwâ-
ngiâ go ntyugu y'aroenlĕ ogĕnda;
ge nlâ wĕ jenl'igev̄a gor' awa wi
Juda go ntyugu y' ijilizi sao; ge
nlâ wĕ kamba nl'ekale go ntyugu
y'azyile.
13 O tâ j*i*nginla gw'iguge nyi
mângi yam go ntyugu y'azyile mao;
iñ, o tâ ponla gw'ikâmbizo sao go
ntyugu yi njuke yao, nlâ kot'agu-
mbi mao go ntyugu y'azyile mao.
14 Nlâ wĕ k*u*manla gw'amaraka-
nlo m'impânlâ go tenla mângi wa-
veri; nlâ wĕ pinla wao w'ariganli,
gore yĕ go ntyugu y'azyile.
15 Kânde ntyugu yi Jehova yi
re piĕrĕ gor' anlângâ modu: ga
nta re wĕ denda pa, yenlâ be de-
ndinlo wĕ: ipi sâ si be fwinlia
gw'ewonjo zâmĕ.
16 Kânde ga nta re nluĕ jânga
pa go nombi yam y'orunda, *yenlâ*
be jângag' anlângâ pĕkĕpĕkĕ; iñ,
wi be jânga, kâ wao mĕnla, kâ
wao doanla ga nta re wi d*o*anla
nli m̃âri.
17 Ndo go nomba yi Zaiŏn be
doanl' idandunlo, gogo be doanl'
orunda; nli nago yi Jekâb yi be
niv'ijigi sao.
18 Nago yi Jekâb yi be doanl'
ogonli, nli nago yi Josĕf s'ibami-
nla, kâ nago yi Isâ ekumu, wi be
bakiza gore wao, ayiliza wao; kâ
ar*i*ganl' oma go nago yi Isâ; kâ-
nde Jehova are bulia pa.
19 Nla *wao* w'olomba wi be nlive
nomba yi Isâ; nla *wao* w'odĕdĕ
y'Ifilistins: kâ wao niva itov̄e si
Ifram, nl'itov̄e si Semeria: Bĕnjĕ-
min e be nlive Giliĕd.
20 Nl'imbwedi s'imbĕli sinlâ s'a-
wa wi Isreĕl, wi be nlive mângi
Kenenait, vanganle go Zerĕfati;
nl'imbwedi si Jeruselĕm, si *re* go
Sĕfarad, si be nliv'inkala s'olomba
21 Nl'izyunge yi be bia go nomba
yi Zaiŏn go jĕkĕlie nomba yi Isâ;
nl'inlângâ nyi be doanla nyi Je-
hova.

JONA.

EWONJO I.

1 Vĕnlâ igamba nyi Jehova ny'a-
v̄ienli gore Jona y'oŋwa wi Ami-
tai, inlĕ,
2 Gumanla, gĕnda go Niniva,
nka mpolo mĕyâ, kâ tonginla yo;
kânde ibe sao s'apandi gore miĕ.
3 Ndo Jona agumanli go fanga

go Tarsis avila g'ozyo wi Jehova,
nl'azuminla go Jŏppa; nl'alĕngiĕ
owatanga wi kĕnda go Tarsis: ye-
nlâ avenliĕ ipa s'ogĕndâ, nl'azumi-
nla go wo, go kĕnda nla wao go
Tarsis avila g'ozyo wi Jehova.
4 ¶ Ndo Jehova arom̃i ompung'
ompolo go mbenle, nl'aroenl' ogul'
ompolo go mbenle, yenlâ owatanga
w'aroenli go jila.
5 Arienli mângi owatanga, aro-
ng' omedu gor' anyambiĕ yĕ, aṽal'
igumba ny'*avegagi* g'owatanga go
mbenle go javuria *yĕ* nla wao. Ndo
Jona aluo asuminli g'ompulungu
w'owatanga; anlanla bu, antyâvi-
nlâ ampolo.
6 Yenlâ aṽienli ngâwĕ y'owata-
nga gore yĕ, awulinliĕ 'nlĕ, o pivia
sĕ, awĕ onlanlisi? nlângwa, ṽeli'
Anyambiĕ yâ, vendetua Anyambiĕ
e be pikilia zuĕ, kâ zu'ay*u*wa.
7 Awuli' omedu gor' oganganlo
wĕ 'nlĕ, oviro, azuĕ pung' eganlo,
kâ zuĕ mie ntinla ya mande yi *re*
njuke yinlâ gore zuĕ. Nl'avungi
wao eganlo, nl'agwenl' eganlo gore
Jona.
8 Be bulinlia wao yĕ inlĕ, Wu-
linlia zuĕ, kâkâlâ, ntinla y'omâ *re*
baga p'ibe sinlâ gore zuĕ; evilo zi
janjo ndâ ande? o pila gwĭ? inlâ-
ngâ nyâ mande? Anlagi wâ wa-
mande?
9 Nl'awulinliĕ wao 'nlĕ, miĕ oŋwâ
Hibru; mi tie Jehova, Anyambiĕ
y'orowa, y'avangi ntyuṽa, nli *ntye*
yakaka.
10 Nl'arienl' anlom̃e nl'itia sipolo,
awulinliĕ inlĕ, o re denda p'osaon
winlâ sĕ? kânde anlom̃e w'amienli
inlĕ, aṽangi avila g'ozyo wi Jehova,
kâ aluo abulinli wao.
11 ¶ Be bulinlia wao yĕ inlĕ,
Azuĕ ga lendâ sĕ, kâ mbenle di-
mbinla zuĕ odĕmbĕ? kânde mbe-
nle y'abendi viaganlo nl'aroenli isi-
nga sipolo s'ogula.
12 Nl'awulinliĕ wao 'nlĕ, Wânga-
nli miĕ, kâ falanli miĕ go ntyuṽa;
kâ mbenle dimbinl' odĕmbĕ gore
nluĕ: kânde mi avoro 'ulĕ ogul'
ompolo winlâ wi *re* gore nluĕ g'o-
ŋwanji wami.
13 Ndo anlom̃e w'anlugi polo go
bag' owatanga go ntye; ndo wi j*a*-
lia; kânde mbenle y'aṽendi, nl'a-
zing' ogula gore wao.
14 Yenlâ arongi wao gore Jehova,
awulia 'nlĕ, Jehova kâkâlâ ar*i*ga
zuĕ juwa gw'em̃ĕnlâ z'oma winlâ,
az*á*ziza zuĕ ntyinla y'ogara fâ: kâ-
ndẹ awĕ Jehova o re denda pa
ntândinli yâ.
15 Yenlâ awângi wao Jona, awalĕ
go mbenle, nl'arigi mbenle benda.
16 Arienli anlaga Jehova polo,
ayiri wao ijirinya gore Jehova, ava-
nganl' impanganlo.
17 ¶ Ndo Jehova aluo akekizi
eṽĕrĕ evolo go mĕnle Jona. Nl'a-
vegagi Jona gw'iwumu ny'eṽĕrĕ
ntyugu ntyaro nl'igwĕr' iraro.

EWONJO II.

1 Nl'agwenli Jona Jehova Anya-
mbiĕ yĕ inkâlâ avila gw'iwuma
ny' eṽĕrĕ,
2 Awulia inlĕ, mi arongi ntinla
nl'azyingo mam gore Jehova, ayâ-
ginlo yĕ miĕ; avila go gare y'ilombo
mi arongi, *nl'*ayâgâ wĕ inyoi nyam.
3 Kânde o re fala pa miĕ g'orânga,
go garegare yi mbenle; intonda s'a-
vingwavingwi miĕ: antombinli mâ
nl'ikevi yâ yodu y'anlâganli miĕ.
4 Nl'awuli miĕ inlĕ, mi are falo pa
avila gw'antyâ mâ; vanga nlânlâ
m'be fâ ponla go nago yâ y'orunda.
5 Anlingo m'avingwavingwi miĕ,
vanganle gw'inlinla: orânga w'a-
nlâgi miĕ vingovingo, inkunlagunla
sa gor' ewonjo zam.
6 Mi azuminli gw'intye s'iromba;
ntye nl'igoro yĕ y'agombinli miĕ
go kânlakâ; vanga nlânlâ o re baga

p'em̃ĕnlâ zam avila gw'ibânla, Jehova Anyambiĕ yami.

7 Gw'agwenl' inlinli nyam oge go gare yam, mi ayonginli Jehova: nl'inkâlâ sam s'ayinginli gore wĕ, go nag'wâ y'orunda.

8 Wao wi penjavenj' isaon y'inoka, wi fale nkĕngâ yaomĕ.

9 Ndo m'be jir'inya gore wĕ nl'inyoi nyi p'akev̄a; m'be pe *eza* zi re miĕ panganla pa. Isunginla si re gore Jehova.

10 ¶ Agambi Jehova nl'ev̄ĕrĕ, nl'arovi zo Jona go *ntye* yakaka.

EWONJO III.

1 Nl'av̄ienl' igamba nyi Jehova gore Jona nyângâ y'imbanli, inlĕ,

2 Gumanla, gĕnda go Nineva nka mpolo mĕyânlâ, agambinla yo ikambinla si sombia miĕ wĕ.

3 Yenlâ agumanli Jona, agĕnda go Nineva, ga nta r'igamba nyi Jehova. Nineva avegagi nka mpolo mĕ y'ogĕndâ wi ntyugu ntyaro.

4 Nl'avakili Jona go jinginla go nkala ogĕndâ wi ntyugu mâri, nlarongiĕ, inlĕ, Atiganl' agomi m'intyugu anlai, gambĕnlĕ Nineva ajilizo.

5 Yenlâ ayiviri mângi Nineva ayivira Anyambiĕ, nl'av̄ang' epengesonge, awâr' onlamb' onlâmbĕ, avila gor' omâ mpolo mĕ agĕnda gor' oŋwango mĕ gore wao.

6 Kânde igamba ny'av̄ienli gor' oga wi Nineva, kâ yĕ kumanl' avila gw'eki zĕ, alimbinl' onlambi wĕ, avug' *okuwĕmĕ* nl'onlamb' onlâmbĕ, aloanla tu g'ombu.

7 Nl'agambizĕ *nyo* go kerizo go Nineva yodu, nl'ivanga ny'oga nli nlam̃i yĕ, inlĕ, Ar*i*g' oma ge nyama, ipa, ge olemba, demb' ezâma: ar*i*ga wao nya, ge jâng anlingo.

8 Nd' oma nli nyama ga vugo nl'onlamb' onlâmbĕ, aronga nli ngulu gor' Anyambiĕ: iñ, wi ga v̄ize omedu avila go mpanli yĕ mbe, nl'avila go mbao yi *re* gw'agâ mao.

9 Mande o re kâ bulia *vendetu'* Anyambiĕ kâ fwiza nl' agalunla, nl'alubua avila gw'egunlu zĕ z'ereria, inlĕ, azu' avera.

10 Nl'ayenl' Anyambiĕ ijanji sao, inlĕ, wa fwizi avila go mpânlâ yao mbe; nl'agalunli Anyambiĕ avila gw'ibe s'awulio ndĕ inlĕ, e be dendinla wao; kâ yĕ av*á* denda so nyĕnlĕ.

EWONJO IV.

1 Nd'osaon w'av̄endizi Jona mbendizi mbe, nl'av̄endiĕ egunlu evolo.

2 Nl'agambinlĕ gore Jehova, nl'awulia 'nlĕ, kâkâlâ Jehova, nyinlâ nyi pegag' igambi nyam, gw'aluo miĕ go ntye yam? Yenlâ avâ fangi miĕ go Tarsis: kânde mi amienli 'nlĕ, awĕ Anyambiĕ y'ikĕsyi, nl'iposinla, sile benda, nli nkĕngâ mpolo, nl'ikalua avila gw'ibe.

3 Yenlâ sambo, Rera, kâkâlâ romb' em̃ĕnlâ zam avila gore miĕ; kânde *re* mbia gore miĕ go juwa viaganlo nli doanla bâ.

4 Be bulie Jehova 'nlĕ, O denda mbiambiĕ go benda?

5 Nl'agâgwi Jona avila go nka mpolo, aloanla g'ozamba wi tângwa nli nkombe go nkala, nl'anlogiĕ v̄âv̄â okanja, nl'aloanliĕ gogo zoli gw'iviri, go jenla nte be toa go nkala.

6 Jehova Anyambiĕ avangi mbambi, avanga *yo* panda gore Jona, go doanl'iviri gw'ewonjo zĕ, go sunginlĕ avila gw'ekĕv̄i zĕ. Ayenli Jona igev̄' ivolo g'oŋwanja wi mbambi.

7 Ndo Anyambiĕ agekizi ogu gw'arângwi nkombe ibang' im̃âri, awole mbambi kâ yo juwa.

8 Nl'aroenli gw'arângwi nkombe, Anyambiĕ agekiz' ompung' oyâle wi bolo; nl'awoli nkombe gw'e-

wonjo zi Jona, agw'oge, nl'avelĕ
juwa, awulia 'nlĕ, *re* mbia gore miĕ
go juwa viaganlo nli doanla bâ.
9 Nl'awulinli Anyambiĕ Jona inlĕ,
O denda mbiambiĕ go benda g'oŋwa-
nja wi mbambi? Nl'awuliĕ 'nlĕ, mi
denda mbiambiĕ go benda, *vanganle*
go juwa.
10 Nl'awuli Jehova 'nlĕ, o re po-
ginla pe mbambi, yi re wĕ o pa
*ja*njinla yo, ge pomiza yo; y'avom̃i
g'ogwera, nl'avera g'ogwera.
11 Mi azye nli ngulu yi tige Nine-
va, nka mpolo mĕyânlâ, yi re viaga-
nlo nli nkama nl'agomi mi ntâzen
ambanli m'anlaga wi re w'am*i*e ogâ
nlom̃iĕ, ge onyantwĕ, nla *ke* vugi-
nlia yenge.

MAIKA.

EWONJO I.

1 Igamba nyi Jehova ny' av̄ienli
gore Maika yi Morastyait, gwi'-
ntyugu si Jotham, Ehaz, nli Hĕzi-
kaya aga wi Juda, ny'ayenlio ndĕ
g'oŋwanja wi Semeria nli Jeruse-
lĕm.
2 Yâgânli, anlaga waodu; voganli-
onli ntye, nl' ibunla sa yo: Jehova
Anyambiĕ e ga loanl' oyenli g'o-
ŋwanji wanli, Jehova avila go nag'
wĕ y'orunda.
3 Kânde vonla, Jehova e kâgwa
avila go mboriĕ, e be suminla, ayara
go wogo londui yi ntye.
4 Nl'inomba si be janginlio g'odo-
longo wĕ, nl'idĕdĕ yi be janginlia
g'eponga g'ogonli, g'anlingo mi jiro
go mbora y'ololov̄a.
5 Kânde isaon yinlâ yodu yi re
g'oŋwanja w'ipava si Jekâb, nla
g'oŋwanja w'ibe si nago yi Isreĕl.
Ipava si Jekâb ande? arange Seme-
ria? wogo londui yi Juda ande?
Aranga Jeruselĕm?
6 Sambo m'be pange Semeria g'o-
kondo w'orove, nla g'owângâ wi
ntyaga, nla m'be jira' ado ma yo
g'odĕdĕ, kâ miĕ bounli' azanga ma
yo.
7 Ikanla si panlo sa yo si be mâ-
gunlo si mbĕi, nl'ipa sa yo, si be
pezyo nl'ogonli, nl'ikanla sodu sa
yo m'be jiliza so: kânde e datiza *so*
nl'ipa s'ev̄ov̄e, nla si be fwinlia
gw'ipa s'ev̄ov̄e.
8 Sambo m'be denla nl' aronga;
m'be kĕnda tele nl'ovâzi; m'be tonga
g'imbâma, nli denla ga kuru.
9 Kânde evori zĕ z' ay*á*lie jingo;
kânde z'abienli go Juda; are bia pa
g'om̃pombanla w'anlagi wam, go
Jeruselĕm.
10 ¶ Ar*a*kilianli *yo* go Gath, al*e*nla-
nli du; go nago yi Afra, gaval' oku-
wâmĕ go ntyĕngĕ.
11 V̄iaganlanli anluĕ iloanla yi
Sâfa, nli ntyânli yâmĕ g'obue; ilo-
anla yi Zeanan yi b*i*a du gw'edingo
zi Bĕth-ezĕl; e be dĕnga gore nluĕ
mbora yi doanla.
12 Kânde iloanla yi Meroth y'ave-
nginli go mbia; ndo mbe y'azuminli
avila gore Jehova, g'ompombanla wi
Jeruselĕm.
13 Awĕ oloanla wi Låkis, gorinle
ntyonle go nkavala nĕge: ayĕ nl'i-
pakilia s'ibe gor' oŋwâ m̃anto wi
Zaiŏn: kânde ipava si Isreĕl s'alĕ-
ngio gore wĕ.
14 Yenlâ o be pe mpago go Morĕ-
syĕth-gath: inago si Akzib si *be*
doanl' inoka gor' aga wi Isreĕl.
15 Vanga nlânlâ, m'be bag' oyigisi
gore wĕ, Oloanla wi Morĕsya; e be
bia gw' Adâlam ivenda nyi Isreĕl.
16 Vang' ikanga, kâ tenl' itue, g'o-
ŋwanja w'awanliâ alĕle; vend' ika-

ng' inyâ ga ŋwanyânli; kânde w'a-
kĕndi simbwedi avila gore wĕ.

EWONJO II.

1 Azyile gore wao wi kenj' ibe,
ayanj' ibe gw' ado mao! ja owe-
nja w' ajenja, wi denda so, kânde
si re go ngulu y' agâ mao.
2 Wi tângiul' intyaga, awânga
so nli mbao; nl' inago, nl' awâ-
nga *so:* yenlâ pitakanla wao oma
nli nag'wĕ, vanganl' oma nl' ijigi
sĕ.
3 Sambo yenlâ bulie Jehova; vĕ-
nlâ mi bonde mondâ mbe go nago
yinlâ, yi re nluĕ ay*á*lie tombinl'
impele yanli; nlâ kanganla nl'
ekale: kând' egombe zinlâ zi *re*
eṽe.
4 Go ntyugu mĕyâ oma be kove
nkogo gore nluĕ, alenla edingo evo-
lo, awulia 'nlĕ, Azu' akwĕrio polo;
are kalunlia pa mbĕi y' anlagi
wam: are tomba pa yo gore miĕ
sĕ! nkegwaga are kera p' intyagi
sazyo.
5 Sambo o be doanla nl' oma o
be pung' ogulu nl' eganlo go nkâ-
ndâ yi Jehova.
6 Av*á*ganli, *bulia wao gore má-
ngi* pâga: wi be p*á*ginla wao, kâ
w' aw*á*nge ntyânli.
7 ¶ Awĕ *o fwelio* 'nlĕ, nago yi
Jekâb, inlinla nyi Jehova ny' akâ-
ngizo? sinlâ nl' ijanji sĕ? agambi
mam mi dende mbia gore yĕ o
kanganla gore?
8 Vanganle vâtĕvĕnlâ mângi am
wi re nângwa pa g' oloṽaloṽi:
anluĕ syorunl' onlamba nli ngâi
avila gore wao wi piaganla mbia-
mbiĕ g'anlaga wi bik' igâvi.
9 Anto w'anlagi wam wi re to-
mbo pa nluĕ avila gw' inago sao
imbia; avila gor' awanli wao anlu'
are tomba p' ivendi nyam go kâ-
nlakâ.
10 Gumanlanli, agĕndaga; kânde
yinlâ ga mbori *yanli* y'ijâwa: kâ-
nde yi re fevizo pa, yi be jiliza
nluĕ, vanganle nl' ijiliza sibe.
11 J'âm̃' akanganla nl' inlinla
nl' itemiza anloka, inlĕ, m' be
pâginlâ g'oŋwanja w'ivĕ nl'ijáng'
ijâle; vanganl' ayĕ be doanl' ová-
gisi wi mângi sinlâ.
12 Giligili m' be datiza, anluĕ du
Jekâb; Giligili m' be datize mbĕi
yi re tiganla pa yi Isreĕl; m' be
datiza wao ta g' adâmbe mi Bozra,
g'olemba go gare y' ogombi wao:
wi be pange nyângâlĕ mpolo g'
oŋwanja wi *mbunli y'* anlaga.
13 Ogwĕrisi e panda g' obosyo
yao: wi re syazyo pa, aviaganla
g' ompombanla, nl'agâgwa nla wo;
nl'ogi wao e be piaganla g' obosyo
yao, nli Jehova go wonjo yao.

EWONJO III.

1 Nl' awuli miĕ 'nlĕ, Yâgânli, kâ-
kâlânli, Anluĕ wonjo yi Jekŏb nl'
anlu' injaliĕ si nago yi Isreĕl; Zye'
gore nluĕ go m' ijĕkĕlia?
2 Wi numbe mbia, arânde mbe;
wi jokunle bandi yao avila gw'
ikui yao, nl' izyonle avila go pi
yao;
3 Wi nya kĕ ozyonle w' anlagi
wam, nl' aromb' ebanda avila gw'
ikui yao; kâ wao mâgunle pi yao,
arenla yo simbĕi, ga go ntyuanla,
nla g'ozyonle go ntyuanla mpolo.
4 Wi be tonginle Jihova, ndo e
be j*á*ginlo wao: e be jumbunl' ozyo
wĕ avila gore wao gw' egombe mĕ;
ga nt' are wao dendinla p' ikui yao
mbe gw' ijanji sao.
5 ¶ Yenlâ bulie Jihova g' oŋwa-
nja w' ivâgisi yi pange mângi
yam fwema, wi nom̃a nl' anâ mao,
aronga 'nlĕ, Am̃ĕnjĕ; nl' ayĕ o re
e fela gw' agwanli mao, wi ke-
kiza vanganl' igâvi gore yĕ.
6 Sambo ogwĕra wi be doanla
gore nluĕ, kâ nluĕ ayenle nyili-

nlo; be doanle mpiri gore nluĕ,
kâ nlu av*á*ga; nkombe yi be po-
swa gor' ivâgisi, nl' owenja wi be
doanle mpiri gore wao.

7 Egombe mĕ ivâgisi yi be jenle
ntyânli, nli mângi wi jen' inyili-
nlo wi be saya: iñ, waodu wi be
pug' inlumbu yao; kânde zyele
sijivira gor' Anyambiĕ.

8 ¶ Ndo rĕti mi are ralie nli
ngulu nl' Inlinla nyi Jihova, nla
y' ijĕkĕlia, nla yi ngulu, go taki-
lia gore Jekâb ipavi sĕ, nla gore
Isreĕl ibe sĕ.

9 Yâgânli *osaon* winlâ, kâkâ-
lâanli, anluĕ wonjo yi nago yi Je-
kâb, nl'injaliĕ si nago yi Isreĕl,
wi bik' ijĕkĕlia azapil' orĕti wodu.

10 Wi nloge Zaiŏn nli ntyinla,
nli Jeruselĕm nl' ipava.

11 Wonjo ya yo wi jĕkĕlia go
dĕnge yâma, nl' iminisĕ si nĕnja
gw' ipa, nl' ivâgisi ya yo wi pâga
gw' anliva: ndo wi jĕzya gore Je-
hova, awulia 'nlĕ, Jehova azye nl'
azuĕ? zye ibe si be bia gore zuĕ.

12 Sambo Zaiŏn yi be tumbo *ga*
ntyaga gw' inyangi nyanli, nli Je-
ruselĕm be kalu' ikondo, nli no-
mba yi nago, ga wogo londui y'
iga.

EWONJO IV.

1 Ndo be toa gw'intyugu inuu-
nla inlĕ, nomba yi nago yi Jehova
yi be doanlizo go ntyai y' inomba,
yi be pendio viaganlo nli sado-
mba; nl'anlaga wi be pava go yo.

2 Nl' anlângâ amenge mi be bia,
awulia nlĕ, Oviroanli, azuĕ ga va-
ndenli go nomba yi Jehova, nla
go nago y' Anyambiĕ yi Jekâb;
kâ yĕ nĕnja zuĕ impanli sĕ, kâ
zuĕ kanganla gw' impânlâ sĕ: kâ-
nde ivanga nyi be kâgwa go
Zaiŏn, nl' igamba nyi Jehova avi-
la go Jeruselĕm.

3 E be jĕkĕlia go gare y' anlag'
awenge arevunl' anlângâ mingulu
mabo: wi be tunl' ikwari yao
gw' imianga yi tumbe ntye, nl'a-
gângi mao gw' imianga yi tenle
rere: inlângâ nyi be tombinl'
okwara gw' inlângâ, nla wi be fâ
nĕng' igâṽi nyĕnlĕ.

4 Ndo wi be doanla tu omedu
g' odolongo w' ogâli wĕ, nla g'odo-
longo w' erere zĕ zi mponde: zye-
le oma o be tieza *wao:* kânde
ogwanla wi Jehova yi mbĕli are
kamba pa yo.

5 Kânde anlaga waodu wi be
kanganla omedu gw' ina ny' Anya-
mbiĕ yĕ, nl' azuĕ be kanganlaga
gw' ina nyi Jehova Anyambiĕ ya-
zyo go kânlakâ.

6 Go ntyugu mĕyâ bulie Jehova,
m' be datizĕ o tĕngunla, m' be ku-
minliĕ o re tombo pa, nl'ayĕ o re
miĕ jenliza p' azyingo.

7 M' be pangĕ o tĕngunla mbĕi
y' ariganle, nl'ayĕ o re falo pa bo
inlângâ nyingulu: kâ Jehova pa-
nginla wao go nomba yi Zaiŏn
avila vĕnlâ, vanganle go kânlakâ.

8 ¶ Nl'awĕ, nago njâle y'ole-
mba, mbora njâle y' oŋwâ m̃a-
nto wi Zaiŏn, gore wĕ be bia va-
nganl' ipanginl' idonga; inlângâ
nyi be bia gor' oŋwâ m̃anto wi
Jeruselĕm.

9 Vŏnlâ ezande zi tongâ nli ngu-
lu? zyel' oga gore wĕ? owondisi
wâ w'imondâ ajuwi? kânde inka-
zya si re kotâ pa g' om̃anto o re
nl' isyângâ.

10 Loa' nli nkazya ayanja go ja-
nla, Oŋwâ m̃antŏ wi Zaiŏn, egâ-
lanli g' om̃anto o re nl' isyângâ;
kânde vĕnlâ o be kâgwa avila go
nka mpolo, nl'aloanla g' orove, o
be kĕndâ *vanganle* go Babylŏn;
ṽâṽâ o be sunginlo; ṽâṽâ Jehova
be dandunlâ avila gw' agâ m' ilo-
ṽaloṽi yanli.

11 ¶ Vĕnlâ kĕ anlângâ amenge
mi re datanla pa gore wĕ, wi bu-

lia inlĕ, e ga ṽevizo, antyâ mazyo
mi ga vonle go *Z*aiŏn.
12 Ndo wi pa mia ipikilia, si Je-
hova, nlâ kotiza wao imondâ sĕ:
kânde e be kuminlia wao g'ata go
ndĕkĕ.
13 Gumanla kâ tula, Oŋwâ-m̃a-
nto wi Zaiŏn; kânde m' be pange
mengo yâ oŋwanga, m'be pang'
impândâ sâ si nyĕnliĕ: kâ tula
anlag' awenge simbĕi: kâ miĕ pa-
ng' inyenli sao orunda gore Jeho-
va, nl'agumbi mao gore Jehova yi
ntye yodu.

EWONJO V.

1 Vĕnlâ latizanl' ikui yanlimĕ
go sinkândâ, Oŋwâ-m̃anto wi nkâ-
ndâ: are kombinla pa zuĕ: wi be
bol' oyĕkĕli w' Isreĕl nli nkâgu
gw' iwugu.
2 Ndo awĕ, Bĕth-lehĕm Ifrata,
v*anganl'* o doanl' oŋwango gw'i-
ntâzen si Juda, avila gore wĕ be
biĕ gore miĕ, *o be* doanl' ovangi-
nli gore Isreĕl; o re nl'ikâgwi sĕ
avila gw' alonga, go kânlakâ.
3 Ndo e be tiga wao diĕnga, kao
gw' egombe *zi* be janlĕ o sĕl' isyâ-
ngâ: gambĕnlĕ mbĕi y'ariganli y'a-
wângiĕ wi be fwinlia gor' awa wi
Isreĕl.
4 ¶ Nla e be kumanla anyeza go
ngulu yi Jehova, g' onjĕlĕnjĕlĕ w'i-
na nyi Jehova Anyambiĕ yĕ; kâ
wao doanla: kânde vĕnlâ e be
doanl' ompolo gw' intyai si ntye.
5 Nl' *oma* winlâ ayĕ be doanl'
am̃ĕnje go be bia mângi w' Asyi-
ria go ntye yazyo: nla go be jarĕ
gw' inago sazyo impolo: gambĕ-
nlĕ azuĕ be nângunlia gore yĕ
ivenjavenji y'adâmbe orâgenlo, nl'
anlag' avolo enlanlai.
6 Kâ wao jilize ntye y' Asyiria
nl' okwara, nli ntye yi Nimrâd
gw' ijinginla sa yo: yenlâ e be
sunginla *zuĕ* avila gw' Asyirian,
go be biĕ go ntye yazyo, nla go
be jarĕ ikombinli sazyo.
7 Nli mbĕi y'ariganli gore Jekâb
yi be doanla go garegare y' anlag'
awenge, g' ompĕmbĕ avila gore Je-
hova, ga ningo gw'amanli, yi re
nkândĕ y'avenginl' oma, y' ave-
nginl' awa w'anlom̃e.
8 ¶ Nli mbĕi y' ariganli gore
Jekâb yi be doanla gor' Anlângâ
go gare y' anlag' awenge, ga njĕ-
gâ go gare y' inyama s' iga, g'
oŋwâ njĕgâ go gare y' ilemba y'
adâmbe: yi re go piaganlĕ e jara
asazunla simbĕi, nla zyel' omâ o
re kâ sunginla.
9 Ogâ wâ wi be tombinlo gor'
iloṽaloṽi yâ, nl' iloṽaloṽi yâ yo-
du yi be tenlo.
10 Nle be toa go ntyugu mĕyâ,
bulie Jehova, inlĕ, m'be tenl' inka-
vali sâ avila go gare yâ, m' be
jiliz' intyonle sâ:
11 Nla m' be tenl' inkal' impolo
si ntye yâ, asyaz' imbor' injâli sâ
sodu:
12 Nla m' be tenl' amembame-
mba avila g' ogâ wâ; kâ aṽâ
doanla nyĕnlĕ nli mângi pâga.
13 M' be tenla kĕ ikanli sâ si
mpanlago, nl' ikanli sâ s' agore avi-
la gore wĕ; kâ aṽâ s*a*vinlag' ija-
nja s'agâ mâ.
14 M' be todunl' igi nyâ avila
go gare yâ; yenlâ m' be jiliz'
inkali sâ impolo.
15 M' be fwinlize ngâkâ nl'
egunlu, nl' ibenda gor' anlângâ,
onlângâ re wi pa j*á*gâ nli m̃âri.

EWONJO VI.

1 Yâgânli vĕnlâ nte bulie Jeho-
va; Gumanlanli, zyâzyanle nl'i-
nomba, sadomba yi ga yâgâ inyoi
nyâ.
2 Yâgânli, inomba, ozyâzyâ wi
Jehova, nl'anluĕ azang' ayâle mi
ntye; kânde Jehova are nl'ozyâzyâ

nli mângi yĕ, kâ ye sâzya nli
Isreĕl.
3 Anlagi wami, mi are dendinla
pa nluĕ ande? mi are jasiza pa nluĕ
nl'ande? rakilia atakwĕ gore miĕ.
4 Kândenlĕ, mi av̄agiâ avila go
ntye yi Ijipt; alandunlâ avila go
nago y'inyongo; nl'agĕndizi miĕ
g'obosyo yâ Mosĕs, nli Aarân, nli
Miriam.
5 Anlagi wam, yonginlianli vĕ-
nlâ ga nt' awondi Belak y'oga wi
Moab mondâ, nt' ayiviri Beleam y'o-
ŋwa wi Biâr avila go Syitim go
Gilgal; kâ nluĕ mi'orĕti wi Jehova.
6 ¶ M'be bia nl'ande gore Jehova,
nl'alĕmbia g'ozyo w'Anyambiĕ mpo-
lo? mi g'av̄iage gore yĕ nl'ijirinya
sipezyo, nl'awâ nyare w'ompum̃'
om̃âri?
7 Jehova be tândio nl'intâzen
s'adâmbe anlom̃e, mbĕ igomi ny'i-
ntâzen ny'ilâvi y'agali? mi ga ve
njaliĕ yam *gw'*ipavi sam, ilonda
y'oku'wam *gw'* ibe s'inlinli nyam?
8 Are tuminliâ pa oma nt'are
mbia; Jehova e bambia ande gore
wĕ, kao go dend'ogore, go tânde
nkĕngâ, nl'aganganla nl'okendeke-
nde nl'Anyambiĕ yâ?
9 Inyoi nyi Jehova nyi tonga go
nka-mpolo, nl'*oma w'*imia e be je-
nl'ini nyâ: yâgâ nkâgu, nl'oma o re
dov̄ia pa yo.
10 ¶ Igumba ny'arĕgâ nyi pa re
go nago y'av̄e, nl'egĕnlizo z'egânga
zi biko?
11 Mi ga range wao nkĕrĕ wi re
nl'idodo y'inoka, nl'ipuka s'ite-
miza?
12 Kânde nlam̃i ya yo yi re ralie
nli mbao, nl'iloanla ya yo yi re ka-
mba p'inoka, nl'inlĕm̃ĕ yao yi re
nl'itemiza gw'agwanli mao.
13 Sambo m'be jâgizâ kĕ nli bolâ,
nli pangâ ewoga g'oŋwanja w'ibe
sâ.
14 O be nya, ndo o be jora; nl'i-
posyunlo sâ si *be doanla* go gare
yâ; o be kota, ndo o be *su*nginla;
nl'eza zi be sunginlo ndâ m'be pa
z'okwara.
15 O be bĕnla, ndo o be t*e*nla; o
be jar'ilonda, ndo o be s*a*g'agali;
nl'ivĕ ny'onligi, ndo o be j*á*ng'ivĕ.
16 Kânde intyale si Omri si pe-
njavenjo, nl'ijanja si nago yi Ehab
sodu, nl'anluĕ kanganla gw'imondâ
sao: kâ miĕ pangâ ewoga, nl'iloa-
nla ya yo si syĕlio: yenlâ m'be
toanlia nluĕ ntyânli y'anlagi wam.

EWONJO VII.

1 Azyile gore miĕ! kânde mi are
g'idatiza s'ilonda ntyanja, g'idatiza
s'ilonda y'atiganla go ntyaga y'o-
gâli: zyel'akataka mi nyo: inlinli
nyam ny'ajongunl' ilond' ilonga iwâ-
nde.
2 Omâ mbia ajuwi avila go ntye;
nla zyel' ogore gor'anlaga: waodu
wi syâta go ntyinla; wi but' omedu
oŋwângiĕ nl'isyinga.
3 ¶ Inlĕ, wi ga lend' ibe nl'agâ
ambanli polo, enlam̃i e bambia,
nl'oyĕkĕli e *bambia* gw'ipa; nl'*omâ*
mpolo e kâgunl' ibe s'orĕmi wĕ;
yenlâ pinga wao so.
4 Omâ mbia mĕ gore wao, are
g'irĕndĕ: ogore mĕ are *itua viaga-
nlo* nl'ogomba w'arĕndĕ; ntyugu
y'ovenginli yâ nl'ibali sâ, yi bia;
vĕnlâ be doanl' isum̃akete sao.
5 ¶ Av*e*kilie ndego, av*e*l' ibekelia
gor' orevi: venjavenj' agugi m'o-
gwanli wâ, avila gore yĕ o nanla
g'ontonlo yâ.
6 Kânde oŋwanla e pĕdie rere,
oŋwâ m̃anto e kumanla go sire ngi
yĕ, om̃anto jomba e sire ngwĕ
y'onlom̃e; ilov̄alov̄i y'oma *nle*, mâ-
ngi yi nag' wĕmĕ.
7 Yenlâ m'be ponla gore Jehova;
m'be penginla gor' Anyambiĕ y'i-
sunginli sami; Anyambiĕ yam e
be jâgi͜lo miĕ.

8 ¶ Ayenl' igeva gore miĕ, oloṽa-
loṽi wami; jâ mi akwa, m'be nâ-
ŋgwa; jâ mi adoanla go mpiri, Je-
hova be doanl' ozange wam.
9 M'be sindinl' egunlu zi Jehova,
kânde mi are janja p'ibe gore yĕ,
kao asyâz' ozyâzyâ wam, alend'
ijĕkĕlia gore miĕ: e be baga miĕ
g'ozange, kâ miĕ jenl' orĕti wĕ.
10 Gambĕnlĕ *ayĕ o re* oloṽaloṽi
wam e be jenla, nli ntyânli yi be
pugĕ o wulinli miĕ 'nlĕ, Jehova
Anyambiĕ yâ are gwĭ? antyâ mami
mi be jenlĕ: vĕnlâ e be jaro g'o-
mbânla w'igala.
11 *Go* ntyugu yi be nogo ikombi
sâ, *go* ntyugu mĕ ozombio wi be
tombo bo.
12 *Go* ntyugu mĕ *kĕ* e be bia gore
wĕ vanganle gw' Asyiria; nl'avila
gw'inkal' injâle, nl'*avila* go nago
njâle, vanganle g'olâṽi, nl'avila go
ntyua agĕnda go ntyua, nl'*avila* go
nomba agĕnda go nomba.
13 Ndo ntye yi be doanl' ewoga
g'oŋwanji wao wi doanla go yo,
v'ilonda y'ijanji sao.
14 ¶ Nyez' anlagi wâ nli nkâgu
yâ, olemba w'ijigi sâ, wi doanl'
anka *gw*'iga, go gare yi Kamĕl: wi
ga nye go Besyan nla go Giliĕd, ga
gw'intyugu s'alonga.
15 Egâlanli z'intyugu s'ikâgwi sâ
avila go ntye y'Ijipt m'be tuminliĕ
isaon y'imamo.
16 ¶ Anlângâ mi be jenla azum̃'
akete go ngulu yao yodu: wi be
nunj' agwanli mao nl'agâ, aroi mao
mi be doanle mpoge.
17 Wi be nlĕre ntyĕngĕ g'om̃a-
mba, wi be kâgwa avila gw'impo-
gonli yao g'ogu wi ntye: wi be tie
Jehova Anyambiĕ yazyo, aria g'o-
ŋwanji wâ.
18 Anyambiĕ mande egâlanli g'a-
wĕ, o nyez' ibe, nl'aviaganla nl'i-
pava si mbĕi y' ijigi sĕ? e *pig*' egu-
nlu zĕ go kânlakâ, kânde e tânde
nkĕngâ.
19 E be fâ fwiza, e be poginla zuĕ;
e be syonl'ipavi sazyo; o be fal' ibe
sao sodu g'orânga wi ntyua.
20 O be doanliz' orĕti gore Jekâb,
nli nkĕngâ gore Ebreham, y'arangio
ndâ oranga gor' irerĕ sazyo avila
gw'intyugu s'alonga.

NEŬM.

EWONJO I.

1 Iroanlo nyi Nineva. Ezango zi
nyilinlo yi Neŭm yi Elkosyait.
2 Anyambiĕ a*re* ŋandi, nla Je-
hova e fwinlize ngâkâ; Jehova e
fwinlize ngâkâ, a*re* nl'egunlu, Je-
hova e be fwinlize ngâkâ gor' ilo-
ṽaloṽi yĕ, avig' egunlu gor' iloṽa-
loṽi yĕ.
3 Jehova e sile benda, are nli
ngulu mpolo, e be *tig'ave* diĕnga
du: Jehova a*re* nli mpânlâ yĕ
gw'efizagĕngĕ nla g'ogula, nli vi-
ndi yo *nle* ntyĕngĕ y'intyozyo sĕ.
4 E sĕmbe mbenle, avanga yo
kaminla, yi kaminl'ilâṽi yodu: Be-
syan e kw'oge nli Kamĕl, nl'ipu-
njinla si Lĕbenŏn si kw'oge.
5 Inomba si syugazyugia gore yĕ,
nli sadomba yi janginlia, ntye yi
pezyo g'ozyo wĕ, iñ, ntye, nla wao-
du wi doanla go yo.
6 Mande o re kâ kumanla gw'e-
gunlu zĕ? nla mande o re kâ ku-
manla gw'ereria z'egunlu zĕ? egu-
nlu zĕ zi jiro g'ogonli, nl'ado mi
kakwa nl'ayĕ.
7 Jehova ar'ombia, nli mbora
njâle go ntyugu yi njuke; avoro
wao wi bekeliĕ.

8 Ndo nli ntonda yi povaga e be sulize mbora ya yo, nli mpiri yi be kâmbiz' iloṽaloṽi yĕ.

9 Ande zi bondo nluĕ imondâ imbe gore Jehova? e be suliza via! njuke yi be fâ nángwa nyângâ yi mbanli.

10 Kânde *wao* kenjo pa g'arĕndĕ, bângo pa *ga* yânga, wi be jilizo ga kumu yi re joma pa mbiambiĕ.

11 *R'omâri* kâgwa pa avila gore wĕ, o bond' imondâ imbe gore Jehova, owondisi w'imondâ simbe.

12 Yenlâ bulie Jehova; inlĕ, Vanganle *w'adoanla* kendekende, nl'awenge, yenlâ be tenlo wao, go be piaganlĕ gore wao. Vanga mi aduo ajenlizâ azyingo, m'be fâ jenlizâ mo nyĕnlĕ.

13 Kânde vĕnlâ m'be mâgunle mpangi yĕ gore wĕ, nl'arav' igoro yâ.

14 Nla Jehova are pa p'ivanga g'oŋwanji wâ, inlĕ, zyel' oma w'ini nyâ fâ bĕnlo: m'be tenl' oganla wi mpanlago, nl'oganla wi njirago avila go nago y'anyambiĕ sâ: m'be pang'oronginlo wâ; kânde o re feva pa polo.

15 Vonla gw'inomba intyozyo s'omâ bag' intyango imbia, si keriz'am̃ĕnje! Juda, venjavenj' intyago sâ, lend' impanganlo yâ: kânde aṽe wi be fâ piaganla gore wĕ; are tenlo pa via.

EWONJO II.

1 Ayĕ o jarunla simbĕi are panda pa g'ozyo wâ: venjavenj' imianga y'igâvi, ṽĕmbe mpânlâ, yâliz'oni *wá*, yâlize ngulu *yá* polo.

2 Kânde Jehova are kegunla p'ivenda nyi Jekâb, g'ivenda nyi Isreĕl: kânde mângi bonla wi re bonla pa wao, nl' awundakanla ampari mao m'igâli.

3 Nguṽa y'anlom̃e wĕ wi ngulu y'apangio tenlatenla, anlom̃e wa ṽembâ w'abândi g'angâla: intyonle si *be doanla* nl'ijo yi baminla go ntyugu y'ikekizi sĕ, nli rere yi fŭr yi be syugiazyugia polo.

4 Intyonle si be kĕnda nĕganĕga gw'agala, si be dokanla gw' impânlâ impolo: si be jenlanla g'ijo, si be pule mango g'anâmingwĕmbolo.

5 E be fâ tange vembi yĕ: wi be pom̃o nl'abaku gw'ikĕndi sao; wi be nĕgiza g'ogomba wa yo, nago y'izyâmbunlo yi be kekizo.

6 Aguge m'ilâvi mi be nungunlo, nli nago mpolo yi be sozwa

7 Nla Hŭzzab e be kĕndio mbwedi, e be bago, azyali mĕ mi be kĕndiĕ g'inyoi ny'ibembe, nyi bola gw' intonlo sao.

8 Ndo Nineva avila gw' alonga *are* g'eliṽa z'anlingo: ndo wi be fanga. *Wi be tonga* 'nle, Gumanla, gumanla; ndo be fwiz'oma go nyuma.

9 Wânganl' im̃anlo nyi syika yapupu nla yatenlatenla; kânde zyele ntyai gw'igumba, nl'ivenda avila go ya ṽia yodu.

10 Ar' orevo, nl'ewoga, nli mbundaki; nl'orĕma wi janginlia, nl'ampuva mi dukakanla, nli nkazya mpolo yi re g'ina yodu, nl'azyo mao modu mi jilanganla.

11 Iloanlo ny' iliŏn nyi *re* gwĭ, nl' inyenlo ny'awâ liŏn, liŏn yi re gwĭ, *vanganle* mbòra y'aganganlagi liŏn onlĕrâ, nl'oŋwanla wi liŏn, kâ *w'ariezo* nl'oma.

12 Liŏn y'asazunli simbĕi kwĕkwĕ gor' awanliĕ, nl'aviar' ogonga gwi liŏn nyanto yĕ, ayonliz' ompogonli wĕ nl'am̃anlo, nl'ibulungu yĕ nli ya yi sazunlo.

13 Vonla, mi *are* sirâ pa, bulie Jehova y'imbĕii, m' be pez' intyonle sĕ g'otutu, nl'okwara wi be jiliz' awa wi liŏn iwâ: m' be tenl'im̃anlo nyâ avila go ntye, nl'inyoi ny'iṽâṽi yâ nyi be fâ jáganlo nyĕnlĕ.

EWONJO III.

1 Azyile gore nka mpolo yi ntyi-
nla! yi *re* du ralie nl'inoka *nl'*i-
kwĕra; im̃anlo nyi d*u*bua;
2 Nyângâlĕ yi mpava, nli nyâ-
ngâlĕ y' intyonle, nl'ikĕnda s'inka-
vala, nl'idogwa s'intyonle.
3 Oma wi nkavala e tombinl'
okwar' oyâmbui nl'igânga ny'akĕ-
lakĕla: *re* nkândâ yi mângi re ju-
wa pa, nli bende yenge; zyele
ntyai yi bende *yao;* wi pom̃o nl'i-
baku go bende yao:
4 G'oŋwanja wi mbunli yi ba-
ndanliĕ y' ev̄ov̄e z'eranga, ngwĕ
y'amembamemba, o kol'anlângâ v̄â
ibandi sĕ, nl'inago v̄â ntyĕnli yĕ.
5 Vonla, mi sirâ, bulie Jeho-
va y'imbĕli; m' be bowunl' ingâi
sâ g'ozyo wâ, m'be tuminli' anlâ-
ngâ otele wâ, nl'ipanginla ntyânli
yâ.
6 M'be fala gore wĕ isĕkĕ si bi-
ko, avev̄izâ, m'be dov̄iâ eza zi je-
nlo.
7 Be toa, *nle* waodu wi ponlâ wi
be fanga avila gore wĕ, awulia
'nlĕ, Nineva ato' ewoga: mande
be denlĕ? gwenli be buta miĕ mâ-
ngi wi sindiâ?
8 O r' ombia viaganlo nli No-
Amon, o loanlagi gw'ilâvi, *y'ave-
gagi* anlingo vingovingo, mbora
njâle, nl'ogombi wĕ w' ado w' ave-
gagi avila go ntyua?
9 Ityiopia nli Ijipt w'*avegagi*
ngulu yĕ, *y'av̄egagi* ntyai fâ; Put
nli Lubim wao vegagi inlungunle
yâ.
10 Ndo aroanlio, agĕndi mbwedi;
awanliĕ arumbe w' awolio ba si-
mbĕi gw' agala modudu: nl'avu-
ngi wao ganlo gor' anlagi wĕ wi
dubo, nl'anlom̃e wĕ av̄olo w' ago-
rio nl'azyungakanlo.
11 Awĕ ke o be bângo; o be ju-
mbunlo, awĕ kĕ o be bute ngulu
g' oŋwanja w'ilov̄alov̄i.
12 Wogo yâ yâle yodu *yi be
doanla* ga rere yi fig nl'ifig si do-
nge bânda: ja s' asyugo, si poswa
g' ogwanla w'omâ nya so.
13 Vonla, anlagi wâ wi re go ga-
re yâ *re* anto: aguge mi ntye yâ
mi be nungunlo zange gor' ilo-
v̄alov̄i yâ: ogonli wi be ny' ibo sâ.
14 Veranl' anlingo gore mângi
re kombinla pa, yâlize wogo yâ yâ-
le; gĕnda gw' iwonlo, ayara nyo,
yâlize mbora yi pik' ibrik.
15 V̄âv̄â be jilizo wĕ nl'ogonli;
okwara wi be tenlâ, wi be nyâ
g'ogu w'ijiliza: wunliz' okuwâ
g'ogu w'ijiliza: wunliz' okuwâ g'i-
sakampazyo.
16 O re bunlia pe mângiâ w'ago-
lo g'igĕgĕnli y'orowa: ogu w'iji-
liza, wi pazanganla nl'alogwa.
17 Mângiâ wi bâr' ikorowa wi
re g' isakampazyo, nl'ingâwĕ sâ
g' isakampazyo impolo, yi syamb'
ilako gw' ikomba s' arĕndĕ go
ntyugu y' ife, *ndo* ja nkombe y'a-
tângwa gambĕ wi fanga, nli mbori
yao yi fâ m*i*o v̄â *re* wao.
18 Ivenjavenji yâ y'adâmbe yi
mĕga, oga w'Asyiria: nlam̃i yâ yi
be doanla *go ntyĕngĕ:* anlagi wâ
wi re pazanganla pa gw' inomba,
nla zye' oma o datiza wao.
19 Mbipi yâ yi zyele nli njingio;
evori zâ zi re ereria polo: wao
du wi jâgâ ntyaugo yâ wi be
bol'asyako gore wĕ: kânde wama-
nde wi re ibe sâ si p*i*aganla gore
ye pĕkĕpĕkĕ?

HEBAKŬK.

EWONJO I.

1 Iroanlo ny' ayenlio nle Heba-
kŭk y'ovâgisi.
2 Olingo sĕ wi be tonga miĕ Je-
hova, kâ wĕ o *yágâ*! *vanganle* to-
nga polo gore wĕ g'oŋwanja *wi*
mbao, kâ, o az*u*nginla!
3 Ezande zi tuminliâ miĕ ibe,
avanga *miĕ* jenl' ibangatio? kânde
ijiliza nli mbao yi *re* g'ozyo wam:
re wao wi kwez' edungu nli mbĕ-
lĕkĕ.
4 Yenlâ ivanga ny' ajeki, nl'ijĕ-
kĕlia si *ká*gunlio: kânde av̄e wi
kombinl' agore, yenlâ ijĕkĕlia s'ibe
si kâgwa.
5 ¶ Vonlanli gor' anlângâ, avi-
kilia polo, kâ mamanli: kânde
m'be janj' ev̄ilo gw'intyugu sanli,
zi re nlu' ay*i*vira, vanganle z'abu-
linlio *nluĕ*.
6 Kânde, vonla, mi anângunlia
Ikaldia, inlângâ nyi nonle inlĕge
mĕnyâ, nyi be piaganla g'ompu-
zyu wi ntye, go niv' aloanlo mi-
nganli *mi re* mi zye imao.
7 Wi r' ereria nl'idirio, ijĕkĕli
sao nl'ekale zao si pila gw'ikui
yaomĕ.
8 Inkavali sao si r'inĕga viaga-
nlo nl' injĕgâ, si r'ogasyo viaganlo
nl' inlim̃a yi nkolo: nli mângi yao
wi inkav̄ala wi be syambunl' ikui
yaomĕ, nli mângi yao w' inkavala
wi be bia avila go bo; wi be dogwa
ga ngwanyânli yi nĕga go nya.
9 Waodu wi be bia go mbao:
ikenja s'azyo mao si re g'obosyo,
kâ wao datiz' imbwedi ga ntyĕngĕ.
10 Wi be pĕdi' aga, nl' injaliĕ si
be doanla sipĕdio gore wao, wi be
syĕl' imbora singulu sodu; kânde
wi be kenje ntyĕngĕ awânga yo.
11 Gambĕnlĕ orĕmi *wĕ* wi be ka-
lua, kâ yĕ piaganla, av̄enda, *ave*
ngulu yinlâ gor' anyambiĕ yĕ.
12 ¶ Awĕ aranga avila go kâ-
nlakâ, Jehova Anyambiĕ yam, wa-
mi mĕ W' orunda? Azuĕ be *ju*-
wa. Jehova o re dov̄ia pa wao
gw' ijĕkĕlia; Anyambiĕ yi ngulu,
o re dov̄ia pa wao g' orevunlo.
13 *O re* nl'antyâ minkĕrĕ mĕ nla
go ponl' ibe, kâ ay*e*nl' ipava: osa-
on nde wi ponlo ndâ wao wi janj'
itemiza, nl' aloanla dâ jâg' omâ
mbe e jiliz' *omâ re* ombia viaganlo
nl'ayĕ?
14 Nl'avang' anlaga ga v̄ĕrĕ yi
mbenle, ga ya yi dandalanda *yi re*
yi zyele nl' omâ panginla yo?
15 Wi dura waodu nl' ilâv̄â, wi
kota wao nli mbuzyi yao, nl' agu-
minlia wao nl' elov̄i zao; yenlâ
wi jenle mbia nl'igev̄a.
16 Yenlâ wi jire ntyago go mbu-
zi yao, avezy' aka mi nkango gw'-
elov̄i zao; kânde mbĕi yao yi pâ-
ma nla zo, nl'inyi sao sijenge.
17 Sambo wi be sage mbuzi yao,
kâ w'*ar*ige jonl' anlângâ pĕkĕpĕkĕ?

EWONJO II.

1 M'be kumanla gw'ivenginlo
nyami, aloanla go mbora ndondui,
nla m'be penginla go jenla nte be
bulinliĕ miĕ, nla nte be jivira miĕ
jâgâ mi atevunlo.
2 Nl'ayivirio miĕ nle Jehova,
awulia 'nlĕ, Rĕnde nyilinlo, avanga
yo buebue gw'itavoro, inlĕ ayĕ o
tangunla e ga vule mango.
3 Kânde nyilinlo yi pa *re* gw'e-
gombe zi re teto pa, ndo go ntyai yi
be kamba, kâ s'anloka: vanganle
y'adinga, venginla yo; kânde yi bia
giligili, yi be d*i*nga.
4 Vonla, inlinli nyĕ *nyi* re tombi-

nlo pa nyi zyele gore go re yĕ: ndo
ogore wi be doanla nl'ibekeli sĕ.
5 ¶ Iñ kĕ, kande e pavaga nl'ivĕ,
ayĕ oma w'ekale, e do*a*nla go nkali
yĕ, o pendia ibeli sĕ g'ilombo, are
g'ijuwa, ay*á*lie jorizo, ndo e datiz'
anlângâ modu gore yĕ, aguminlia
anlaga waodu gore yĕ:
6 Winlâ waodu wi be kâmbinlĕ
egâmba, nli nkogo yi syĕlia gore yĕ,
nl' awulia 'nlĕ, Azyile gore yĕ o bu-
nlize ya *yi re yi* zyel' iyĕ! olingo
sĕ? nla gore yĕ o toanliz' okuwĕ
nl'iwonlo!
7 Wi be n*á*ngwa nĕganĕga, wao wi
be nom̃â, nl'anlângwa wi be syugâ,
kâ wĕ doanl' im̃anlo gore wao?
8 Kânde o re kwĕra p' anlângâ
amenge, mbĕi y'anlaga yi re tiga-
nla pa wi be kwĕrâ; g'oŋwanja wi
ntyinla y'anlaga, nla g'*onwanja* wi
mbao yi ntye, nla go nka-mpolo,
nla waodu wi doanla go go.
9 ¶ Azyile gore yĕ o jenle ŋandi
y' ibe go nag' wĕ, nle e be dov̄' iku-
ndu nyĕ gw'igonlo, kâ yĕ sunginlo
avila go ngulu y' ibe!
10 O re bondinla pe ntyânli go
nag' wâ nl' itenl' anlag' awenge,
nl'ayanjinl' inlinli nyâ mbe.
11 Kânde ido nyi be tonga avila
g'ozira, nl'enlom̃iĕ avila go ntimbe
kĕ zi be jivira.
12 ¶ Azyile gore yĕ o noge nkala
nli ntyinla, nl'aloanlize nka-mpolo
nl'ipava!
13 Vonlanli, arange ndaga yi Je-
hova y'imbĕli, inle, anlaga wi ga
yanje v̄anganle g'ogonli, nl'anlaga
wi be jasiz' ikui yaomĕ v̄â nyawĕ
nyawĕ?
14 Kânde ntye yi be jonlio nl'imia
s'ivenda nyi Jehova, ga nte jonliz'
anlingo ayonlie mbenle mpolo.
15 ¶ Azyile gore yĕ o pe ndeg' wĕ
ijânga, o dov̄ie mbute yâ gore *yĕ*,
avangĕ bângo kĕ, kâ wĕ jenl' otele
wao!
16 O re ralie nli ntyânli, gw' ive-
nda: yânga kĕ, kâ ntyai yâ tombo:
ingongo ny' ogâ nlom̃iĕ wi Jehova
wi be kegunlo gore wĕ, nl'itov̄a
sintyânli si *be doanla* gw' ivendi
nyâ.
17 Kânde mbao yi Lĕbenŏn yi be
pugâ, nl'ikwĕra s'inyama, s' avangi
wao tia, g'oŋwanja wi ntyinla y'a-
nlaga, nli mbao yi ntye, yi nka-
mpolo, nla waodu wi doanla gogo.
18 Oba nde wi pango nl'ogânla
wi mpanlago, wi panlo nl'omâ va-
ngi wo; oganla wi janginlio, nl'o-
nlĕnji w'inoka, wi re ovangi wa wo,
e jĕginla wo, go pang' ikanla s'
am̃am̃u?
19 Azyile gore yĕ o bulinl' erere
'nlĕ, Nlângwa; gor' ido ny' im̃am̃u
inlĕ, Gumanla, nyi be nĕnja! Vonla
nyi *re* jago pa nli syika yatenla-
tenla nla yapupu, wo wi zye nl'o-
ŋwei du go gare ya wo.
20 Ndo Jehova are go nag' wĕ y'o-
runda: ntye yodu yi ga vânle dâ
g'ozyo wĕ.

EWONJO III.

1 Inkâlâ si Hebakŭk y'ovâgisi,
go Syigionŏt.
2 Jehova mi are jâgâ p'igambi
nyâ, nl'arienli miĕ: Jehova nlângu-
nli' evilo zâ go gare y'impum̃a, go
gare y'impum̃a vanga zo mio; gw'e-
gunlu yonginlie nkĕngâ.
3 Anyambiĕ av̄ienli avila go Ti-
man, nla Oma w'Orunda mĕ avila
go nomba yi Peran. Sila. Ivendi
nyĕ ny'avug' orowa, nli ntye ya
yonli nl'isuminli sĕ.
4 Nl'onjĕlĕnjĕlĕ *wĕ* w'avegagi
g'ozange; avegagi nl'imengo *kâgwa-
ga* g'ogâ wĕ; nla v̄av̄â *avegagi*
izyâmbunlo nyi ngulu yĕ.
5 G' obosyo yĕ agĕnd' evunga,
nl'amingilia mi baminla m' avega-
gi gw'agolo mĕ.
6 Agumanli, agĕnlize ntye: avo-

nli, azug' anlângâ bo; nl'inomba
sakânlakâ s' avazanganli, sadomba
yapĕkĕpĕkĕ y'alĕmbi: impânlâ sĕ
si r' egombe zodu.
7 Mi ayenl' ikanja yi Kusyan go
njuke: nl'inlamb' izambe yi ntye
yi Midian y'aratamiinli.
8 Jehova avikinl' ilâvi? egunlu zâ
z' avegagi gw'ilâvi? egunlu zâ z'
avegagi go mbenle mpolo, kâ wĕ
panda gw'inkav̄ali sâ, nl'intyonle sâ
s'isunginlo?
9 Elendinli zâ z'avegagi duro pa,
ga nta r'irango y' imbuv̄e, vanganl'
igambi nyâ. Sila. O yarunli ntye
nl'ilâv̄i.
10 Inomba s' ayenliâ, kâ so tata-
minla: ntonda y'anlingo y' aviaga-
nli mpiaganlaga: orânga w' agâgu-
nl' inyoi nyĕ, nl'arombinl' agâ mĕ
gw'igonlo.
11 Nkombe nl'ogwĕli w' aloanli
dâ gw'aloanlo mao: g'ozange wi
lendinli yao y'agĕndi, gw'ibaminla
nl'ijenla s'igângi nyâ.
12 O gĕndi go ntye pâkâsâ nl'e-
gunlu, o yar' anlângâ nl'egunlu.
13 O gĕndi gw'isunginla s' anlagi
wâ, *vanganle* isungunlo gor' ogilio
wâ; o yarunl' ewonjo zi nago y'arĕ-
gâ, nli syaz' izanga g'ompele. Sila.
14 O woli nl'inkâgu sĕ wonjo y'i-
nkali sĕ inyango: w' av̄ienli g' efi-
zagĕngĕ go pazanganla miĕ: igev̄i
nyao ny' *avegagi* ga wi be jilize
lĕngĕ ntyâria.
15 O gĕndi pâkâsâ go mbenle mpo-
lo nl' inkav̄ali sâ, *vanganle* ikondo
y'anlingo ampolo.
16 Gw'ayâgio miĕ, iwum̄u nyam
ny'aratamiinli; nl' inlumbu yam
y'aratamiinli nl'inyoi: ibânla s' ayi-
nginli go pi yam, nl'aratamiinli
miĕ miĕmĕ, inlĕ, kâ miĕ jâwa go
ntyugu yi njuke: j' abia gor' anla-
ga, e be kombinla wao nl'inkândâ
sĕ.
17 Vanganl' erere zi fig z' av*u*nji-
nla, nlâ ilonda gw'igâli: ijanja si
ŏlivi si be noka, nl'intyaga si be
j*a*nl' ezâma; olemba wi be tenlo
avila g'ogomba, kâ *avâ* doanl' ipa
gar' inago s' inyare:
18 Ge m' be jenle mbia gore Je-
hova, m'be jenl' igev̄a gor' Anya-
mbiĕ y' isunginli sam.
19 Jehova Anyambiĕ *nle* ngulu
yam, e be pang' intyozyo sam ga
sintyozyo si njiwo, e be panga miĕ
kanganla gw'imbori sam indondui.
Gore nyembi mpolo nl'abeka m'i-
gâli.

ZĔFENAIA.

EWONJO I.

1 Igamba nyi Jehova ny'av̄ienli
gore Zĕfenaia y'oŋwa wi Kusyai,
y'oŋwa wi Gidelaiya, y'oŋwa wi
Ameraia, y'oŋwa wi Hizkaia, gw'i-
ntyugu si Josaia y' oŋwa wi Emŏn,
y'oga wi Juda.
2 M'be jilize y*âma* yodu via avi-
la go ntye, bulie Jehova.
3 M'be jiliz' oma, nli nyama;
m'be jiliz' inyânli s'orowa, nli v̄ĕ-
rĕ yi mbenle, nl'abaku nl'anlag'
av̄e; m'be tenl' oma avila go ntye,
bulie Jehova.
4 Miĕ kĕ, m' be nyânyunl' ogâ
wam go Juda, nl'iloanla yodu yi Je-
rusalĕm; nla m' be tenle mbĕi y'ati-
ganla yi Beal avila go mbora yinlâ,
nl'ina nyi Tyemarim nl'iminisĕ;
5 Nla wao wi savinle mbĕli y'o-
rowa gw' imianjamianja y'inago;
nla wao wi savinla nli tang' ora-
ngo nli Jehova, nla wao wi tang'
orango nli Malkam;

6 Nla wao wi re kalunlio p'avila gore Jehova; nla wao wi re wi pa bute Jehova, ge bambia gòre yĕ.

7 Loanlanli dâ g'ozyo wi Jehova Anyambiĕ: kânde ntyugu yi Jehova y'atoenli piĕrĕ: kânde Jehova are kekiza pa ijirinya, are felia p'agĕndi wĕ.

8 Be toa go ntyugu y' ijirinya yi Jehova, m' be tevunle nlam̃i, nl'awa w'aga, nl'oŋlângâ wi re bâra p'ambâra m' agĕnda.

9 Go ntyugu mĕmo m'be tevunla wao wi dogwa gw'enlom̃iĕ z'iguge, wi jonliz' inago s'ivanginli yao nli mbao nl'itemiza.

10 Be toa go ntyugu mĕ, bulie Jehova, inlĕ, *be doanle* nyângâlĕ y'edingo avila g'ompombanla wi ṽĕrĕ, nli mboginla avila go yi mbanli, nli nyângâlĕ mpolo yi tugwa nli yâma avila go sadomba.

11 Ronganli, anluĕ iloanla yi Maktĕs, kânde imasen sodu s'atenlio; waodu wi toanle syika yapupu w' atenlio.

12 Be doanla gw'egombe mĕ, inlĕ, m' be syilia Jeruselĕm nl'ijo, nl'arevunl' anlaga wi re tiganla pa go ndoanli yao: wi bulia nl'irĕmi yao inlĕ, Jehova e be denda mbiambiĕ, ge yĕ kĕ dende mbe.

13 Sambo, agumbi mao mi be kalua sikwĕra, nl'inago sao sintevo: wi be nog' inago kĕ, ndo wi doanla go so; wi be bĕnl' intyaga s'igâli, ndo wi be j*á*ng' ivĕ nya yo.

14 Ntyugu mpolo yi Jehova *y'atoenli* piĕrĕ, yi nĕga polo, *vanganl'* inyoi nyi ntyugu yi Jehova: oma wi ngulu mĕ e be denla nli nonli.

15 Ntyugu mĕyânlâ ntyugu y'egunlu, ntyugu yi njuke nl'ijela, ntyugu yi mbundaki nl'orevo, ntyugu y' impiri nl'iwombe, ntyugu yi vindi, nli mpiri y'ogaṽa,

16 Ntyugu y'orâmbâ nli mboginla gw' inki-mpolo si re kombinlo p'ikomba, nla go wogo londui.

17 M'be bag' ijela gor' anlom̃e, wi be kanganla g'apâku, kânde wi re janja p'ibe gore Jehova: nli ntyinli yao yi be jiro ga ntyĕngĕ, nl'izyonle yao g'ati.

18 Nlâ syiki yao yapupu ge nlâ yatenlatenla yo kâ j*á*lie sunginla wao go ntyugu y'egunlu zi Jehova; ndo ntye yodu yi be jilizo nl'ogonli wi ŋandi yĕ: kânde e be sunge pang'ojili gore waodu wi doanla go ntye.

EWONJO II.

1 Latanlanli ta, iñ, latanlanli ta, inlângâ nyi re nyi belo;

2 Igamba g*á*gwaga râ, owenja viag*a*nlaga *rá* ga wulu, egunlu z'ereria zi Jehova v*i*agaga râ gore nluĕ, ntyugu yi Jehova y'egunlu v*i*agaga râ gore nluĕ.

3 Wutanli Jehova, anluĕ du ikendekende yi ntye, wi re janja p'ijĕkĕli sĕ; wutanl' orĕti; wutanli okendekende: vendetua anluĕ be jumbunlo go ntyugu y'egunlu zi Jehova.

4 Kândenlĕ Geza be biko, nli Askilon ewoga: wi be tombe Asdŏd om̃and' ompolo, nli Ekrŏn e be todunlo.

5 Azyile gor' iloanla y'inkala si mbenle, inlângâ nyi Kĕretyits! igamba nyi Jehova nyi *re* gore nluĕ; Kenean, ntye yi Filĭstins, m'be jilizâ, kâ av*á* doanl' anlaga nyĕnlĕ.

6 Nli wogo yi mbenle yi be doanl' aloanlo nli y' iga yi mângi penjavenj' adâmbe, nla sikomba go vuginlia.

7 Nli mbora yĩ be doanla gore mbĕi yi nago yi Juda; wi be nya ṽâṽâ: gw'inago si Askilŏn be nanla wao nkolo; kânde Jehova Anyambiĕ yao e be jenla wao, arombe mbwedi yao.

8 Mi are jâgâ pa ntyânli yi Mo-
ab, nl'irâwo y'awa wi Amŏn, go
yo wi re jenlizo pa anlagi wam
ntyânli, nl'avend' *ikui yaomĕ* g'o-
zambi wao.
9 Sambo, v̄â *re* miĕ bâ, bulie Je-
hova y'imbĕli, Anyambiĕ yi Isreĕl,
Rĕti Moab e be doanla ga Sŏdom,
nl'awa wi Amŏn ga Gomŏra, *va-
ŋganle* ijanla s'ejamba nl'amemba
m' ezanga, nl'ewoga za pĕkĕpĕkĕ:
anlagi wam am̃âri wi be bunda-
kanlia wao, nli mbĕi yam y'anla-
ga yi be bânga wao.
10 Yinlâ yo be dĕngo wao gw'
ekale zao, kândenlĕ wi re jenliza
pe ntyânli nl'avendiz' *ikui yaomĕ*
gor' anlaga wi Jehova y' imbĕli.
11 Jehova e *be* doanl' ereria gore
wao: e be doanliz' anyambiĕ si
ntye sodu nli njanla; *anlaga* wi
be savinlĕ, omedu avila go mbo-
riĕ, koanga gw' inĕnge sodu s'a-
nlângâ.
12 Anluĕ Ityiopians kĕ, anluĕ *be*
jilizo nl'okwari wam.
13 E be nyânyunl' ogâ wĕ go
nkâmi, ayiliz' Asyiria; nl'avange
Nineva ewoga, nla yoma g'igi'volo.
14 Nl'ilemba yi be nanla bu go
gare ya yo, inyama s' anlângâ
sodu: iruv̄anli nli ŋomba yi be
doanla gw'enlom̃iĕ z'igonlo za yo;
amoi *mao* mi be jemba gw' asanga-
la; orevo wi *be doanla* gw' aguge,
kânde e be tiga bwĕ ev̄ilo z'oyila.
15 Yinlâ *nle* nkala y'igev̄a y'a-
vegagi mondâ fâ, y' awuli g' orĕ-
mi wĕ 'nlĕ, *nle* miĕ, *zyel'* omâ
nwĕnlĕ: a kalu' ewoga sĕ, mbore
nanl' inyama! omedu o be piaga-
nla piĕrĕ nl'ayĕ e be syĕlia, *nl'*a-
wiz'agâ.

EWONJO III.

1 Azyile gore yĕ o re nl' isĕkĕ
nli fevizo pa, go nkala mpolo yi
re bangatio pa!
2 E j*á*ginlo inyoi; e b*á*ng' ore-
vunlo; e p'*i*gumu gore Jehova; e
sy*u*sya piĕrĕ nl' Anyambiĕ yĕ.
3 Injaliĕ sĕ si *re* nla yĕ so s'iliŏn
si kungula; iyĕkĕli yĕ nlima yi
nkolo; wi boge pa kao bunya.
4 Ivâgisi yĕ yi r' isyâlâ fâ nli
nfevi: iminisĕ sĕ impolo wi re fe-
viza pe nago y' Anyambiĕ, wi re
denda pe mbao gw' ivanga.
5 Jehova y' ogore are go gare ya
yo; alendiz' ibe: baugi edu e bag'
ijĕkĕli sĕ g'ozange, avoswize; ndo
arĕgâ wi m*i*ĕ ntyânli.
6 Mi are tenla p'anlângâ: wogo
yao londui ya toe woga, mi apang'
impânlâ sao sintevo, kâ av*i*aganl'
oma: inkali sao impolo s'ajilizo, ye-
nlâ re zyel' oma, zyel' oloanla.
7 Mi abulia 'nlĕ, Rĕti o be tia
miĕ, o be dĕng' ikotiza; yenlâ iloa-
nlo nyao ny' ar*e*nlo, ge kĕ mi arevu-
nli wao: ndo w'anlângw' ibanga,
awânliz' ijanji sao sodu.
8 Sambo, venginlanli miĕ, bulie
Jehova, kao go ntyugu yi be ku-
manla miĕ gw' im̃anlo: kânde ipi-
kili sam si *re* go datiz' anlângâ, kâ
miĕ kum̃inlia imbuv̄e go jir' egunlu
zam gore wao, *vanga* nl' egunlu zam
z'ereria: kânde ntye yodu yi be pe-
zyo nl'ogonli wi ŋandi yam.
9 Gambĕnlĕ m'be kalunlia gor'
anlaga nkambinli mbia, kâ waodu
fwel' ina nyi Jehova, go janjinlĕ
nl' ijivir' imo.
10 Avila go nkova mâri y'ilâvi
yi Ityiopia mângi yam wi kambi-
nla, vanga nl' oŋwâ-m̃anto yi mâ-
ngi yam o re tombakanlo pa, e be
bag' ijirinya sam.
11 Go ntyugu mĕ o be doanle
ntyânli gw' ijanji sâ sodu, si re
wĕ pava pa miĕ: kânde m'be to-
mba go gare yâ wao wi jenle
mbia gw' ekale zâ, kâ o v̄â do*a*nl'
odando g'oŋwanja wi nombi yam
y'orunda.

12 M'be tiga kĕ go gare yâ mângi kâmbizo nli lĕngĕ, kâ wao bekel' ina nyi Jehova.

13 Mbĕi y' atiganla yi Isreĕl yi be j*a*nj' ibe, ge kamb' inoka; ge dĕngo nl' onlĕm̃ĕ w' itemiza gw' agwanli mao: kânde wi be nya anlanla bu, nl'oma fâ o tieza wao.

14 Yemba, oŋwâ-m̃anto wi Zaiŏn; yenle mbia, Isreĕl; yenle mbia kâ jenl' igeṽa nl'orĕma wodu, oŋwâ-m̃anto wi Jeruselĕm.

15 Jehova are tomba p'ijĕkĕli sâ sodu, are fala p'iloṽaloṽi yâ: oga wi Isreĕl, *vanganle* Jehova, a*re* go gare yâ: o be je*n*l'ibe nyĕnlĕ.

16 Go ntyugu mĕyâ be bulio gore Jeruselĕm, 'nlĕ, Ar*i*a: *nla go* Zaiŏn, Ar*ig*' agâ mâ doanle dĕla.

17 Jehova Anyambiĕ yi re go gare yâ a*re* ngulu; e be suŋginla, e be jenl' igeṽa gore wĕ nli mbia; e be jâwa gw' itândi sĕ, e be jenle mbia gore wĕ nl'ijembo.

18 M' be datiza *wao wi re* nl' ekĕṽa g'olatanlo w'orunda, *wi* re wao iwâ, ntyânli *yao* yo iroanlo.

19 Vonla, gw'egombe mĕzâ m' be to' alenda waodu wi kâmbizâ: m'be sunginlĕ ayĕ o tĕngunla, nl' alatizĕ o gâgunlio; m'be dĕnginla wao idubiĕ, nl' elumi go ntye edu yi re wao jenlizo pa ntyânli.

20 Gw' egombe mĕzâ m'be *fâ* baga nluĕ, vanganle gw' egombe zi be datiza miĕ nluĕ: kânde m'be panga nluĕ ina nla si suminlio gor' anlaga waodu wi ntye, go be fwiniza miĕ imbwedi gw' antyâ manli, bulie Jehova.

HAGEAI.

EWONJO I.

1 G' ompum̃a w' imbanli wi Deriŭs y' oga, g' ogwĕli w' oroṽa, go ntyugu nonga y' ogwĕli, aṽienl' igamba nyi Jehova nli Hageai y' ovâgisi gore Zerŭbebĕl y' oŋwa Syialtiĕ, ngâwĕ yi Juda, nla gore Jŏsyue y' oŋwa wi Josedĕk, minisĕ mpolo, inlĕ,

2 Yenlâ kamba Jehova y' imbĕli, inlĕ, Mângi sinlâ bulia, inlĕ, Egombe zi pa toa, egombe zi be nogo nago yi Jehova.

3 Nl' aṽienl' igamba nyi Jehova nli Hageai y' ovâgisi, inlĕ,

4 *R'* egombe gore nluĕ, Anluĕ, go doanla gw' inago sanli *pango pa go gare*, kâ nago yinlâ *doanl'* ewoga?

5 Vĕnlâ sambo Jehova y' imbĕli, e bulia yenlâ 'nlĕ; Vikilianl' impanli sanli.

6 Anluĕ are nyĕnya pa polo, nl' aṽagi oŋwâ zâma; anluĕ nya, ndo anluĕ pa jora; anluĕ jânga, ndo aranga gw' ijora; anluĕ noanlio, ndo zyel' oma o re mpiu; nla yĕ o janja gw' ipa, e janja gw' ipa *go fela so* go puka nl'impogonle.

7 ¶ Yenlâ bulia Jehova y' imbĕli, 'nlĕ; Vikilianl' impanli sanli.

8 Vandanli go nomba, aṽage ntimbĕ, kâ nloge nago; kâ miĕ jenle mbia go yo, nla m' be pendizo, bulia Jehova.

9 Anlu' avonli go yenge, ndo vonla, y' *aroenl'* oŋwâ zâma; nla gw' avagio *yo* nl' anluĕ go nago, mi aviki yo. Ezande? bulia Jehova y' imbĕli. Kânde g' oŋwanja wi nag' wam yi *r'* ewoga, kâ nluĕ pule mango omedu go nag' wĕmĕ.

10 Sambo orowa gw' igonlo nluĕ wi simbio g'ompĕmbĕ, nli ntye yi simbio *gw'* ilondi yĕ.

11 Mi av̄eli gw' esyove evolo go
ntye, nla gw'inomba, nla gw'imba,
nla gw' ivĕ inyanla, nla gw'agali,
nla go ya yi janlo nli ntye, nla gor'
anlaga, nla go vuginlia, nla gw'i-
janja sodu s' agâ.
12 ¶ Ndo Zerŭbebĕl y'oŋwa wi Syi-
altiĕl, nla Jŏsyue oŋwa wi Josedĕk,
minisĕ mpolo, nli mângi y' ariganli
gor' anlaga, w' ayâgĕnlo inyoi nyi
Jehova Anyambiĕ yao, nl'agamba
mi Hageai y' ovâgisi, ga nt' aro-
m̃io yĕ nli Jehova Anyambiĕ yao,
nl'anlaga w' arienli g' ozyo wi Je-
hova,
13 Nl'agambi Hageai ov̄âv̄i wi
Jehova gw' ibulia si Jehova gor'
anlaga, inlĕ, mi *are* gor' anluĕ, bulia
Jehova.
14 Nl'azyâkâli' Jehova inlinla
nyi Zerŭbebĕl y' oŋwa wi Syialtiĕl,
ngâwĕ yi Juda, nl' inlinla nyi Jŏ-
syue y' oŋwa wi Josedĕk, minisĕ
mpolo, nl'inlinla nyi mângi y' ari-
ganli gor' anlaga: nl'av̄ienli wao,
nl'ayanji go nago yi Jehova y'i-
mbĕli, Anyambiĕ yao,
15 Go ntyugu y'agomi mbanli nli
ntyugu nlai, g' ogwĕli w'orov̄a, g'o-
mpum̃a wi mbanli wi Deriŭs, y'
oga.

EWONJO II.

1 G'*ogwĕli* w'orâgĕnlo, gw'agomi
mi ntyugu mbanli, nli *ntyugu* mâri
y' ogwĕli, igamba nyi Jehova ny'
av̄ienli nl' ovâgisi Hageai, inle,
2 Gambanli vĕnlâ gore Zerŭbebĕl
y'oŋwa wi Syialtiĕl, ngâwĕ yi Juda,
nla gore Jŏsyue y' oŋwa wi Josedĕk,
minisĕ mpolo, nla gore mângi w'
ariganli gor' anlaga, inlĕ,
3 Re tiganla gore nluĕ mande o
yenli nago yinlâ gw' ivendi nyi
nonga? nl' anluĕ jenla yo nlĕnlâ sĕ?
yi zyele gw'antyâ manli nl'egâla-
nli ga nyawĕnyawĕ?
4 Ndo vĕnlâ Zerŭbebĕl, loanle
ngulu, bulia Jehova; nl'aloanle
ngulu, Jŏsyue, y' oŋwa wi Josedĕk,
minisĕ mpolo; nl'aloanle ngulu,
anluĕ mângi wi ntye waodu, bulia
Jehova, kâ janjanli: kânde mi *are*
nl'anluĕ, bulia Jehova yi mbĕli:
5 *Ga nt' ar'* igamba ny'ayekanli
miĕ nl' anluĕ gw'av̄ienli nluĕ avila
go Ijipt, yenlâ inlinli nyam ny'
atiganli nl' anluĕ: ar*i*anli.
6 Kânde yenlâ bulia Jehova y'
imbĕli; nl' oŋwâ lingo m' be syug'
irowa, nli ntye, nli ntyuv̄a, nli *ntye*
yakaka;
7 Nla m' be syug' anlângâ modu,
nl' ijongunla s' anlângâ modu si be
bia; kâ mi jonlie nago yinlâ nl'
ivenda, bulia Jehova y' imbĕli.
8 Syika yapupu *nle* iyam, nli syi-
ka yatenlatenla iyam, bulia Jehova
y'imbĕli.
9 Ivenda nyi nago yinlâ nuunla
be doanla ivolo viaganlo nla nyi
yi nonga, bulia Jehova y' imbĕli;
nla go nago yinlâ m' be p' am̃ĕnje,
bulia Jehova y' imbĕli.
10 ¶ Gw' agomi mi *ntyugu* y'
imbanli nli ntyugu nlai, g'*ogwĕli*
wi nl'agomi, g'ompum̃a wimbanli
wi Deriŭs, igamba nyi Jehova ny'
av̄ienli nli Hageai y' ov̄âgisi 'nlĕ,
11 Yenlâ bulia Jehova y' imbĕli
inlĕ; Ṽambianli vĕnlâ iminisĕ g'
onwanja w'ivanga, inlĕ,
12 Jâgâ om' atoanli' ozyonl' oru-
nda g'olamba wi ngâi yĕ, nl'av̄ata
nl' olambi we mpĕmba, mbĕ osyu-
ka, mbĕ ivĕ, mb' agali, mb' inya
edu, wi be doanl orunda? Nl'ayi-
v̄ire iminisĕ, awulia, Nyawĕ.
13 Nl'awuli Hageai 'nlĕ, J' *om' o re
azye pupu* v̄â ebende bata ya yinlâ
edu, zi be doanla zye pupu? Nl'i-
minisĕ w'ayiv̄iri awulia 'nlĕ, zi be
doanla zye pupu.
14 Nl'ayiv̄iri Hageai, awulia 'nlĕ,
Yenlâ *nle* mângi sinlâ, nla yenlâ
nle inlângâ nyinlâ g' ozyo wam, bu-
lia Jehova w'imbĕli; nla yenlâ *do-*

anl' ijanj' edu s' agâ mao; nl' eza
zi dav̄ia wao, zi zye pupu.
15 Nla vĕnlâ, kâkâlianli, vikilia
avila go nlĕnlâ nla go nyuma, ido
lov̄iaga râ gw'ido go nago mpolo yi
Jehova;
16 Avila gw'avegag' *intyugu* mĕ-
sânlâ, gw'av̄ienl' *oma* go nkonda y'
agomi ambanli mi *genlizo*, y'avegag'
igomi *dadie:* gw' av̄ienli *oma* gav'
egĕnlizo go kubunla agomi m'i-
ntyĕnge avila gw'egĕnlizo, ndo ave-
gag' agomi ambanli *dadie.*
17 Mi awoli nluĕ nl' ijoma, nl'
ifeva, nli ningo y'ado, gw' ijanji
s' agâ manli sodu: ndo anluĕ pa
kalui gore miĕ, bulia Jehova.
18 Vikilianli vĕnlâ avila go nlĕ-
nlâ nla go nyuma, avila g' agomi
ambanli nli ntyugu yanlai, s' *ogwĕ-
li* enlâgomi, *vanganli* go ntyugu
y' alov̄io izange yi nago mpolo yi
Jehova, vikilianli *yo.*
19 Ilonda yi pare go nago y' igu-
mba? iñ, ndo igâli, nl' erere z'
ifíg, nli pomegranĕt, nl' erere zi
ŏlivi, zi pa janla: avila go nlĕ-
nlâ winlâ m' be savinl' *anluĕ.*
20 ¶ Nl' av̄â bienl' igamba nyi
Jehova gore Hageai nl' agomi
ambanli, nli *ntyugi* yanlai y'
ogwĕli, inlĕ.
21 Gamba nli Zerŭbebĕl, ngâwĕ
yi Juda, inlĕ, m' be syug' irowa
nli ntye;
22 M' be jiliz' eka z' anlângâ, kâ
mi jilize ngulu y' ipanginla s'
anlaga: m' be jiliz' intyonli, nla
wao wi kĕnda nla so: nl' inka-
vala nli wao wi bataminla so be
syonlio, omedu nl' okwara w'
oŋwângiĕ.
23 Go ntyugu mĕ, bulia Jehova
y' imbĕli, m' be bângâ, Zerŭbebĕl,
nyongo yam, oŋwa wi Syialtiĕl,
bulia Jehova, kâ miĕ pangâ ga
om̄oro: kânde mi are pinjâ pa,
bulia Jehova y' imbĕli.

ZAKARAIA.

EWONJO I.

1 G'ogwĕli w' enlanlai, w' impum̄'
imbanli yi Dariŭs, av̄ienl' igamba
nyi Jehova gore Zakaraia y' oŋwâ
wi Bĕrekaia, y' oŋwâ wi Ido y'
ovâgisi, inlĕ,
2 Jehova are bendinla p' ireri sa-
nli polo mĕ.
3 Yenlâ wulinlia wao inlĕ, ye-
nlâ bulie Jehova y'imbĕli; inlĕ, V̄i-
zanli gore miĕ, bulie Jehova y'i-
mbĕii, gambĕnlĕ mi av̄iza gore
nluĕ kĕ, bulie Jehova y'imbĕli.
4 Aloanli g' ireri sanli, w' alenli-
ago nl' ivâgisi y' alonga, inlĕ, yenlâ
bulie Jehova y' imbĕli; V̄izanli pelĕ
avila gw' intyale sanl' imbe, nl'avi-
la gw' ijanji sanl' imbe: ndo wi *já-*
gâ, ge poganlio miĕ, bulie Jehova.
5 Ireri sanli, wi *re* nla gwĭ?
ivâgisi, yi doanl' egombe zodu?
6 Ndo agambi mam nl' intyali
sam, s' azombio miĕ inyongo sam
ivâgisi, si kotanla nl' ireri sanli?
nl' av̄izi wao awulia 'nlĕ, nt' are
Jehova y' imbĕli pikilia pa go de-
nda gore zuĕ, nt' are intyale sazyo
nl' ijanj'isazyo, yenlâ re yĕ de-
nda pa nl' azuĕ.
7 ¶ Gw' agomi m' intyugu amba-
nli nl'intyugu nlai s' igomi nl'
ogwĕl' om̄âri, wi re wo nle ogwĕli
wi Sibat, g' ompum̄a wimbanli wi
Dariŭs, av̄ienl' igamba nyi Jeho-
va gore Zakaraia, y' oŋwâ wi Bĕ-
rekaia, y' oŋwâ wi Ido y' ovâgisi,
inlĕ,
8 Nl' ayenli miĕ ogwĕra, av̄onl'

oma o re bataminla pa go nkavala
yatenlatenla, kumanla pa go gare-
gare yi rere yi mŭrtlĕ y' *avegagi*
go ntye; go nyumi yĕ *avegagi*
inkavala satenlatenla, nla saboke,
nla sapupu.
9 Nl' awuli miĕ 'nlĕ, andĕ mĕyi-
nlâ, reri am? Nl' oṽâṽi w' aga-
mbagi nla miĕ awulinli miĕ inlĕ,
m' be tevâ ya mĕyinlâ.
10 Nl' omâ avegagi gore go rere
yi mŭrtlĕ ayiviri awuli 'nlĕ, Wi-
nlâ *nle wao* wi re tom̃a pa nli Jehova
go kanganla avila gwinlâ agĕnda
gonlâ go ntye.
11 Nl' ayiviri wao gore oṽâṽi wi
Jehova o vegagi kumanla pa go
gare yi rere yi mŭrtlĕ, awulia 'nlĕ,
Azuĕ re kanganla pa gwinlâ nla
gonlâ pâkâsâ go ntye, nla vonla,
ntye yodu yi re kendekende, nla
y' ijâwa.
12 ¶ Be jivirĕ oṽâṽi wi Jehova
awulia inlĕ, Jehova y' imbĕli, oli-
ngo sĕ wi be tuo' ndâ o loanle
nkĕngâ nli Jeruselĕm, nl' ink'
impolo si Juda, si re wĕ bendinla
pa agomi m' impum̃a minlâ orâgĕ-
nlo?
13 Be jivire Jehova *nl'*agamb'
ambia gore oṽâṽi o gambagi nla
miĕ *nl'*agamba m' isindia.
14 Yenlâ agambi oṽâṽi w' aga-
mbagi nla miĕ 'nlĕ, Ronga, inlĕ,
yenlâ bulie Jehova y' imbĕli 'nlĕ,
mi jenle Jeruselĕm nli Zaiŏn ŋa-
ndi, ŋandi mpolo.
15 Mi aṽendinl' anlângâ polo m'
avegagi tugetu; mi avegagi nl'e-
gunlu zakwĕ, kâ wao jâliz' ikui
yao gw' ibe.
16 Sambo yenlâ bulie Jehova; mi
afwinlia go Jeruselĕm nl' inkĕngâ:
nag' wam yi be nogo gogo, bulie
Jehova y' imbĕli, nl'egĕnlizo zi be
kĕnlizo go Jeruselĕm.
17 Ṽâ tonginli 'nlĕ, Yenlâ bulie
Jehova y' imbĕli; Inkali sam impo-
lo ṽâ ombiambiĕ si be fâ penda;
Jehova kĕ e be sindie Zaiŏn, kĕ
fâ pinje Jeruselĕm.
18 ¶ Nla rombinla miĕ antyâ mam
gw' igonlo, nl'ayenla, vonla, mengo
nlai.
19 Be bulinlia miĕ oṽâṽi w' aga-
mbagi nla miĕ 'nlĕ, Sinlâ ande?
Nl' ayivirĭĕ miĕ 'nlĕ, Sinlâ nl'ime-
ngo s' avazanganli Juda, Isreĕl, nli
Jeruselĕm.
20 Nl' aruminlio miĕ nle Jehova
akĕngĕkĕngĕ anlai.
21 Nl' awulia miĕ inlĕ, Mângi si-
nlâ w' abie go dend' ande? Nl'
agambĕ inlĕ, Sinlâ nl' imengo s'
avazanganli Juda, kâ arombinl'
oma ewonjo: ndo mângi sinlâ w'
abia go tieza wao, go tomb' ime-
ngo s' Anlângâ, m' arombinl' ime-
ngo sao go ntye yi Juda go paza-
nganla yo.

EWONJO II.

1 Nle be fâ tombinla miĕ antyâ
mam, aṽonla, ayenl' oma nl'egĕnli-
zo g' ogâ wĕ.
2 Be bulia miĕ, inlĕ, O kĕnda nla
gwĭ? Be bulinliĕ miĕ 'nlĕ, Go kĕ-
nlize Jeruselĕm, go mi' iṽendinli,
nl' elaṽinli zĕ.
3 Ndo vonla, be kĕnda oṽâṽi w'
agambagi nla miĕ, be kĕnd' oṽâṽi
oŋwĕnlĕ go datanla nl'ayĕ,
4 Awulinliĕ inlĕ, Ṽule mango,
ge bulinlie iwanjâ nyinlâ, 'nlĕ, Je-
ruselĕm e be jonlio *ga* inkala si
re s'ikomba fâ nl' inkândâ s'anla-
ga nli vuginlia go yo:
5 Kândenlĕ miĕ, bulie Jehova,
m' be doanla gore yĕ g' ogomba
w' ogonli vingovingo, kâ miĕ doa-
nl' ivenda go garegare yĕ.
6 E, e, *yogo gunlu*, kâ fanga avi-
la go ntye yi nkâmi, bulie Jeho-
va: kânde mi are syambunlia pa
nluĕ g' impung' inlai y' orowa, bu-
lie Jehova.

7 Romb' okuwâ, Zaiŏn, awĕ yi
doanla *nl'* oŋwâm̃anto wi Babilŏn.
8 Kânde yenlâ bulie Jehova yi
mbĕli; Ivenda viaganlo be tom̃ĕ
miĕ gor' anlângâ m' awundaka-
nliâ: kândĕ ayĕ o bwatâ e bwat'
oŋwâ w'intyâ nyĕmĕ.
9 Kânde, vonla, m' be syugiazyu-
gi' ogâ wam gore wao, kâ wao
doanl' im̃anlo gor' inyongo sao; ga-
mbĕnlĕ anlu' amia inlĕ, mi atom̃o
nle Jehova yi mbĕli
10 ¶ Yemba kâ jenl' igev̄a, awĕ
oŋwâ-m̃anto wi Zaiŏn; kânde mi
bia, m' be doanla go garegare yâ,
bulie Jehova.
11 Nl'anlângâ amenge mi be jo-
ngo nli Jehova go ntyugu mĕ, kâ
wao doanla anlagi wam; kâ miĕ
doanla go garegare yâ, kâ wĕ mia
'nlĕ, Jehova yi mbĕli, ayĕ tom̃i
miĕ gore wĕ.
12 Kâ Jehova jige Juda mbĕi yĕ
go ntye y'orunda, kĕ fâ pinje Je-
ruselĕm.
13 Loanlanli dâ, izyonle yodu, g'
ozyo wi Jehova: kânde are tombi-
nlo pa avila gw' iloanlo nyĕ ny'
orunda.

EWONJO III.

1 Be tevĕ miĕ Jŏsyue yi minisĕ
mpolo yi re kumanla pa g'ozyo w'o-
v̄âv̄i wi Jehova, nli Setan kuma-
nla pa g'ogâ wĕ onlom̃iĕ go sirĕ.
2 Be buliulie Jehova Setan inlĕ,
Jehova e sĕmbâ awĕ, Setân, vanga-
nle Jehova yi re pinja pe Jeruse-
lĕm e sĕmbâ; winlâ g'ozakilia wi
re tombo pa gw'inu?
3 Vĕnlâ Jŏsyue avegagi bâra pa
sĕsĕgĕ, kumanla pa gor' ov̄âv̄i.
4 Be jivirĕ awulinlia wao w'ave-
gagi kumanla pa g'ozyo wĕ, inlĕ,
Rombanli sĕsĕgĕ y'ingâi avila gore
yĕ. Nla gore yĕ be buliĕ 'nlĕ,
Vonla, mi atomb' ibe sâ gore wĕ
m'be bâriâ nl'iwâr' inyânla.
5 Nl'awuli miĕ 'nlĕ, e ga wonlio
ipaki iv̄ia gw'ewonjo zĕ. Nle be
bonlio yĕ ipaki iv̄ia gw'ewonjo zĕ,
awariĕ ingâi. Nl'avegag' ov̄âv̄i
wi Jehova gore.
6 Be buli' ov̄âv̄i wi Jehova gore
Jŏsyue, inlĕ,
7 Yenlâ bulie Jehova y'imbĕli;
Jâ om̃' akanganla gw'impânlâ sam,
kâ penjavenj' isombi sam, gambĕ-
nlĕ o be jĕkĕlie nag' wam, nli penja-
venje kĕ vungu yam, gambĕnlĕ m'be
pâ irevi yi be kanganlago ndâ
gor' anlaga winlâ wi re gore.
8 Vĕnlâ voganlio, awĕ Jŏsyue
yi minisĕ mpolo, awĕ nl'anlagi wâ
wi re nl'awĕ; kânde wao anlaga
wi mamo; vonla, m'be bage nyo-
ngo yam y'IVARI.
9 Kânde vonl' ido nyi re miĕ
dimbinla pa gore Jŏsyue, gw'ido
be doanla antyâ orâgĕnlo, vonla,
m'be tok' irĕndâ go nyo, bulie Je-
hova y'imbĕli, kâ miĕ tomb' ipava
si ntye mĕyâ ntyugu mâri.
10 Go ntyugu mĕ, bulie Jehova
y'imbĕli inlĕ, anluĕ be fwelia om'
edu oganganlo wĕ go ntye y'ogâli
nla g' odolongo wi mponde.

EWONJO IV.

1 Nla v̄â bienli ov̄âv̄i w' agamba-
gi nla miĕ, ayĕmi miĕ, g' omâ jĕmo
avila gw'antyâvinlâ mĕ.
2 Awulinlia miĕ inlĕ, O jenl'
ande? Nl'awuli miĕ inlĕ, mi are
ponla pa, ayenl' oŋwanga w'ojo wi
syika yatenlatenla, nli ntyĕnge do-
v̄io pa gw'igonlo nya wo, nl'ijo yĕ
orâgĕnlo gogo, nl' izyâ orâgĕnlo
gw'ijo orâgĕnlo, yi *re* gw'igonlo nya
yo:
3 Nli rere yi ŏlivi vanli g'oza-
mba wa yo, em̃âri g'*ozamba* w'
ogâ nlom̃iĕ wi nytĕnge, em̃âri g'o-
zamba w'ogâ nyantwĕ wi ntyĕnge
kĕ.
4 Yenlâ ayiviri miĕ awulinl' ovâ-

ṽi w' agambagi nla miĕ inlĕ, Ande
mĕyinlâ rerĕ yam?
5 Oṽâṽi w'agambagi nla miĕ ayi-
viri awulinlia miĕ inlĕ, O *miĕ* isaon
mĕyinlâ? Nl' awuli miĕ 'nlĕ, Nya-
wĕ, rerĕ yam.
6 Nl' ayivirié, agamba nla miĕ
inlĕ, nyinlâ nl'igamba nyi Jehova
gore Zerŭbebĕl, inlĕ, Aranga nli
mbĕli ge nlâ nli ngulu, ndo nl'i-
nlinli nyam bulie Jehova y' imbĕ-
li.
7 Awĕ mande, nomba mpolo!
g'ozyo wi Zerŭbebĕl *o be kalu'* oro-
ve; kâ yĕ kâgunl' ido ny'ewonjo
gogo nli mboginla, ntongaga inlĕ,
Idaṽia, idaṽia, go nyo.
8 Nl' aṽienl' igamba nyi Jehova
gore miĕ inlĕ,
9 Agâ mi Zerŭbebĕl mo re dimbi-
nla p' izanga nyi nago yinlâ; agâ
mĕ kĕ mo be suliza yo; gambĕnlĕ
om̃a' mia 'nlĕ, Jehova y' imbĕli ayĕ
atom̃a miĕ gore wĕ.
10 Kânde mande re pĕdia pe
ntyugu y'isaon imiango? kânde wi
be jenl' igeṽa, nli jenl' egĕnlizo
g'ogâ wi Zerŭbebĕl *nla* mĕmâ orâ-
gĕnlo: mo *nle* antyâ mi Jehova, mi
kanganla gwinlâ nla gonlâ vingo-
vingo ntye yodu.
11 ¶ Nl'ayiviri miĕ awulinliĕ inlĕ,
rere yi ŏlivi yinlâ ṽanli yi re g'*ogâ*
nlom̃iĕ g'oŋwanga w'ojo wi syika
yatenlatenla nla g'*ogâ* nyantwĕ yi
re se?
12 Nl'avâ jiviri miĕ, awulinliĕ
inlĕ, ampari mi ŏlivi minlâ amba-
nli mi re sĕ, nl' izyâ yi syika
yatenlatenla imbanli yi pueza
agali mi syika avila go yo mi re
sĕ?
13 Nl'awulinliĕ miĕ inlĕ, O *mie*
isaon yinlâ? awuli miĕ 'nlĕ, Nya-
wĕ, rerĕ yam.
14 Nl'awuliĕ inlĕ, yinlâ nle igilio
imbanli yi kumanla y'ozamba wi
Jehova yi ntye yodu.

EWONJO V.

1 Be kegwa miĕ, nl' arombinla
antyâ mâm, ayenla, vonla, yenlâ
ompurago wi dogwa.
2 Be bulinliĕ miĕ, 'nlĕ O jenl'
ande? Ayiviri miĕ 'nlĕ, Mi ajenl'
ompurago wi dogwa: idava sa wo,
si re agomi mi kubĭt ambanli, nl'
ompuzyu sa wo, si re igomi nyi
kubĭt.
3 Be bulinliĕ miĕ inlĕ, Winlâ *nl'*
ozavo wi kĕnda kwanga go ntye
yodu; kânde om' edu o jufa e be
tenlo *ga* nta re ozamba winlâ, nta
re nyo; nl'om' edu o tang' ora-
ngo e be tenlo *ga* nt'are ozamba
mĕwâ nt'are nyo.
4 M' be kâgunlia wo, bulie Jeho-
va y'imbĕli, kâ wo kĕnda go nago
y'ofe, nl'ayĕ o tang' orango w'
inoka gw' ini nyam: kâ wo ti-
ganla go gare yi nag' wĕ, nl' ayi-
liza yo, intimbe nl'ado ta.
5 ¶ Be kĕndag' oṽâṽi w' agambagi
nla miĕ, awulinlia miĕ 'nlĕ, Vĕnlâ
nlungunl' antyâ mâ, kâ jenl' osaon
winlâ wi kĕnda.
6 Be bulia miĕ 'nlĕ, Ande? Be
buliĕ 'nlĕ, Winlâ otondo mpolo wi
kĕnda. Be buliĕ ke, Zinlâ *nl'*egâla-
nli zao go ntye yodu.
7 Vonla, arombinlo erenle zi syu-
mbu; winlâ om̃anto o re tu g'oto-
ndo.
8 Be buliĕ 'nlĕ, Sinlâ *nl'* ipava.
Be falĕ so go gare y'otondo: nle be
pungĕ elirinlo zi syumbu g'ogwa-
nla wa wo.
9 Be tombinla miĕ antyâ mam,
avonla, ayenl' anto aṽanli wi kâ-
gwa, nl' ompunga *gw'*ampavi mao;
w'avegagi nl'ampava ga nyânli
mpolo; be tombinla wao otondo
ntyâ ntye, ntyâ orowa.
10 Be bulia miĕ gor' oṽâṽi w'
agambagi nla miĕ, 'nlĕ, Mângi si-
nlâ wĕ kĕnda nl'otondo nla gwĭ?
11 Be bulinliĕ miĕ inlĕ, Go nogi-

nla wo nago go ntye yi Syaina;
kâ yo doanlizo, aloṽio ṽâṽâ gw'
izang' inyĕmĕ.

EWONJO VI.

1 Nl' agegwi miĕ, nl' arombinl'
antyâ mam, avonla, nl' ayenle
intyonle nlai si kâgwa ntyâ no-
mba mbanli; nl' inomba s' a*vegagi*
si nyĕnliĕ.
2 Go ntyonle nonga y' avegagi
nl' inkavala satenlatenla; nla go
ntyonle yi mbanli s' inkavala sa-
viâviâ;
3 Nla go ntyonle yi ntyaro s'i-
nkavala sapupu; nla go ntyonle yi
nlai inkavala saboke; nla sagawa.
4 Nl' ayiviri miĕ awulinli' oṽâṽi
w' agambagi nla miĕ inlĕ, ande
mĕyinlâ rere yam?
5 Nl' ayiviri oṽaṽi awulinlia miĕ
inlĕ, Minlâ nl' anlinl' anlai m'orowa,
mi kĕnda avila go kumanla g'ozyo
wi Jehova yi ntye yodu.
6 Inkavala saṽiâṽiâ si re ṽâṽâ
si kĕnda gw' inlângâ nyi nkâmi;
nla sapupu si songa wao; ndo sa-
boke si kĕnda gw' inlângâ ny'
olomba.
7 Nl' agĕndagi sagawa, go bele
kĕnda avila gwinlâ agĕnda gwinlâ
pâkâsâ go ntye; nl' awuliĕ 'nlĕ,
Gĕndanlio, gĕnda gwinlâ nla go-
nlâ go ntye yodu. Yenlâ aganga-
nli so gwinlâ nla gonlâ go ntye.
8 Be tonginlĕ miĕ, agamba nla
miĕ inlĕ, Vonla, sinlâ si kĕnda go
nkoṽa yi nkâmi s' apânliz' inlinli
nyam go nkoṽa yi nkâmi.
9 ¶ Nl' aṽienl' igamba nyi Jeho-
va gore miĕ, inlĕ,
10 Wânga gore *wao wi* mbwedi,
vanganle yi Hĕldai, yi Tobaija, nla
yi Jĕdaia, si re pila pa go Babyi-
lŏn, kâ bi' awĕ ntyugu mĕmo, kâ
kĕnda go nago yi Josaia y'oŋwa
wi Zĕfenaia;
11 Nl' awânge syika yapupu nla
yatenlatenla, avang' ikorowa, awo-
nlia *so* gw' ewonjo zi Jŏsyue y'o-
ŋwa wi Josedĕk yi minisĕ mpolo;
12 Kâ kamba nl'ayĕ, 'nlĕ, Yenlâ
bulie Jehova y' imbĕli; inlĕ, Vonla
omâ re ina 'nlĕ, IVARI; e be pom̃'
avila go mbori yĕ, kâ yĕ noge na-
go y'Anyambiĕ yi Jehova:
13 Vanganle ayĕ be noge nago
y'Anyambiĕ yi Jehova; kâ yĕ bâ-
ng' ivenda, kâ yĕ doanla tu ava-
nginla gw' eki zĕ; kâ yĕ doanle
minisĕ gw' eki zĕ; nl' erungu z'
am̃ĕnje kâ zo doanla ntyâ wao
aṽanli.
14 Nl' ikorowa si be doanla nli
Helĕm, nla gore Tobaija, nla gore
Jĕdaia, nla gore Hen y' oŋwa Zĕ-
fenaia, go sijonginlia go nago y'A-
nyambiĕ yi Jehova.
15 Nla wao *wi re* tomba pa bo,
wi be bia anloga go nago y'Anya-
mbiĕ yi Jehova, kâ nluĕ mia 'nlĕ
Jehova y' imbĕli ayĕ tom̃a miĕ go
re nluĕ. Nl' isaon *yinlâ* yi be toa,
ja nlu' apoganlio inyoi nyi Jehova
Anyambiĕ yanli.

EWONJO VII.

1 Aṽienli g'ompum̃a wi nlai gore
Deriŭs, y' oga, igamba nyi Jehova
aṽienli gore Zakaraia go ntyugu yi
nlai y' ogwĕli nl' emâgomi *vanga-
nli* yo Kislu:
2 Gw' agĕndizi wao go nago y'A-
nyambiĕ, Syiriza nli Rigĕm-milĕk,
nl'anlom̃e wao, go kĕ kambinla g'
ozyo wi Jehova.
3 Nla go kamba nl' iminisĕ
impolo s'*avegagi* go nago yi Je-
hova y'imbĕli, nla gor' ivâgisi,
inlĕ, Miĕ ga lenle y' ogwĕli w' ata-
nli, nkĕrag' oku' wamimĕ, ga nta-
re miĕ denda pa yenlâ impum̃'
imienge.
4 Nl' aṽienl' igamba nyi Jeho-
va y'imbĕli gore miĕ, 'nlĕ,
5 Gamba nl' anlaga wi ntye wao-

du, nla gor'iminisĕ inlĕ, Gw' ave-
gagi nlue esonge nl' iwâga g'
ogwĕli w' atanli nla w' orâgĕnlo,
vanganle agomi m'impum̃a mĕwâ
orâgĕnlo, anlu' avenginli miĕ eso-
nge? *vanganle* miĕ?
6 Gw' anyagagi nluĕ, nla gw'
ayângagi nluĕ, anluĕ zye anyagage
gw' ikui yanli mĕ, nli jângaga
gw' ikui yanli mĕ?
7 *Anlu'* ará́nde *já́g'* agamba m'
arongago nle Jehova nl' ivâgisi y'
alonga, gw' avegâgi Jeruselĕm nl'
anlaga nl' ombiambiĕ, nl' inkala s'
avegagiĕ vingovingo, gw' awâng'
anlaga olomba nla y' orove?
8 Nl' aṽienl' igamba nyi Jehova
gore Zakaraia, inlĕ,
9 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli
'nlĕ, Lend' ijĕkĕlia sa rĕti, kâ teva-
nli nkĕngâ, nl' ipoginla, om' edu
gor' oŋwângiĕ:
10 Kâ avá́ngatianli om̃ant' otigo,
ge nlâ oŋwâ tigo, ogĕnda, ge oyu-
nge: kâ av*i*kili' oma mbe g' orĕ-
mi wĕ gore oŋwângiĕ.
11 Ndo w' aviki poganlio, aṽizi
oṽegi, anlunj' aroi mao, kâ w'ayá́gâ.
12 Iñ, w' aṽang' irĕmi yao g'
ado mi jâla, wi vende jâgâ ivanga,
nl' agamba m' arom̃io nle Jehova
y' imbĕli nl' Inlinli nyĕ, nl' ivâ-
gisi longa; yenlâ aṽienli egunl'
eṽolo avila gore Jehova y'imbĕli.
13 Sambo aroenli 'nlĕ, gw' aro-
ngiĕ, kâ w' ayá́gâ; yenlâ arongi
wao, kâ mi ayâgâ, bulie Jehova
y' imbĕli.
14 Ndo mi avazanganli wao nl'
efizagĕngĕ gw' anlângâ modu m'
aroenlio wao w' am*i*a; yenlâ ari-
ganli ntye ntevo gore wao, kâ
agĕnd' oma ge fwinlia: kânde w'
agalunli ntye mbia ntevo.

EWONJO VIII.

1 Be fâ b' igamba nyi Jehova
y' imbĕli *gore miĕ*, 'nlĕ,

2 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
mi avegagi nli ŋandi gore Zaiŏn,
nli ŋandi mpolo, nl' aloanli miĕ
nli ŋandi nl' egunlu evolo gore yĕ.
3 Yenlâ bulie Jehova; mi aṽi-
nlia go Zaiŏn, m' be doanla go gare
yi Jeruselĕm: nli Jeruselĕm yi be
fwelio inlĕ, Nka mpolo y' orĕti;
nli nomba yi Jehova y' imbĕli,
Nle nomba y' orunda.
4 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
Be fâ doanl' anlom̃e anlĕrâ, nl'
anto anlĕrâ, gw' agala mi Jeruse-
lĕm, om' edu nli nkâgu yĕ g' ogâ
nl' onlĕrâ.
5 Nl' agala mi nka mpolo mi be
doanla ralie nl' awanlom̃e nl' awâ-
m̃anto syevaga gw' agala ma yo.
6 Yĕnlâ bulie Jehova y' imbĕli;
jâ ado' ndaga yi mamo gw' antyâ
mi mângi sinlâ wi re tiganla pa
gw' intyugu sinlâ, kâ doanla kĕ
inlĕ, ndaga yi mamo gw' antyâ
mam? bulie Jehova y' imbĕli.
7 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
Vonla, m' be sungil' anlagi wam
avila go ntye yi tângwa nli nko-
mbe, nl' avila go kwa nla yo;
8 M' be baga wao, kâ wao
doanla go gare yi Jeruselĕm: kâ
wao doanl' anlagi wam, kâ miĕ
doanla Anyambiĕ yao, g' orĕti nl'
ogore.
9 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
Agâ manli mi ga loanle jâla, anluĕ
yi jâgâ intyugu sinlâ agamba mi-
nlâ gw' agwanla m' ivâgisi, y'
avegagi go ntyugu y' agĕnlizo iza-
nga nyi nago yi Jehova y' imbĕli,
inlĕ, nago y' Anyambiĕ yi ga
nlogo.
10 Kânde intyugu sinlâ v*i*agaga
râ, pegag' onlivi w' oma, ge onlivi
wi nyama; ge nlâ am̃ĕnje gore yĕ
o gâgwi ge o jinginla, g' oŋwa-
nja wi kâmbizo; kânde mi avang'
anlaga om' edu amĕpanla nl' oga-
nganlo wĕ.

11 Ndo vĕnlâ m' *be* fâ doanla
nli ntango yinlâ yi re tiganla pa
ga gw' alonga, bulie Jehova y'
imbĕli.
12 Kânde olonda wi *be* bunla;
ogâli wi be p' inlond' iyĕ, nli ntye
yi be p' ibunli sĕ, nl' irowa wi be
p' impĕmbĕ yao; kâ miĕ pange
mângi sinlâ wi re tiganla pa go
jig' *isaon* yinlâ yodu.
13 Nle be toa 'nlĕ, gw' avegagi
nluĕ ozavo gor' anlângâ, Nago yi
Juda, nli nago yi Isreĕl; yenlâ be
sunginla miĕ nluĕ, kâ nluĕ kalu'
ozavinlo; ar*i*anli, *ndo* yâlianl' agâ
manli.
14 Kânde yenlâ bulie Jehova y'
imbĕli; Nt' avikili miĕ go tevunl'
anluĕ, gw' av̄endizio miĕ nle reri
yanli, bulie Jehova y' imbĕli, kâ
mi avâ k*a*lunlia:
15 Yenlâ re miĕ fâ pikilia p'
intyugu sinlâ go denda mbiambiĕ
nli Jeruselĕm, nli nago yi Juda:
ar*i*anli.
16 ¶ Yinlâ *nl'* isaon yi be dendo
nluĕ; Om' edu e ga gamb' orĕti
gor' oganganlo wĕ; lendand' ijĕ-
kĕlia s' oreti, nl' am̄ĕnje gw' iko-
mbi sanli:
17 Av*i*kili' oma gore nluĕ ibe g'
orĕmi wĕ, gor' oganganlo wĕ; ar*á*-
ndanl' irango yanyawĕ: kânde
isaon yinlâ yodu *nle yi* biko miĕ,
bulie Jehova.
18 ¶ Nl' av̄ienl' igamba nyi Je-
hova y' imbĕli gore mie 'nlĕ,
19 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
Esonge z' *ogwĕli* w' anlai, nla z'
ogwĕli w' atanli, nl' esonge z' *ogwĕli*
w' orâgĕnlo, nl' esonge z' *ogwĕli*
w' igomi, yi be doanla go nago yi
Juda igev̄a nli mbia, nl' intyago
si mbia: sambo rândanli orĕti nl'
am̄ĕnje.
20 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
be toa 'nlĕ, be bi' anlaga, nl' anla-
ga w' ink' impolo sinyenge:
21 Nl' anlaga wi *nka mpolo*, mâ-
ri wi be kĕnda gore anlaga wi
nka mpolo nyĕnlĕ, inlĕ, Okanli
nĕganĕga go kambinla gore Jeho-
va, nla go bute Jehova y' imbĕli:
Mi toa kĕ.
22 Iñ, anlag' awenge nl' anlâ-
ngâ ayâle wi be bia go bute Jeho-
va y' imbĕli go Jeruselĕm, nla go
kambinla g' ozyo wi Jehova.
23 Yenlâ bulie Jehova y' imbĕli;
gw' intyugu mĕ *si be toa*, inlĕ,
igomi ny' anlom̄e nyi be kota, avi-
la gw' inkambinli sodu s' anlângâ,
vanganle kota ngwasi ogombinlo
w' ingâi mĕ, ayĕ o re oŋwâ Ju,
inlĕ, Azuĕ be kĕnda nl' awĕ: kâ-
nde azu' are jâgâ pa 'nlĕ, Anya-
mbiĕ *are* nl' awĕ.

EWONJO IX.

1 Iroanlo ny' igamba nyi Jeho-
va go ntye yi Hedrak, nli Dema-
skŏs nyo nl' ijâwa sa yo: j' antyâ
m' oma, ga m' imbuv̄e sodu si
Isreĕl, mi *be doanla* gore Jehova.
2 Nli Hemath kĕ be doanla g'
ozamba; Tairŭs, nli Zaidŏn kânde
w' adoa nl' imia.
3 Nl' azanloginli Tairŭs oku' wĕ-
mĕ mbora njâle, aguminlie syika
yapupu ga ntyĕngĕ, nli syika mbia
yatenlatenla, g' ombânla w' agala.
4 Vonla, Jehova e be falĕ gw'
igala, kâ yĕ bole ngulu yĕ go
mbenle; kĕ pezyo nl' ogonli.
5 Askelŏn be jenla *nyo*, kâ yĕ
tia; Geza kĕ *be jenla nyo*, kĕ doa
nl' ekĕv̄' ev̄olo, nli Ekrŏn; gw'
idevinli sĕ e be jenle ntyânli; nl'
oga e be jilizo avila go Geza, nli
Askelŏn e be j*i*go.
6 Nl' oŋwâ wi nkângĕ e be doa-
nla go Asdŏd, kâ miĕ tenl' ekale
z' Ifilistia.
7 M' be tombe intyinli sĕ avila
g' ogwanli wĕ, nl' isĕkĕ sĕ avila
gw' anyanganyanga m' anâ mĕ:

ndo ayĕ o tiganla vanganle yĕ, *be doanla* gor' Anyambiĕ yazyo, kâ yĕ doanla ga gâvĕn go Juda, nli Ekrŏn ga Ijĕbusait.
8 M' be syamb' olako vingovi-
ngo nag' wam g' oŋwanja w' igâvi, g' oŋwanji wĕ o piaganle mpiaganlaga, nla g' oŋwanji wĕ o fwinlia: nla zyel' omâ bangatia o fâ piaganla gore wao nyĕnlĕ: kânde vĕnlâ mi ajenli nl' antyâ mam.
9 Yenle mbia polo awĕ Oŋwâ
m̃anto wi Zaiŏn; ṽoginla awĕ Oŋwâ m̃anto wi Jeruselĕm: vonl' Ogi wâ e bia gore wĕ: ar' ogore, n̄li doa, nl' isunginla; okendekende, nli bataminla pa go buru, nla g' oŋwâ buru.
10 Kâ miĕ tenle ntyonle avila
gore Ifraim, nli nkavala avila go Jeruselĕm, nl' elendinla z' igâvi zi be tenlo: kâ yĕ kamb' am̃ĕnje gor' anlângâ: nl' ipanginli sĕ si be doanla avile mbenle agĕnde mbenle, nl' avila g' olâvi koanga gw' intyai si ntye.
11 Gore wĕ kĕ, ṽâ ntyinla yi
njeki yâ mi are kĕndiza p' imbwedi sâ avila gw'ivemba nyi *re* anlingo fâ.
12 ¶ Ṽizanli go mbora njâle, anlu'
imbwedi s' ibekelia: vanganle nlĕnlâ takilia miĕ 'nlĕ, m' be fwinlizâ nyângâ mbanli.
13 Jâ mi adĕmbize Juda gore
miĕ, ayonliz' elendinla nli Ifraim, nl' aṽom̃i awanliâ Zaiŏn, azir' awanliâ Grisi, avangâ g'okwara w'oma wingulu.
14 Gambĕnlĕ Jehova e be jenlo
gore wao, kâ ozyângâ wĕ kĕnda g' inânyingwĕmbolo: nli Jehova Anyambiĕ e be tong' orâmbâ, kâ yĕ kĕnda nl' ifizagĕngĕ y' olomba.
15 Jehova y' imbĕli e be penja-
venja wao; kâ wao jiliza ageṽa nli pung' ado mi mpungaga; kâ wao jânga, avange nyângâlĕ ga wi re bângo pa nl'ivĕ; kâ wao jonlio ga sintyĕnge, nla g' intulungu si âlta.
16 Nla Jehova Anyambiĕ yao e
be sunginla wao go ntyugu mĕ g' olemba w'anlagi wĕ: ka *wao doanla g'* ado mi korowa, tombinlo pa ga ntyanga go ntye yĕ.
17 Kânde mpendinli nde yi r'
ombi' wĕ, mpendinli nde yi r' erangi zĕ! imba si be pang' iwanjâ mbiambiĕ, nl' iv' inyânla inyong' inyanto.

EWONJO X.

1 Ṽambianli gore Jehova ningo
gw' egombe zi ningo nuwunla; kâ Jehova pange vindi yapupu, aṽa wao inyĕngĕ yi ningo, gor' omedu amanli g' orove.
2 Kânde ikanla s' akambi egamba-
nyambiĕ, nl'aganga w'ajenli sinoka, nl' awul' inyilinlo sinoka; wi sindia ṽâ nyawĕ nyawĕ: sambo w'agĕndi gw' inkovi sao g' olemba, w'ayenli njuke, kânde pegag' ovenjavenji.
3 Egunlu zam z' aṽam̃inli gor'
ivenjavenji, nl' arevunli miĕ imbonli: kânde Jehova yi mbĕli a re jenla pa olembi wi nago yi Juda, nl'avanga so ga nkavali yĕ mbia gw' igâvi.
4 Avila gore yĕ agâgwi ntulu-
ngu, avila gore yĕ ntyângâ, avila gore yĕ elendinla z'igâvi, avila gore yĕ iwangatia yodu.
5 ¶ Wi be doanla g'*anlaga* wi ngu-
lu, wi jar' *ilovalovi yao* gw' imbânla y' agala gw' igâvi; wi be noa, kânde Jehova *are* nla wao, nl' ivandisi y' inkavala yi be sum̃akete.
6 M' be jâlie nago yi Juda, kâ
miĕ sunginle nago yi Josĕf, kâ miĕ fâ baga wao go doanliza wao; kânde mi poginla wao: kâ wao doanla ga m'pa fala wao: kânde

mië *nle* Jehova Anyambië yao, m' be jâginlo wao.

7 Nla wao wi Ifraim wi be doanla g' *onlome* wi ngulu, nl' irëmi yao yi be jenl' igev̄a ga w'ajâng' ivë; iñ, awanli wao wi be jenla *nyo*, kâ wao jenle mbia; irëmi yao yi be jenl' igev̄a gore Jehova.

8 M' be tonginla wao ososi, alatiza wao; kânde mi are dandunla pa wao: kâ wao bunla ga nt'are wao bunla pa.

9 Kâ mië bënla wao gor' anlaga: kâ wao jonginlia mië gw' anlângâ ma dav̄a; kâ wao doanla nl' awanli wao, nl'av̄â fwinlia.

10 M' be fâ kâgunlia wao avila go ntye yi Ijipt, alatiza wao avila go Asyiria; m' be baga wao go ntye yi Gilièd nli Lëbenön; kâ alëngo *mbora* gore wao.

11 Kâ yë piaganle mbenle nli njukë, kâ yë bol' ikev̄a yi mbenle, nl' irânga y' ilâvi yodu yi be kaminla: kâ ekale zi Asyiria syonlio go ntye, kâ nkâgu yi Ijipt këndaga bo.

12 Kâ mië jâlia wao gore Jehova; kâ wao pandiaga nli jamaga gw'ini nyë, bulie Jehova.

EWONJO XI.

1 Nl'ungunl' agugi mâ, Lëbenön, kâ ogonli nye rere yâ yi sida.

2 Ronga, erere zi fũr, kânde erere zi sida z'aposwi; kânde mângi wi ngulu w' abundakanlio: ronganli, anluë rere yi oki yi Besyan; kânde iga nyi janl'ilonda ny' aposwi.

3 ¶ *R*'inyoi nyi mboginla ny'ovenjavenji; kânde ivendi nyao ny'abundakanli; inyoi ny' ikungula s' iliön inyango; kânde ekali zi Jâdan z'abundakanlo.

4 Yenlâ bulie Jehova Anyambië yam; Nyez' olemba wi bazyo;

5 Inlivisi ya yo jonla wao, nl'agot' ikui yaomë ogara fâ: nla wao wi kola wao, wi bulia inlë, Ozavinlo *gore* Jehova; kânde mi apagi: nl'ivenjavenji s'aomë yi poginla wao.

6 Kânde m'be fâ poginle mângi wi ntye, bulie Jehova: ndo, vonla, m'be p' anlaga omedu gw'agâ m'oganganlo wë, nla g'ogâ w'ogi wë; kâ wao bole ntye, nla go ntyâmë yao m'be fâ tomba *wao* nyënlë.

7 Mi anyez' olemba w'ibazyo *vanganle* nluë iyunge y'olemba. Nl' awângi mië intongo imbanli; om̄âri mi av̄elia yo inlë, Eranga, nl' om̄âri mi av̄elia yo inlë, Igoro; nl'anyezi mi olemba.

8 Ivenjavenj' iraro mi arenli wao g'ogwëli om̄âri kë; kâ inlinli nyam ny' av̄iki wao, ka inlinli nyao ny' av̄iki mië kë.

9 Nl' awuli mië inlë, m'be nyeza nluë; eza zi juwa, zi ga yuwe; nl'eza zi re go tenlo, zi ga renlo; kâ w'ariganl' om̄âri nya, omedu ozyonle w'om̄âri.

10 ¶ Nle be bânga mië nkâgu yam vanganle Eranga, nl'arenla yo nkwë, inlë, mi ga yonle ompanganlo wam w'avangio mië nl'anlaga waodu.

11 Nl'ayarunlo yo ntyugu më: nla mienli lënge y'olemba o venginlagi mië inlë, nyinlâ nle igamba nyi Jehova.

12 Nle be bulinlia mië wao 'nlë, j'anlu' apikilia mbiambië v̄anli *mië* njonli yam; j'azya nlânlâ riganli. Yenlâ avesyi wao go njonli yam agomi mi syika yapupu araro.

13 Nle be bulie Jehova inlë, V̄ale yo gor' omâ pang' intyuanla sayogo: igol' iv̄ia ny' avenlio mië go yo. Nle be bânga mië agomi mi syika yapupu araro, avunga yo gor' omâ pang' intyuanla sayogo go nago yi Jehova.

14 Nle be tenla mië nkâgu yami

mĕ, vanganle Igoro, go bangwanle
ngwĕmo ntyâ Juda ntyâ Isreĕl.
15 Be bulinlio miĕ nle Jehova inlĕ,
Wânga gore wĕ imianga y'ovenja-
venji w'edâsyu.
16 Kânde vonla, m'be pom̃i' ove-
njavenji go ntye, wi re *wi* be jenla
wao wi re tenlo pa, ge but' idâmb'
inyango, 'ge jinga nyi re mâgunlo
pa, ge nyeza nyi kumanla gore: ndo
e be ny'ozyonle y'agali, nla aya-
runl' ifĕri sao,go simbĕi.
17 Azyile gor' ovenjavenji w'i-
syâlâ fâ wi tig' olemba! Okwara
w'iwâra wi be doanla g'ogâ wĕ,
nla gw'intyâ nyĕ inlom̃iĕ; ogâ wĕ
wi be joma, kâ intyâ nyĕ inlom̃iĕ
nyi be nlimo via.

EWONJO XII.

1 Iroanlo ny'igamba nyi Jehova
gore Isreel, bulie Jehova, yi syam-
bunli' orowa, aloṽ' izanga nyi ntye,
avang' inlinla ny' oma go gare yĕ.
2 Vonla, m'be pange Jeruselĕm
ingongo nyi tataminla gore anlaga
waodu vingovingo, go be pingwa-
vingwa wao Juda nli Jeruselĕm.
3 Nla go ntyugu mĕ m'be pange
Jeruselĕm ido ny'iroanlo gor' anla-
ga waodu: waodu wi kumb' iroanlo
nya nyo wi be tenlo simbĕi, vanga-
nle anlaga waodu wi ntye w'adati-
zo ta go nyo.
4 Go ntyugu mĕ bulie Jehova,
m'be bole nkaval' edu nl'imama,
nl'ovandisi wĕ nl'eranlia: m'be
nungunl' antyâ mam buĕ go nago
yi Juda, kâ miĕ bole nkaval' edu
y'anlaga nl'ipâku.
5 Nl'igâvĕn si Juda si be bulia
gw'iremi yao, 'nle, Anlaga wi Je-
ruselĕm wi *be doanle* ngulu yam,
gore Jehova y'imbĕli Anyambiĕ
yao.
6 Go ntyugu mĕ m'be pang' igâ-
vĕn si Juda g'inu ny'ogonli gw'i-
konli, g'ojo w'ogonli gw'ita; kâ wo
jiliz' anlaga waodu wi re vingovi-
ngo, g'ogâ onlom̃iĕ nl'ogâ onyantwĕ:
kâ Jeruselĕm fâ jigo go mbori yĕmĕ,
vanganle go Jeruselĕm.
7 Jehova kĕ e be donge sunginl'
ikanja yi Juda, kâ ivenda nyi nago
yi Devid, nl'ivenda ny'anlaga wi
Jeruselĕm wi pend' *ikui yaomĕ* gore
Juda.
8 Go ntyugu mĕ yo be sunginle
Jehova anlaga wi Jeruselĕm; nl'ayĕ
o re dĕla gore wao go ntyugu mĕ
e be doanla ga Devid; nli nago yi
Devid yi *be doanla* g'Anyambiĕ,
g' oṽâṽi w'Anyambiĕ go bosyo
yao.
9 Be doanla go ntyugu mĕ 'nlĕ
m'be bele jiliz' anlângâ modu mi
doṽaloṽe Jeruselĕm.
10 M'be jira go nago yi Devid, nla
gor' anlaga wi Jeruselĕm, inlinla ny
idavia nla ny'ikambinla; kâ wao
ponla miĕ o rumio wao igânga, kâ
wao doanl' iwâgi nyĕ g'omâ doanl'
iwâga ny' *onwanliĕ* omo, kĕ doanl'
ekĕṽ' eṽolo gore yĕ, g'omâ re nl'ẹ-
kĕṽa gore njaliĕ *yĕ*.
11 Go ntyugu mĕyâ be doanl'
iwâg' ivolo go Jeruselĕm g'iwâga
nyi Hadadrimŏn g'olânga wi Mi-
gidŏn.
12 Ntye yi be doanl' iwâga, mbuv'
edu ntyanganendiĕ, mbuve yi nago
yi Devid ntyanganendiĕ, anto wao
ntyanganendiĕ; mbuve yi nago yi
Netyan ntyanganendiĕ nl'anto wao
ntyanganendiĕ;
13 Mbuve yi nago yi Livai ntya-
nganendiĕ, nl'anto wao ntyangane-
ndiĕ, mbuve yi Syimeai ntyangane-
ndiĕ, nl'anto wao ntyanganendiĕ;
14 Imbuṽe sodu s' atiganla, mbuṽ'
edu ntyanganendiĕ, nl'anto wao
ntyanganendiĕ.

EWONJO XIII.

1 Go ntyugu mĕ be nungunlo
evero go nago yi Devid nla gor'

anlaga wi Jeruselĕm gw' ibe nla
gw' isĕkĕ.
2 ¶ Bĕ doanla go ntyugu mĕ, bu-
lie Jehova y' imbĕli, 'nlĕ, m' be
tenl' ana m' ikanla avila go ntye,
kâ mo m' avâ jonginlio nyĕnlĕ;
nla kĕ m' be pang' ivâgisi nl'
anlinla mi nanga piaganla avila
go ntye.
3 Be doanla kĕ inlĕ, om' edu o
be fâ pâga, gambĕnlĕ reri yĕ nli
ngi yĕ y' ayanliĕ wi be bulinliĕ
inlĕ, o be tola; kânde o kamba si-
noka gw' ina nyi Jehova: nla reri
yĕ nli ngi yĕ y' ayanliĕ wi be tu-
mĕ pâkâsâ j' apâga.
4 Be toa go ntyugu mĕ 'nlĕ, ivâ-
gisi yi be jenle ntyânli om' edu
nli nyilinlo yĕ, jâ apâga: ge w'
abâre ngâi mbe go temiza:
5 Ndo e be bulia inlĕ, miĕ g'
ovâgisi. Mi' ombilo wi ntye; kâ-
nde oŋwanlaga anlĕnji miĕ go pe-
njavenje vuginlia avila gw' eru-
mbe zam.
6 *Omâri* e be bulinliĕ inlĕ, Ṽora
yinlâ y' ande yi re gw' agâ mâ?
Kĕ jivira inlĕ, *Yinlâ* y' abânjo miĕ
go nago y' indego sam.
7 ¶ Nlângwa, okwar' iwâra, gor'
ovenjavenji wam, nla gore om̃âre
oganganlo wam, bulie Jehova y'
imbĕli: wol' ovenjavenji, gambĕ-
nlĕ adâmbe m' apazanganla: ga-
mbĕnlĕ mi akegunla ogâ wam gor'
awadâmbe.
8 Gambĕnlĕ be toa go ntye yodu,
bulie Jehova, mbĕi mbanli go mo
mi be tenlo, ayuwa; ndo yintyaro
yi be tigo gogo.
9 Kâ miĕ bage mbĕi yintyaro g'
ogonli, kâ miĕ janginlia yo ga nte
janginlio syika yapupu, kâ miĕ
kĕnliza yo ga nte kĕnlizo syika ya-
tenlatenla: wi be fwel' ini nyam,
kâ miĕ jâginlo wao: m'be bulia
inle, Wao anlagi wam: kâ wao bu-
lia 'nlĕ, Jehova *nle* Anyambiĕ yam.

EWONJO XIV.

1 Vona, ntyugu yi Jehova yi
bia, kâ igumbi nyâ nyi nkera-
ga, go gare yâ.
2 Kânde m' be datiz' anlângâ
modu go nloa nli Jeruselĕm; kâ
nkala bângo, kâ inago kwĕro, kâ
anto bando nkotago; nl' erenle zi
nka mpolo zi be kenda simbwedi,
nl' ontango w' anlaga wi tiganla
wi be tenlo avila go nka mpolo.
3 Gambĕnlĕ Jehova e be kĕnda,
go nloa nl' anlângâ mĕwâ, ga nta
nloenliĕ go ntyugu y' igâvi.
4 ¶ Nl' intyozyo sĕ si be kumanla
go nomba yi Ŏlivi ntyugu mĕ yi
re go bosyo yi Jeruselĕm go tâ-
ngwa nli nkombe, nli nomba yi
Ŏlivi yi be jarua go gare, mbĕi go
tangwa nli nkombe, mbĕi go
kwa nli nkombe, *vâvâ be doanl'*
olâng' ompolo; nl' erenle zi no-
mba zi be kĕnda go nkâmi nl' ere-
nle g' olomba.
5 Kâ nluĕ fanga gw' ilânga yi
nomba; kânde ilânga yi nomba
yi be boŋwa go Ezal: iñ, anluĕ
be fanga, ga nt'avangi nluĕ gw'
isyugiazugia si ntye gw' intyugu
si Ŭzaia, oga wi Juda: nli Jehova
Anyambiĕ yam e bia, *nl'* iyâmbui
yodu nl' awĕ.
6 Be doanla go ntyugu mĕ, oza-
nge wi be bamba buĕ, *ge* mpiri:
7 Ndo be doanle ntyugu mâri,
yi be mio gore Jehova, arang'
om̃anda, g' ogwĕra: ndo be toa
inle, nkolo be doanl' ozange.
8 Be doanla go ntyugu mĕ 'nlĕ
anlingo m' em̃ĕnlâ mi be kâgwa
avila go Jeruselĕm; amĕwâ go
mo, go mbenle ya bosyo, amĕwâ
go mbenle yi nyuma; ntyanja nl'
ĕnlom̃o be doanla yo.
9 Nli Jehova ayĕ be doanl' oga
wi ntye yodu: go ntyugu mĕ, be
doanle Jehova mâri, nl' ini nyĕ
imo.

10 Ntye yodu zi be kalunlio g' orove, avila go Giba go Rimŏn, g' olomba wi Jeruselĕm; yi be tombinlo, nl' ayigo go mbori yĕ, avila gw' iguge nyi Bĕnjemĭn, agĕnda go mbora y' igug' ilonga, gw' iguge nyi ntulungu, nl' avila go mbora njâle yi Hananil agĕnda go mbore piarinl' ivĕ y' oga.

11 Kâ *anlaga* doanla gogo, be doanl' ijiliza sipolo sijĕnlĕ; ndo Jeruselĕm e be jigo mbiambiĕ.

12 ¶ Nla sinlâ nl'evunga zi be bole Jehova anlaga waodu wi re nloa pa nli Jeruselĕm; Izyonle yao yi be sulaga wao gore, nl' antyâ mao mi be jinginla gw' ilânga y' antyâ mao, nl' inlĕm̃ĕ yao yi be fwinlia gw' agwanli mao.

13 Be doanla go ntyugu mĕ 'nlĕ, nyângâlĕ mpolo yi be pila gore Jehova yi be doanla gore wao; kâ wao kotanla om' edu g' ogâ w' oganganlo wĕ.

14 Nli Juda kĕ e be nloa nli Jeruselĕm; nl'agumba m' anlângâ mi re vingovingo mi be datizo ta, syika yatenlatenla, nla yapupu, nl' ingâi nyenge mĕ.

15 Nla yenlâ be doanl' evunga zi nkavala, zi mule, zi kamĕl, zi buru, nl' inyama yodu si be doanla gw' ikanja yinlâ, g' evunga zinlâ.

16 ¶ Re kĕ, 'nlĕ om' edu o riganli gw' imbuve sodu s' aṽienli go nloa nli Jeruselĕm, e ga gĕnde ompum̃' edu go savinl' Oga, Jehova y' imbĕli, nla go penjavenje ntyago y' ikanja.

17 Be doanla inlĕ, omedu o re a ṽ*ia* avila gor' imbuve sodu si ntye go Jeruselĕm go savinl' Oga, Jehova y' imbĕli, vanganle gore wao be doanle ningo.

18 Nla jâ mbuṽe yi Ijipt y' agĕnda, ge b*ia*, mĕyânlâ yi zye nli *ningo;* gogo be doanl' evunga, gogo Jehova e be bol' anlângâ mi re ma ṽ*ia* go penjavenje ntyago y' ikanja.

19 Winlâ wi be doanl' orevunlo wi Ijipt, nl' orevunlo w' anlângâ modu mi re m'aṽ*ia* go penjavenje ntyago y' ikanja.

20 ¶ Go ntyugu mĕ be doanla gw' egelinge m' inkavala, ORUNDA GORE JEHOVA; nl' intyuanla si nago yi Jehova si be doanla g' intyĕnge si re go âlta.

21 Iñ, ntyuanl' edu yi re go Jeruselĕm nla go Juda yi be doanl, orunda gore Jehova y' imbĕli: nla waodu wi jir' inya, wi be bie go bânga so, anlamba nla so; go ntyugu mĕ be doanle Kenenait nyĕnlĕ go nago yi Jehova y' imbĕli.

MALEKAI.

EWONJO I.

1 Iroanlo ny'igamba nyi Jehova gore Isreĕl nli Malekai.

2 Mi are tânda pa nluĕ, bulie Jehova. Ndo anluĕ bulia 'nlĕ, O re zuĕ tânda pa nla gwi? Isâ e pegag' oŋwângwĕ wi Jekâb? bulie Jehova: Ndo mi arândagi Jekâb,

3 Nl'aviki miĕ Isâ, nl'arigi miĕ inombi sĕ nl'ijigi sĕ bundakanla gor' im̃amba y'ig' ivolo.

4 Bulie Idŏm inlĕ, Azu' are kugizo pa, ndo azuĕ be fwinia, nla ṽâ noge woga; yenlâ bulie Jehova y' imbĕli, Wi be noga, ndo m'be syazya; wi be fwelia wao, inlĕ, Ozamba w'ibe, nl'anlaga wi re nl'egunlu zi Jehova pĕkĕpĕkĕ.

5 Nl'antya manli mi be jenla, kâ

nluĕ bulia 'nlĕ, Jehova e be pendio, avila go nkova yi Isreĕl.

6 ¶ Oŋwâ nlom̃e e dube reri, nli nyongo omâ panginlĕ: jâ mi *ado-anl'* ozâmbi, idubo sam si *re* nla gwi? jâ mi a*doanl'* ovanginli, itio sam si re nla gwi? bulie Jehova y'imbĕli gore nluĕ, iminis' impolo, si pĕd' ini nyam. Kâ nluĕ bulia 'nlĕ, azu' are pĕdia p'ini nyâ nla gwi?

7 Auluĕ pe mpĕmba yi re fevizo pa go âlta yam; kâ nluĕ bulia 'nlĕ, Azu' afevizâ nla gwi? Go bulia nluĕ 'nlĕ, Tavoro yi Jehova yi pĕdio.

8 Ndo ja nlu' apa ipâku go jiri-nya, *mĕyâ* ga mbe? ndo jâ anluĕ apa nlĕma, nli mângi jâgâ, *mĕyâ* ga mbe? ṽarenli yo vĕnlâ gore gâvĕn yanli; kâ tândinla nluĕ, ge bâng' ikui yanli? bulie Jehova y'imbĕli.

9 Nla vĕnlâ, mi akwenla nluĕ nkâlâ, gwenanl' Anyambiĕ inkâlâ, kâ yĕ poginla zuĕ: yinlâ yi re pila pa gw'ipikili sanli: ayĕ kâ tând' ikui yanli? bulie Jehova y'imbĕli.

10 Mande *re mĕvânlâ* vanganle gore nluĕ kâ nunj' aguge *vâ nyawĕ?* ge nluĕ baminl' *ogonli* go âlta yam ṽâ nyawĕ. Mi azye nla sitânda gore nluĕ, bulie Jehova y'imbĕli, ge miĕ fâ b*â*ng' ijirinya gw'agâ manli.

11 Kânde avila go tângwa nli nkombe, agĕnda gw'ikwa sa yo, ini nyam *be doanl'* ivolo gor' anlângâ; nla go mbor' edu nkeva yi nkango yi *be* po gw'ini nyam, nl'ijirinya sinkĕrĕ; kânde ini nyam nyi *be doanl'* ivolo gor' anlângâ, bulie Je-hova y'imbĕli.

12 ¶ Ndo anluĕ are bundakanlia pa yo, go bulia nluĕ 'nlĕ, Tavoro yi Jehova y'afevizo; nl'olonda kĕ wa yo, *vanga* nl'eṽĕrĕ zĕ, zi pĕdio.

13 Anluĕ bulia kĕ 'nlĕ, vonlanli sijasa nde sinlâ! kâ nluĕ syĕlia, bulie Jehova y'imbĕli; kâ nluĕ bage *ya yi re* syazyunlo pa, nli nlĕma,

nli mângi jâgâ; yenlâ abaga nluĕ ijirinya: miĕ kâ bânga yinlâ gw' agâ manli? bulie Jehova.

14 Nd'ozavo gor' oremisi, o re g'olemb' iwĕ nl'inlom̃e, nl'arang' orango, nl'ayirinya gore Jehova eza zi re bânla pa: kânde mi' Og' ompo-lo, bulie Jehova y'imbĕli, nl'ini nyam *nyi* r'ereria gor' anlângâ.

EWONJO II.

1 Nla vĕnlâ, Anluĕ iminisĕ ivanga nyinlâ nyi re gore nluĕ.

2 J' anluĕ ay*âgâ*, j' anlu' aṽ*e*la *nyo* g'orĕma, go p'ivenda gw'ini nyam, bulie Jehova y'imbĕli, vanga-nle m'be tom' ozavo gore nluĕ, ga-mbĕnlĕ m'be sav' izavinlo yanli: iñ, mi asavi yo pelĕ, kânde anluĕ fw*e*la *nyo* g'orĕma.

3 Vonla, m' be feviz' olondi wâ, agil' ati gw'azyo manli, *vanganle* ati m' intyago sanli s'orunda; nl'o-m̃âri e be bânga nluĕ nla so,

4 Kâ nluĕ mia inlĕ, mi are baga p'ivanga nyinlâ gore nluĕ, kâ njeki yam doanla nli Livai, bulie Jehova y'imbĕli.

5 Njeki yam y'aroenli nl'ayĕ y' em̃ĕnlâ nl'am̃ĕnje; nl'avenli miĕ yĕ so gw'itia s' ariagagi nluĕ miĕ, nla-ria gw'ini nyam.

6 Ivanga ny'orĕti ny'avegagi g'o-gwanli wĕ, nl'isapilia si dĕngo gw'i-nlumbu yĕ: aganganlagi nla miĕ nl'am̃ĕnje nl'orĕti, kâ yĕ kegunli' awenge avila gw'ibe.

7 Kânde inlumbu y'iminisĕ yi ga venjavenj' imia, kâ wao butag' iva-nga g'ogwanli wĕ: kânde ayĕ nl'o-ṽâṽi wi Jehova y'imbĕli.

8 Ndo anlu' are dubua p'avila go mpânlâ; anlu' are panga p'awenge pom̃o nl'abaku gw'ivanga; anlu' are bânliza pa njeka yi Livai, bulie Je-hova y'imbĕli.

9 Sambo mi are panga pa nluĕ ipĕdio nl'ibiko gor' anlaga waodu,

ga nt'are nluĕ penjavenj' impânlâ
sam, ndo anlu' are diṽa p'ozamb'
om̃âri nl'ivanga.
10 Azu' edu ga rerĕ mo? azuĕ
pango nl'Anyambiĕ mo? azuĕ doa-
nle nl'itemiza omedu kĕ sir'oŋwâ-
ngiĕ sĕ, nli jonle njeka y' ieri sa-
zyo?
11 ¶ Juda are doanla pa nli nfevi,
ibe si re janjo pa go Isreĕl nla go
Jeruselĕm; kânde Juda are feviza
p'orunda wi Jehova w'arândiago
ndĕ, nl'ayomb' oŋwa-m̃anto w'a-
nyambiĕ ogĕnda.
12 Jehova be tenla nkwĭ oma o
denda yinlâ, oyĕmisi nl' oyivirisi,
avila gw' ikanji yi Jekŏb, nla yĕ o
daṽi' idaṽiĕ gore Jehova y'imbĕli.
13 Nl' anluĕ aṽâ dendi yinlâ, pu-
gaga âlta yi Jehova nl'antyânli, nl'
idenla, nli ntongaga, yenlâ 'nlĕ,
azy' isyâlâ nl' idaṽia nyĕnle, ge bâ-
nga *so* nli ntândinli mbia avila gw'
agâ manli.
14 ¶ Ndo anluĕ bulia inlĕ, Ezande?
Kânde Jehova aloanl' oyenli ntyâ wĕ
nli ntyâ y'om̃anto w'erumbe zâ, o re
janjinla pa nl' itemiza; ndo aye
ndeg' wâ, nl' om̃anto wi njeki yâ.
15 Ndo e pang' om̃âri? Ndo ave-
gagi nl' Inlinla yi tigânli. Nl' eza-
nde om̃âri? inlĕ, e ga wut' ilonda y'
Anyambiĕ. Sambo vandaminla gw'
anlinli manli nl' arig' oma' janjinl'
om̃anto w'erumbe zĕ nl' itemiza.
16 Kânde Jehova Anyambiĕ y'
Isreĕl, e bulia inlĕ, e bik' itomba;
kânde om̃âri e puge mbao nli ngâi
yĕ, bulia Jehova y' imbĕli; yenlâ
vandaminla gw' inlinli nyâ, inlĕ,
anluĕ ay*a*njinla nl' itemiza.
17 ¶ Anluĕ re jasiza pa Jehova nl'
agambi manli. Ndo anluĕ bulia,
inlĕ, Nl' ezande zi re zuĕ jasiza pa
yĕ? J' anluĕ bulia inlĕ, omedu o
janj' ibe ar' ombia, g'ozyo wi Je-
hova, kâ jenla mbia gore yĕ; ge
Anyambiĕ y'ijĕkeliĕ are gwi?

EWONJO III.

1 Vonla, m'be tom̃' oṽâṽi wam,
kâ yĕ kekize mpânlâ go bosyo yam:
nli Jehova, yi buto nluĕ, e be bia
nĕganĕga go nag' wĕ y'Anyambiĕ,
vanganle oṽâṽi wi njeka, o tândo
nluĕ: vonla, e bia, bulie Jehova
y'imbĕli.
2 Ndo mande be doanla go ntyugu
yĕ yi bia? mande be kumanla j'
aboŋwa? kânde are g'ogonli wi
janginlia, nli ntyavo yi jâmbwiza:
3 E be doanla g'omâ janginlia,
nl'omâ kanjunle syika yapupu; kâ
yĕ kanjunl'awa wi Livai, nl'ayovu-
nla wao pupu ga syika yatenlatenla,
nla yapupu, kâ wao jira gore Jeho-
va inya nl'ogore.
4 Gambĕnlĕ ijirinya si Juda nli
Jeruselĕm sa'doanla sibia gore Je-
hova, ga gw'intyugu inonga, nla
g'impum' ilungu.
5 M'be bia piĕrĕ gore nluĕ gw'ijĕ-
kĕlia; m'be doanl' oyenl' onĕge gore
mângi monda, nla gore bandanliĕ,
nla gore mângi tâṽ' irâwo imbe, nla
gore wao wi bangati' omâ janja gw'
ipi *sĕ*, om̃anto otigo, nl'oŋwâ re juno
pa nle reriĕ, nl'omâ kalunl' ogĕnda
avila go mbĕmi yĕ, kâ yĕ ar*i*a miĕ,
bulie Jehova y'imbĕli.
6 Kânde miĕ nle Jehova, mi k*a*-
lunlia; yenlâ re anluĕ awa wi Jekâb
anluĕ ay*i*lizo.
7 Avila gw'intyugu s' ireri sanli
anluĕ are kĕnda pa bo avila gw'i-
ntyale sam, kâ anluĕ av*e*njavenja
so. Ṽinlianli gore miĕ, kâ miĕ
fwinia gore nluĕ, bulie Jehova y'i-
mbĕli. Ndo anluĕ bulie, Azuĕ be
fwinlia nla gwĭ?
8 Oma kâ kwĕr' Anyambiĕ? Ge
anluĕ akwĕri miĕ. Ndo anluĕ bulia
'nlĕ, Azuĕ akwĕrâ nla gwi? Gw'i-
mbĕi s'agomi nl'ijir' inya.
9 Anluĕ *are* savo pa nl'ozavo:
kânde anlu' are kwĕra pa miĕ *va-*
nganl' inlângâ nyinlâ nyodu.

10 Ṽaganli yare y'agomi yodu go
nago yi penjavenj' agumba, kâ inya
doanla go nag' wam, kâ syilianli miĕ
nla so, bulie Jehova y' imbĕli, inlĕ
m'be n*u*ngunla nluĕ asyangala m'o-
rowa, nli jirinla nluĕ ozavinlo, kâ
doanle *mbora* kwĕkwĕ *yi simbia wo.*
11 M'be sĕmb' iyilisi gw'anyangi
manli, kâ yĕ ay*i*liz' ilonda yi ntye
yâ; ge ogâli wâ p*u*ng' olonda g'o-
rove egombe v*i*agaga râ, bulie Je-
hova y' imbĕli.
12 Nl' anlângâ modu mi be fweliâ
'nlĕ, ozavinlo; kânde anluĕ be doa-
nle ntye ya sitânda, bulie Jehovâ
y' imbĕli
13 ¶ Agambi manli mi re doanla
pa ayâle gore miĕ, bulie Jehova.
Ndo anluĕ bulia 'nlĕ, Ande zi re zuĕ
kamba pa *polo* gore wĕ?
14 Anluĕ are buliâ pa 'nlĕ, Re
ndaga ya nyawĕ go savinl' Anya-
mbiĕ: nl'oba nde *wi re* zuĕ penja-
venja p' ampangi mĕ, nl'azuĕ are
kanganla pa nl'edingo g'ozyo wi
Jehova y' imbĕli?
15 Nla vĕnlâ azuĕ fwel' idando
'nlĕ mbiambiĕ; iñ, wao wi janj'
ibe wi re pendio pa; iñ *wao wi*
kenliz' Anyambiĕ wi re sunginlo
pa.
16 ¶ Gambĕnlĕ wao wa riagagi Je-
hova wa gambagi polo om̃âri gor'
om̃âri: be poganlio Jehova, ayâgâ
yo; nl'arĕndio ezango z'ijonginlia
g'ozyo wĕ gore wao wi tie Jehova,
nla w'avikiliag' ini nyĕ.
17 Wi be doanl' iwam, bulie Jeho-
va y'imbĕli, go ntyugu mĕyâ go be
panga miĕ yâmi yam yi syika; m'be
kaṽa yo, g'omâ kaṽa oŋwanliĕ mĕ
o janjinlĕ.
18 Gambĕnlĕ anluĕ be fwlinia,
nl'agera ntyâ agore nl'arĕgâ, ntyâ
yĕ o savinl' Anyambiĕ nl'ayĕ o re
e s*a*vinlĕ.

EWONJO IV.

1 Kânde, vonla, ntyugu yi bia, yi
be pia g' inu; nli mângi w' ekale,
iñ, nla wao wi janj' ibe, wi be doa-
nle kumu: nli ntyugu yi bia yi be
pezya wao, bulie Jehova y' imbĕli,
yi be t*i*ga wao vanganl' oramba
g'ivari.
2 ¶ Ndo gore nluĕ yi tia ini nyam,
anluĕ be bambinlo nle Nkombe y'o-
rĕti nl' ijinga gw' ampavi mĕ, kâ
nluĕ kĕnda, nl'aṽom̃a g'awâ nyare
wi re g'ogomba.
3 Nl'anluĕ be jar' anlag' aṽe; kâ-
nde wi be doanl' ombu gw'agando
manli m'intyozyo, go ntyugu yi be
denda miĕ *yinlâ*, bulie Jehova y'
imbĕli.
4 ¶ Yonginlianl' ivanga nyi Mosĕs
yi nyongo yam, ny' azombi miĕ yĕ
go Horĕb gore Isreĕl waodu, *nl'*
ampanga nl' ijĕkĕlia.
5 ¶ Vonlanli, m' be tom̃' Iłaija
y' ovâgisi gore nluĕ, ntyugu mpolo
y'ereria yi Jehova v*i*agaga râ:
6 Kâ yĕ kalunl' irĕma y' irerĕ gor'
awanli wao, nl' irĕma y'awanla gor'
ireri sao, miĕ vende bia awole ntye
nl'ozavo.

AISAIA.

EWONJO I.

1 Nyilinlo yi Aisaia y'oŋwa wi
Emŏz, y' ayenlio ndĕ g'oŋwanja wi
Juda nli Jeruselĕm, gw'intyugu si
Uzzaia, Jotham, Ehaz, *nli* Ezikaia,
aga wi Juda.
2 Yâgâ, irowa; kâ p'oroi, ntye:
kânde Jehova akambi; mi are
nyeza pa nli pomi'awanla, kâ wao
pav'agambi mam.
3 Nyare y'avoro om' o nlivi yo,
nli buru mbora ya reriĕ yi penja-
venj' imba: ndo Isreĕl am*i*e, anla-
gi wam wi p*i*kilia.
4 Azyili mbuve y'ibe, anlaga wi
re dirinlo pa nl' ibe, olonda w'
iyanjisi y'ibe, awanla wi mângi wi
feviza: wi re tiga pe Jehova, wi
re bendia pa Oma mĕ w'Orunda
wi Isreĕl gw'egunlu, wi re fwinlia
pa nli nyuma.
5 ¶ Anluĕ be fâ bolo sĕ? anluĕ
be kaluagalua viaganlo: ewonjo
zodu zi jâgâ, nl' orĕma wodu w'a-
jasi.
6 Avila gw'igando nyi ntyozyo
agĕnda gw' ewonjo, zyele mbora ya
mbiambiĕ; kao vora, nl'ikanli, nl'
inkanli si re bânla pa: si pa ji-
ngo, ge korinlo, ge dĕlizo nl'agali.
7 Inlângâ nyanli ny'ato' ewoga,
inkali sanli impolo s' apezyo nl'o-
gonli: ntye yanli, agĕnda w'ajilizi
yo gw' azyo manli, y'ato' ewoga,
ga yi re jilizo pa nl'agĕnda.
8 Nl'oŋwâ-ŋwanto wi Zaiŏn are
tigo pa g'esapala go ntyaga y'igâli,
g'okanja go ntyaga yi kukâmbâ,
ga nkala yi re kombinlo pa.
9 Kao Jehova yi mbĕli atiginla
zuĕ mbĕi nyango, azu' arâ doanli ga
Sŏdam, azu' arâ doanli ga Gomŏra.
10 ¶ Yâgânl' igamba nyi Jehova,
anluĕ ivanginli yi Sŏdam; voga-
nlionl' ivanga ny' Anyambiĕ ya-
zyo, anluĕ anlaga wi Gomŏra.
11 Go ntinla nde y' intyago sa-
nli nyenge go re miĕ? bulie Jeho-
va: mi ajasi nl'intyago s'adâmb'
anlom̃e, nl'agali m' inyam' impâ-
me; mi t*á*nde ntyinla y' inyar'
inlom̃e, ge y' aw' adâmbe, ge y'
imbonl' inlom̃e.
12 Go bia nluĕ go bowunlia g'o-
zyo wam, mande re bambia pa
yinlâ gw'agâ manli, go jara go
vungu yam?
13 Av*a*ganl' intyago si syâlâ fâ
nyĕnlĕ; nkeṽa yi nkango yi re
mbe gore miĕ; agwĕl' am̃ânla,
nl' isyânâ, ifwelia s' idatanlo, mi
az*i*ndinle so; so s'ibe, vanganl'
idatanla s'orunda.
14 Agwĕli manli am̃ânla nl'intya-
go sanli so biko nl' orĕmi wam:
so sinjuke gore miĕ; mi ajasi si-
ndinla *so*.
15 Jâ anlu' asyambunli' agâ manli,
m'be jumbunl' antyâ mam avila
gore nluĕ; iñ, jâ anlu' apang ika-
mbinla sijenge, m'be j*á*gâ: agâ
manli mi re ralie nli ntyinla.
16 ¶ Zyâvunlanli, vanganl' ikui
yanli pupu; rombanl' ibe s'injanjinli
sanli avila gw'antyâ mam; riganli
janj' ibe;
17 Nlĕnganli go denda mbiambiĕ;
wut' ijĕkĕlia, yavur' om' o re ba-
ngatio pa, yĕkĕl' oŋwâ tigo, ga-
mbinl' oŋwanto otigo.
18 Yogonli vĕnlâ, kâ zuĕ kamba-
gamba ta, bulie Jehova: vanga ibe
sanli s' abânda g'angâla, si be jâmbua
ga sino; vanganle s' abânda ga ntyi-
nla, si be doanla g' imia y'adâmbe.

19 Ja anlu' adoa' nl' ijivira nl' ijâ-
ginlo, anluĕ be ny'ambia mi ntye:
20 Ndo jâ anlu' abika nl'avava,
anluĕ be jilizo nl'okwara: kânde
ogwanla wi Jehova wo re kamba
pa *nyo*.
21 ¶ Nka mpolo y' ibekelio y' ato'
evovevove sĕ! *y'* avegagi ralie nl'
ijĕkĕlia; orĕti w' aloanlagi vava;
ndo vĕnlâ iyonlisi y' anlaga.
22 Syiki yâ yapupu y'akalui ati
mi syika, ivĕ nyâ ny'adatizo nl'a-
nlingo:
23 Injaliĕ sâ anlaga wa s'ipava,
nl' iganganlo y'ife: waodu wi tâ-
nde mpagago, nl'azong'ipa: wi jĕ-
kĕli'oŋwâ tigo, ge ndaga y' oŋwa-
nto tigo boŋwa gore wao.
24 Sambo bulie Jehova, Jehova
yi mbĕli, Ongulungulu mĕ wi Isre-
ĕl, A, m' be pânli' oku' wam avila
gor' ilovalovi yam, nl' avinlize
ngâkâ yam gor' ilovalovi yam:
25 ¶ Gambĕnlĕ m' be kegunl' ogâ
wam gore wĕ, nli tomba ati mâ
mi syika mbiambiĕ, nl' aromb'
ingongo nyâ nyodu:
26 Gambĕnlĕ m' be p' iyĕkĕli yâ
ga gw' alonga, nli mângi yâ wi
tevunla ga gw' avakili: viaganlo
vâvâ o be fwelio, inlĕ Nka' mpolo
y' orĕti, nka' mpolo y' ibekelio.
27 Zaiŏn be dandunlo nl'ijĕkĕlia,
nli mângi yĕ wi fwinlia nl' orĕti.
28 Nl' ijiliza si mângi pava, nli
mângi janj' ibe si *be doa'* ta, nla
wao wi tige Jehova wi be sulizo.
29 Kânde wi be jenle ntyânli
gw' imbimo si re nluĕ bela pa,
anluĕ be syum' akete gw' intyaga
si re nluĕ pinja pa.
30 Kânde anluĕ be doa' ga mbi-
mo yi jom' ijavi, nli ntyaga yi re
yi zye nl' anlingo.
31 Nli mângi ngulu wi be doa-
nla g' asusa, nl' ovangi wa mo ga
nkĕgĕnli, kâ wao avanli pia mpâ
mo, nl'oma fâ o nlima *wao*.

EWONJO II.

1 Igamba ny' ayenlio nle Aisaia
y' oŋwa wi Emâz g' oŋwanja wi
Juda nli Jerusalĕm.
2 Be toa gw' intyug' inuunla,
inlĕ, nomba yi nago yi Jehova yi
be doanlizo gw' igonlo ny' inomba,
kâ yo pendio gw' igonlo y' ino-
mba nl' anlângâ modu mi be pova
go yo.
3 Nl' anlag' awenge wi be kĕnda
awulia, 'nlĕ, yogonli, azuĕ panda
go nomba yi Jehova, go nago y'
Anyambiĕ yi Jekŏb; kâ yĕ nĕnja
zuĕ impânlâ sĕ, kâ zuĕ kanganla
gw' impânlâ sĕ: kânde go Zaiŏn
be kĕnd' ivanga, nl'igamba nyi Je-
hova avila go Jerusalĕm.
4 Kâ yĕ jĕkĕlia gw'anlângâ, nl'
e be sĕmba anlag' awenge: wi
be tul' ikwari yao gw' imianga
yi tumbinle ntye, nl' agânge' mao
gw' imianga yi nĕk' intyai si rere:
inlângâ nyi be fâ tombinl' okwara
gw' inlângâ, ge fâ nĕng' igâvi nyĕ-
nlĕ.
5 Nago yi Jekŏb, yogonli, azuĕ
ga ganganlenli g' ozange wi Jĕ-
hova.
6 Sambo o re fala p' anlagi wâ,
nago yi Jekŏb, kânde wi re bunlio
p' avila go tângwa nli nkombe,
wao aganga ga Filistins, kâ wao
tând' ikui yaomĕ nl' awa' w' agĕ-
nda.
7 Ntye yao kĕ yi re ralie nli
syika yapupu nla yatenlatenla, ge
zyele ntyai y' agumbi mao; ntye
yao kĕ yi re ralie nl' inkavala ge
doânle ntyai y' intyonli sao:
8 Ntye yao kĕ yi re ralie nl'
ikanla; wi savinl' ijanja s'agâ ma-
omĕ, s' ayanjo nl' imenlo yao-
mĕ:
9 Nl' elĕngĕ e dĕmbia go ntye,
nl' om' âmpolo e syonli' oku' wĕmĕ:
sambo anyeza wao.
10 ¶ Yinginla gw' ido, kâ syâ-

mbunla go ntyĕngĕ, gw' itia si Jĕ-
hova, nl' ivenda ny' onjĕlĕnjĕlĕ wĕ.
11 Ekali z' antyâ z' oma zi be
syonlio, nl' odando w' anlaga wi
be syonlio go ntye; nli Jehova
dadiĕ ayĕ be pendio go ntyugu
mĕ.
12 Kânde ntyugu yi Jehova yi
mbĕli yi be doanla gor' om' edu o
r' odando nl' ekale, nla gor' om'
edu o re tombinlo pa; kâ yĕ syo-
nlio go ntye.
13 Nla gw' ayila modu mi Lĕbe-
nŏn, mi re gw'igonlo tombinlo pa,
nla gw' imbimo sodu si Besyan,
14 Nla gw' inomb' indondui so-
du, nla go sadomba yodu yi re
tombinlo pa,
15 Nla go mbor' edu ndondui,
nla g' ogomb' edu wi re kombinlo
pa,
16 Nla gw' amatanga modu mi
Tasyisi, nla gw' intyal' imbia sodu.
17 Nl' ekale z' oma zi be syonlio
go ntye, nl' odando w' anlaga wi
be syonlio go ntye; nli Jehova
ayĕ dadiĕ, ayĕ be pendio go ntyu-
gu mĕ.
18 Ikanla sodu, e be mĕnliza so
sodu.
19 Wi be kĕnda gw'ibulungu y'
ado, nla gw'amemba mi ntye, gw'
itia si Jehova, nla gw' ivenda ny'
onjĕlĕnjĕlo wĕ jâ akumanla go
syugazyugiĕ ntyĕ polo.
20 Go ntyugu mĕ oma e be fal'
ikanli sĕ si syika yapupu, nla ya-
tenlatenla, s' avangio wao om' edu
g' oku' wĕmĕ go savinla, gor' imbu-
mbe nla gor' inkânjâ;
21 Go kĕnda gw' igĕla y' ado, nla
gw' intyai s' ado ambe, gw' itia si
Jehova, nla gw' ivenda ny' onjĕ-
lĕnjĕlĕ wĕ, jâ akumanla go syugi-
azyugie ntye polo.
22 Rig' oma, o re oŋwei wĕ gw'
izyâgunli yĕ y' ompombo: kânde
ṽâ ande gore yĕ go bekelio?

EWONJO III.

1 Kânde, vonla, Jehova, Jehova
yi mbĕli, e tomb' avila go Juda nl'
avila go Jeruselĕm orugo nli nkâ-
gu, orugo wodu wi mpĕmba nl'o-
rugo wodu w' anlingo,
2 Oma wi ngulu, nl' oma w'
igâvi, Oyĕkĕli, nl' ovâgisi, nl'oma
w' okeli, nl' onlĕrâ,
3 Ngâwĕ y'agom' atanli, nl' oma
w' idubo, nl' owondisi w' imo-
ndâ nl' okĕngĕkĕngĕ, nl' okambi
ompolo.
4 M' be p' awanla *go doanl'*
injaliĕ sao, nli kĕikĕi yi be pangi-
nla wao.
5 Nl' anlaga wi be bangatio, om'
edu nl' om̃ari, om' edu nl' oga-
nganlo wĕ: oŋwanla e be pang'
oku' wĕmĕ ekale gor' onlĕrâ, nl'
elĕngĕ gor' odubo.
6 Gambĕnl' oma e be bâng' iya-
nlo nyĕ go nago ya reri yĕ, *inlĕ*,
o re nl' ambâra, loanl' ovanginli
wazyo, kâ ijilizi sinlâ *doanla* g'
ogâ wâ:
7 Go ntyugu mĕ e be tang' ora-
ngo 'nlĕ, m' be doanl' onlungunle;
kânde go nag' wam zyele mpĕ-
mba g' ambâra: av*a*nga mi' ova-
nginli w' anlaga.
8 Kânde Jeruselĕm ajilizo, nli
Juda aposwi: kânde onlĕmĕ wao
nl' ijanji sao si sire Jehova, go
bendi' antyâ m' ivendi nyĕ.
9 Ambâra' m' ozyo wao wi taki-
lia g'oŋwanji wao; takil' ibe sao ga
Sŏdam, wi j*u*mbunla *so*, Azyile gw'
anlinli mao! kânde wi re bânga p'
ibe gw' ikui yaomĕ
10 Wulinl' ogore inlĕ, *be toa* mbi-
ambiĕ *nla yĕ:* kânde wi be ny'
ilonda y'ijanji sao.
11 Azyile gor' om' âmbe! *be*
doanle mbe *nla ye:* kande ipa s'
agâ mĕ so be po yĕ.
12 ¶ Gor' anlagi wam, awanla *nle*
iṽangati' yao, nl' anto wi panginla

wao. Anlagi wam, wao wi kĕndiâ
we kĕndiâ go fwema, nla go jilize
nkoṽa y'impânlâ sâ.
13 Jehova e kumanla go kanla,
nl' agumanla go jĕkĕl' anlaga.
14 Jehova e be kĕnda gw' ijĕkĕ-
lia nl' anlagi wĕ alonga, nl' inja-
liŏ kĕ: kânde anlu' anyenli ntyaga
y' igâli; ikwĕra s' iyunge si *re*
gw' inago sanli.
15 Anluĕ pikilia sĕ go syiv'
anlagi wam yenlâ, go kil' azyo m'
iyunge? bulie Jehova Anyambiĕ yi
mbĕli.
16 ¶ Viaganlo kĕ, Jehova e bulia
inlĕ, Kânde awam̃anto wi Zaiŏn
wi r' ekale, wi kanganla nl' impel'
iyâle nl' antyâ m' asĕsĕ, kĕndaga
nli pang' ivangi nl' intyozyo sao:
17 Sambo Jehova e be bola nl'
ikanga korowa y' ewonjo z' awa
m̃anto wi Zaiŏn, nli Jehova e be
bounl' isaon yao y' ayumbunlo.
18 Go ntyugu mĕ Jehova be tombe
ntyĕga y' ambâra *gw' agolo mao*
nl' asar' imao m' ewonjo, nli yâ-
ma yi bâro wao igâma g' ogwĕli,
19 Impanga, nli lumbago, nl'
inlamba yi pug' ozyo,
20 Pokolo, nli nkĕmbâ y' agolo,
nl' itumba y' ewonjo, nl'ado ambia,
nl' im̃oro,
21 Ilonga, nli syika y' ompombo,
22 Ambâra mbia mi njonli, nl'
inlamb' impolo imbia, nl' inlamba
yi mpugaga, nl' ipuka si syika,
23 Yenlo, nli linĕn mbia, nl'
ikoruĕ y' ewonjo imbia, nl' inla-
mba yi pug' ozyo.
24 Be toa' inlĕ, gw' inyanga nyi
nkango mbia, be fâ doanl' ompu-
nla; gw' inyanga ny' otumba, s'
ijokwa, gw'inyanga ny' asar'ambia
ikanga; gw' inyanga nl' onlamb'
ombia wi ntonlo, esĕsĕgĕ; nl' ido-
gola s'ogonli gw' inyanga ny' era-
nga.
25 Anlom̃e wâ wi be poswa nl'
okwara, nl' anlagi wâ wi ngulu
gw' igâvi.
26 Nl' aguge mĕ mi be denla nli
peng' iwâga; nl' ayĕ, orevo e be
doanla go ntye.

EWONJO IV.

1 Nla go ntyugu mĕ anto orâgĕ-
nlo wi be kot' onlom̃' om̃âri, inlĕ
Azuĕ be ny' inyi sazyo, awâre
lingi yazyo; kao dadiĕ go felio
gw' ini nyâ, go tombe ntyânli ya-
zyo.
2 Go ntyugu mĕ be doanl' ivari
nyi Jehova iṽia nli pendio, nl'
olonda wi ntye wi be doanl' ombia
nl' itândo gore wao wi re pera pa
go Isreĕl.
3 Be toa 'nlĕ, *ayĕ o re* tigo pa
go Zaiŏn, nl' *ayĕ o re* tiganla pa
go Jeruselĕm, e be felio inlĕ, oru-
nda, *vange* om' edu o re tĕndo pa
gw' anlaga wa bâ go Jeruselĕm:
4 Jâ Jehova ajovunle nanga y'
awa m̃anto wi Zaiŏn, nl' ayovunle
ntyinla yi Jeruselĕm avila go gare
ya yo nl' inlinla ny' ijĕkĕlia, nl'
inlinla nyi bam̃inla.
5 Nli Jehova e be panga gw'
iloanlo edu nyi nomba yi Zaiŏn
nl' iŋando sĕ sodu, evindi nl'
otutu om̃anda, nl' elongo z' ogonli
ogwĕra: kânde gw' ivenda nyodu
be doanle nguṽa.
6 Be doanl' okanja gw' iviri,
om̃anda go mpiu, nli mbora yi fa-
nginlo, nl' olako gw' igula nl' ini-
ngo.

EWONJO V.

1 Vĕnlâ m' be jembinl' irândi
nyam evanda z' irândi nyam, g'
oŋwanja wi ntyagi yĕ y' igâli.
Irândi nyam are nli ntyaga y'
igâli gw' esadomb' eṽia;
2 Nle be kombĕ y' ogomba nl'
aguminli' ado modu gogo nl' avĕ-
nla yo nl' igâli mbia, nl'anloge

nago ndondui go gare ya yo, nl'
avang' eza zi piarinl' ivĕ gogo: nl'
ayenliĕ inlĕ, yi be janl' ilonda, nl'
ayanli yo ilond' imbe.
3 Nla vĕnlâ, iloanla yi Jeruselĕm,
nl' anloñe wi Juda, yĕkĕlianli, mi
kwenla nluĕ inkâlâ, ntyâ miĕ nli
ntyâ ntyaga y' igâli yam.
4 Arâ fâ dendio sĕ go ntyagi
yam y' igâli, zi pa dendo miĕ go
yo? Sambo gw' ayenli miĕ inlĕ,
yi be janl' ilonda, ayanli yo ilond'
imbe?
5 Ndo vĕnlâ kâkâlâ, m' be buli-
nliâ nte be denda miĕ go ntyagi
yam y' igâli: m' be tomb' ogomba
wa yo, kâ yo nyo; nl' arugunli'
ozira, kâ wo jarago:
6 Kâ miĕ tiga yo ntyangane-
ndiĕ: yi be sĕngo ge tumbo; ndo
go go be felia arĕndĕ nl' ifalifa:
miĕ kĕ m' be sombi' evindi, inlĕ,
y' anl*â*ge ningo go yo.
7 Kânde ntyaga y'igâli yi Je-
hova yi mbĕli *nle* nago yi Isreĕl,
nl' anloñe wi Juda nl' owângâ wĕ
ombia: nle be ponlĕ gw' ijĕkĕlia,
ndo vonla sibangatio; g' orĕti, ndo
vonla edingo.
8 ¶ Azyile gore wao wi jonge nago
go nago, wi jonge ntyaga go ntya-
ga, kâ avâ doanle mbora, kâ wao
doanlizo anka go gare yi ntye!
9 Gw' aroi mam, *bulie* Jehova
yi mbĕli, G' orĕti inago sinyenge
si be tiganla sintevo, *vanganl'*
impolo nl' imbia, anlaga fâ.
10 Iñ, igomi ny' inyova nyi ntya-
ga y' igâli nyi be doanl' egĕnlizo
mâri, nl' olonda wi homa winlâ
wi be janle ĕfa mâri.
11 ¶ Azyile gore wao wi nângw'
ibanga ntye mpiri, go song' ijâng'
ijâle; wi kĕnda kwang' ogwĕra,
kao ivĕ ny' apezya wao.
12 Nl' iŋâmbi, nli ntyambi, nl'
ibeka nl' ivĕ yi re gw' intyago
sao: ndo wi penjavenj' ijanja si
Jehova, nlâ pikil' ikĕndagĕnda s'
agâ mĕ.
13 ¶ Sambo anlagi wam w' akĕ-
ndagi go si mbwedi, kânde *wi* zyele
nla s' imia: nl' anlagi wao wi du-
bo wi re nli njanla, nli nkândâ
yao y' akaminli nl' esyovĕ.
14 Sambo ilombo y' apendiz okui
wĕmĕ, nl' anlungunl' ogwanli wĕ
egĕnlizo fâ: nl' ivendi nyao, nli
nkândâ yao, nl' igevi nyao, nl'
ayĕ o jenle mbia, e be suminla
gogo.
15 Nl' elĕngĕ zi be syonlio, nl'
oma wi ngulu e be syonlio, nl'a-
ntyâ m' ekale mi be syonlio:
16 Ndo Jehova yi mbĕli e be pe-
ndio gw' ijĕkĕlia, nl' Anyambiĕ yi
r' orunda e be jâmbunlio nl' ogore.
17 Gambĕnlĕ aw' adâmbĕ wi be
nya onlângâ wao, nli wogo yi re
bundakanla pa vâme yo be nyo
nl' agĕnda.
18 Azyile gore wao, mâng' dur' ibe
nl'igulu y' ibe, nl' ayanj' ibe g'
ogâl' ompolo wi ntyonli.
19 Wi bulia inlĕ, e ga yavurie,
nl' anlĕgiz' evilo zĕ, kâ zuĕ jenla
zo: kâ imondâ s'Orunda Mĕ wi
Isreĕl syusya piĕrĕ nl' avia, ka zuĕ
mia!
20 ¶ Azyile go re wao wi fwelie
mbe, inlĕ, mbia, nli mbia inlĕ,
mbe; wi fele mpiri g' ozange, nl'
ozange go mpiri; wi fele nonle g'
onligi, nl' onligi go nonle!
21 Azyile gore *wao wi re* nl'
imia gw' antyâ maomĕ, nl' okeli
gw' ijenlanli saomĕ!
22 Azyile gore *wao wi re* ngulu
go jâng' ivĕ, nl' anlaga wi ngulu
wi bundunl' ijâng' ijâle:
23 Wi p' orĕgâ mbĕm gw' ipa,
nl' awâng' orĕti w' ogore avila go-
re yĕ!
24 Yenlâ ga nte pezy' ogonli ku-
mu, nl' ibañinla pezye wulu, *yenlâ*
be doanl' irambi yao g' ibânla,

nl' ipunjinli sao si be panda g'
ombu: kânde w' afali' ivanga nyi
Jehova yi mbĕli, nl' avĕd' igamba
ny' Oma w' Orunda mĕ wi Isreĕl.
25 Sambo yinlâ re egunlu zi Je-
hova bam̃inla pa gor' anlagi wĕ,
are nyânyunla p' ogâ wĕ gore wao,
nl' awoli wao: nli sadomba y' ara-
taminli, nli bende yao *y' avegagi* g'
ati go gare y'agala. Gw' isaon yi-
nlâ yodu egunlu zĕ zi d*u*bua, ndo
ogâ wĕ wi pare nyânyua pa.
26 ¶ E be tombinle ntyanga gor'
anlângâ avila go bo, e be tonginla
wao ososi avila go ntyai yi ntye:
nla vonla, wi be bia nli ngulu nĕ-
ganĕga:
27 Zyel' om' ojasa ge pom̃o nl'
ibaku gore wao; zyel' om' omĕga
ge nanl' antyâvinlâ; ge nlâ itu-
mb' iyao y' ona purunlo; ge igâli
yao y' intyozyo tav̄a:
28 O r'izângâ yao iruenli, nli le-
ndinli yao ruĕ, nl' impândâ sao s'
inkavala si be bângo g' ido nyi
njali, nl' intyonle sao g' efizagĕngĕ.
29 Ikungunl' isao si be doanla ga
liŏn, wi be kungula g' awâ liŏn;
iñ, wi be kungula, nl' agot' ev̄ĕrĕ,
nl' agĕnda nla *zo* mbiambiĕ, nl'
oma fâ o tomba *zo*.
30 Nla go ntyugu mĕ wi be ku-
ngula gore wao g' ikungula si
mbenle: ndo j'*omari* aponla go
ntye, vonla mpiri nl'ekĕvâ; nl'
ozange w' ajilanganlio gw' irowa
ya wo.

EWONJO VI.

1 G' ompuma w' ayuwi Ŭzaia
oga, mi ayenli Jehova tu gw' eka,
gw' igonlo tombinlo pa, nl' onla-
mbi wĕ w' ayonli nago mpolo.
2 Gw' igonlo nya yo avegagi isĕ-
refim; mâri y'avegagi nl' ampav'
orov̄a; nli mbanli be pugĕ ozyo wĕ,
nli mbanli be pugĕ intyozyo sĕ, nli
mbanli be dogwĕ.
3 Om̃âri arongi gor' om̃âri inlĕ,
Orunda, Orunda, Orunda, nle Je-
hova yi mbĕli: ntye yodu yi re
ralie nl' ivendi nyĕ.
4 Nl' amĕngâ m' iguge m' azyu-
gazyug' nl' inyoi nyĕ o rongi nl'
ayonli nago nl' otutu.
5 ¶ Nle be bulia miĕ inlĕ, Azyile
gore miĕ! kânde mi ajuwi; kânde
miĕ oma w' inlumbu y' isĕkĕ, mi
doanla go gare y' anlaga w' inlu-
mbu y' isĕkĕ: kânde antyâ mam
m' ajenl' Oga, Jehova yi mbĕli.
6 Nle be dogwe sĕrefim mâri
gore miĕ, nl' imingilia nya bâ g'
ogâ wĕ, *nyi* re yĕ bânga pa nli
mbanla avila go âlta:
7 Nle be dimbinlĕ *nyo* g' ogwa-
nli wam, awulia inlĕ, Vonla, nyi-
nlâ nyi re kota p' inlumbu yâ;
nli mbe yâ y' atombio, nl' ifwemi
sâ jâmbunlio pa.
8 Miĕ kĕ, mi ayâgio inyoi nyi
Jehova nyi bulia 'nlĕ, M' be toma
mande, nla mande be kĕnda gore
zuĕ? Nl' awuli miĕ inlĕ, Miĕ wi-
nlâ; roma miĕ.
9 ¶ Nle be buliĕ 'nlĕ, Gĕndaga, nl'
awulinlie mângi sinlâ inlĕ, Yâgânli
rĕti, ndo agotizanli; kâ jenlanli rĕ-
ti, ndo agotizanli.
10 Vang' irĕma y' anlaga winlâ
pâma, kâ pang' aroi mao dira, kâ
nunj' antyâ mao; wi vende jenla
nl' antyâ mao, nli jâgâ nl' aroi
mao, kâ wao kotiza nl' irĕmi yao,
nl' agalua, kâ wao tolizo.
11 Nle be bulia miĕ inlĕ, pa
re olingo sĕ? nle be buliĕ 'nlĕ,
kao inkala s' ajilizo anlaga fâ,
inago oma fâ, kâ ntye tiganle nte-
vo;
12 Kâ Jehova tomb' *anlaga* bo,
kâ doanl' ojil' ompolo go ntye.
13 ¶ Ndo go yo *be doanle* mbĕi y'
igom, kâ yo fwinlia, kâ yo nyo:
g' olosi g' erere, zi mbimo zir' igu-
mba gore wao, jâ wa fal' *ijavi sao;*

yinlâ *be doanl'* olonda w' orunda
igumba nya zo.

EWONJO VII.

1 Nl' aroenl gw' intyugu si Ehaz
y' oŋwa wi Jotham, oŋwa w'Azaia,
Aga wi Juda, inlĕ, Rizin y'oga wi
Syiria, nle Pika y' oŋwa wi Rime-
laia, y'oga wi Isreĕl, w'agendi go
Jeruselĕm go noa nla yo, ndo wi
j*á*lie bânga yo.
2 Nle be bulinlio nago yi Devid
inlĕ, Syiria are jekanla pa nli Ifreim:
kâ orĕmi wĕ syugiazugia, nl' irĕma
y' anlagi wĕ, ga rere y' iga yi syu-
giazugio nl' ompunga.
3 Be bulinlie Jehova Aisaia inlĕ,
gĕndaga go datanla nli Ehaz', awĕ,
nli Shia-jashâb y' oŋwanli yâ, go
ntyai y' om̃bâma gw' evero z'ole-
mba, nla go mpânlâ y'omâ pang'
intyale s'inlamba.
4 Nl' awulinliĕ nle, Ṽandaminla
kâ doa kendekende; ar*i*a, kâ orĕmi
wâ w' alĕla g'oŋwanja w' ikwend'
imbanli yi wumbu y'ikonli y'otutu,
gw' egunlu z'ereria zi Risin nli Syi-
ria, nla y' oŋwanla wi Rimelaia.
5 Kânde Syiria, Ifreim, nl' oŋwa
wi Rimelaia, wi re pe mondâ mbe
gore wĕ inlĕ,
6 Azuĕ ga vande go Juda, go syu-
ga yo, kâ zuĕ pange mpânlâ go wo
gore zuĕ, kâ zuĕ doṽi 'oga go gare
ya wo *vanganle* oŋwa wi Tebial:
7 Yenlâ bulie Jehova Anyambiĕ,
yi be k*u*manla, ge jenlo.
8 Kânde ewonjo zi Syiria *nle* De-
maskâs, nl' ewonjo zi Demaskâs
nle Risin; kânde vâ agomi m'impu-
m̃a oroṽa n' limpum̃' itanli Ifraim e
be bundakanle, kâ avâ doanl' anlaga.
9 Nl' ewonjo zi Ifreim *nle* Seme-
ria, nl' ewonjo zi Semeria *nl'* oŋwa
wi Rimelaia. Ja anlu' ay*i*vira, reti
anlue be doanlizo.
10 ¶ Be fâ bulie Jehova gore Ehaz
inlĕ,
11 Ṽambinl' okuwâ elingilio gore
Jehova Anyambiĕ yâ; vambia zo
gw' irânga, ge gw' igonlo.
12 Be bulie Ehaz nli, m'be b*a*-
mbia, ge kĕnlize Jehova.
13 Be buliĕ nlĕ, vĕnlâ, Yâgânli,
nago yi Devid; Re ndaga nyango
gore nluĕ go jasiz' anlaga, ndo
anlue kâ jasiz' Anyambiĕ yam kĕ?
14 Sambo Jehova ayĕmĕ e be pa
nluĕ elingilio; Vonla izyali nyi be
pundiga ayanl' oŋwa nlom̃e, kĕ fwe-
lio ini nyĕ nlĕ Imanuĕl.
15 Bâtâlâ nl' onlĕmbĕ, yo be nya-
gago ndĕ, kâ yĕ mia go bik' ibe kĕ
pinje mbia.
16 Kânde oŋwanla m*i*agaga râ go
bike mbe, avinje mbia, ntye yi biko
ndâ, yi be tigo nl'agi wĕ aṽanli.
17 ¶ Jehova e be baga gore wĕ, nla
gore anlag' iwâ, nla go nago ya
reri yâ, intyugu si re si pa bia, avila
go ntyugu y'agĕndi Ifreim avila go
Juda; *vanganl'* oga w' Asyiria.
18 Be toa go ntyugu mĕ nlĕ, Jeho-
va e be tong' ososi gore ntyinli yi
re g' ozamb' om̃âri w' ilâvi yi Igipt,
nla gore nyowe yi *re* go ntye y'
Asyiria bo.
19 Yi be bia aṽataminla gw' idĕ-
dĕ yi re irevo, nla gw' impogonli
y' ado nla gw' arĕndĕ modu, nla
gw' iga nyodu.
20 Go ntyugu mĕmo Jehova e be
syĕnginla nl'ovenda wi re po pa
ipa inlĕ, gore wao g'ozamba w'olâvi,
gore oga w' Asyiria, o re gw' ewo-
njo, nl' itui s'agolo kâ wo pez'alĕlu.
21 Be doanla go ntyugu mĕ nlĕ,
oma e be pom̃iza nyare nyango nl'
adambĕ ambanli.
22 Be doanla nlĕ, gw' ibunla s'a-
mbĕnlingo mi be po wao, e be nye
bâtâla: kânde bâtâlâ nl' onlĕmbĕ
yo be nyo nl'om'edu ore tiganla pa
go ntye.
23 Be doanla go ntyugu mĕ, nlĕ,
mbor' edu yi be doanla, gw' ave-

gagi ntâzen y' igâli go ntâzen yi
syika yapupu, yi be doanla *vanga-*
nle gw' ifalifa nl' arĕndĕ.
24 Nl'izyângâ, nli lendinla, *anla-*
ga wi be bia gogo; kânde ntye yo-
du yi be kalu' ifalifa nl' arĕndĕ.
25 Nla *go* sadomba yodu yi be tu-
mbo nl' ombâga, gogo be b' itia s'
ifalifa nl' arĕndĕ: ndo yi be doa-
nla gw' ikĕndiz' inyare nla gw' ija-
re si vuginlia yango.

EWONJO VIII.

1 Vonla Jehova awulinli miĕ nlĕ,
Wânge tavoro, kâ tĕnda go yo nl'o-
ŋwanga w'oma g'oŋwanja wi Maha-
shalal-has-baz.
2 Nl' awângi miĕ iyenl' imbia yi
bekelio, Uraia yi minisĕ mpolo, nli
Zĕkeraia y'oŋwa wi Jĕberekaia.
3 Nl' agĕndi miĕ gor' ovâgisi w'o-
m̃anto, nl' avundigiĕ ayanl' oŋw'o-
nlom̃e, nl' awulinlio miĕ nli Je-
hova nlĕ, fwel' ini nyĕ nlĕ, Maha-
shal-lhas baz.
4 Kânde oŋwanla m*i*agaga râ go
denla, rere yam, nli ngwĕ yam,
igumba nyi Demaskâs nl' im̃anlo
nyi Semeria nyi be bângo g'ozyo
w'oga w'Asyiria.
5 ¶ Nl' avâ kambi Jehova nla
miĕ nlĕ,
6 Ga nt'aṽiki mângi sinlâ anli-
ngo mi Shiloa mi pova nli nkĕngâ,
nl' ayenl' igeṽa gore Rizin, nl'o-
ŋwa wi Rimelaia;
7 Sambo, vonla, Jehova e baga
gore wao anlingo m'olâvi, mingulu
nl' amenge, *vanganle* oga w'Asyi-
ria nl' ivendi nyĕ nyodu: e be bia
go livi yĕ yodu, nl' agĕnda gw'
intombi sĕ sodu:
8 E be piaganla pâkâsâ Juda; e
be poṽa nl' aviaganla, e be boŋwa
vanganle g' ompele; nl' isyambunli
sĕ s'ampavi mĕ si be jonli' evendi-
nli zi ntye yâ, Imanuĕl.
9 ¶ Latanlanli anluĕ nl' anluĕ, nla-
ga, gambĕnlĕ anluĕ be jarunlo s'i-
mbĕi; kâ p'oganlionli aroi anlu'
anlângâ madaṽa: Lirianl' itumbi
yanli, gambĕnlĕ anluĕ be jarunlo
s'imbĕi;
10 Wondanli mondâ ta, gambĕnlĕ
yi be doanla vâ nyawĕnyawĕ; ga-
mbanl' igamba, gambĕnlĕ nyi be
dendo: kânde Anyambiĕ are nl'
azuĕ.
11 ¶ Kânde Jehova agambi yenlâ
nla miĕ nl' og' oyâle, nl' anlĕnja
miĕ nlĕ, mi ag*a*nganla nli mângi
sinlâ inlĕ,
12 Awulianli nlĕ, njĕka, gore wa-
odu wi be bulinlio nle mângi sinlâ
nlĕ, njeka; ge nluĕ tia iti sao ge
nlâ fanga.
13 Lubanli Jehova yi mbĕli ayĕ-
mĕ; kâ yĕ doanl' iti sanli, kâ yĕ
doanl' ereri' zanli.
14 E be doanle mbora y'orunda;
ndo gw'ido ny' abaku, nl' ido ny'
ikweza gw'inago mbanli si Isreĕl,
gw'isinga, nli mondo gor' anlaga
wi Jeruselĕm.
15 Nl' awenge gore wao wi be
pom̃o nl' abaku, nl' avoswa, nl'
ayarunlo nli koto go mondo, nl'
awângo.
16 Gorinl' atakwĕ, ṽeb' ivanga
gor' ongili wam.
17 M'be penginle Jehova yi ju-
mbunl' ozyo wĕ avila go nago yi
Jekĕb, kâ miĕ penla gore yĕ.
18 Vonla, miĕ, nl' awa wi re Je-
hova pa pa miĕ, azuĕ lemba nl'
isaon yi mamo gor' Isreĕl, avila
gore Jehova yi mbĕli yi doanla go
nomba yi Zaiŏn.
19 ¶ Jâ w' abulinliâ nlĕ, Wuta wao
wi re aganga, nl' intyĕnli mâng'
intyâwizâwi nla wi siminla: anlaga
w' awute Anyambiĕ yao? kânde
mângi wabâ gore wi re juwa pa?
20 Gw'ivanga nla gw'atakwĕ: jâ
w'ag*a*mba ga nt'are igamba nyinlâ,
gambĕ zyel' ozange gore wao.

21 Wi be piaganla go ntye, avitakanlo nli njanla; be doanla nlĕ, go be jâgâ wao njanla, wi be benda, arâw' ogi wao nl' Anyambiĕ yao, avonla gw'igonlo.

22 Wi be ponla go ntye; nl'ayenle njuke nli mpiri iwombe nl'ovitakanlio nli mpiri yadâṽadâṽa.

EWONJO IX.

1 Ndo, iwombe nyi *be doanla* g'onlângâ w' *avegagi* gw'egunlu zĕ, gw'alonga agugizi ntye yi Zĕbulŏn, nli ntye yi Nafteli, nla viaganlo vâvâ avâ kugiz' anlaga viaganlo nli mpânlâ yi mbenle, g'ozamba wi Jârdan, go gare yi Galili y'imbuṽe.

2 Anlaga w' aganganlagi go mpiri w'ajenl' ozang' ompolo: wao wi doanla go ntye y' iṽri ny'ijuwa, gore wao re bamba p'ozange.

3 O're bunlia pe mbuṽe, kâ o w*u*nliz' igeṽa: wi jenl' igeṽa gore wĕ ga nt' ar'igeṽa gw'egombe z'itenla, nla ntĕ jenl' *anlome* igeṽa jâ wi ker' im̃anlo.

4 Kânde o re taṽa pe mpanga y'iroanlo nyĕ, nli nkâgu y'ovegi' wĕ nli ntongo y'oṽangati' wĕ, ga go ntyugu yi Midian.

5 Kânde igâvi' edu ny' evĕmba nyi re nli nyângâlĕ y'igâvi, nl' ingâi tĕvizo pa nli ntyinla; ndo igâvi nyinlâ nyi be doanla nl' ipezyo nl'isakilia s'ikonli.

6 Kânde gore zuĕ re janlo pa oŋwanla, gore zuĕ re papa oŋwânlom̃e: nl' ipanginla si be doanla g'ovegi wĕ: nl'ini nyĕ nyi be fwelio 'nlĕ, Im̃am̃a, Omâ bond' imondâ, Anyambiĕ yi ngulu, Rerĕ y'egombe zodu, Njaliĕ y'am̃ĕnje.

7 Gw'ibunla s'ipanginli sĕ nl' am̃ĕnje *mi be* doanla nli ntyai, gw' eka zi Devid, nla gw'inlângâ nyĕ, go kambinla nyo, nla go doanlize nyo nl' ijĕkĕlia, nl'agore, avila vĕnlâ agĕnda go kânlakâ. Onongâ wi Jehova yi mbĕli yi be doanliza yinlâ.

8 ¶ Jehova agĕndiz' igamba gore Jekŏb, ndo ny' abamb' ozange gore Isreĕl.

9 Nl'anlaga waodu wi be mia, *vanganle* Ifreim nl'anlaga wi Semeria, wi bulia gw'ekale, nl'ipenda s'irĕma inlĕ,

10 Ado m' aposwi, ndo azuĕ be noga nl' ado mi re panlo pa: rere yi sikemoa y'abegio, ndo azuĕ be kalunlia *yo gw'* ikume.

11 Sambo Jehova e be doṽ' iloṽaloṽi yi Rizin gore yĕ, nl'alatiz' iloṽaloṽi yĕ ta;

12 Isyirian g' obosyo, nl' Ifilistin go nyuma; wi be mĕnle Isreĕl nl' ogwanla wa bue. Gw' isaon yinlâ yodu egunlu zĕ zi pa kegwa nd' ogâ wĕ wi pa re nyânyuâ.

13 ¶ Kânde anlaga wi kegwa gore yĕ o bola wao, ge bute Jehova yi mbĕli.

14 Sambo Jehova e be tenla avila go Isreĕl ewonjo nl' okwende, ivari nl' inkuwu ntyugu mo.

15 Onlĕrâ nl'omâ dubo ayĕ re gw' ĕwonjo; nl' ovâgisi wi nĕnj', inoka' ayĕ nl' okwende.

16 Kânde igĕndisi yi kĕndie mângi sinla yi fwemiza *wao;* nla *wao wi kĕndio* nle wi be jilizo.

17 Sambo yenlâ Jehova e be doanla nl' igeṽa gw' awanjâ mao, ge doanla nla sipoginla gw'itiganli sao rerĕ fâ nl' anlom̃e fâ: kânde om' edu ombiagwanla nl' oyanjisi w'ibe, nl' ogwanl' edu wi kamb' ifwema, gw' isaon yinlâ yodu egunlu zĕ zi pa kegwa, nd' ogâ wĕ wi pa re nyânyuâ.

18 ¶ Kânde ibe si pia g'ogonli: wi be pezy' ifalifa nl'arĕndĕ, kâ wo baminla gw' abaka m'iga; kâ wo panda g'ompurago w' otutu.

19 Ṽâ egunlu zi Jehova yi mbĕli re ntye jilanganla pa, kâ anlaga doa-

nla g' isakilia s'ikonli: zyel' oma o
be davia oŋwângiĕ.
20 E be tenla nl' ogâ nlom̃iĕ kĕ
jâgâ njanla; wi be nya nl' ogâ nya-
ntwĕ kâ w' ayora: wi be nya om'
edu ozyonle w'ogâ wĕmĕ:
21 Manasa, Ifreim; nli Ifreim,
Manasa; nla wao aṽanli wi *be* noa
nli Juda. Gw' isaon yinlâ yodu
egunlu zĕ zi pa kegwa, nl' ogâ wĕ
wi pa re nyânyuâ.

EWONJO X.

1 Azyile gore wao wi pang' ampa-
nga m' orĕgâ, irĕndisi wi tĕnde
mbao yi re wao doanliza pa;
2 Go tomb' oyunge avila gw' ijĕ-
kĕlia, nli tomb' orĕti avila gor' anla-
gi wam w'ikugi, kâ anto wi tigo
doanla imanlo yao, kâ wao kwĕr'
awa wi re rerĕ fâ!
3 Anluĕ be denda sĕ go ntyugu
yi jĕkĕlia, nl' ijiliza si be pila bo?
anluĕ be fanga gore mande go nu-
ngunlo? nla be tiga nluĕ ivende
nyanli gwi?
4 Miĕ mi azya wi be doṽa akatâlâ
gor' imbwedi, wi be poswa gore
mângi re juwa pa. Gw' isaon yinlâ
yodu egunlu zĕ zi pa kegwa, nd'
ogâ wĕ wi pa re nyânyuâ.
5 ¶ Asyirian, ntongo y' egunlu
zam, nli nkâgu yi re gw' agâ mao
yo nl' ibend' isam.
6 M' be tomĕ go mbuṽe y' imbia-
gwanla, nla gor' anlaga w' egunlu
zam m' be pe inyanga, go bâng'
im̃anlo, nla go bâng' eṽĕrĕ nla go
jara wao ntyĕngĕ yi ntye.
7 Ndo e bonda yenlâ, orĕmi wĕ
wi p*i*kilia kĕ yenlâ; ndo re g' orĕmi
wĕ go jiliza nl' arenl' anlângâ, ara-
ng' amĕwâ.
8 Kânde e bulia 'nlĕ, Nlami yam
ga aga?
9 Kalno azye ga Kasyimis? He-
mati azye ga Apad? Semeria azye
ga Demaskūs?

10 Ga nt' are ogâ wam dĕnga p'
anlângâ m' ikanla, nl' ikanli sao
s' apiaganlo wao wi Jeruselĕm, nla
wi Semeria;
11 Mi alenda, ga nt' are miĕ de-
nda pa go Semeria nl' ikanli sĕ,
yenlâ kĕ go Jeruselĕm nl' íkanli sĕ?
12 Sambo be toa inlĕ, jâ Jehova
adoanliz' evilo zĕ zodu go nomba yi
Zaiŏn nli Jeruselĕm, m' be tevunl'
olonda w' orĕm', ompolo w' oga w'
Asyiria, nl' ivenda ny' odando wĕ.
13 Kânde e bulia 'nlĕ, v̂â ngulu
y' ogâ wam mi are denda pa *yenlâ*,
nla v̂â imi' sam; kânde mi are nl'
okeli, mi are tomba p' elingilio y'
anlaga, nl' agwĕr' agumb' imao mi
are syonlia p' anlaga g' evĕmba:
14 Nl' ogâ wam wi re dĕnga pa,
g' ikundu syika y' anlaga: g' omâ
kuwinli' ake mi re tigo pa, yenlâ
re miĕ adatiza pa ntye; pegag' oma
o syus' ivava, ge nungul' ogwanla,
ge ntyâwizâwi.
15 Erĕm zo kâ suminl' oku' wĕmĕ
go re yĕ o bega nla zo? g'egwasa zo
kâ pendi' oku' wĕmĕ go re yĕ o syu-
gazyugia zo? ge ga ntongo yo kâ
syugazyug' *oku' wĕmĕ* go re wao wi
tombinla yo, ge nkâgu tombinla yo-
mĕ are nle yo *ga* rere.
16 Sambo Jehova, Jehova yi mbĕ-
li, e be toma gore iwĕ avâmĕ egâ-
nga; nla g' odolongo w' ivende nyĕ
e be baminli' elongo g' elongo z'
ogonli.
17 Nl' ozange wi Isreĕl wi be doa-
nla g' ogonli, nl' iwĕ w' Orunda go
nkĕgĕnli: kâ wo pezya nli jiliz' ifa-
lif' iye nl' orĕndi mĕ go ntyugu mo;
18 Nl' ay' ivenda ny'igi nyĕ, nl'
intyagi sĕ mbia s' ilonda, ta inlinla
nl' okuwa: kâ wao doanla g' omâ
jâgâ kwa p' oge.
19 Nli rere m̃âri y' igi nyĕ yi be
doanle yĕwâ, k' oŋwango tĕnda yo.
20 ¶ Be doanla ntyugu mĕ inlĕ, mâ-
ngi re tiganla pa wi Isreĕl, nl' onta-

ngo wi re tola pa wi nago yi Jekŏb,
wi be fâ doanla nla yĕ nyĕnlĕ o wo-
li wao; ndo wi be doanla nli Jeho-
va, Orunda Mĕ yi Isreĕl, nl' orĕti.
21 Mângi re tiganla pa wi be fwi-
nlia, *vanganle* mângi w'ariganli wi
Jekŏb, gore Anyambiĕ yi ngulu mĕ.
22 Vanganle anlagi wâ Isreĕl w'a-
doanl' ibunla ga ntyĕngĕ y' ozyĕgĕ,
gambĕnlĕ ntango nyĕwâ yi tiganla
yi be fwinlia: ntyale yi kânga nli
nkanli yi be pova nl' orĕti.
23 Kânde Jehova Anyambiĕ yi
mbĕli, e be pange nkanli yi kângi-
za, yi re bulie pa go gare yi ntye
yodu.
24 ¶ Sambo yenlâ bulie Jehova
Anyambiĕ yi mbĕli, Anlagi wam
wi doanla go Zaiŏn, a*r*ianli Asyi-
rian: e be bolâ nli ntongo, kâ yĕ
tombinle nkâgu yĕ gore wĕ, go ntya-
le yi Ijipt.
25 Ndo g' oŋwâ lingo wakwĕ, egu-
nlu zi be pânla, nl' egunlu zam gw'
ijilizi sao.
26 Nli Jehova yi mbĕli e be nâ-
ngunl' ozyivo gore yĕ ga nt' are ijo-
nlo si Midian gw' ido nyi Orĕb: ga
nt' *avegagi* ntongo yĕ go mbenle,
yenlâ be tombinlĕ yo go ntyale yi
Ijipt.
27 Nle be doanla go ntyugu mĕ
inlĕ, iroanlo nyĕ nyi be tombo avila
g'ovegi wâ, nli mpangi yĕ avila g'
ompele wâ, nli mpanga yi be jilizo
g' oŋwanja wi jiro agali.
28 Are bia pa go Eath, apiaganli
go Migrŏn; are kĕndia p' intyonle
go Mikmas:
29 W'adali': w'abâng' izimbinlo
nyao go Giba; Rema y' atienli; Gibia
yi Sâl afangi.
30 Rombinl' inyoi nyâ Oŋwâ m̃a-
nto wi Galim: vanga nyo jâganlo
go Leis, Anatyŏt y' okugi.
31 Madmena y' adubwi; anlaga
wi Gibim w' adatanli ta go fanga.
32 E be donge tiganla go Nŏb
ntyugu mĕ; e be syugázyug' ogâ wĕ
go nomba y' Oŋwâ m̃anto wi Zaiŏn,
esadomba zi Jeruselĕm.
33 Vonla, Jehova, Jehova yi mbĕ-
li e be tenl' ampari nl' ereria:
nl' alondui mĕ ala *wi be* bego, nli
mângi w' ekale wi be syonlio.
34 E be tenl' abaka m' iga nl'
oŋwanga, nli Lĕbenŏn yi be po-
swa nl' ompolo wĕ.

EWONJO XI.

1 Be kâgwe ntongo avila g'
oramba wi Jĕsi, nl' ivari nyi be
pom̃a avila gw' irambi yĕ.
2 Nl' Inlinla nyi Jehova nyi be
doanla nla yĕ, inlinla ny' imia nl'
ikotiza, inlinla nyi mondâ nli ngu-
lu, inlinla ny' omiĕnlĕ nla ny' itia
si Jehova;
3 Kâ yĕ pangĕ s'ikotiza sa nĕ-
ganĕga gw' itia si Jehova: kâ yĕ
ayĕkĕlia gw' ijenla s' antyâ mĕ,
ge sĕmba gw' ijâgâ s' aroi mĕ:
4 Ndo nl' orĕti e be jĕkĕl'ikugi,
e be sĕmba nl' orĕti, gor' ikende-
kende yi ntye: e be bole ntye nli
ntongo y' ogwanli wĕ, e be jiliz'
arĕgâ nl' oŋwei w' inlumbu yĕ.
5 Nl' orĕti wo be doanl' otumba
w' oni wĕ, nl' ijivira otumba w'
oni wĕ.
6 Njĕgâ yi be doanla nl' oŋw'
idâmbĕ, nli njĕgâ yi be nanla nli
mbonli; nl' oŋwâ nyare nli liŏn
nyango nl' inyam' impâm̃e ta; kâ
oŋwâ rumbe be kĕndia so.
7 Nyare nli bear wi be nye
mbora mo; awanli wao wi be na-
nle mbora mo: nli liŏn yi be ny'
amanli ga nyare nlom̃e.
8 Nl' oŋwa jŏnga e be syeva g'
ompogonli w' ompenle, nl' oŋwa o
re tiga p' iwĕnlĕ e be fel' ogâ wĕ
g' ompogonli w' ekere,
9 Wi be jágize nkaza, ge jiliza
go nombi yam y' orunda: kânde
ntye yi be jonlia ralie nl' imia si

Jehova, ga nte pug' anlingo avuge mbenle mpolo.

10 ¶ Go ntyugu mĕ be doanl' oramba wi Jĕsi, wi be kumanla ga ntyanga gor' anlaga; anlângâ mi be buta yo: nl' ijâwisĕ si be doanl' ivend' ivolo.

11 Be doanla go ntyugu mĕ 'nlĕ, Jehova e be tali ogâ wĕ nyângâ nyĕnlĕ yi mbanli go toliz' anlagi wĕ wi re tiganla pa, wi be tiganla go Asyiria, nl' avila go Ijipt nl' avila go Petrŏs, nl'avila go Kush, nl'avila go Ilam, nl'avila go Syina, nl' avila go Emath, nl' avila gw' inĕnge si mbenle mpolo.

12 E be doṽe ntyanga gor' anlângâ, nl' alatiz' awa wi Isreĕl, nl' alatiza ta mângi re pazanganla pa wi Juda, avila gw' intulungu nlai si ntye.

13 Gŋandi yi Ifreim kĕ yi be manla, nl' iloṽaloṽi yi Juda yi be tenlo; Ifreim e be jenle Juda ŋandi, nli Juda e be syug' Ifreim.

14 Ndo wi be dogwa gw' ampava m' Ifilistins go kwa nli nkombe; wi be bundakanla wao go tângwa nli nkombe ta: wi be talia ogâ wao gore Idŏm nli Moab; nl' awa wi Amŏn wi be jâginlo wao.

15 Jehova e be jiliz' onlĕm̃ĕ wi mbenle yi Ijipt; nl' ompungi wĕ ompolo e be syugiazyugi ogâ wĕ g' olâṽi, kâ yĕ bola wo go ngerombenl' orâgenlo, kĕ pang' anlaga dalia go ntye yakaka.

16 Be doanle mpânlâ mpange gore mbĕi y' anlagi wĕ wi be tiganla avila go Asyiria; ga nt' aroenli gore Isreĕl go ntyugu y' agâgwĕ avila go ntye yi Ijipt.

EWONJO XII.

1 Go ntyugu mĕ o be bulia 'nlĕ, Jehova, m' be savinlâ: vanga gw' avegagiâ miĕ nl' egunlu, egunlu zâ z'adubui, kâ sindia miĕ.

2 Vonla, Anyambiĕ *nl'* isunginli sam, m' be bekelia, kâ mi ar*i*a: kânde Rerĕ Jehova nle ngulu yam nl' evanda; ayĕ kĕ atoenl' isunginli sam.

3 Yenlânl' igeṽa anluĕ per' anlingo avila go vero y'isunginla.

4 Nla go ntyugu mĕ anluĕ be bulia 'nlĕ, Zuminlianli Jehova, ṽelianli ini nyĕ, wulianl' ijanji sĕ gor' anlaga, retanl' ini nyĕ, inlĕ, nyi ga vendio.

5 Yembanli gore Jehova; kânde are denda p' isaon yi mamo: yinlâ yi *re* mio pa go ntye yodu.

6 Ronganli kâ boginlanli, anluĕ iloanla yi Zaiŏn: kânde ompolo mĕ nle yĕ Orunda Mĕ wi Isreĕl go gare yâ.

EWONJO XIII.

1 Iroanlo nyi Babilŏn ny' ayenlio nle Aisaia y'oŋwa wi Emŏz.

2 Rombinlanli ntyanga go nomba ndondui, vendianl' inyoi gore wao, zyugazyug' ogâ, kâ wao kĕnda gw' aguge m'anlag' avolo.

3 Mi are sombia p' anlagi wam wi re jâmbunlio pa, mi are fwelia p'anlagi wam kĕ wi ngulu gw' egunlu zam, *vanganle* wao wi jenl' igeṽa gw' ipendi sam.

4 Nyângâlĕ yi nkândâ gw' inomba, yi re g' anlag' awenge; nyângâlĕ mpolo y'anlângâ m' imbuve datizo pa ta: Jehova yi mbĕli e datize ntango yi mbĕli y' igâvi.

5 W' apila gw' inlângâ nyadaṽa, avila yo ntyai y' orowa, *vanganle* Jehova, nl' imianga y' ibendi sĕ go jilize ntye yodu.

6 ¶ Ronganli; kânde ntyugu yi Jehova y' atoenli piĕrĕ; yi be bia g' ojili' avila gor' Oŋgulungulu mĕ.

7 Sambo intyâmĕ sodu si be kwa sike, nl' orĕma w' om'edu wi be janginlia:

8 Wi be tia: inkazya nli kĕva yi

be kota wao; wi be doanla nli nka-
zya g' om̃anto o re nl' isyânga: wi
be mamanlaga om̃âri gor' om̃âri;
azyo mao mi *be doanla ga* sinkĕgĕ-
nli.
9 Vonla, ntyugu yi Jehova yi bia,
ngosyu ta gor' ibenda nl'egunlu z'e-
reria, go tige ntye ntevo: kâ yĕ
jiliz' anlag av̄e gogo avila go yo.
10 Kânde nlĕ igĕgĕnli y' orowa,
nl' idatanla ta s'igĕgĕnli yi be *pe*
ozange: nkombe yi be jilanganlo
go kĕnda yo, nl' ogwĕli wi be *pe*
inlangi nyĕ go bamba.
11 M' be tev̄unle ntye gw' ibe *sao*,
nl arĕgâ gw' ipavi sao; m' be pang'
ekale z'odando manla, m' be syonli'
ekale z'ereria.
12 M' be pang' oma njonli via-
ganlo nli syika yatenlatenla mbia;
vanganl' oma viagianlo nl' ozĕnlâ
wi syika yatenlatenla yi Ofa.
13 Sambo m' be syugiazyug' oro-
wa, nli ntye yi be dubua avila go
mbori yĕ, gw' egunlu zi Jehova yi
mbĕli, nla go ntyugu yĕ y'ereria.
14 Yi be doanla ga nkambi yi
kâmbizo, g'idâmbĕ nyi re ny' agoto
nl'oma: wi be doanl' om' edu kĕ
finlia gore mângi yĕ, kâ wao fanga
om' edu go ntye yĕmĕ.
15 Om' edu o be dĕngo e be tumo
pâkâsâ; nl' om' edu o be jongo *nla*
wao, e be juwa nl' okwara.
16 Awanli wao kĕ wi be bolo
simbĕi gw'antyâ mao; inago sao si
be kwĕro nl' anto wao fevizo nli
ngulu.
17 Vonla, m' be jagimia Imide gore
wao, wi re wi be n*a*ke syika yapu-
pu; nla go syika yatenlatenla wi
be t*a*nda yo.
18 Lendinli *yao* yi be bol' awanjâ
go simbĕi; wi be doanla nl' ekev̄a
g'owângâ wi re gw' iwumu; antyâ
mao mi be jenl' awanl' ekĕva.
19 ¶ Nli Babilŏn y'ivenda ny'
anlângâ, eranga z'onjĕlĕnjĕlĕ z' Ika-
aldis, zi be doanla ga nt' ayiliz'
Anyambiĕ Sŏdom nli Gomâra.
20 Yi be doanlo nl' anlaga du ge-
nlâ doanlo avila go mbamba agĕ-
nda go mbamba; ge nlâ Arebian
syamb' okanja vâvâ; genlâ ove-
njavenji w' adâmbĕ pang' ogomba
vâvâ.
21 Ndo inyam' imbendi s' iga si
be doanla vâvâ, nl' inago sao si be
doanla ralie nli vuginlia yi benda,
nli kuru yi be doanla vâvâ, nli sa-
tyrs si be jinla gogo.
22 Nl' inyam' imbendi s'inĕnge si
be tonga gw' inago sao intevo, nl'
inyam' imbendi gw' inago *sao*
imbia: nl' egombe zĕ z'atoenli pi-
ĕrĕ go bia, nl'intyugu sĕ si be d*a*-
vizo.

EWONJO XIV.

1 Kânde Jehova e be poginle Je-
kŏb, kâ yĕ pinje Isreĕl, nl' aloa-
nliza wao go ntye yaomĕ: nl'
agĕnda wi be datanla nla wao, kâ
wao jonga go nago yi Jekŏb.
2 Nl' anlaga wi be bânga wao,
av̄aga wao go wogo yaomĕ: nli
nago yi Isreĕl yi be jiga wao go
ntye yi Jehova go sinyongo sinlo-
m̃e nla sinyongo sinyanto: kâ wao
bânga wao simbwedi, imbwedi s'
avegago wao; kâ wao panginle
mângi bangatia wao.
3 Be doanla go ntyugu mĕ inle,
be po nluĕ nle Jehova ijâwa avila
gw' ekevi zanli, nl' avila gw' iti
sanli, nl' avila g' orugo oyâle w'
avanginlio nluĕ go janja,
4 ¶ Inlĕ o be bânge nkogo yinlâ
gor' oga wi Babilŏn, awulia 'nlĕ,
Ov̄angati amanli go sĕ! nka mpolo
yi syika yatenlatenla y' amanla
nl' ande!
5 Jehova are mâgunla pe nto-
ngo y' arĕgâ, *nli* nkâgu yi mângi
panginla.
6 Ayĕ o wol' anlaga gw' egunlu

nl' idoka sapĕkĕpĕkĕ, ayĕ o vangi-
nl' imbuṽe nl' ibenda, akâmbizo,
oma fâ o diṽinla.
7 Ntye yodu yi re gw' ijâwa,
avânla dâ; wi boginla nl' ijembo.
8 Iñ, atanda mi jenl' igeṽa gore
wĕ, nl' ikum̃e yi Lĕbenŏn inlĕ,
Awĕ ga poswe, zy' orenlisi bia gore
zuĕ.
9 Olombo avila go ntye wi re
syusyo pa gore wĕ go datanla
nl' *awĕ* gw' ibi sâ: wi syugazyugie
bende gore wĕ, *vanganle* anlag'
aṽolo mĕ go ntye; wi re kuma-
nlia p'avila go ki yao aga w' anlâ-
ngâ waodu.
10 Mi be kambo gore wĕ 'nlĕ,
Awĕ kĕ, om' atoenli dĕla g' azuĕ?
Om' atoenli g' azuĕ kĕ?
11 Igeṽi nyâ ny' asuminli g' oro-
nginlo, nli nyângâle y' iŋâmbi
sâ: ogu nyi re jaulio pa gw' agolo
mâ g' inlanlo, nl' igu yi be pugâ.
12 O re poswa p' avila g' orowa
sĕ, Lusifa? oŋwa w' ibanga! o re
bego pa go ntye sĕ, yi re dĕliza
p' anlâugâ!
13 Kânde o re bulia pa g' orĕmi
wâ inlĕ, m' be boŋwa g' orowa, m'
be pendi' eki zam gw' igonlo ny'
igĕgĕnli y'Anyambiĕ: m' be doa-
nla go nomba y' oṽago, gw' inko-
ṽa sinkâmi:
14 M' be panda gw'igonlo nyi
vindi; m' be doanla ga Igonligo-
nloĕ.
15 Ndo o be syonlio g' ogonli, gw'
izamba y' ivemba.
16 Wao wi jenlâ wi be syiliâ
piĕrĕ, nl'ankilia gore wĕ, *'nlĕ*, wi-
nlâ *nl'* om' ovangi ntye syugiazyu-
gia, o zyugazyug'anlângâ;
17 O vangi ntye g' ig' ivolo, nl'
ayiliz' inkala sa yo; o roenl' anl*u*-
ngunle nago y' imbwedi sĕ.
18 Aga waodu w' anlângâ, *va-
nganle* waodu, wi nanla gw' ive-
nda, om' edu go nag' wĕ.

19 Ndo o re tombo pa g' orongi-
nlo wâ g' ivar' iṽe, *nla* g' ingâi
sa wao wi re jonlo pa, tumo pa
pâkâsâ nl' okwara, wi suminla gw'
ado m' ivemba; g' ebende zi jaro
nl' intyozyo.
20 O be d*a*tanla nla wao gw'
ibĕnlo, kânde o re jiliza pe ntye
yâ, nl' ayonl'anlagi wâ: olonda w'
iyanjisi y' ibe yi be teto.
21 Gekiz' ijonlo gor' awanliĕ, gw'
ibe s' ireri sao; kâ wawowunlia
ge bânge ntye, ge jonlie ozyo wi
ntye nl' ink' impolo.
22 Kânde m' be kumanla gore
wao, bulie Jehova yi mbĕli, nl'
arenla avila go Babilŏn ina, nli
mângi tiganla, oŋwanla nl' oŋwa
w' oŋwângwe ya bulie Jehova.
23 M' be panga y' ompogonli w'
iŋomba, nli vero y' anlingo: M'
be jambunla yo nl' ezâmbâlâ z' iji-
lizâ, bulie Jehova yi mbĕli.
24 ¶ Jehova yi mbĕli are tanga p'
orango 'nlĕ, Rĕti are ga nta mi are
pikilia pa, yenlâ be doanla; nla
nta re miĕ kenja pa, yenlâ be
doanla;
25 Inlĕ m' be tomb' Asyirian go
ntye yam, nla gw' inombi sam
m' be jarĕ go ntyozyo: gambĕnlĕ
mpangi yĕ y'adubua avila gore
wao, nl' iroanlo nyĕ dubu' avila
gw' ibegi sao.
26 Yinlâ *nle* mondâ yi re bondo
pa go ntye yodu; winlâ nl' ogâ
wi re nyânyunlo pa gor' imbuṽe
sodu.
27 Kânde Jehova yi mbĕli are
bonda pe mondâ, nla mande be
tomba yo? nl' ogâ wĕ wi re nyâ-
nyunlo pa, mande o be pura wo?
28 G' ompum̃a w' ayuwi nli
Eaz y' oga aroenl' iroanlo nyi-
nlâ.
29 ¶ Ayenlanl' igeṽa anluĕ Palĕsti-
na yodu, kânde ntongo y' omâ
woli nluĕ y'amâgwi: kânde avila

g' oramba w' om̃am̃ba be bi' ekere, kâ olondi wĕ *doanl'* om̃am̃ba w' ogonli wi dogwa.

30 Nli njaliĕ y' oyunge yi be dĕng' inya, nl' okugi e be nanla nl' am̃ĕnje: kâ miĕ jonl' orambi wâ nli njanla, kâ yĕ jonl' anlagi wâ w' atiganla.

31 Ronga, iguge; lenla nka mpolo; awĕ Palĕstina yodu, o *re* janginlio pa; kânde be bia avila go nkâmi otutu, be doanl' oma ayĕ anka gw' egombe zĕ zi re tevo pa.

32 Om̃ari kâ jivira sĕ gor' iṽâṽi yi mbuve? Inlĕ, Jehova are doṽia pe Zaiŏn, nl' ikugi y' anlagi wĕ wi be bekelia yo.

EWONJO XV.

1 Iroanlo nyi Moab. Kânde ogwĕra Ar yi Moab y' ajilizo, kâ yĕ pânlio dâ; kânde g'ogwĕra Kâ yi Moab y' ajilizo, kâ yĕ pânlio dâ.

2 Akĕndagi go Bajith, nla go Dibŏn, wogo londui go denla: Moab bĕ tonga gore Nibo, nla gore Midiba: wonjo yao yodu yi *be doanl'* akanga, nli lĕlu syĕnginlo pa.

3 Gw' agali mao wi be noanl' iku yaomĕ nli sĕsĕgĕ: gw' imianjamianja y'inago sao, nla gw' agali mao, om' edu e be tonga, ndenlaga polemĕ.

4 Nli Hĕsbŏn be tonga nli Iliela; inyoi nyao nyi be jâganlo *vanganle* go Jehaz: sambo isâzyĕ singulu si Moab si be denla; em̃ĕnlâ zĕ zi be doanl' ekĕṽa gore yĕ.

5 Orĕmi wam wi be denla gore Moab; iveraveri yĕ yi *be fanga* go Zoa, oŋwâ nyare w'impum̃' iraro: kânde gw' ipanda gw' igonlo nyi Luhith nl' idingo wi be panda nla zo; kânde go nkova yi Horoneim, gogo be denl' edingo z'ojiliza.

6 Kânde anlingo mi Nimrim mi be doanl' arevo: kânde irondo y' ajomi, amanli m'ajuwi zy' eza zabâ.

7 Sambo ibunla si re wao dĕnga pa, nla nyi re wao kenja pa, wi toanla nyo g' oŋwâlâvi w' Arebia.

8 Kânde edingo z' âkĕndi vingovingo gw' izamba yi Moab; mboginla koanga go Eglam, nli mboginla go Bia-elim.

9 Kânde anlingo mi Dimŏn mi be doanla ralie nli ntyinla: kânde m'be baga ijiliza sijengĕ gore Dimŏn, iliŏn gore yĕ o pera go Moab, nla wi tiganla wi ntye.

EWONJO XVI.

1 Roanlizanli onw' idâmbĕ gor ovanginli wi ntye avila yo Sila gw' ig' iṽolo, go nomba y' oŋwaŋanto wi Zaiŏn.

2 Kânde yi be doanla ga nyânli yi kĕndagĕnda yi re syazinlo p' ikundu, yenlâ be doanla awa wanto wi Moab gw' intomba si Anân.

3 Wânge mondâ, loanliz ijĕkĕlia; vang' iviri nyâ g' ogwĕra go gare yi nkombenyondo; yumbunl' anlaga wi re pazanganla pa; am*i*ez' ayĕ o kĕndagĕnda.

4 Anlagi wam wi re pazanganla pa wi ga loanle nla wĕ Moab; loanla mpugo gore wao avila g' ozyo w' ogwĕrisi: kânde ogwĕrisi asuki, ogwĕrisi atigi, mângi bangatia w' ajilizo go ntye.

5 Eka zi be doanlizo nli nkĕngâ: kâ yĕ doanla go zo nl' orĕti go nago yi Devid, njĕkĕliaga, nli but' ijĕkĕlia nli nĕgiz' orĕti.

6 Azu' âre jâgâ pa gw' ekale zi Moab, *ar'* odand' ombe: *vanganl'* odando wĕ nl' ekale zĕ, nl egunlu zĕ: *ndo* inoki sĕ si *be* doanlizo yenlâ.

7 Yenlâ Moab e be boginle Moab, om' edu e be boginla: kânde azanga mi Ka'haris-ĕth be seminla nla mo; rĕti si re bolo pa.

8 Kânde intyaga si Hĕsbŏn s'
ajomi, nl' ogâli wi Sibma: nlam̃i
y' anlângâ yi re bundakanla p'
ilond' imbia yi ntyaga, w' abienli
kwanga go Jeza, w' agĕndi gw'ig'
iṽolo: ampari mĕ m' asyambui m'
akĕndi kwanga go mbenle.
9 Sambo m' be denla nl' edingo
zi Jeza y' ogâli wi Sibma: m' be
tĕvizâ nl' antyânli mam Hĕsbân,
nli Iliela: kânde mboginla y' ilo-
ndi yâ yi ntyanja nl' egombe zâ
z' itenla z' aposwi.
10 Kânde mbia nl' igeṽa yi re
tombo p' avila go ntyaga y' inyi-
jenge; gw' intyaga s' igâli be doa-
nl' ijembo, ge doanle mboginla:
mângi piara wi be p*i*ar' iṽĕ go
wogo yi piarinla; mi are panga pe
mboginla y' ivĕ nyao inyenge ma-
nla.
11 Yenlâ iwumu nyam nyi be
doanla ga ŋâmbi gore Moab, nl'
isaon yam yagare go Ki-yarĕs.
12 ¶ Be doanla inlĕ, jâ ajenle 'nlĕ,
Moab ajasi go mbora ndondui, e be
bia go nago yĕ y' isyânâ go ka-
mbinla; ndo e be k*e*va.
13 Nyinlâ *nl'* igamba nyi re Je-
hova kamba pa g' oŋwanja wi
Moab avila gw' egombe mĕzâ.
14 Ndo vĕnlâ Jehova are kamba
pa inlĕ, Gw' impum̃' iraro g' impu-
m̃a y' omâ janja gw' ipa, ivenda
nyi Moab nyi be syazyo, nli nkâ-
ndâ mpolo mĕyâ; nli ntango y'
atiganla yi *be doanle* nyango, *nli*
dĕla.

EWONJO XVII.

1 Iroanlo nyi Demaskâs. Vonla,
Demaskâs atombio go *doanle* nkala
kâ yo doanl' okondo wa sijilizo.
2 Inki mpolo si Eroa s' atigio;
si be doanla gw' ilemba, yi be na-
nla bu, kâ s' ar*i*ezo nl' oma.
3 Wogo yingulu yi be manla go
Ifreim, nl' inlângâ avila go De-
maskâs, nli ntango yi tiganla yi
Syiria: wi be doanla g' ivenda ny'
awa wi Isreĕl, bulie Jehova yi
mbĕli.
4 Nla go ntyugu mĕ be doanla
inlĕ, ivenda nyi Jekâb nyi be doa-
nla tĕtĕ, nl' ivâm̃a ny' ozyonle wĕ
nyi be kânga.
5 Be doanla g' omâ tenla aku-
minl' imba, nl' arenla itongo nl'
agâ mĕ; kâ doanla ga yĕ o kumi-
nl' imba g' olânga wi Rĕfeim.
6 Grapes si tiganla go zo, g' isyu-
giazyugia s' erere zi ŏliv, ilond'
imbanli g' iraro go ntyai y' ivari
ny' intyai, inlai g' itanli gw'
ampari mijanla ma zo, bulie Je-
hova, Anyambiĕ yi Isreĕl.
7 Go ntyugu mĕ oma e be ponla
gore Ovangi wĕ, kâ antyâ mĕ dub'
ompolo Orunda wi Isreĕl.
8 E be ponla go âlta, ijanja s'
agâ mĕ, ge duba eza z' im̃enlo yĕ re
panga pa, ge wogo yi savinl' ika-
nla.
9 ¶ Go ntyugu mĕ inkali sĕ injâle
si be doanla g' iṽare nyi re tigo
pa, g' ivari nyi ntyai mĕ, ny'ari-
gio wao g' oŋwanja w' awa wi
Isreĕl: kâ gogo doanl' ewoga.
10 Kânde om' adevanl' Anya-
mbiĕ y' isunginli sâ, kâ av*i*kil'
Ido nyi ngulu yâ, sambo o bĕnl'
ilond imbia, kâ doṽia yo nl' ampari
amânla:
11 Go ntyugu o be pom̃i' owâ-
ngi wâ, nl' ibanga o be pang'
olondi wâ bunla: *ndo* itenla si be
doanl' okondo go ntyugu yi njuke
nl' ekev' eṽolo mĕ.
12 ¶ Azyile gore nkândâ y' anlag'
awenge wi pange nyângâlĕ ga
nyângâlĕ yi mbenle mpolo; ga
mbĕli y' anlângâ, g' ipanda s'
anlingo amenge!
13 Anlângâ wi be panda g' ipa-
nda s' anlingo amenge: ndo Anya-
mbiĕ e be sĕmba wao, kâ wao fa-

nga bo, kâ wao kâmbizo ga wulu yi nomba g' ompunga, nla g' ompurago gw' efizagěngě.

14 Ndo, vonla, nkolo njuke; nl' ibanga owenja yenjagarâ azyele. Yinlâ *nle* mběi yi mangi bundakanla zuě, nli ntyai yao wi kwěra zuě.

EWONJO XVIII.

1 Azyile gore ntye yi diṽinlo nl' ampava, yi *re* g' ozamb' om̃âri w' ilâvi yi Ityiopia;

2 Yi tom' ivâvi nli mbenle, vanganle amatanga m' inkuwu gw' anlingo, inlě, Gěndaganli, ivâv' inlěge, gw' inlângâ nyi re pazanganla pa nl' agwěro, gw' anlaga w' ereria avila gw' avakili wao avia věnlâ; inlângâ nyi re kěnlizo pa nl' ayaro go ntye, nyi re ntye yao bundakanlo pa nl' ilâvi!

3 Anluě du anlaga wi ntye, nl' iloanla yi ntye, yenlanli, jâ atombinle ntyanga gw' inomba; nla jâ atong' orâmbâ, kâ jâgânli.

4 Kânde yenlâ awulinlio miě nle Jehova, m' be bâng' ijâwi sam, m' be ponla gw' iloanlo nyam, ga mpiu mpolo gw' amanli, nla g' evindi z' ompěmbě go mpiu yi ntyanja.

5 Kânde ntyanja v*i*agaga râ, jâ ipunjinla s'atoa kwěkwě, kâ olond' ombezyo bânda gw' ivari, e be tenl' ampar' amango nl' imianga yi tenla, aromba, nli tenl' ampari.

6 Yi be tigo ta gw' inyânli s' inomba, nla gw' inyama si ntye: nl' inyânli si be tola go mo ntyanja, nl' inyama si ntye sodu si be tola go mo enlom̃o.

7 ¶ Gw' egombe mězâ mpago yi be bago gore Jehova yi mběli, nl' anlaga wi re pazanganla pa nli kwěro, nl' avila gor' anlaga w' ereria avila gw' ipakili sao kwanga věnlâ; inlângâ nyi re kěnlizo pa nl' ayaro nl' intyozyo, ntye yi re bundakanlo pa nl' ilâvi, go mbora y' ina nyi Jehova yi mběli, yi nomba yi Zaiŏn.

EWONJO XIX.

1 Iroanlo nyi Ijipt. Vonla, Jehova e bataminla gw' evindi enlěge, avia go Ijipt; nl' ikanla si Ijipt si be syugio g'ozyo wě, nl' orěma wi Ijipt wi be janginlia go gare ya wo.

2 M' be doṽ' Ijiptians gor' Ijiptiâns; kâ wao noa om' edu nl'oŋwângiě, nl' om' edu nli ndeg' wě; nka mpolo nli nka mpolo, inlângâ nl' inlângâ.

3 Nl' inlinla nyi Ijipt nyi be poswa go gare ya nyo; m' be jilize mondâ ya nyo; wi be but' ikanla, nli mânge pang' igeṽa, nla gore wao wi re nl' anlinl' ambe.

4 Nli Ijiptians, m' be pa wao gore rerě yi ngosyu; wi be panginlo nl' oga w' ereria, bulie Jehova, Jehova yi mběli.

5 Nl' anlingo mi be poswa avila go mbenle mpolo, nl' olâvi wi be bundakanlio nl'avua kaka.

6 Ilâvi yi be kalunlio bo; nli yělâvi yi sunginla yi be pezyo kaka: ikongolia nl' indigo si be joma.

7 Yango y' ikongolia yi re go yělâvi, gw' agwanla mi yělâvi, nl' ezâm' edu zi běnlo gwi yělâvi, yi be joma, yi be syugo, kâ y' avâ doanla nyěnlě.

8 Iyonlisi yi ṽěrě kě yi be do' iwâga, nla waodu wi pung' alâṽâ go yělâvi wi be denla, nla waodu wi pung' imbuzya gw' imbenle wi be jenl' ekěṽa.

9 Viaganlo ṽâṽâ wao wi janja nl' inyŏng' injonle, nla wao wi nog' inyŏng' inoge, wi be jenle ntyânli.

10 Wi be jarunlo gw' imondâ, wao wi luunl' inkumba, nli yěliṽa yi ṽěrě.

11 ¶ Rĕti injaliĕ si Zoan so dâsyu,
mondâ y' anlaga w'imia w'imondâ
wi Fero, y' atoenli edâsyu: anluĕ
bulinliĕ Fero sĕ inlĕ, mi' oŋwanla
w' oma wa simia, oŋwanla w' ag'
alonga?
12 Wi *re* gwi? anlagi wâ w'i-
mia wi *re* gwi? wi ga wulinliâ
pelĕ, kâ wao mia nte be bonde
Jehova yi mbĕli go Ijipt.
13 Injaliĕ si Zoan s'atoenli dâ-
syu, injaliĕ si Nŏf s'atemizo; w'a-
temizi Ijipt, *vanganle* iloanla, y'
imbuṽe ya yo.
14 Jehova are datiza p' inlinla
ny' inoka go gare ya yo: wi re
panga pa Ijipt kegwa gw' eṽilo
edu, g' eyânga zi sambakanla gw'
arovi mĕ.
15 Genlâ fâ doanl' eṽilo go Ijipt,
zi r' ewonjo, ge okwende, ivari g'
imbângi, kâ janja.
16 Go ntyugu mĕyâ Ijipt be doa-
nla g' anto; kâ yĕ tia nl' aṽanga,
g' oŋwanja w' isyugazyuga s'ogâ
wi Jehova yi mbĕli, wi syugazyugo
ndĕ ṽâṽâ.
17 Nli ntye yi Juda yi be doa-
nl' ereria gore Ijipt; om' edu teta
yo e be ti' ayĕmĕ, g' oŋwanja wi
mondâ yi Jehova yi mbĕli, yi re
yĕ pikilia pa go denda ṽâṽâ.
18 ¶ Go ntyugu mĕ nkala ntyanli
go ntye yi Ijipt si be kamba nka-
mbinli ga y' Ikenean, nl' arang'
orango gore Jehova yi mbĕli; mâ-
ri yi be fwelio 'nlĕ, Nka yi jiliza.
19 Go ntyugu mĕ be doanle âlta
gore Jehova go gare yi ntye yi
Ijipt, nl' inyĕngâ g' ozamba wa yo
gore Jehova.
20 Kâ yo doanla gw' elemba nl'
elingilio gore Jehova yi mbĕli go
ntye yi Ijipt: kânde wi be denla
gore Jehova g' oŋwanja w' ibanga-
tio, kâ yĕ kĕndiza wao ozyunge,
nl' ompolo mĕ, kâ yĕ sunginla
wao.
21 Kâ Jehova mio go Ijipt, nl'
Ijiptians wi be mie Jehova go
ntyugu mĕ, kâ wao dend' intyago
nl' impago; iñ, wi be tang' orango
gore Jehova nl' aloanliza *wo*.
22 Nli Jehova e be bole Ijipt; e
be bola kĕ jinga yo: kâ wao fwi-
nlia *vanganle* gore Jehova, kâ yĕ
janjinlo mbiambiĕ nli wao, kâ yĕ
jinga wao.
23 ¶ Go ntyugu mĕ be doanle mpâ-
nlâ avila go Ijipt agĕnda go Asyi-
ria, nl' anlaga w' Asyiria wi be bia
go Ijipt nl' Ijiptian go Asyiria, nl'
Ijiptians wi be janja ta nl' Asyi-
rians.
24 Go ntyugu mĕ Isreĕl nyi be doa-
nla ny' araro, nl' Ijipt nl' Asyiria,
vanganl' ozavinlo go gare yi ntye:
25 Wi be savinlo nle Jehova yi
mbĕli, inlĕ, Ozavinlo gore Ijipt y'
anlagi wam, nl' Asyiria ijanja s'
agâ mam, nl' Isreĕl ijigi sam.

EWONJO XX.

1 G' ompum̃a w' avienli Tatan
go Asdŏd (gw' aromio yĕ nle Sa-
gŏn y' oga w' Asyiria), go noa nli
Asdŏd, nl'awânga yo;
2 Gw' egombe mĕ mo agambi
Jehova nli Aisaia y' oŋwa wi
Emŏz, inlĕ, Gendaga, kâ tombe sĕ-
sĕgĕ y' inlamba avila g' oni wâ,
kâ tombe ntyozyo yatangi yâ avila
go ntyozyo yâ. Nl' aloanliĕ yenlâ,
aganganliĕ tele nl' intyozyo gw'
igala.
3 Be bulie Jehova 'nlĕ, Nt' are
nyongo yam Aisaia kanganla pa
tele, nl' intyozyo gw'igala impum̃'
iraro gw' elemba nli ndaga yi ma-
mo gore Ijipt nla gore Ityiopia;
4 Yenlâ be kĕndia oga w' Asyi-
ria Ijiptians simbwedi, nl' Ityiopi-
ans simbwedi, oŋwârumbe, nl' onlĕ-
râ, tele nle ntyozyo yatanga fâ,
ṽanganle tinli yao gw' igala, go
ntyânli yi Ijipt.

5 Wi be tia nli jenle ntyânli gor' Ityiopia y' ịbekeli sao, nla gor' Ijipt y' ivendi nyao.

6 Nl' anlaga wi nĕnge yinlâ wi be bulia go ntyugu me, 'nlĕ, Vonla, sinlâ nl' ibekeli sazyo, go be fanga zuĕ gw' inungunlo go sunginlo avila gor' oga w' Asyiria: azuĕ be pera sĕ?

EWONJO XXI.

1 Iroanlo ny' ewoga zi mbenle mpolo. Ga nte piaganle fwizagĕngĕ g' olomba bo; yenlâ bia zo avila gw' iga, avila go ntye y' ereria.

2 Nyilinlo y' ereria yi re tuminlio pa miĕ; Om' o re feve doanla e doanla nl' ifeve doanla, nl' omâ mbundaki e bundakanla. Ṽanda Ilam; gombinla Midia; intyim̃i sodu mi apangi so manla.

3 Sambo yenlâ oni wam wa jori nli nkazya: nkazya y' akoti miĕ, ga nkazya y' oñanto janla: mi alĕmbizo go ntye gw' ijâgâ *sa yo;* mi avero nl' ipikilia gw' ijenla *sa yo.*

4 Orĕmi wam wi bola, itataminla s' ariezi miĕ: ogwĕra w'igevi nyam are wo kalunlia pa s' itia gore miĕ.

5 Gekizanli tavoro, ṽĕmbaganli go nago yi bĕmba, nyagaganli jângaganli: gumanlanli, injaliĕ, kâ syagie nguṽa agali.

6 Kânde yenlâ re Jehova bulinlia pa miĕ, Gĕndaga, kâ doṽi' omâ penginla, ke bulia nte jenlĕ.

7 Nl' ayenliĕ ntyonle nl' anlaga wi nkaṽal' aṽanli, ntyonle y' iburu, *nli* ntyonle yi kamĕls; nl'avoganlio yĕ mbiambiĕ nl' ikotiza:

8 Nle be tongĕ 'nlĕ, liŏn; Rerĕ yam, mi kumanla pĕkĕpĕkĕ gw' ivenginlo ja oñanda, nla mi are doṽia pa gw' ipenjavenja igwĕra yantuntu.

9 Vonla, vĕnlâ bie ntyonle y' anloñe, nl' anlaga w' inḳaval' aṽanli. Nl' ayivirĕ awuliĕ 'nlĕ Babilŏn aposwi, aposwi; nl' ikanla s' anyambiĕ sĕ ajonli so go ntye.

10 Ijari sam nl' imba si ntye yam: mi re miĕ jâgâ pa gore Jehova yi mbĕli, Anyambiĕ yi Isreĕl, mo re miĕ bulinlia pa nluĕ.

11 ¶ Iroanlo nyi Duma. Aṽeli miĕ avila go Siĕr, Om' o penginla, ande y' ogwĕra? Om' o penginla, ande y' ogwĕra?

12 Om' o penginla e bulia 'nlĕ, Ibanga si bia, nl' ogwĕra kĕ: jâ anluĕ be bambia, ṽambianli: ṽienianli, yogonli.

13 ¶ Iroanlo gor' Arebia. Gw' iga ny' Arebia nyo be doanlo nluĕ, anluĕ inkândâ sikanganla si Dedenim.

14 Anlaga wi ntye yi Tima w' aṽag' anlingo gore yĕ o vegagi nl' esyove, w' alegi nli mpĕmbi yao ayĕ o ṽangi.

15 Kânde w' aṽangi avila gw' ikwara y' ambâra, avila g' okwara w' avegagi duro pa, nl' avila gw' elendinla z' avegagi ruĕ, nl' avila gw' azyingo m' igâvi.

16 Kânde yenlâ re Jehova bulinlia pa miĕ, G' ompum̃a ga nta re impum̃a y' om' âjanja, nl' ivenda nyodu nyi Kida nyi be pera.

17 Nl' ontango w' ariganli go mângi w' ilendinla, anlaga wi ngulu w' awa wi Kida, wi be kânga: kânde Jehova Anyambiĕ yi Isreĕl are kamba pa.

EWONJO XXII.

1 Iroanlo ny' olânga wi nyilinlo. Osaon nde wi re nl' awĕ, yi re wĕ kĕnda pa gw' imianjamianja y' inago?

2 Awĕ yi re ralie nl'itia, nka mpolo y' edungu, nka mpolo y' igeṽa: anlagi wâ wi re jonlo pa,

wi zyĕ jonlo pa nl' okwara ge jo-
nlo gw' igâvi.
3 Mângi yâ wi panginla wi re
fanga pa ta, wi re tia pa kâ w'
afalize lendinla: waodu wi re dĕ-
ngo pa gore wĕ wi re ta, wi re
fanga pa avila go bo.
4 Sambo bulia miĕ inlĕ, Romba-
nl' antyâ avila gore miĕ; m'be
denla buku, ay*a*njanle go sindia
miĕ, kânde g' oŋwanja w' ibunda-
kanla s' oŋwâ m̃anto w' anlagi
wam.
5 Kânde *yo nle* ntyugu yi njuke,
nli jara lia, nl' isapilia nli Jehova
Anyambiĕ yi mbĕli, g' olânga wi
nyilinlo, njarunlag' ikomba, nl' ide-
nla gw' inomba.
6 Nl' awâng, Ilam ekoto z' izyâ-
ngâ, nl' intyonle s' anlaga nli mâ-
ngi w' inkavala, nl' arombi Kŭr
nguṽa.
7 Be toa 'nlĕ, ilângi yâ imbia yi
be jonlia nl' intyonle, nli mângi
nkavala wi be kenj' ikui yaomĕ
nl' imianga gw' iguge.
8 ¶ Be syazyĕ ompugo wi Juda, nl'
avonliâ owenja mĕ nguṽa yi nago
y'ig'iṽolo.
9 Anlu' are jenla p' igĕla yi nka
mpolo yi Devid, inlĕ, yi r'imienge:
nl' alatizi nluĕ ta anlingo m' evero
z' igonlo.
10 Anlu' are tanga p' inago si
Jeruselĕm, nl' inago anlu' are so
syazya pa go jâliz' ogomba.
11 Anlu' avang' iṽemba go gare
y' izir' imbanli gw' anlingo m'
eṽero elonga: ndo anluĕ pa ponla
gor' ovangi wa zo, ge dub' om' o
vangi zo gw' alonga.
12 Nla go ntyugu mĕ aṽeli Je-
hova Anyambiĕ yi mbĕli go denla
nla gw' iwâga, nl' itue fâ, nli bâre
sĕsĕgĕ:
13 Nla vonla, igeṽa nli mbia, jo-
nl' inyare, nli jonl' adâmbe, ny'
agag' izyonle, njângag' ivĕ: azuĕ ga
nye nl' ijânga; kânde mĕnlĕ ga-
mbĕnlĕ azu' ajuwa.
14 Nl' awowunlio yo nle Jehova
gw' aroi mam inlĕ, Rĕti mbe yinlâ
yi be jovunlo avila gore nluĕ kao
anlu' ajuwa, bulie Jehova Anya-
mbiĕ yi mbĕli.
15 ¶ Yĕnlâ bulie Jehova Anyambiĕ
yi mbĕli, Gĕnda, bânginl' okuwâ
mĕ gor' ovenjavenji w' anliva, *va-*
nganle go Syĕbna, o re gw' *ewonjo*
zi nago, *awulia inlĕ*,
16 Ande zi re nl' awĕ vĕnlâ, nla
mande o re nl' awĕ vĕnlâ inlĕ, o
rĕ wĕ tumbinla p' oronginlo vĕnlâ,
ga yĕ o tumbinlĕ oronginlo gw'
igonlo, nl' ayĕ o tokunl' iloanlo g'
oku' wĕmĕ gw' ido?
17 Vonla, Jehova be toanliâ nli
mbwedi yi ngulu, kâ yĕ pugâ
rĕti.
18 Rĕti e be kegwa nli ngulu
avungâ *g'* isanli gw' inlâng' iṽolo:
o be juwa gogo, nl' intyonle s' ive-
ndi nyâ si *be doanle* ntyânli go
nago ya reri yâ.
19 M' be syugâ avila go mbori
yâ, e be syonliâ avila go ndoanli
yâ.
20 Be doanla go ntyugu mĕ inlĕ,
m' be fwelie nyongo yam Ilaiakim
y' oŋwa wi Hilkaia;
21 M' be bâriĕ nl' ingâi sâ, nl'
ayâliĕ nl' otumbi wâ, m' be p' ipa-
nginli sâ go ntyâmĕ yĕ, kâ yĕ doa-
nle rerĕ gw' anlaga wi Jeruselĕm,
nla go nago yi Juda.
22 Nl' isyape si nago yi Devid,
m' be dimbinla so g' oṽegi wĕ;
yenlâ jâ anungunla, kâ anl*u*njo
nl' omâ' ŋwĕnlĕ; kâ yĕ nunja, kâ
omâ ŋwĕnlĕ anl*u*ngunla.
23 M' be kâminlĕ ga ntyângâ go
mbora njâle; kâ yĕ doanla gw' eka
z' ivenda go nago ya reri yĕ.
24 Wi be banlia gore yĕ ivenda
nyodu nyi nago ya reriĕ imbamba,
nl' awanla, anlângâ m' intyĕnge

modu, avila gw' intyĕng' inyango agĕnd' imbute.
25 Go ntyugu mĕ, bulie Jehova yi mbĕli 'nlĕ, ntyâgâ yi re kâminlo go mbora njâle, yi be todunlo, aṽego, nl' avoswa; nl' iroanlo ny' apegaga ṽâṽâ, nyi be tenlo: kânde Jehova are kamba pa nlânlâ.

EWONJO XXIII.

1 Iroanlo nyi Tair. Woginlanli, anluĕ am̃atanga mi Tasyis; kânde y' ajilizo, kâ avâ doanle nago, zyele mbora yi jinginlo: avila go ntye yi Tyitim yi re bwĕ gore wao.
2 Loanlanli dâ, anluĕ iloanla y' inĕnge; anluĕ anlag' avolo w' ikola wi Zaidŏn, wi piaganla nli mbenle anlu' are bunlia pa.
3 Gw' anlingo ampolo olonda wi Siyâ, owângâ w' olâvi, nl' inyisĕ; ayĕ kĕ igolinlo ny' anlângâ.
4 Yenle ntyânli, awĕ Zaidŏn: kânde mbenle y'akambi, *vanganle* ngulu yi mbenle, inlĕ, miĕ syĕl' isyângâ, ge janl' awanla, ge pomi' aw' anlom̃e, go pomi' azyali.
5 Ga nt'are ntyango g' oŋwanja Ijipt, *yenlâ* be jenla wao nkazya go ntyango yi Tair.
6 Viaganlanli go Tasyisy; woginlanli, anluĕ iloanla, y' inĕnge.
7 Yinlâ nle nkali yam mpolo y' igeṽa, oroenl' ivom' inyĕ gw' intyugu s' alonga? intyozyo sĕmĕ si be kĕndiĕ bo go doanla.
8 Mande re bânga pe mondâ yinlâ gore Tair, *nkala* yi korowa, yi r' imasen s' injaliĕ, mângi kola, wao nl' anlag' avolo wi ntye?
9 Jehova yi mbĕli are doanliza pa yo, go bundakanliĕ ekale z' ivenda nyodu, *nla* go syonli' avolo wi ntye waodu.
10 Viaganla pâkâsâ go ntye yâ g' olâvi, awĕ oŋwâm̃anto wi Tasyisy: gogo zyele ngulu nyĕnlĕ.
11 Anyânyunl' ogâ wĕ go mbenle, azyugazyug' anlângâ: Jehova are pa p' ivanga go Kenean go jiliz' imbor' injâle sa yo.
12 Be buliĕ 'nle Ayenle mbia nyĕnlĕ, awĕ izyali nyi bangatio, oŋwâm̃anto wi Zaidŏn: gumanla, viaganla go Tyitim; gogo kĕ o be dĕnga sijâwa.
13 Vonle ntye yi Kaldians; anlaga winlâ wi pegaga, kao Asirian w'adenginla wao yo, wao wi doanla gw' igi volo: wi pang' imbor' indondui sa yo, w' avendiz' inago s' aga sa yo; nl' ayilizĕ yo.
14 Woginlanli, anluĕ am̃atanga mi Tâsyisy: kânde mbora njâle yanli ya to' ewoga.
15 Be toa gw' egombe mĕ inlĕ, Tair e be deṽanlo agomi m' impum̃a orâgĕnlo, ga nt'ar' intyugu s'og' om̃âri: viaganlo go ntyai y' agomi m' impum̃a orâgĕnlo, Tair e be jemba g' eṽoṽeṽoṽe.
16 Wânge ntyambi, gĕndagĕnda go nka' mpolo, awĕ eṽoṽeṽoṽe zi re deṽanlo pa; yemba nl' avonlo, yembe vanda yenge, kâ wĕ jonginlio.
17 ¶ Be toa inlĕ, go ntyai y' agomi m' impum̃' orâgĕnlo, inlĕ, Jehova e be biagaga go Tair, kâ yĕ fwinlia gw' ipi sĕ, kâ yĕ pango nl' anlângâ mi ntye modu, g' ozyo wi ntye.
18 Nl' agumbi mĕ nl' obi wĕ wi be doanl' orunda gore Jehova: nyi be kenjo ge penjavenjo go nago; kânde ogoli wĕ wi be doanla gore mângi doanla g'ozyo wi Jehova, gw' ibunla s' inya nl' ambâr' ambia.

EWONJO XXIV.

1 Vonla, Jehova e pange ntye ntevo; nli panga yo woga, agalunla yo bundu, avazanganla anlaga wa yo.
2 Yenlâ be doanla, ga nl' anlaga yenlâ nl' iminisĕ; nli nyongo, ga rerĕ; nli nyongo nyanto, ga ngwĕ; nl' om' o kola, ga omâ fwinize kola;

nl' omâ pe ntyâmbâ, g'omâ bângĕ
ntyâmbâ; nl'omâ bâng' oba g' ayĕ
o p' oba gore yĕ.
3 Ntye yinlâ yi be tigo ntevo, kâ
yo bundakanlio: kânde Jehova ayĕ
re kamba p' igamba nyinlâ.
4 Ntye yi do' iwâga kâ yo pula.
ntye yi dĕla kâ yo joma, anlag'
alondui wi ntye wi dĕla.
5 Ntye kĕ yi re feva pa g' odo-
longo wi mângi doanla go yo, kânde
wi re pava p' ivanga, agalunle
ntyale, ayonle njeka yakânlakâ.
6 Yenlâ re kĕ ozavo w'ajilizi ntye,
nla wao wi doanla go yo w'atoenl'
orevo: sambo iloanla yi ntye y'a-
pezyo, kâ anlaga wakwĕ tiganla.
7 Iv' inyânla nyi denla, ogâli wi
re nl' iwâga, irĕma y' igeṽa yodu
yi be siminla.
8 Igeṽa ny'intyambi nyi be
manla, nyângâlĕ ya wao wi jenle
mbia yi be manla, igeṽa nyi ŋâ-
mbi nyi be manla.
9 Wi be j*â*ng ivĕ nl' evanda;
ijâng' ijâle si be doanle nonle gore
wao wi jânga so.
10 Nka mpolo yi ntyĕmbâ ya sya-
zyio: nagw' edu y'anlunjo, kâ ay*i*-
nginl' oma.
11 *Re* denlo edingo z'ivĕ gw' igala;
igeṽa nyodu ny' ajilanganlio igeṽa
nyi ntye ny' amanli.
12 Nkala yi re tiganla pe ntevo,
nl'iguge nyi re jonlo pa nl' ijiliza.
13 ¶ Go be doanla yenlâ go gare yi
ntye gore anlaga, be doanla g' isyu-
gazyuga s' erere zi ŏliv, g' ikuṽinlia
s' ilonda y' igâli s'amanli.
14 Wi be tombinl' amoi mao, wi
be jemba gw' ipenda si Jehova, wi
be tonga nli ngulu avila go mbenle.
15 Vĕnlâ vendianli Jehova go
tângwanli nkombe, *vanganl'* ina
nyi Jehova Anyambiĕ yi Isreĕl gw'
inĕnge si mbenle.
16 ¶ Avila go ntyai yi ntye azu'
are jâgâ pa vanda, *vanganl'* ivenda
gor' agore. Ndo mi bulia inlĕ, Egâ-
ngi zam, egângi zam, azyile gore
miĕ! iremisi wi re doanla pa nl'
itemiza; iñ, mângi pândia wi re
doanla pa nl' ipândia polo.
17 Ereria, nl' ivemba, nli mondo
yi *re* gore wĕ, awĕ oloanla wi ntye.
18 Be doanla inlĕ, ayĕ o be fanga
avila go nyângâlĕ y' ereria e be
poswa gw' ivemba; nl' ayĕ o be kâ-
gwa avila go gare y' iṽemba, e be
koto go mondo: kânde asyangala m'
igonlo mi re bwe, nl' azanga mi
ntye mi syugazyugia.
19 Ntye y'asyazio, ntye y'ajangi-
nlio, ntye ya syusyo polomĕ.
20 Ntye yi be timbiarimbia g' eyâ-
nga, kâ yo pombiavombia g' owa-
nda; nl' ipava sa yo si be doa sidire
go yo; yi be poswa kâ y' avâ n*â*-
ngwa nyĕnlĕ.
21 Be donla go ntyugu mĕ 'nlĕ,
Jehova e be tevunlĕ mbĕli y' anlaga
w' igonlo mĕ *wi re* gw' igonlo, nl'
aga wi ntye wi re go ntye.
22 Kâ wao datizo ta, ga simbwedi
si re datizo pa ta gw' ivemba, kâ
wao nunjo go ntyogo, nla viaganlo
sintyugu sinyenge kâ wao kĕ bie-
nlo.
23 Gambĕnlĕ ogwĕli wi be syazyo,
kâ nkombe jenlizo ntyânli, go be
pende Jehova y' mbĕli go nomba
yi Zaiŏn, nla go Jeruselĕm, nla gw'
azyo m' anlagi wĕ alonga nl' ivend'
iṽolo.

EWONJO XXV.

1 Jehova, awĕ nl'Anyambiĕ yam;
m' be pendiâ, m' be savinl' ini
nyâ; kânde o re denda p' *isaon*
yi mamo; imondâ *sâ* salonga nl'
ijivira nl' orĕti.
2 Kânde o m̃' apangi nka' mpo-
lo okondo; nkala y'avegagi kombi-
nlo pa ojili: nago y' agĕnda kâ
aloanle nkala; yi be fâ nlogo.
3 Sambo mângi ngulu yi be pe-

ndiâ, nka mpolo y' anlângâ m' ereria yi be tiâ.

4 Kânde o re doanla pe ngulu gor' oyunge, ngulu gor' oyunge go njuke yĕ; izyâmbunlo g' ogula, iviri avila go mpiu; oŋwĕi w' anlaga w' ereria mĕ wi re g' ogula g' ozyira.

5 O be syonlie nyângâlĕ y' agĕnda, ga mpiu go mbora yakaka; g' oŋwĕi gw' iviri ny' evindi: o be syonl' igeṽa nyi mângi w' ereria.

6 ¶ Go nomba yinlâ Jehova yi mbĕli e be panginl' anlaga waodu ntyago yi y'aṽâme, ntyago yi nkizyi y' ivĕ, nli y'aṽâme yi re ralie nli ntyâmbĕ, nl'ivĕ nyi nkizyi kanjunlo pa mbiambiĕ.

7 E be tomb' opugo wodu wi re puga p' anlaga go nomba yinlâ, nl' evĕlĕ zi re syambo pa gor' anlângâ modu.

8 E be suliz' ijuwa nl' ikeṽa; nli Jehova Anyambiĕ e be siz' antyâ nli gw' azyo modu; nli ntyĕmbâ y' anlagi wĕ e be tomba yo avila go ntye yodu: kânde Jehova are kamba pa *nyo*.

9 ¶ Kâ bulio go ntyugu mĕ inlĕ, Vonla wịnlâ nl'Anyambiĕ yazyo; azu' apenginlage, kâ yĕ penjavenja zuĕ; winlâ nle Jehova; azu' apenginlagĕ, azuĕ be jenle mbia nl' igeṽa gw' isunginli sĕ.

10 Kânde go nomba yinlâ be jâẇ'ogâ wi Jehova, kâ Moab jaro nle yĕ, g' amanli mi jaro gw' iyela.

11 E be syambunli' agâ mĕ go gare ya ẇao, g'ayĕ o jâga go syambunliĕ *agâ* go jâga: kâ yĕ syonli' ekale zao ta nl' im̃anlo ny' agâ mao.

12 Nli nago y' igâvi ndondui y' ogombi wâ yi be syonlio, alimbinlo limbinle, *vanganle* go ntyĕngĕ.

EWONJO XXVI.

1 Go ntyugu mĕ be jembo evanda zinlâ go ntye yi Juda; Azu' are nli nka mpolo njâle; isunginla si be doṽio nl' Anyambiĕ gw' ikomba nli wogo yâle.

2 Nlungunlanl' aguge, kâ inlângâ ny' orĕti nyi penjavenj' omiĕnle jinginla.

3 O be pĕnjavenjĕ nl' am̃ĕnje ampolo, o re nl' ipikili sĕ gore wĕ: kânde e bekeliâ.

4 Ṽ̃ekelianli Jehova egombe zodu: kânde gore Rerĕ Jehova *re* ngulu yakânlakâ.

5 ¶ Kânde e syonlia wao wi doanla gw' igonlo; nka polo ndondui e syonlia yo sĕgĕrĕ; e nanliza yo bu go ntye, e syonlia yo *vanganle* go ntyĕngĕ.

6 Ntyozyo yi be jara yo lia, *vanganle* intyozyo si lĕngĕ, nl' ijara s'ikugi.

7 Mpânlâ y' ogore *nle* omiĕnlĕ: awĕ y' ogore mĕ, o pesye mpânlâ y' ogore.

8 Iñ, go mpânlâ y' ijĕkĕli sâ, Jehova azu' are penginlâ pa; ibela s' inlinli *nyazyo* si re gw' ini nyâ, nla gw' injonginli sâ.

9 Mi are butâ pa nl' inlinli nyam ogwĕra; iñ, gw' inlinli nyam m' be butâ ayenjinla: kânde jâ ijĕkĕli sâ si *re* go ntye iloanla yi ntye yi be nĕng' orĕti.

10 Nkĕngâ yi ga ruminlio gor' aṽe, ge anlĕng' ogore: go ntye y' ogore e be kanganla nl' isapilia, kâ yĕ avonla onjĕlĕnjĕlĕ wi Jehova.

11 Jehova *jâ* ogâ wâ w' atombinlo, wi be jenla: ndo wi be jenla, nl' ayenle ntyânli yi ŋandi yao gor' anlaga; iñ, ogonli w' iloṽaloṽi yâ wi be nya wao.

12 ¶ Jehova o be lovi' am̃ĕnje gore zuĕ: kânde awĕ kĕ aw' ayanji vilo yodu yi re nl' azuĕ.

13 Jehova Anyambiĕ yazyo, inya-
mb' *imâri* si re panginla pa zuĕ;
ndo nl' awĕ dadiĕ, azuĕ be tet' ini
nyâ.
14 W' ajuwi, wi be tola; wi re
juwa pa, wi be *nângwa*: sambo o
re bia pa nl' ayiliza wao, nl' ava-
ng' ijonginli sao pera.
15 O m̃' abunliz' inlângâ Jehova,
o m̃' abunliz' inlângâ o re pen̄dio
pa: o m̃' asyusyi *yo* bo gw' intyai
si ntye sodu.
16 Jehova, wi re bia pa gore wĕ
go njuke; w' ayir' inkâlâ gw' avi-
enl' orevunlo wâ gore wao.
17 G' om̃anto o re nl' inyeme, o
re syusya pa piĕrĕ nl' ijanla nl'
isyângâ, alenla nli nkazya; yenlâ re
zuĕ doanla pa g' ozyo wâ Jehova.
18 Azu' apili nl' inyeme, azu'
apili nl' isyângâ, azu' are piaganla
p' ompunga; azuĕ pa denda isungi-
nla go ntye; ge nlâ iloanla yi
ntye poswa.
19 *Anlagi* wâ wi re juwa pa, wi
be doa bâ, *ta nl'* oku wam wi be
tongunlio wao. Nlângwanli kâ je-
mbanli, anluĕ yi doanla go ntyĕ-
ngĕ: kânde ompĕmbĕ wâ wi *re* g'
ompĕmbĕ w' ebĕ, nli ntye yi be
kâgunlie bende.
20 Yogonli anlagi wam, yinginla-
nli gw' inântye sanli, kâ nunjanl'
aguge manli, yumbunlanl' ikui ya-
nli g' oŋwâ lingo wakwĕ kao egu-
nlu z' apiaganla.
21 Kânde, vonla, Jehova e be kâ-
gwa avila go mbori yĕ go tevunl'-
iloanla yi ntye gw' ipavi sao: ntye
kĕ yi be kâgunle bende, kâ y' avâ
p*u*ge bende nyĕnlĕ.

EWONJO XXVII.

1 Go ntyugu mĕ Jehova nl'
okwari wĕ oruenli e be jarunle
ŋando nyama mpolo mĕyâ, vanga-
nle ŋando; kâ yĕ jonl' om̃amb'
ombe wi mbenle.

2 Go ntyugu mĕ yembinlanli yĕ,
'nlĕ, Ntyaga y' ilonda y' ivĕ nyate-
nlatenla.
3 Miĕ Jehova miĕ penjavenja yo;
m' be tĕv̂iza yo igwĕri edu: yi
vende jâgizo nl'oma nkazya, m' be
penjavenja yo ogwĕra nl' om̃anda.
4 Egunlu *zi* zy*e*le nla miĕ: ma-
nde o re kâ dimbinl' arĕndĕ nl'i-
falifa gore miĕ gw' igâv̂i? Miĕ kâ
tola mo pâkâsâ, miĕ kâ pezya mo
ta.
5 E ga gote ngulu yam ngwasi,
kâ yĕ pang' am̃ĕnje nla miĕ; e be
pang' am̃ĕnje nla miĕ.
6 E be bulinlia wao w'apila gore
Jekŏb go bâng' oramba: Isreĕl e be
punjinla kâ yĕ janla, kâ yĕ jonlie
ntye ralie nl' ilonda.
7 ¶ Ajonliĕ, ga'nta yonliĕ wao
w' ayonliĕ? a jonlio ga bende y'
ijuwisĕ?
8 Gwi tombĕ o yĕkĕliĕ nli nkĕ-
ngâ; vanganle gw' agĕndiâ nl' ayĕ
nl' ompung' oyâle gw' egombe zi
bolo, g'ompunga wi pila go tângwa
nli nkombe,
9 Nli ndaga yinlâ ipava si Jekâb
si be tombo; yinlâ *nle* ntinla yi
be tombo nl' ibe sĕ sodu; go be
pangĕ ado mi âlta, g' ado mi mpĕ-
mba mi re jaruayarua pa, rere nl'
ikanla si be fâ k*u*manla nyĕnlĕ.
10 Nka' mpolo yi re kombinlo
pa yi be kalu' ewoga, kâ loanlo
tombo, kâ yo doanla g' igi volo:
oŋwâ nyare wi be nyagaga v̂âv̂â,
kâ wo nanlaga v̂âv̂â, nl' ag'a-
mpari ma yo.
11 J' ampari mayo m'ajoma, mi
be bego: anto wi be bia, avezya
mo nl' ogonli; kânde wao anlaga
wi re sikotiza fâ: yenla re ayĕ
ovangi wao e be poginla wao, nl'a-
yĕ o doanliza wao e be t*e*va wao
nkĕngâ.
12 ¶ Be toa go ntyugu mĕ inlĕ,
Jehova e be dula avila g' orânga

w' olâvi, agĕnda go mbenle yi Ijipt,
kâ nluĕ datiz' om̃âri om̃âri, anluĕ
awa wi Isreĕl.
13 Be toa ntyugu mĕ inlĕ, Orâ-
mbâ ompolo wi be tongo, kâ wao
bia wi re kekizo pa go pera go
ntye y' Asyiria, nl' awa wi re pa-
zanganla pa go ntye yi Ijipt, kâ
wao savinle Jehova go nomba y'
orunda go Jeruselĕm.

EWONJO XXVIII.

1 Azyile gore korowa y' ekale,
gore yânga yi Ifreim, yi re eranga
z' ivendi nyao ilanga yi kawa, wi
re gw' ewonjo z'idĕd' ivâme ya wao
wi keṽo nl' ivĕ!
2 Vonla, Jehova are nl' ompolo
mĕ, nla wi ngulu, o re g' ogula w'a-
do, nl' ogula w' ijiliza, ga ntonda
y'anlingo amenge mi pova, yi be
bolo go ntye nl' ogâ.
3 Korowa y' ekale, yânga yi Ifre-
im, yi be jaro nl' intyozyo:
4 Nl' eranga z' ivenda, zi re gw'
ewonjo z' odĕdĕ ovâme, zi be doanle
ilanga yi kawa, nla y' olonda wi
sunge punjinla go ntyanja; wi re
ayĕ o ponla wo j' ajenla, ṽâ re wo-
g'ogâ wĕ, e nya wo.
5 ¶ Go ntyugu mĕ be doanle Je-
hova yi mbĕli korowa y'ivenda, nl'
okorowĕ w' eranga, gore mângi yĕ
wa tiganla.
6 Nla gw' inlinla nyi jĕkĕlia gore
yĕ o doanla gw' ijĕkelia, nli ngulu
gore wao wi kegunl' igâvi g' ompo-
mbanla.
7 ¶ Ndo wao kĕ wi re fwema pa
g' oŋwanja w' ivĕ, nla g'oŋwanja
w' ijâng' ijâle, wi re dubua pa go
mpânlâ; minisĕ, nl' ovâgisi wi re
kegwa pa g' oŋwanja w' ijâng' ijâle
wi re mĕnla pa gw' ivĕ, wi re dubua
pa ṽ'ijâng' ijâla: wi jĕrua gw' inyi-
linlo, wi pom̃o nl' abaku gw' ijĕ-
kĕlia.
8 Kânde itavoro sodu si re ralie
nl' arovi nl' isĕkĕ, kâ alĕngo mbora
ya *pupu*.
9 ¶ Mande o be nĕŋjo ndĕ ikotiza?
nla mande o be pango ndĕ go kotiza
inĕnja? *wao wi re* tombo pa gw'
ambĕnlingo nl' arombo gw' iṽĕ-
nlĕ,
10 Kânde isombia si *ga loanle* gw'
isombia, isombia gw' isombia; egĕ-
nlizo gw' egĕnlizo; egĕnlizo gw'
egĕnlizo; oŋwa zâma vĕnlâ, nl' oŋwa
zâma mĕvânlâ;
11 Kânde nl' inlumbu y' igaguma
nl' onlĕm' oŋwĕnlĕ e be kamba nli
mângi sinlâ.
12 Awulinli wao inlĕ, Sinlâ nl'
ijâwa si be jâwo nle mângi re jasa
pa; sinlâ ijâwa; ndo wi be *jăgâ*.
13 Ndo igamba nyi Jehova ny'
avegagi gore wao isombia gw' iso-
mbia, isombia gw' isombia; egĕnli-
zo gw' egĕnlizo; vĕnlâ oŋwâ zâma,
mĕvânlâ oŋwâ zâma; kâ wao kĕnda,
avoswa nli nyuma, ayarunlo, nl'
agoto go mondo, awângo.
14 ¶ Sambo yâgânl' igamba nyi
Jehova, anluĕ mângi w' ipĕdie, wi
panginla mângi sinlâ wi *re* go Jeru-
selĕm.
15 Kânde anluĕ are bulia pa inlĕ,
Azu' are jekanla pa nl' ijuwa, nl'
ilombo azuĕ are panga p' ompanga-
nlo; go be pov' injuke ga ntonda yi
be piaganla zuĕ, kâ ya v*i*a piĕrĕ nl'
azuĕ: kânde izyâmbunlo nyazyo
nyi rĕ zuĕ panga pa ny' inoka, nla
g' odolongo w' izyâmbunlo nyawĕ
nyawĕ re zuĕ syâmbunla pa:
16 ¶ Sambo yenlâ bulie Jehova
Anyambiĕ, Vonla, mi dimbinla go
Zaiŏn gw'izanga ido, ido nyi re kĕ-
nlizo pa, *ido* nyi ntulungu nyi njo-
nli iṽia, izanga nyarĕti: ayĕ o jivira
e be nĕgiza.
17 Ijĕkĕlia kĕ m'be dimbinla so
gw' egĕnlizo, nl' orĕti g' ogâli wi
kĕnliza: nli ningo y' ado yi be jâ-
mbunla azyâmbunlo m' inoka, nl'

anlingo mi be jambunlia wogo yi syâmbunlo.

18 ¶ Nl' ompanginlo wanli nl' ijuwa wi be syazyo, nl' ikwezanganli sâ nl' ilombo si be kumanla; go be pov̄' intonda s' azyile si be piaganla; gambĕnlĕ anluĕ be jaro nle so.

19 Gw' egombe s' apiaganla gambĕnlĕ sa toanla nluĕ: kânde banga nl' ibanga yi be piaganla, owanda nl' ogwĕra: be doanl' ereria dadie go jâgâ ntyango.

20 Kânde odo wi r' ope viaganlo nli nt' are oma go nyânyunl' oku' wĕ: nl' eza zi syavuza ezango viaganlo nli nt' are oma go syavuza.

21 Kânde Jehova e be kumanla ga nt' avegagi go nomba yi Pirezim, e be benda ga nt' aroenli g' olânga wi Gibiŏn, go janj' evilo zĕ, evilo zĕ z' egĕnda; kĕ dend' osaon wĕ, osaon wĕ w'ogĕnda.

22 Vĕnlâ sambo aloanlanl' ivĕdisi, igoro yanli yi vende jâlio nli ngulu: kânde mi are jâgâ pa avila gore Jehova Anyambiĕ yi mbĕli inlĕ, ojili, avikilia go ntye yodu.

23 ¶ Vanl' aroi, kâ jâgânl' inyoi nyam; voganlionli, kâ jâgânl' igambi nyam.

24 Omâ sage ntye e saga yo owenja wodu go bĕnla? e nungunla ayarunl' amunga mi ntye yĕ?

25 Jâ ayĕ panga pa ntye mbiambiĕ e nyĕny' ilonda nl' avazanganle kŭmin, nl' avĕnle whiti, nli bale, nli rai go wogo yao?

26 Kânde Anyambiĕ e pĕ imia, nl' anlĕnjĕ.

27 Kânde osange wi pa sango nl' oŋwanga, ge nlâ ntyonle fizav̄iza go kŭmin; nd' osange wi tulo nli nkâgu, nli kŭmin nli ntongo.

28 Mpĕmba y' *imba* yi re tulo pa; kânde e be doanlag' egombe zodu go sanga so, nlâ kila so nli ntyonle yĕ, nla tula so *nli* mângi yĕ wi nkavala.

29 Imia sinlâ kĕ si pila gore Jehova yi mbĕlĕ, yi r' eria gw' imondâ, nl' imĕpa gw' ijanja.

EWONJO XXIX.

1 Azyile gore Eriĕl, gore Eriĕl, nka-mpolo y'aloanlagi Devid! yonganl' ompuñ̃a g' ompuñ̃a; intyago si ga loanle vingovingo.

2 Iñ, m' be jilize Eriĕl, kâ doanl' azyingo nl' ekĕva: kâ mo doanla gore miĕ ga Eriĕl.

3 M' be syamb' olako gore wĕ vingovingo, m' be kombinlâ nli nomba, m' be pange wogo londui gore wĕ.

4 O be syonlio go ntye, kâ kambag' avila go ntye, nl' igamb, inyâ nyi be doanla go ntye go ntyĕngĕ, nl' inyoi nyâ nyi be doanla g' omâ re nl' inlinl' iṽe, avila go ntye, nl' igamb' inyâ nyi be kamba nli nkĕngâ go ntye.

5 Ndo, nkândâ y' agĕndi wâ yi be doanla ga ntyĕngĕ nyango mĕ, nli nkândâ y' anlaga w' ereria mĕ yi *be doanla* ga wulu yi piaganla: iñ, yi be doanla ndumbaga nĕganĕga.

6 O be bienlo nli Jehova yi mbĕli nli njalitov̄a, nl' isyugiazyugia si ntye, nli nyângâlĕ mpolo, nl' ogula nl' efizagĕngĕ, nli nkĕgĕnli y' ogonli wi baminla.

7 ¶ Nkândâ y' anlângâ modu mi noa nli Eriĕl, vanganle waodu wi noa nl' aye nli wogo yĕ yâle, mĕyâ yi pang' azyile gore yĕ, be loanla ga nyilinlo y' ogwĕra.

8 Be doanla g' *omâ* re nli njanla ajilinlo nyilinlo, nl' avonla, e nya; ndo e nângwa, nl' inlinl' inyĕ nyi re irevo; ge g' *omâ* re nl' esyove ajilinlo nyilinlo, nla vonla, e jânga; ndo e nângwa, nla vonla, a kwenl' oge, nl' inlinl' inyĕ nyi re nl' ibela: yenlâ be doanle nkândâ y' imbuve sodu, si noa nli nomba yi Zaiŏn.

9 ¶ Loanlizanl' ikui yanli mĕ, kâ
mamanli; ronganli, kâ tonganli:
w' abângio, ndo aranga nl' ivĕ; wi
timbiarimbia, ndo aranga nl' ijâng'
ijâle.
10 Kânde Jehova are jira pa go-
re nluĕ inlinla ny' antyâvinlâ
ampolo, nl' anlunj' antyâ manli:
ivâgisi nl' ivanginli yanli, iyenlisi
yi re divinlo pa.
11 Inyilinlo sa waodu si re toa
pa gore nluĕ g' agamba m' ezango
zi re bĕbo pa, zi po nl'*anlaga* gor'
om̃âri o re nenga pa, inlĕ, Rangu-
nla zinlâ, mi kwenlâ nkâlâ: be
buliĕ 'nlĕ, mi ar*a*ngunle; kânde zi
re bĕbo pa:
12 Kâ ezango po gore yĕ o re e
pa n*ĕ*nga, inlĕ, Rangunla zinlâ, mi
kwenlâ inkâlâ: kĕ bulia inlĕ, m'
pa n*ĕ*nga:
13 ¶ Sambo bulie Jehova 'nlĕ, anla-
ga wi syusya piĕrĕ gore miĕ nl'
agwanli mao, aluba miĕ nl' inlu-
mbu, ndo wi re tomba p' irĕma yao
bo avila gore miĕ, nl' iti' sao gore
miĕ si nĕnjo nl' isombia s' anlaga:
14 Sambo, vonla, m' be fâ denda
gore mângi sinlâ ndaga mpolo yi
m̃am̃o, *vanganle* ndaga yi m̃am̃o
nl' elemba: kânda imia s' *anlagi*
wao wi mia si be pera, nl' ikotiza
s' *anlagi* wao w' okeli si be pera.
15 Azyile gore wao wi bela polo
mĕ go jumbunl' imondâ sao gore
Jehova, nl' ijanji sao si re go
mpiri, wi bulia 'nlĕ, Mande jenla
zuĕ? mande mia zuĕ?
16 Rĕti isapili sanli s' isaon si re
g' omâ pang' intyuanla yogo k*ĕ*
bângo g' iwonlo nyi pango ndĕ:
kânde ijanja si be bulia gor' omâ
vangi so 'nlĕ, E p*a*nga miĕ? g'
eza zi re pango pa bulianlia omâ
vangi zo 'nlĕ, E p*e*gaga nl' ikotiza?
17 G' oŋwâlingo wakuĕ gambĕnlĕ
Lĕbenŏn yi be kalunlio g' orove
ombia w' ilonda, nl' orov' ombia
w' ilonda wi be bângo gw' ig'
ivolo?
18 ¶ Nla go ntyugu mĕ mpoge yi
be jâgâ agamba m' ezango, nl'
antyâ m' ipâku mi be jenla zange
avila gw' inombe nli mpiri.
19 Ikendekende wi be bunl' ige-
ṽi nyao gore Jehova, nl' iyunge
gor' anlaga wi be jenle mbia gor'
Orunda Mĕ wi Isreĕl.
20 Kânde w' ereria mĕ e be bia
ṽâ nyawĕ, nl' ovĕdi e be jilizo, nla
waodu wi bembag w' ibe wi be tenlo:
21 Wao wi sir' oyunge go ndagi
yĕ, nl' avur' imondo gore yĕ oka-
nla g' ompombanla, nl' ayĕ o sir'
ogore nli ndaga yi syâlâ fâ.
22 Sambo yenlâ bulie Jehova g'
oŋwanja wi nago yi Jekŏb, ayĕ o
landunli Ebraham; Jekŏb e be j*e*-
nle ntyânli nyĕnlĕ, ozyo wĕ wi be
fâ k*ă*nga.
23 Ndo jâ ajenl' awanli wĕ, ija-
nja s' agâ mam, go gare yĕ, wi be
jâmbunl' ini nyam, nl' ayâmbunl'
Orunda Mĕ wi Jekŏb, ari' Anya-
mbiĕ yi Isreĕl.
24 Wao kĕ w' ayĕrui gw' inlinla
wi be dĕng' imia, nla wao w' ala-
galagi wi be dĕng' ikotiza.